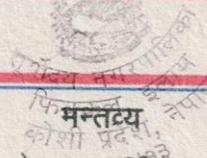

दस्तावेजः	विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना २०८०, सूर्योदय नगरपालिका, इलाम
निर्माण निर्देशिकाः	स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका २०६८ र मस्यौदाको रूपमा रहेको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा तर्जुमा दिग्दर्शन, २०८०
सर्वाधिकारः	सूर्योदय नगरपालिका, कोशी प्रदेश, इलाम ।
प्राविधिक सहयोगः	हाम्रो कन्सल्टेन्सी सेवा, पाँचथर
लेखन तथा सम्पादनः	श्री यश प्रसाद सुब्बा, रामकुमार दाहाल, सूर्यकुमार दाहाल हाम्रो कन्सल्टेन्सी सेवा, पाँचथर
योजना तयारीः	सूर्योदय नगरपालिकाको स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको नेतृत्वमा यो योजना तर्जुमाका लागि विपद् व्यवस्थापन शाखाले नगरपालिकाका अन्य शाखा र सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गरी कार्यसञ्चालन गरेको छ। नगरपालिकाको नेतृत्वमा वडा भेला गरी नगरभरीको विपद् विश्लेषण गरिएको छ। यो योजना नगरपालिकाका विषयगत शाखाहरू, वडा कार्यालयहरू, समुदायमा आधारित संस्थाहरू, गैरसरकारी संस्थाहरू र निजी क्षेत्रसमेतको संलग्नतामा हाम्रो कन्सल्टेन्सी सेवा पाँचथरको प्राविधिक सहयोगमा तयार गरिएको छ ।

"पर्यटकीय नगरी"
"TOURISTIC MUNICIPALITY"
सूर्योदय नगरपालिका
SURYODAYA MUNICIPALITY

फिक्कल, इलाम, कोशी प्रदेश, नेपाल
Fikkal, Ilam, Koshi Province, Nepal

नेपाल बाढी, पहिरो, भूकम्प, आगलागी, सरुवा रोग, हावाहुरी, चट्याङ, असिना, खडेरी, हिमताल बिष्फोट तथा हिमपहिरो जस्ता प्रकोपको उच्च जोखिममा रहेको छ । साथै जलवायु परिवर्तनका कारण पर्ने प्रतिकूल प्रभावबाट पनि नेपाल संवेदनशील अवस्थामा रहेको विद्यमान तथ्याङ्कले देखाएको छ । कोशी प्रदेश अन्तर्गत इलाम जिल्लामा अवस्थित १४ वटा वडा रहेको सूर्योदय नगरपालिका पहिरो, जङ्गली जनावर आतंक, सरुवा रोग, सडक दुर्घटना, सुक्खा खडेरी, आगलागी, भूकम्प, पहिरो, चट्याङ, हावाहुरी, असिना, तुसारो, विद्युतीय दुर्घटना लगायतका प्रकोपको उच्च जोखिममा रहेको छ । विपद्ले गर्ने जनधनको क्षति कम गर्ने तथा विपद् व्यवस्थापनको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यका साथ यस नगरपालिकामा नगर स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति, वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरू समेत गठन गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरणका प्रयासहरू भइरहेका छन् । सेन्डाइ कार्ययोजना कार्यान्वयनमा सहमति जनाउँदै नेपालले तयार गरेको विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्दै सन् २०३० सम्ममा नगरपालिकालाई उत्थानशील नगर निर्माणका लागि सूर्योदय नगरपालिका UNDRR को MCR2030 अभियानको अफिसियल पार्टिसिपेन्ट समेत बनेको छ ।

सूर्योदय नगरपालिकाको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा नेपालको संविधान, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४, स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका-२०७४, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ र नगरपालिकाले तर्जुमा गरेको स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७५ ले तोकेको काम, कर्तव्य र अधिकार अनुरूप सबै वडामा वडास्तरीय सडकटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषणपछि तर्जुमा भएको छ । यस योजनाको कार्यान्वयन, नगरपालिकाले पहिचान गरेको जोखिम न्यूनीकरणका लागि नगरपालिकाका सम्बन्धित विकास समिति अन्तर्गत बन्ने वार्षिक तथा आवधिक योजनामा मूलप्रवाहीकरणका माध्यमबाट अगाडि बढाउनुका साथै छिमेकी नगरपालिकाहरू, जिल्लास्थित विषयगत कार्यालयहरू, प्रदेश सरकार, सङ्घीय सरकार, दातृ निकायहरू, अन्तरराष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूबाट सहयोग प्राप्त हुने अपेक्षा राखेको छु । यसका साथै यस नगरपालिकामा कार्यरत सबै साझेदार निकायहरूलाई विकासका परियोजनाहरू सञ्चालन गर्दा विकासका विषयगत क्षेत्रमा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका विषयहरूलाई मूलप्रवाहीकरण गरिदिनुहुन आग्रह समेत गर्दछु ।

यस योजना तर्जुमाका लागि नगर तथा वडा भेलाबाट तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी नगरस्तरीय विपद् पार्श्वचित्र तयारी र योजना लेखन कार्यमा सहयोग गर्ने सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, र सरोकारवालाहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । साथै, क्षेत्रगत विकास योजना निर्माण प्रक्रियामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनलाई मूलप्रवाहीकरण गरी उत्थानशील नगर निर्माणका लागि हामी सबैको हातेमालो जरुरी छ । अन्त्यमा, सरोकारवालाहरू सबैको साथ र सहयोगले सूर्योदय नगरपालिकालाई जलवायुमैत्री र विपद् उत्थानशील नगरपालिकाका रूपमा विकास गर्न सहयोग पुग्ने भएकाले नगर तथा वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति र सम्पूर्ण नगरवासीबाट निरन्तर सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

धन्यवाद ।
मिति २०८१ बैशाख

रणवहादुर राई

नगरप्रमुख
रण बहादुर राई
नगर प्रमुख

"पर्यटकीय नगरी"
"TOURISTIC MUNICIPALITY"
सूर्योदय नगरपालिका
SURYODAYA MUNICIPALITY

फिक्कल, इलाम
कोशी प्रदेश, नेपाल
२०७३

फिक्कल, इलाम, कोशी प्रदेश, नेपाल
Fikkal, Ilam, Koshi Province, Nepal

भूमिका

सूर्योदय नगरपालिकाको विद्यमान विपद्को जोखिमलाई ब्यवस्थित रूपमा सम्बोधन गर्न नगरपालिकाले विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना निर्माण गरी काम गर्ने जमर्को गरेको छ । नेपालको संविधान, नेपालमा भएका विद्यमान कानून, नीति, रणनीतिक कार्ययोजना तथा निर्देशिका बमोजिमको यो कार्यले जनताको जीउधन रक्षा गर्ने कार्यमा त सहयोगी हुन्छ नै यसले दीगो विकास लक्ष हासिल गर्न पनि सहयोगी भुमिका खेल्नेछ । सूर्योदय नगरपालिकालाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण भएको पालिकाको रूपमा विकास गर्न यहाँका नागरिकहरूको दक्षता तथा क्षमतामा अभिवृद्धि गरी सामाजिक तथा आर्थिक विकासका नयाँ अवसरहरू सिर्जना गरेर जनसहभागिता तथा विपद् सुरक्षामा आधारित द्रुत तथा दिगो विकासका माध्यमले नागरिकको गुणस्तरीय जीवन सुनिश्चित गर्न यो योजना सहयोगी बन्नेछ । सेन्डाइ कार्ययोजना कार्यान्वयनमा सहमति जनाउँदै नेपालले तयार गरेको विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्दै सन् २०३० सम्ममा नगरपालिकालाई उत्थानशील नगर निर्माणका लागि सूर्योदय नगरपालिका UNDRR को MCR2030 अभियानको अफिसियल पार्टिसिपेन्ट समेत बनेको छ ।

नेपालको संविधानले निर्दिष्ट गरेका व्यवस्थाको सदुपयोग गर्दै, स्थानीयस्तरमा उपलब्ध स्रोत र साधनहरूको समुचित व्यवस्थापन र सदुपयोग गरी समुदायमा आधारित संघसंस्थाहरू, गैरसरकारी संघसंस्थाहरू, व्यापारिक प्रतिष्ठानहरू, निजी क्षेत्र, विकास साझेदारहरू, छिमेकी स्थानीय सरकार, प्रदेश सरकार र सङ्घीय सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गर्दै सूर्योदय नगरपालिकाको सुन्दर भविष्यको सुनिश्चित गर्न दृढ अठोटका साथ ब्यवस्थित योजनाहरू सञ्चालन गर्न यो योजनाले महत्वपूर्ण योगदान गर्नेछ । सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधानले परिकल्पना गरेको स्थानीय सरकार र स्थानीय विकासका लागि रहेको यसको महत्वपूर्ण भूमिकालाई हृदयङ्गम गरी नगरपालिका क्षेत्रमा विपद् व्यवस्थापन गर्न यो योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

यसका लागि सूर्योदय नगरपालिकाका १४ वटै वडाका वडा अध्यक्षज्यूहरू, सदस्यज्यूहरू एवम् कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, नगरपालिका र वडाका कर्मचारीहरू, सहयोग र सुझाव उपलब्ध गराउनु हुने सरोकारवाला, समुदाय तथा योजना निर्माणको लागि प्राविधिक सहयोग गर्ने हाम्रो कन्सल्टेन्सी सेवाका विज्ञहरू प्रति हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । मलाई पूर्ण आशा र विश्वास छ, नगरपालिकाले परिकल्पना गरेको विपद् उत्थानशीलताको लक्ष्यलाई उचाईमा पुऱ्याउन यो योजनाको कारण थप सहज बन्नेछ । यसले भविष्यमा प्रकृति, प्रवृत्ति र विपत्तिको त्रिकोणीय संयोजनात्मक विकास गर्दै दिगो विकासका लागि प्रकृति संरक्षण, विपद् व्यवस्थापन र वातावरण सन्तुलनका माध्यमबाट विकासको दिशामा सफल, सक्षम नगरपालिकाको रूपमा स्थापित भएको हुनेछ । पुनः यस कार्यमा सहयोगी मन तथा क्रियाशील सबैप्रति धन्यवाद प्रकटगर्दछु ।

धन्यवाद ।

मिति २०८१ वैशाख

दुर्गा कुमार बराल
नगर उप-प्रमुख

"पर्यटकीय नगरी"
"TOURISTIC MUNICIPALITY"

सूर्योदय नगरपालिका
SURYODAYA MUNICIPALITY
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
OFFICE OF THE MUNICIPAL EXECUTIVE

फिक्कल, इलाम, कोशी प्रदेश, नेपाल
Fikkal, Ilam, Koshi Province, Nepal

विपद् र जलवायु परिवर्तनका असरबाट सूर्योदय नगरपालिका पनि अछुतो छैन। वर्षेनी अनियमित वर्षा, खडेरी, बाढी, पहिरो, कृषिमा रोग र कीराको प्रकोप, सरुवा रोग, हावाहुरी, असिना आदि खेपिरहेका यस नगरपालिकाका बासिन्दाहरूलाई २०४५ र २०७२ सालको भूकम्प, २०७४ र २०७८ को बाढीले अझ बढी प्रताडित बनाएको छ। बहुप्रकारका विपद्का कारण गरिब तथा विपन्न वर्गको जीविकोपार्जनका स्रोतहरूमा प्रत्यक्ष असर पार्दछ। महिला, बालबालिका, बृद्ध, अशक्त, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई यी समस्याले अझ बढी प्रभाव पार्दछ। विपद् तथा जलवायु परिवर्तनका यिनै समस्याहरूसँग जुध्दै सूर्योदय नगरपालिकालाई विपद् उत्थानशील नगरपालिकाको रूपमा विकास गर्ने परिकल्पना सहित विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनको थालनी गरिएको छ।

सेन्डाइ कार्ययोजना कार्यान्वयनमा सहमति जनाउँदै नेपालले तयार गरेको विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्दै सन् २०३० सम्ममा नगरपालिकालाई उत्थानशील नगर निर्माणका लागि सूर्योदय नगरपालिकाले UNDRR को MCR2030 अभियानमा समेत प्रतिबद्धता जनाएको छ। नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८-२०३० र विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ लाई समेत आधार मानेर स्थानीय समुदाय र सरोकारवालाहरूसँग प्रत्यक्ष अन्तरक्रिया गरी योजना निर्माण गरिएको छ।

मुलुक सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थामा प्रवेश गरेपछि स्थानीय तहमा स्रोत, साधन, अधिकार तथा जिम्मेवारी फराकिलो भएको छ। स्थानीय सरकारसँग स्थानीय जनता एवम् सबै सरोकारवालाहरूको चासो र अपेक्षा बढ्दो छ। यस सन्दर्भमा नियमित सेवा प्रवाहका अतिरिक्त नगरपालिका तथा वडाका कार्यक्रमहरूलाई स्थानीय समुदाय र खासगरी सङ्कटग्रस्त क्षेत्र, वर्ग तथा समुदायले विशेष लाभ लिन सक्ने गरी योजनाबद्ध रूपमा काम अघि बढाएर सूर्योदय नगरपालिकालाई विपद् एवम् जलवायु उत्थानशील पालिकाको रूपमा विकास गर्न यो योजना सहयोगी बन्नेछ भन्ने अपेक्षा गरेको छु। तसर्थ, यो योजनाको माध्यमबाट अगाडि सारिएका क्रियाकलापहरूलाई नगरपालिका एवम् वडाहरूका वार्षिक योजनाहरूमा समायोजन गर्दै कार्यान्वयन गर्न यस सूर्योदय नगरपालिकाको कार्यालय सदा तत्पर रहेको छ।

योजना निर्माणको कार्यलाई अन्तिम चरणमा पुऱ्याउन सहयोग गर्ने सम्पूर्णमा हार्दिक धन्यवाद प्रकट गर्दछु। साथै, कार्यालयले यस योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि सरोकारवाला तथा सम्बन्धित निकायहरूसँग सहयोग तथा सहकार्यको अपेक्षा लिएको छ।

धन्यवाद।

मिति २०८१ बैशाख

मिलन भट्टराई

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

सूर्योदय नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

"सूर्योदय नगरपालिकाको समृद्धता: प्राङ्गारिक कृषि, पर्यापर्यटन र आर्थिक समानता"

"Prosperity of Suryodaya Municipality: Organic Agriculture, Eco-tourism and Economic Equality"

सम्पर्क : ०२७ ५४०२९४, ५४०४६३ | Contact : +977 27 540214, 540473

E-mail: info@suryodayamun.gov.np, suryodayamun@gmail.com | Website: www.suryodayamun.gov.np

Abbreviation

Short Form	Full Form	Nepali
CCA	Climate Change Adaptation	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन
CCCM	Camp Coordination and Camp Management	क्याम्प समन्वय तथा व्यवस्थापन
CDCRP	Community Disaster and Climate Resilience Plan	सामुदायिक विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना
CDPRC	Community Disaster Preparedness and Response Committee	सामुदायिक विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य समिति
DDMC	District Disaster Management Committee	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
DDMP	District Disaster Management Plan	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन योजना
DEOC	District Emergency Operation Centre	जिल्ला आपत्कालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र
DPRP	Disaster Preparedness and Response Plan	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना
DRRMA	Disaster Risk Reduction and Management Act 2018	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४
DRRME C	Disaster Risk Reduction and Management Executive Committee	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
DRRMN C	Disaster Risk Reduction and Management National Counsel	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्
DTO	District Technical Office	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय
DUDBC	Department of Urban Development and Building Construction	सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग
FCHV	Female Community Health Volunteer	समुदायमा कार्यरत महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविका
GBV	Gender Based Violence	लैङ्गिकमा आधारित हिंसा
HFA	Hygo Framework Approach	ह्योगो कार्यसंरचना
IEC	Information, Education and communication	सूचना, शिक्षा र सञ्चार
IRA	Initial Rapid Assessment	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा
LEOC	Local Emergency Operation Centre	स्थानीय आपत्कालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र
LDCRP	Local Disaster and Climate Resilience Plan	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना
LDCRF	Local Disaster and Climate Resilience Framework	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा
LDMC	Local Disaster Management Committee	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
NCRA	Natural Calamity Relief Act 2039	दैवी प्रकोप उद्धार ऐन २०३९
NDRF	National Disaster Response Framework	राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यसंरचना
NDRRM A	National Disaster Risk Reduction and Management Authority	राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण

NEOC	National Emergency Operation Centre	राष्ट्रिय आपत्कालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र
NEWS	National Early Warning System	राष्ट्रिय पूर्वसूचना प्रणाली
NFRI	Non-Food Relief Items	गैर खाद्य सामग्री
NRCS	Nepal Red Cross Society	नेपाल रेडक्रस सोर्टी
NSDRM	National Strategy for Disaster Risk Management	विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि राष्ट्रिय रणनीति
MIRA	Multi Cluster Initial Rapid Assessment	बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा
PDMC	Province Disaster Management Council	प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद
PDMEC	Province Disaster Management Executive Committee	प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
PEOC	Province Emergency Operation Centre	प्रदेश आपत्कालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र
PRA	Participatory Rural Appraisal	सहभागितात्मक लेखाजोखा मूल्याङ्कन
RRA	Rapid Rural Appraisal	द्रुत लेखाजोखा मूल्याङ्कन
RRT	Rapid Response Team	द्रुतप्रतिकार्य समूह
WDPRC	Ward Disaster Preparedness and Response Committee	वडास्तरीय विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य समिति

विषयसूची
परिच्छेद एक : योजनाको संक्षिप्त चिनारी

१.१ पृष्ठभूमि.....	12
१.२ योजनाको परिचय.....	12
१.३ उद्देश्य:	13
१.४ योजना निर्माणको सीमा.....	13
१.५ योजना निर्माणका मार्गदर्शक नीतिगत व्यवस्था	14
१.६ योजना निर्माणका क्रममा सम्पन्न गरिएका कार्यहरू:	16
१.७ वडा तहमा जोखिम विश्लेषण कार्ययोजना.....	16
१.८ अपेक्षित नतिजा:.....	16
१.९ योजना निर्माणका क्रममा सहभागिता.....	17
१.१० योजना तर्जुमा विधि तथा प्रक्रिया	17
१.११ योजनाको लक्षित समूह.....	19

परिच्छेद दुई : सूर्योदय नगरपालिकाको परिचय

२.१ सूर्योदय नगरपालिका.....	20
२.२ जनसङ्ख्या र राजनीतिक विभाजन	20
२.३ पालिकाको वर्तमान भू-उपयोगको अवस्था.....	21
२.४ वडागत टोलसंस्थाहरूको विवरण.....	23
२.५ नगरको वडागत जनसंख्या:	25
२.६ वडागत अपाङ्गता विवरण	26
२.७ उमेर अनुसारको जनसङ्ख्या विवरण.....	27
२.८ वडागत विद्यालय, विद्यार्थी, शिक्षक सङ्ख्या	29

परिच्छेद तीन : विपद् जोखिम विश्लेषण

३.१ नगरको मुख्य जलवायु परिवर्तन र विपद्को जोखिमहरू.....	31
३.२ नगरक्षेत्रको प्रकोप, कारण प्रभाव र प्रतिकार्यका लागि गरेका प्रयासहरू.....	33
३.३ जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिमका असरहरू.....	44
३.४ जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिमका कारण प्रभावित क्षेत्रहरू.....	46
३.५ जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिम बारे सूचना	84
३.५.१ नगर क्षेत्रको जलवायु तथा जैविक विविधता.....	84
३.५.२ जलवायु परिवर्तनको प्रभाव.....	85
३.५.३ जलवायु परिवर्तनका परिदृश्यहरू र त्यसका प्रत्यक्ष असरहरू.....	86
३.४ जलवायु परिवर्तन तथा प्रकोपको अवस्था	89
३.४.१ तापक्रम तथा वर्षाको अवस्था.....	89
३.४.२ तापक्रम परिवर्तनको क्रम र प्रवृत्ति विश्लेषण.....	90
३.४.३ वर्षा परिवर्तनको क्रम र प्रवृत्ति विश्लेषण.....	91
३.५ प्रकोपको सम्मुखता.....	94
३.६ सङ्कटासन्नता (Vulnerability).....	95

खण्ड चार : सहरी विकास, पर्यटन र जोखिम

४.१ सहरी जोखिम पहिचान र विश्लेषण.....	99
४.२ पर्यटकीय क्षेत्रको पहिचान र विकासको अवस्था	107
४.३ सुरक्षित पर्यटनका लागि देखिएका समस्या वा अभावहरू:.....	111
४.४ उत्थानशील सहर निर्माणका लागि दश तत्वहरू र यसका लागि गर्नु पर्ने कामहरू :	113

परिच्छेद पाँच : क्षमता विश्लेषण

५.१ स्वास्थ्य क्षेत्रमा विपद् व्यवस्थापनका लागि वर्तमान क्षमता.....	121
५.२ पालिकासँग भएको बन्दोबस्ती सामग्रीको विवरण.....	123
५.३ सुरक्षा निकायसँग भएको सामग्रीको विवरण.....	124
५.४ नेपाल रेडक्रस सोसाइटी रहेका सामग्रीहरूको विवरण.....	125
५.५ खुल्ला स्थानहरू.....	125
५.६ पालिकामा विद्यमान जीविकोपार्जनका क्षेत्रहरू र सम्भावना.....	127

खण्ड छ : जोखिम पहिचानका विधिहरू

६.१ विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम पहिचानका विधिहरू.....	130
६.२ समस्या तथा जोखिम विश्लेषण.....	130
६.३ कारण तथा प्रभाव विश्लेषण.....	130
६.४ ऐतिहासिक समय रेखा.....	134
६.५ बाली पात्रो, मौसमी पात्रो तथा प्रकोप पात्रो.....	134
६.७ धरातलीय अवलोकन.....	136

खण्ड सात: राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजनाका प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र तथा कार्यहरू

७.१ राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना प्राथमिकताका क्षेत्र सम्बन्धी विषयहरू.....	137
७.१.१ प्रकोपबारे बुझाई.....	137
७.१.२ विपद् तथा जलवायु उत्थानशील शासकीय पद्धति.....	137
७.१.३ विपद् उत्थानशीलता बृद्धि गर्न बृहत्तर जोखिमका जानकारीमा आधारित निजी तथा सार्वजनिक लगानी.....	138
७.१.४ प्रभावकारी प्रतिकार्य र पुर्नलाभ.....	139
७.२ हालको क्षमता.....	139
७.३ स्थानीय तहको क्षमता.....	139
७.४ पहिचान गरेर प्राथमिकतामा राखेका क्षमता अभिवृद्धिका तालिमहरू.....	140

खण्ड : आठ प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र र कार्यहरू

८.१ विपद् जोखिम न्यूनीकरण रणनीतिक कार्ययोजनाका प्राथमिकताहरू.....	142
---	-----

खण्ड नौ : समस्या, प्राथमिकता र योजना

९.१ विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाका क्रियाकलापहरू.....	143
९.१.१ आर्थिक विकास :.....	143
९.१.२ सामाजिक विकास :.....	143
९.१.३ पूर्वाधार विकास :.....	144
९.१.४ वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन :.....	145
९.१.५ सुशासन र संस्थागत विकास :.....	145
९.२ देखिएका क्षेत्रगत समस्याहरू समाधानका लागि समाधानका उपायहरू.....	146
९.२.१ आर्थिक विकास.....	146
९.२.२ सामाजिक विकास.....	147
९.२.३ पूर्वाधार विकास.....	148
९.२.४ वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन.....	149
९.२.५ सुशासन र संस्थागत विकास.....	149
९.३ स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना.....	150

खण्ड दश : विविध

१०.१ स्रोत साधनको व्यवस्थापन.....	162
-----------------------------------	-----

१०.२ अन्य निकायसँगको समन्वय र सहकार्य	162
१०.३ अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाइ योजना	162
१०.३.१ लक्ष र सूचकहरू	162
१०.३.२ अनुगमन, मूल्याङ्कन र योजनाको परिमार्जन	163
१०.३.३ क्षमता विकास रणनीति र योजना	164

अनुसूचीहरू

अनुसूची १ : सन् २०३० सम्ममा विपद् उत्थानशील नगरका लागि वडागत कार्ययोजना	165
अनुसूची २ : वडामा सञ्चालनमा रहेका सिचाई आयोजनाहरू	186
अनुसूची ३ : बालक्लबहरूको विवरण	188
अनुसूची ४ : विषयगत समितिहरूको विवरण	190
अनुसूची ५ : विद्यालयको बालबालिका र शिक्षक विवरण	191
अनुसूची ६ : निजी विद्यालयको विवरण	194
अनुसूची ७ : विद्यालय भवनहरूको अवस्था	196
अनुसूची ८ : खोलाखोल्सीको विवरण	199
अनुसूची ९ : वडाका जनप्रतिनिधिहरूको विवरण	203
अनुसूची १० : नगरस्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको विवरण	206
अनुसूची ११ : वडा विपद् व्यवस्थापन समितिको विवरण	207
अनुसूची १२ : पालिकामा रहेका रेडियो र एफ. एम. स्टेशनहरू	216
अनुसूची १३ : सूर्योदयमा सक्रिय सञ्चारकर्मीहरूको सम्पर्क नम्बर	217
अनुसूची १४ : प्रकोप पात्रो	217
अनुसूची १५ : प्रकोप स्तरीकरण	218
अनुसूची १६ : प्रकोप नक्शा	225
अनुसूची १७ : प्रकोपको पहिचान, यसबाट सिर्जित विपद् जोखिम र जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू	232

सन्दर्भ सामग्री

सूर्योदय नगरपालिकासँग उपलब्ध विपद् व्यवस्थापन नीति, कानून र कार्यविधि

१. सूर्योदय नगरपालिकाको नगर वस्तुगत विवरण २०७६
२. सूर्योदय नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७५
३. सूर्योदय नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नीति
४. स्थानीय तहको चालु आर्थिक वर्षको बजेट र कार्ययोजना

सङ्घीय कानून

१. एकीकृत सहरी विकास योजना
२. स्थानीय तहको संस्थागत संरचना
३. विपद्जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ (प्रथम संशोधन २०७५ सहित)
४. विपद्जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८-२०३०
५. विपद्जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली २०७६
६. प्रकोप पिडित उद्धार तथा राहत मापदण्ड सातौं संसोधन २०७७
७. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य नमूना योजना २०७८
८. स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण रणनीतिक कार्ययोजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८
९. राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा २०७० (संसोधन सहित २०७५)
१०. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ संशोधन, २०७६
११. गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरूको संक्षिप्त परिचय पुस्तिका २०७६

तालिका

- तालिका नम्बर १ वडा तहमा जोखिम विश्लेषणको कार्ययोजना विवरण
- तालिका नम्बर २ योजना निर्माणमा सहभागता विवरण
- तालिका नम्बर ३ सूर्योदय नगरपालिकाको पुनर्संरचनाको विवरण
- तालिका नम्बर ४ सूर्योदय नगरपालिकाको वर्तमान भू-उपयोग वर्गीकरणको अवस्था
- तालिका नम्बर ५ सूर्योदय नगरपालिकाको वडा र टोलहरूको विवरण
- तालिका नम्बर ६ सूर्योदयनगरपालिकाको जनसङ्ख्या विवरण
- तालिका नम्बर ७ नगरपालिका क्षेत्रभित्रको अपाङ्गताको अवस्था
- तालिका नम्बर ८ उमेर अनुसारको जनसङ्ख्या विवरण
- तालिका नम्बर ९ विद्यालयको सङ्ख्या र बालबालिकाको विवरण
- तालिका नम्बर सूर्योदय नगरपालिकाको भुस्वरूपको नक्शा
- तालिका नम्बर १० सूर्योदय नगरपालिकाको प्रकोप स्तरीकरण
- तालिका नम्बर ११ सूर्योदय नगरपालिकाको विपद् समय तालिका
- तालिका नम्बर १२ सूर्योदय नगरपालिकामा गएको १० वर्षमा विपद्बाट भएको मानवीय क्षतिको विवरण
- तालिका नम्बर १३ पालिका क्षेत्रमा गएको १० वर्षमा भएको घर तथा जग्गाको क्षतिको विवरण
- तालिका नम्बर १४ सूर्योदय नगरपालिकामा बनेको घरको जगको प्रकारको विवरण
- तालिका नम्बर १४ सूर्योदय नगरपालिकाको विद्यालय र जोखिमता
- तालिका नम्बर १५ वडामा भएका प्रमुख १० रोगहरू (सर्ने र नसर्ने)
- तालिका नम्बर १६ सडक निर्माणका कारण सिर्जना भएको पहिरोको जोखिमको विवरण
- तालिका नम्बर १७ यस पालिकाकामा खानेपानीको मुख्य श्रोतको विवरण ।
- तालिका नम्बर १८ सरसफाई तथा स्वच्छताको विवरण
- तालिका नम्बर १९ गभएको १० वर्षभित्र विपद्का कारण कृषि क्षेत्रमा क्षति र समस्या समाधानमा भएका प्रयासहरूको
- तालिका नम्बर २० पालिका र आसपासका क्षेत्रहरूमा प्रयोग गरिरहेका बिषादीहरू र यसको
- तालिका नम्बर २१ हराईरहेका रैथाने बीउहरूको
- तालिका नम्बर २२ बाली पात्रो
- तालिका नम्बर २४ हालसम्म सिचाईको सुविधा नै नपुगेको टोलहरू
- तालिका नम्बर २५ खाना पकाउने मुख्य इन्धन सम्बन्धी
- तालिका नम्बर २६ परीवारले प्रयोग गर्ने बत्तीको मुख्य स्रोत
- तालिका नम्बर २७ प्रयोग भएका सञ्चार, यातायात र अन्य सेवा सुविधाका साधनहरूको विवरण
- तालिका नम्बर २८ सूर्योदय नगरक्षेत्रका आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसङ्ख्या विवरण
- तालिका नम्बर ३० सूर्योदय नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सामुदायिक वनहरूको विवरण
- तालिका नम्बर ३१ सूर्योदय नगरपालिका क्षेत्रभित्र बग्ने खोलाखोल्सीको विवरण
- तालिका नम्बर ३२ जलवायु परिवर्तनले कृषिमा परेका असरहरू
- तालिका नम्बर ३३ कृषि अनुकूलनका कार्यहरू र जलवायु परिवर्तनबाट यस क्षेत्रमा परेका असरहरू
- तालिका नम्बर ३४ पालिकामा प्रकोपबाट भएको क्षतिका आधारमा सम्मुखताकोस्तर
- तालिका नम्बर ३५ विपद् सङ्कटासन्नता रहेका जनसङ्ख्या सम्बन्धी वडागत विवरण
- तालिका नम्बर ३६ घरको छाना एवम् बनोटको प्रकार सम्बन्धी विवरण
- तालिका नम्बर ३७ पालिका क्षेत्रमा सहरी सवाल र सुधारका सम्भावनाको विवरण
- तालिका नम्बर ३८ वडागत विद्यमान पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण
- तालिका नम्बर ३९ पर्यटन क्षेत्रमा देखिएका समस्याहरूको विवरण
- तालिका नम्बर ४० उत्थानशीलता संस्थागत क्षमता सुदृढीकरणका लागि निम्न लिखित कुराहरू पूरा गरिनेछ ।
- तालिका नम्बर ४१ सूर्योदय नगरपालिकामा स्वास्थ्य सेवाको संरचनाको विवरण

तालिका नम्बर ४२ स्वास्थ्य संस्थाहरूमा जनशक्तिको विवरण
तालिका नम्बर ४३ पालिका क्षेत्रमा गठित र परिचालित RAPID RESPONSE TEAM -RRT को विवरण
तालिका नम्बर ४४ RAPID RESPONSE TEAM -RRT को लागि तयारी हालतमा राखिएका (RRT kit
तालिका नम्बर ४५ लिकामा चालु अवस्थामा रहेका अन्य सवारी साधनहरूको विवरण
तालिका नम्बर ४६ पालिकामा रहेको दमकलको विवरण
तालिका नम्बर ४७ वडामा भण्डारण गरिएका विपद् व्यवस्थापनका लागि मौज्जात सामग्रीहरूः
तालिका नम्बर ४८ यस पालिका क्षेत्रमा रहेका सशस्त्र प्रहरीका युनिट र युनिट प्रमुखहरूको विवरण
तालिका नम्बर ४९ सशस्त्र प्रहरी युनिटमा रहेका खोज तथा उद्धार सामग्रीहरूको विवरणः
तालिका नम्बर ५० सशस्त्र प्रहरी युनिटमा रहेका खोज तथा उद्धार सामग्रीहरूको विवरणः
तालिका नम्बर ५१ सशस्त्र प्रहरी युनिटमा रहेका खोज तथा उद्धार सामग्रीहरूको विवरणः
तालिका नम्बर ५२ पालिकाभित्र जीविकोपार्जनका क्षेत्रहरू
तालिका नम्बर ५३ नगरपालिकाको विपद्को अवस्था, कारण, प्रभाव र समाधानका उपायहरू सम्बन्धी
तालिका नम्बर ५४ सूर्योदय नगरपालिकाको प्रकोप पात्रो
तालिका नम्बर ५५ सूर्योदय नगरपालिकाको मौसमी विवरण
तालिका नम्बर ५६ विपद् तथा जलवायु उत्थानशील शासकीय पद्धति सम्बन्धी विवरण
तालिका नम्बर ५७ विभिन्नस्तरमा रहेको विपद् व्यवस्थापन क्षमता सम्बन्धी विवरण
तालिका नम्बर ५८ विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रमा सुधार गर्नुपर्ने कुरा
तालिका नम्बर ५९ स्थानीय तहमा रहेको विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमताको
तालिका नम्बर ६० रणनीतिक कार्ययोजनाका प्राथमिकताहरू
तालिका नम्बर ६१ विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलताका क्रियाकलापहरू
तालिका नम्बर ५३ लक्ष तथा सूचक
तालिका नम्बर ५४ अनुगमन, मूल्याङ्कन र योजनाको परिमार्जन तालिका
तालिका नम्बर ५५ क्षमता विकास रणनीतिको विवरण

परिच्छेद एक : योजनाको संक्षिप्त चिनारी

१.१ पृष्ठभूमि

नेपाल भूकम्प, बाढी, पहिरो, आगलागी, हावाहुरी, प्रदूषण, सडक दुर्घटना, खडेरी, अतिवृष्टी, चट्याङ, सरुवा रोग, असिना, शीतलहर, बन्धजन्तु आतङ्कजस्ता प्रकोपबाट उच्च जोखिममा रहेको छ । विपद्बाट हुनसक्ने सम्भावित मानवीय क्षति तथा धन सम्पत्ति र आधारभूत सेवा सुविधाहरूको क्षति तथा नोक्सानी कम गर्नका साथै विपद्को समयमा प्रभावकारी रूपमा मानवीय सहायता परिचालन गर्न विपद् पूर्वतयारीले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ। तसर्थ प्राकृतिक तथा गैरप्राकृतिक प्रकोपहरूबाट हुनसक्ने विपद्का घटनाबाट मानिसको जीउधन, विकास पूर्वाधार तथा सेवाहरूको क्षतिलाई कम गर्न विपद् पूर्वतयारी तथा आपत्कालीन प्रतिकार्यलाई मजबुत बनाउँदै उत्थानशील विकासमा केन्द्रित हुन जरुरी छ । विपद्लाई बुझ्ने भाग्यवादी चिन्तनमा आउँदै गरेको परिवर्तनका कारण विपद् जोखिम न्यूनीकरण प्रक्रियाले देशमा संस्थागत विकासको बाटो फराकिलो बनाउँदै ल्याएको छ । तथापि, आपत्कालीन मानवीय सहयोगलाई स्फूर्त, प्रभावकारी र प्रभावितको पहुँच सहज बनाउन धेरै कार्य गर्नु जरुरी छ । यस प्रयासमा देशको भूबनोट, गरिबी र जनचेतनाको कमी लगायतका आधारभूत कारणले अवरोध उत्पन्न गरिरहेको छ । विश्वव्यापी रूपमा बढ्दै गएको विपद्को जोखिम कम नगरिएसम्म दिगो विकास लक्ष्य प्राप्त हुन नसक्ने देखिएकाले यसको व्यवस्थापनका लागि विभिन्न पक्षमा काम गर्नु आवश्यक रहेको छ।

सूर्योदय नगरपालिका विभिन्न प्रकारका विपद्हरूबाट प्रभावित छ । हरेक वर्ष विपद्का कारण जनधनको उल्लेखनीय क्षति भइरहेको छ । त्यसैले विपद् व्यवस्थापन र जोखिम न्यूनीकरणका लागि स्थानीय तहको संस्थागत संरचना र क्षमता विकास गरी विपद्को सामना गर्ने क्षमता अभिवृद्धि गर्दै सुरक्षित संस्कृतिको विकासमा अगाडि बढ्नु आवश्यक छ । विपद्को सामना गर्ने क्षमता अभिवृद्धिका विभिन्न कार्यक्रम र योजना मध्ये आपत्कालीन समयमा मानवीय जीवनको रक्षा र महत्वपूर्ण सम्पत्तिको संरक्षण गर्ने उद्देश्यका साथ कार्यविभाजन सहित "विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना" उत्थानशील सहर निर्माणका लागि महत्वपूर्ण दस्तावेजको रूपमा रहने छ ।

नेपालको संविधान, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संसोधन २०७५) र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ लगायतका नीतिगत र कानुनी दस्तावेजलाई आधार मानेर स्थानीय तहको विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई सबल बनाउन पनि यस्ता योजनाको भूमिका महत्वपूर्ण हुनेछ । सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट जारी भएको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ र मस्यौदानको रूपमा रहेको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा तर्जुमा दिग्दर्शन, २०८० बमोजिम विपद्को समयमा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र नगरपालिकाले जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँगको सहकार्य र प्रदेश तथा सङ्घीय सरकारको सहयोगमा गर्ने आपत्कालीन कार्य र शीघ्र पुनर्लाभका क्रियाकलापहरू पहिचान गर्दै विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि प्रमुख क्रियाकलापहरू, कार्यान्वयन गर्ने मुख्य संस्था, सहायक संस्थाको पहिचान गरेर विपद् हुनुअघि र विपद्को समयमा गरिने कार्यका लागि समयावधि र बजेट प्रक्षेपण गर्दै सन् २०३० सम्ममा सूर्योदय नगरपालिकालाई उत्थानशील सहरको रूपमा विकास गर्नका लागि यो योजना तयार गरिएको छ।

१.२ योजनाको परिचय

इलाम जिल्लाको सूर्योदय नगरपालिका विपद्को उच्च जोखिम क्षेत्रको रूपमा रहेको छ । नगर क्षेत्रमा विपद्बाट हुनसक्ने क्षति घटाउनको लागि विकास योजना निर्माण तथा सञ्चालन गर्दा विपद्को जोखिम घटाउन र नयाँ जोखिम उत्पन्न हुन नदिई विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समावेशी विकासका निमित्त यो योजना तयार गरिएको छ । यस योजनाले नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका विद्यमान विपद्जन्य जोखिम र जलवायु परिवर्तनका असर घटाएर दिगो, भरपर्दो, प्रतिफलदायी र सुरक्षित विकास प्रक्रियालाई प्रवर्धन गर्नेछ । नगरपालिकामा सञ्चालन हुने विषयगत विकास क्षेत्रमा जोखिम पहिचान

गरी न्यूनीकरण गर्ने, जलवायु परिवर्तनबाट पर्ने प्रतिकूल प्रभावको सामना गर्न अनुकूलन क्षमता विकास गर्ने कार्यमा यस योजनाले मार्गदर्शनका रूपमा सहयोग गर्नेछ। तसर्थ, विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम न्यूनीकरणलाई विकास प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण गर्दै जोखिम घटाउने र विपद् भईहालेमा तत्काल विपद् प्रतिकार्य गरी प्रभावित व्यक्ति तथा परिवारको लागि उद्धार, प्राथमिक उपचार तथा आवश्यक आपत्कालीन मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन तथा मानव जीवन र जीविकोपार्जनका साधन तथा सम्पत्ति¹ को संरक्षणका कार्यहरू गर्न नगरपालिकाका जिम्मेवार शाखा, वडा कार्यालयहरू र समुदायका प्रतिनिधिहरूबीच योजनाबद्ध रूपमा जिम्मेवारी बाँडफाँट सहित स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको दस्तावेज तयार गरिएको छ। यो योजना विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी राष्ट्रिय र प्रादेशिक नीति तथा रणनीतिक कार्ययोजनाले पनि मार्गदर्शन गरेको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समुदायको विकासमा आधारित अवधारणा अनुरूप तर्जुमा गरिएको छ।

१.३ उद्देश्य:

सूर्योदय नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सम्भावित विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम न्यून गर्न, विपद्को समयमा आपत्कालीन कार्य सम्पादन गर्न, विपद्पछि पुनःस्थापना तथा पुनर्निर्माणका लागि योजनाबद्ध क्रियाकलाप, जिम्मेवारी तथा बजेट सहित दिशानिर्देश गर्नु यस योजनाको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ। यस योजनाको विशिष्ट उद्देश्य निम्नानुसार रहेका छन्:

- सहभागितामूलक विधि प्रक्रियाबाट सूर्योदय नगरपालिका क्षेत्रको १४ वटा वडामा विद्यमान प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित प्रकोपहरूको बारेमा छलफल गरी पहिचान गर्ने ।
- सहभागितामूलक विधिबाट वडागत रूपमा गरिएको छलफलबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा नगरपालिकाको विपद् जोखिमको प्रोफाइल तयार गर्ने ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनलाई क्षेत्रगत विकास योजनामा मूलप्रवाहीकरण गरी नगरपालिकाको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तयार गर्ने ।
- विपद् जोखिमको प्रोफाइलको आधारमा सन् २०३० सम्ममा नगरलाई विपद् उत्थानशील बनाउन क्रियाकलापहरू किटान गर्ने ।
- विपद् प्रतिकार्यको कामहरूमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डहरूलाई स्थानीयकरण गर्ने।
- दिगो र उत्थानशील विकासका माध्यमबाट गरिबी घटाउने कार्यमा योगदान गर्ने।
- विपद् जोखिम राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना (NSDRM) को लक्ष हासिल गर्न योगदान गर्ने।
- नगरको विकास निर्माणको कामहरूलाई दिगो र उत्थानशील बनाउने।

१.४ योजना निर्माणको सीमा

यस योजनाका सीमाहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्।

- यो योजना सूर्योदय नगरपालिका क्षेत्रभित्र घटेका र घट्न सक्ने प्रकोपका घटनाहरू र यसबाट सिर्जित विपद्का कारण हुने क्षतिलाई कम गर्नका लागि तयार गरिएको छ।

सम्पत्ति ¹ मानवीय सम्पत्ति, प्राकृतिक सम्पत्ति, सामाजिक सम्पत्ति, भौतिक सम्पत्ति र आर्थिक सम्पत्ति

- यो योजना सूर्योदय नगरपालिका क्षेत्रभित्र विगतमा घटेका प्रकोपका घटनाहरू र यसबाट सिर्जित विपद्का अवस्था, स्थानीयस्तरमा उपलब्ध जानकारी तथा स्थानीय समुदाय र सरोकारवालाहरूका विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी बुझाई र अवधारणाहरूमा आधारित भै तयार गरिएको छ।
- प्राकृतिक तथा मानवीय कारणबाट भविष्यमा हुनसक्ने विभिन्न प्रकोपहरूको विश्लेषण, वडास्तरको जोखिम विश्लेषण, विपद् सम्बन्धमा नेपालको वैधानिक अभिलेखहरू र सूर्योदय नगरपालिकाको प्रोफाइलको आधारमा तयार गरिएको छ।
- यस योजना अन्तर्गत तर्जुमा गरिएका गतिविधिहरू नगरपालिकाले विपद् व्यवस्थापनका लागि गर्नुपर्ने आधारभूत कार्यहरूका साथै नगरको दिगो विकास तथा विपद् उत्थानशीलता अभिवृद्धिका लागि क्षेत्रगत विकास योजनामा विपद् व्यवस्थापनका गतिविधिहरूलाई मूलप्रवाहीकरण कार्यमा केन्द्रित गरिएको छ। तथापी ठूला विपद्को अवस्थामा यो योजना कार्यान्वयनका लागि थप वाह्य स्रोतहरू समेत परिचालन गर्नुपर्ने भएकाले जिल्ला, प्रदेश र सङ्घीय तहसम्म समन्वय र सहकार्य गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ।
- योजना निर्माणका लागि हाम्रो कन्सल्टेन्सी सेवाले सूर्योदय नगरपालिकाका १४ वटै वडामा वडास्तरीय जोखिम विश्लेषण गरी प्राप्त तथ्याङ्कका आधारमा नगरपालिकाको विपद् पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ र यसैको आधारमा योजना तर्जुमा गरिएको छ।

१.५ योजना निर्माणका मार्गदर्शक नीतिगत व्यवस्था

नेपाल प्राकृतिक प्रकोप तथा जलवायु परिवर्तनका कारण हुनसक्ने प्रतिकूल प्रभावबाट पनि संवेदनशील अवस्थामा रहेको छ। जलवायु परिवर्तनको प्रत्यक्ष प्रभाव खासगरी जीविकोपार्जन, कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, वन तथा जैविक विविधता, जलस्रोत तथा ऊर्जा, जलवायुजन्य प्रकोप, मानव स्वास्थ्य र ग्रामीण बसोबास तथा भौतिक पूर्वाधारको क्षेत्रमा देखा पर्न थालेको यथार्थलाई राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (NAPA) २०६७ मा उल्लेख गरिएको छ। जलवायु परिवर्तनसँगै विपद्का घटनाहरू बढ्दै गएका र निरन्तर दोहोरिरहने क्रम बढेको छ। जलवायु परिवर्तन एवम् विपद्का कारण सामाजिक, आर्थिक, पर्यावरणीय र विकासका संरचनाहरूमा प्रतिकूल असर परेको कुरा विभिन्न तथ्याङ्क र प्रमाणहरूले पुष्टि गरेका छन्। यसको असरबाट गरीब, विपन्न, महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिकहरू, साधन स्रोतको पहुँचमा कमी रहेका र प्राकृतिक स्रोतमा आश्रित समुदाय बढी प्रभावित हुने गरेको तथ्य विभिन्न अध्ययनहरूले पुष्टि गरिसकेका छन्। जलवायु परिवर्तनको प्रतिकूल असर नेपाल र नेपालजस्ता अति कम विकसित एवम् विकासोन्मुख देशहरूमा धेरै परिरहेको छ। नेपाल विश्वका १९८ मुलुकमध्ये भूकम्पीय जोखिमको हिसाबले ११ औँ, पानीजन्य विपद्का दृष्टिले ३०औँ स्थानमा रहेको छ।^२ त्यसैगरी नेपाल जलवायु परिवर्तनको प्रभावको दृष्टिले विश्वका २०५ मुलुक मध्ये दशौँ जोखिमयुक्त मुलुक रहेको छ।^३ खासगरी ग्रामीण क्षेत्रमा जीविकोपार्जनका स्रोतमा जलवायु परिवर्तनका कारणले प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष दुबै प्रकारको प्रभाव पारिरहेको छ।

जलवायु परिवर्तन समानुकूलनलाई स्थानीय तथा राष्ट्रिय विकास योजना प्रक्रियामा समायोजन गर्ने लक्ष्य अनुरूप वातावरण मन्त्रालयले स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय ढाँचा (LAPA Framework) २०६८ ल्याएको देखिन्छ। नेपाल सरकारले जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सम्बन्धी आवश्यकताहरू पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गर्ने र सोही आधारमा मध्यकालीन (सन् २०३० सम्म) र दीर्घकालीन (सन् २०५० सम्म) समयका लागि वन तथा वातावरण

^२ UNDP/BCPR, सन् २००४ ।

^३ जर्मन वाच, सन् २०२१ ।

मन्त्रालयको समन्वयमा राष्ट्रिय अनुकूलन योजना तयारी भएको छ। त्यसैगरी जलवायु अनुकूलनका लागि नेपाल सरकारले लागु गरेको राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (NAPA) २०६७, जलवायु परिवर्तन नीति, २०७६ कार्यान्वयन भइरहेको छ। जसले जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका लागि प्राथमिकता दिनुका साथै उपलब्ध बजेटको ८० प्रतिशत स्थानीय तहमै लगानी गनुपर्ने व्यवस्था गरेको छ।

नेपाल सरकारबाट विपद् जोखिम व्यवस्थापनको क्षेत्रमा पूर्वतयारी तथा जोखिम न्यूनीकरण कार्यलाई विशेष महत्व दिई विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ का साथै स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका, २०६८ बमोजिम योजना निर्माण, मूलप्रवाहीकरण तथा कार्यान्वयनमा जोड दिँदै आएको छ। हाल नेपालको संविधान २०७२, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ (परिमार्जन २०७५ सहित), विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति २०७५, राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण नियमावली २०७६, विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८-२०३० जस्ता नीतिगत व्यवस्थाले विपद् व्यवस्थापनका सबै क्रियाकलापको समन्वयात्मक र प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थापन गरी प्राकृतिक तथा गैर-प्राकृतिक विपद्बाट सर्वसाधारणको जीउधन र सार्वजनिक, निजी तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति, प्राकृतिक एवम् सांस्कृतिक सम्पदा र भौतिक संरचनाको संरक्षणमा जोड दिएको छ। त्यसैगरी कोशी प्रदेशले प्रदेश विपद् व्यवस्थापन नीति २०७६, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७५, विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि प्रदेश रणनीतिक कार्ययोजना सन् २०२०-२०३० तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ।

विद्यमान ऐन कानुनले स्थानीय तहलाई प्रत्याभूत गरेको अधिकारको प्रयोग गरी सूर्योदय नगरपालिकाले तयार गरेको सूर्योदय नगरपालिका विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७५, सूर्योदय नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन कोष (सञ्चालन) कार्यविधि २०७५, सूर्योदय नगरपालिका इलामको वारुणयन्त्र व्यवस्थापन तथा सञ्चालन कार्यविधि, २०७७, सूर्योदय नगरपालिकाको भू-उपयोग कार्यविधि, २०७९, घर नक्शा शाखा प्रतिवेदन २०७४-२०७८ र राष्ट्रिय, प्रादेशिक र स्थानीय तहबाट तयार भई जारी भएका नीतिगत मार्गदर्शनका आधारमा सूर्योदय नगरपालिकाले स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा गरी यसलाई पूर्णता प्रदान गरेको छ। यो योजना निर्माणका मार्गदर्शक सिद्धान्त निम्नानुसार रहेका छन् ।

- (क) संघ, प्रदेश र नगरपालिकाबाट लागु हुने कानुन र नगरपालिकाले लागु गर्ने विकास नीति तथा कानूनी व्यवस्थालाई आधार मानिएको छ ।
- (ख) नगरपालिकामा विपद् व्यवस्थापनका लागि सहजीकरण, व्यवस्थापन, नियन्त्रण तथा नियमन गर्ने प्रमुख जिम्मेवारी नगर प्रमुखको हुने भएकाले सो जिम्मेवारी पूरा गर्न नगरपालिकाले स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरी परिचालन गरेको छ। यसैगरी यस नगरपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा भएको संस्थागत विकासले यो योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनका लागि आधार प्रदान गरेको छ।
- (ग) यो योजनाको कार्यान्वयनका लागि सार्वजनिक क्षेत्र, विकास साझेदार, सरोकारवाला संघसंस्थाहरू तथा समुदाय, निजी क्षेत्र, नागरिक समाजको सहभागिता तथा साझेदारी अभिवृद्धिको अवधारणालाई योजना निर्माणको आधारस्तम्भको रूपमा लिइएको छ ।
- (घ) आपत्कालीन प्रतिकार्यका क्रममा नगरवासीको जीवन, सम्पत्ति, स्वास्थ्य, जीविकोपार्जन तथा उत्पादनका साधनहरू, सांस्कृतिक तथा वातावरणीय सम्पदाको रक्षा गर्दै मानव अधिकार तथा विकासको अधिकारलाई संरक्षण गर्ने अधिकारमुखी, लैङ्गिक तथा समावेशीकरणको अवधारणा समेत यस योजनाको निर्माणको आधार रहेको छ।

- (ड) यस योजनालाई आधार मानेर विपद्को जोखिममा रहेका समुदायको उत्थानशीलता बढाएर विपद्को सामना गर्ने क्षमताको विकास कार्यक्रमहरू पहिचान गरिनेछ। त्यसका लागि आपत्कालीन समयमा गरिने मानवीय सहयोगका क्रममा विशेष गरी जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, महिला, बालबालिका, दीर्घरोगी र अति गरीब समुदायलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ र सेवा प्रवाहमा उनीहरूको पहुँच बढाउने वातावरण सिर्जना हुनेछ।
- (च) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा विज्ञान तथा प्रविधिको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्नुका साथै स्थानीय श्रोतसाधन, ज्ञान, सीप तथा श्रमलाई उपयोग गर्दै प्रविधि हस्तान्तरणलाई प्राथमिकता दिइने छ।
- (छ) जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, दिगो विकास लक्ष्य, खाद्य सुरक्षा, स्वास्थ्य सुरक्षा, विपद् ज्ञान व्यवस्थापनमा आधारित शिक्षा, वातावरण संरक्षण र विपद् उत्थानशील विकास बीच सामञ्जस्य कायम गरिनेछ।

१.६ योजना निर्माणका क्रममा सम्पन्न गरिएका कार्यहरू:

- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी राष्ट्रिय, प्रदेश तथा स्थानीय ऐन नियम, निर्देशिका तथा प्रतिवेदनहरूको समीक्षा गर्ने
- सूर्योदय नगरपालिकाको बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, योजना र बजेट साथै यस अघि विपद् व्यवस्थापनको कामहरूको समीक्षा ।
- सूर्योदय नगरपालिकाको १४ वटै वडामा वडास्तरको भेला गरी जोखिम नक्साङ्कन गर्ने । प्रकोपको कारण उत्पन्न जोखिमको अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन प्रभावहरूको विश्लेषण ।
- नगर क्षेत्रमा विद्यमान प्रकोप विश्लेषणको लागि सरोकारवालाहरूसँग परामर्श छलफलहरू सञ्चालन ।
- वडास्तरमा भएको छलफलको आधारमा नगरपालिकास्तरको विपद् जोखिम प्रोफाईल तयार ।
- प्रोफाईलको आधारमा सूर्योदय नगरपालिकाको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना र उत्थानशील सहर निर्माणका लागि बेसलाइन तयार ।

१.७ वडा तहमा जोखिम विश्लेषण कार्ययोजना

तालिका नम्बर १ : वडा तहमा जोखिम विश्लेषणको कार्ययोजना विवरण

मिति	समूह १	समूह २	समूह ३
२०८० माघ २६	वडा नं ११	वडा नं १२	
२०८० माघ २८	वडा नं १	वडा नं २	वडा नं ३
२०८० माघ २९	वडा नं ४	वडा नं ५	वडा नं ६
२०८० फाल्गुण १	वडा नं ७	वडा नं ८	वडा नं ९
२०८० फाल्गुण २	वडा नं १०	वडा नं १३	वडा नं १४

श्रोत : पालिकास्तरीय कार्यशाला २०८०

१.८ अपेक्षित नतिजा:

- सूर्योदय नगरपालिकाको १४ वटै वडामा प्रकोपको जोखिम विश्लेषण हुनेछ ।

- सन् २०३० सम्ममा सूर्योदय नगरपालिकालाई विपद् उत्थानशील बनाउनका लागि बेसलाइन तयार भएको हुनेछ। जसको आधारमा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तयार भएको हुनेछ।
- जोखिम विश्लेषणका आधारमा सूर्योदय नगरपालिकाले क्षेत्रगत विकास योजनामा निर्माण प्रक्रियामा विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई मूलप्रवाहीकरण गरी उत्थानशीलता विकास अवधारणालाई प्रवर्धन गर्नेछ।
- नेपाल सरकारको विपद् जोखिम न्यूनीकरण रणनीतिक कार्ययोजनाको लक्ष प्राप्तिमा लागि सहयोग पुऱ्याएको हुनेछ
- नगरपालिकाको स्वमूल्याङ्कनको क्षेत्रमा थप सहयोग पुगेको हुनेछ।

१.९ योजना निर्माणका क्रममा सहभागिता

तालिका नम्बर २ : योजना निर्माणमा सहभागिता विवरण

वडा नं	मिति	पुरुष	महिला	जम्मा	फैफियत
	प्रारम्भिक परामर्श कार्यशाला				
१	२०८० माघ २८	१९	११	३०	
२	२०८० माघ २८	१९	६	२५	
३	२०८० माघ २८	१५	५	२०	
४	२०८० माघ २९	१५	७	२२	
५	२०८० माघ २९	१८	५	२३	
६	२०८० माघ २९	२२	४	२६	
७	२०८० फाल्गुन १	१५	६	२१	
८	२०८० फाल्गुन १	३३	१५	४८	
९	२०८० फाल्गुन १	२४	७	३१	
१०	२०८० फाल्गुन २	१६	८	२४	
११	२०८० माघ २६	१४	१२	२६	
१२	२०८० माघ २६	२२	५	२७	
१३	२०८० फाल्गुन २	१९	६	२५	
१४	२०८० फाल्गुन २	१९	१३	३२	
	मस्यौदा योजना माथि छलफल				
	जम्मा	२७०	११०	३८०	

श्रोत : वडास्तरीय कार्यशाला २०८०

१.१० योजना तर्जुमा विधि तथा प्रक्रिया

यस योजनाको तयारीका क्रममा निम्न ५ चरणहरू अवलम्बन गरिएको छ।

चरण-१: समन्वय र प्रारम्भिक तयारी :

- योजना निर्माणको लागि समन्वय बैठक सम्पन्न भएपछि स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बसी आवश्यक नीतिगत निर्णयहरू भएका छन्।
- नगरक्षेत्रभित्र सञ्चालित कार्यक्रमहरू तथा तयार भएका कानून, नीति, मापदण्डहरूको समीक्षा गरी जोखिम लेखाजोखाको पुनरावलोकन गरिएको छ।
- मस्यौदा योजना तयारीको लागि नगरपालिका र हाम्रो कन्सल्टेन्सी सेवाको साझेदारीमा विज्ञसहितको टोली परिचालन गरिएको छ।
- योजना निर्माणका क्रममा सबै वडाहरूमा भेलाहरूको आयोजना गरी सूचना सङ्कलन गरी सूचना तथा तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गरिएको छ।
- नगरपालिकाभित्रका वडा र समुदायबाट संकलित विपद्सम्बन्धी सूचना तथा तथ्याङ्कलाई समेत समीक्षा गरी यस योजनालाई पूर्णता प्रदान गरिएको छ।
- नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन अनुरूप नगर कार्यपालिकाबाट निर्णय भई वडास्तरमा विपद्को जोखिम विश्लेषण गरिएको छ।

चरण-२: सङ्कटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखा

- योजना निर्माणको लागि स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको नेतृत्वमा नगरस्तरीय बैठक तथा कार्यशालाको आयोजना गरिएको छ। नगरपालिकाको सङ्कटासन्नता, सम्मुखता तथा जोखिमलाई सहभागितामूलक विधिबाट वडास्तरमा छलफल गरिएको छ।
- मस्यौदा योजना र विश्लेषण गरिएको सूचना तथा तथ्याङ्कको त्रिकोणात्मक जाँच, स्थलगत अवलोकन र समुदायसँगको छलफलबाट योजना तयार गरिएको छ।
- नगरपालिकाको भूउपयोगको अवस्था, नदी, बाढी र पहिरोको जोखिम क्षेत्र पहिचानका लागि विगतमा तयार भएका भौगोलिक सूचना प्रणालीको पुनरावलोकन गर्ने र सोही अनुरूप सामाजिक तथा सङ्कटासन्नता नक्साङ्कनका कामहरू गरिएका छन्।
- उल्लेखित विधि र प्रक्रिया पूरा गरेर नगरपालिकामा विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिमको लेखाजोखा गरी विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ।
- जोखिम पार्श्वचित्रबाट प्राप्त नतिजाबारे नगरपालिका प्रमुख, उपप्रमुख, वडाध्यक्षहरू, वडासदस्यहरू, संघसंस्थाका प्रतिनिधिहरू नगरपालिकास्तरमा उपलब्ध राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरू समुदायसँग छलफल गरी तथ्याङ्कलाई वैधता र आधिकारिकता प्रदान गरिएको छ।

चरण-३: विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा

- नगरपालिकाले योजना कार्यान्वयनका लागि अपनाउनु पर्ने नीति र रणनीति, समन्वय, संयन्त्र, उपसमितिहरूको व्यवस्था, वित्तीय व्यवस्था, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र योजनाको पुनरावलोकनका विषयलाई समावेश गरी मस्यौदा तयार गरिएको छ।
- नगर क्षेत्रको विपद् जोखिम पार्श्वचित्रको नतिजाको आधारमा पहिचान गरिएका विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरूलाई समेटेर नगरपालिकाको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनालाई अन्तिम रूप प्रदान गरिएको छ। यस क्रममा नगरपालिकाको क्षेत्रगत विकास योजनाको समीक्षा गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनलाई मूलप्रवाहीकरण गरिएको छ।

चरण-४: योजनाको स्वीकृति तथा कार्यान्वयन

- उल्लेखित विधि र प्रक्रिया पूरा गरी तयार भएको योजनाको मस्यौदामाथि नगर विपद् व्यवस्थापन समिति र सरोकारवालाबीच छलफल गरी प्राप्त पृष्ठपोषण र सुझाव अनुसार अन्तिम रूप प्रदान गरिएको छ।

- मस्यौदा योजनाको भाषा सम्पादन गरी अन्तिम तयारी पश्चात योजनालाई नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

चरण- ५ अनुगमन, मूल्याङ्कन र पुनरावलोकन

- अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट प्राप्त भएका नतिजाहरूलाई नगरकार्यपालिका तथा अन्य मञ्चहरूमा सिकाइका रूपमा आदान प्रदान गरिनेछ।
- यस योजना अन्तर्गतका क्रियाकलापहरूको तोकिएको ढाँचामा नगरपालिकाले अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्नेछ।

१.११ योजनाको लक्षित समूह

यस योजनाको पहिलो लक्षित समूह विपद् र जलवायु परिवर्तनका कारण उच्च जोखिममा रहेका समुदाय छन्। यसका साथै यस योजनाले समग्र नगरपालिकालाई समेटेको हुँदा लक्षित समूहलाई निम्नानुसार विभाजन गरिएको छः

- राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार १४ वटै वडाका १४,०३२ घरधुरीमा बसोबास गर्ने ५४,७२७ (महिला- २७,३४५ र पुरुष – २७,३८२) यस योजनाका प्राथमिक लक्षित समूह हुन्।
- यस योजनाको कार्यान्वयनका लागि कार्यक्रम र बजेट उपलब्ध गराउने मूल निकाय भएकोले नगरपालिका यस योजनाको लक्षित निकायका रूपमा रहेको छ।
- साथै पहिचान भएका पालिकाका उच्च जोखिम तथा सडकटासन्न क्षेत्रमा बसोबास गर्ने समुदाय, लक्षित समुदाय र पछाडि परेका समुदायहरू यस योजनाको प्रमुख लक्षित समूहका रूपमा रहेका छन्।
- यस योजनाको सम्बन्ध नियमित विकास योजना, विद्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, सुरक्षा निकाय, वडाका कृषक समूह, आमा समूह, युवा समूह लगायतसँग रहने हुँदा यी निकाय र समूहसँग आवद्ध व्यक्ति तथा घरपरिवार यस योजनाका लक्षित वर्गका रूपमा रहेका छन्।
- यस नगरपालिकासँग सामाजिक वा अन्य विषयगत क्षेत्रमा साझेदारी तथा सहकार्यमा कार्यरत वा भविष्यमा साझेदारीमा काम गर्ने दाता, गैरसरकारी संस्था र निजी क्षेत्रसमेत यस योजनाका लक्षित निकाय वा समूह रहेका छन्।
- यस योजनाको कार्यान्वयनका लागि सङ्घीय र प्रदेश सरकारको समेत सहयोग आवश्यक पर्ने भएको हुँदा योजनाको कार्यान्वयनका लागि सहयोगीका रूपमा संघ र प्रदेश सरकारसमेत यस योजनाका लक्षित निकाय हुन्।

परिच्छेद दुई : सूर्योदय नगरपालिकाको परिचय

२.१ सूर्योदय नगरपालिका

फिक्कल, पञ्चकन्या र कन्याम गाविस मिलाएर २०७१ सालमा सूर्योदय नगरपालिका बनाईएको थियो। नयाँ संविधानले स्थानीय तहको व्यवस्था गरेपछि स्थानीय तह पुनर्संरचना आयोगले २०७३ सालमा गाविसहरू गोर्खे, पशुपतिनगर, श्रीअन्तु, समालबुङ तथा लक्ष्मीपुर गाविसको वडा नं. ५ बाहेकको क्षेत्र र जोगमाईको वडा नं. ८ र ९ मिलाएर नयाँ सूर्योदय नगरपालिका बनाईएको हो। यो नगरपालिका २२५.५२ वर्ग कि.मि. मा फैलिएको छ। मेची राजमार्ग यही नगरपालिका भएर पार गर्दछ।

पश्चिममा इलाम नगरपालिका, उत्तरमा माईजोगमाई गाउँपालिका, दक्षिणमा रोङ गाउँपालिका र पूर्वमा भारतको पश्चिम बंगाल राज्य अन्तर्गत दार्जिलिङ्ग जिल्लाले छेकेको सूर्योदय नगरपालिकाको केन्द्र फिक्कल बजार तोकिएको छ। यो इलामका पुराना बजारमध्ये एक हो र हालमा पनि पूर्वी इलामको मुख्य व्यापारिक केन्द्र रहेको छ। यहाँबाट पशुपतिनगरतर्फको सडक छुटिन्छ। यो नगरपालिका चिया, अलैंची, दुध, आलु लगायतका नगदेबालीका लागि चर्चित छ। देशको एक मात्र अलैंची विकास केन्द्र पनि यही नगरमा पर्दछ।

आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, शैक्षिक तथा पर्यटन विकाससँगसँगै हुनसक्ने सहरीकरणलाई व्यवस्थित गरी आधुनिक शैलीको व्यवस्थित नगर विकास योजना निर्माण गरी सीमित आर्थिक र सामाजिक स्रोत र सक्षम स्थानीय निकायका रूपमा सहरी व्यवस्थापनलाई प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यका साथ प्रारम्भिक चरणमा प्रवेश गरेको छ। प्राकृतिक सुन्दरता र संस्कृति तथा पर्यटनलाई प्रवर्द्धन गर्ने क्रममा यस नगरपालिका स्थित कन्याम उपयुक्त गन्तव्य हो। जहाँ मनोरम चियाबगान, सूर्योदय/सूर्यास्त, सुन्दर हरियाली डाँडाकाँडा, हिमशृङ्खला र तराईका फाँटहरू, रमणिय प्राकृतिक सौन्दर्यले भरिपूर्ण दृष्यावलोकन गर्न पाउनु आफैमा गौरवान्वित महसुस हुन्छ।

विविध जातजाति, धर्म, वर्ग, पेशा व्यवसाय भएका मानिसहरूको बसोबास रहेको नगरपालिकामा थुप्रै सम्भावनाहरू रहेका छन्। एकातिर पर्यटकीय क्षेत्रका रूपमा कन्याम अवस्थित छ भने अर्कोतिर श्रीअन्तु र पशुपतिनगरले सौन्दर्य थपेको छ। लोपोन्मुख लेप्चा जातिको ऐतिहासिक स्थलको रूपमा पनि यस क्षेत्रले आफ्नो छुट्टै पहिचान बोकेको छ। यो नगरपालिकाभित्र एउटा स्नातक तहसम्म अध्ययन हुने क्याम्पस सञ्चालित छ भने सामुदायिक विद्यालय अन्तर्गत प्राथमिक विद्यालय देखि दश जोड दुईसम्मका ९ वटा र सामुदायिक र निजी गरी थुप्रै शैक्षिक संस्थाहरू सञ्चालित छन्। स्वास्थ्यका दृष्टिले हेर्ने हो भने यस सूर्योदय नगरपालिका क्षेत्रभित्र ठूला सरकारी अस्पताल स्थापना नभए पनि मेची अञ्चल आयुर्वेद कार्यालय आइतबारे, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र फिक्कल र पशुपतिनगर, स्वास्थ्य चौकी कन्याम, पञ्चकन्या, लक्ष्मीपुर, गोर्खे, समालबुङ र श्रीअन्तुमा रहेका छन् भने वडा नं. १२ मलममा २०७३/०९/२५ गते देखि सहरी स्वास्थ्य केन्द्र सञ्चालनमा आएको छ। यस नगरपालिका क्षेत्रको पर्यटकीय स्थलको रूपमा कन्याम, पञ्चकन्या मन्दिर, गोर्खे, श्रीअन्तु, चित्रेगुम्बा, पशुपतिनगर लगायतका विभिन्न ठाउँहरू प्रचलित रहेका छन्। शिक्षा र खेलकुदको गन्तव्यको रूपमा करफोक/पञ्चकन्या तथा औद्योगिक विकासको प्रसस्त सम्भावना फिक्कलमा र व्यापारिक सम्भावना पशुपतिनगरमा रहेको छ।

२.२ जनसङ्ख्या र राजनीतिक विभाजन

नेपालको संविधानको धारा २९५ को उपधारा ३ बमोजिम गठित आयोगको प्रतिवेदन तथा नेपाल सरकार (मन्त्री परिषद) बाट विभिन्न मितिमा गठन भएका राजनीतिक विभाजनको पुनरावलोकन समितिको सिफारिस समेतका आधारमा नेपाल सरकारले गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको सङ्ख्या नाम पहिचान र कार्यक्षेत्र तोकिए बमोजिम सञ्चालनमा छन्। संविधानले सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी

तीन तहको व्यवस्था गर्नुका साथै तीनवटै तहको अधिकार अनुसूचीमा उल्लेख गरेको छ । संविधान प्रदत्त अधिकारको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न सक्षम र सबल रूपमा परिचालन गर्न नेपाल सरकार मन्त्री परिषदको मिति २०७४ जेष्ठ ८ गतेको निर्णय अनुसार ७५३ स्थानीय तहको संरचना तयार भई निर्वाचित जनप्रतिनिधि मार्फत तीनै तहको सरकार पूर्णरूपमा कार्यरत छन् । राज्यको पुनरसंरचनाको क्रममा देहाय अनुसार निम्नानुसार गा.वि.स. हरूलाई समायोजन गरी सूर्योदय नगरपालिकाको रचना गरिएको छ ।

तालिका नम्बर ३ : सूर्योदय नगरपालिकाको पुनर्संरचनाको विवरण

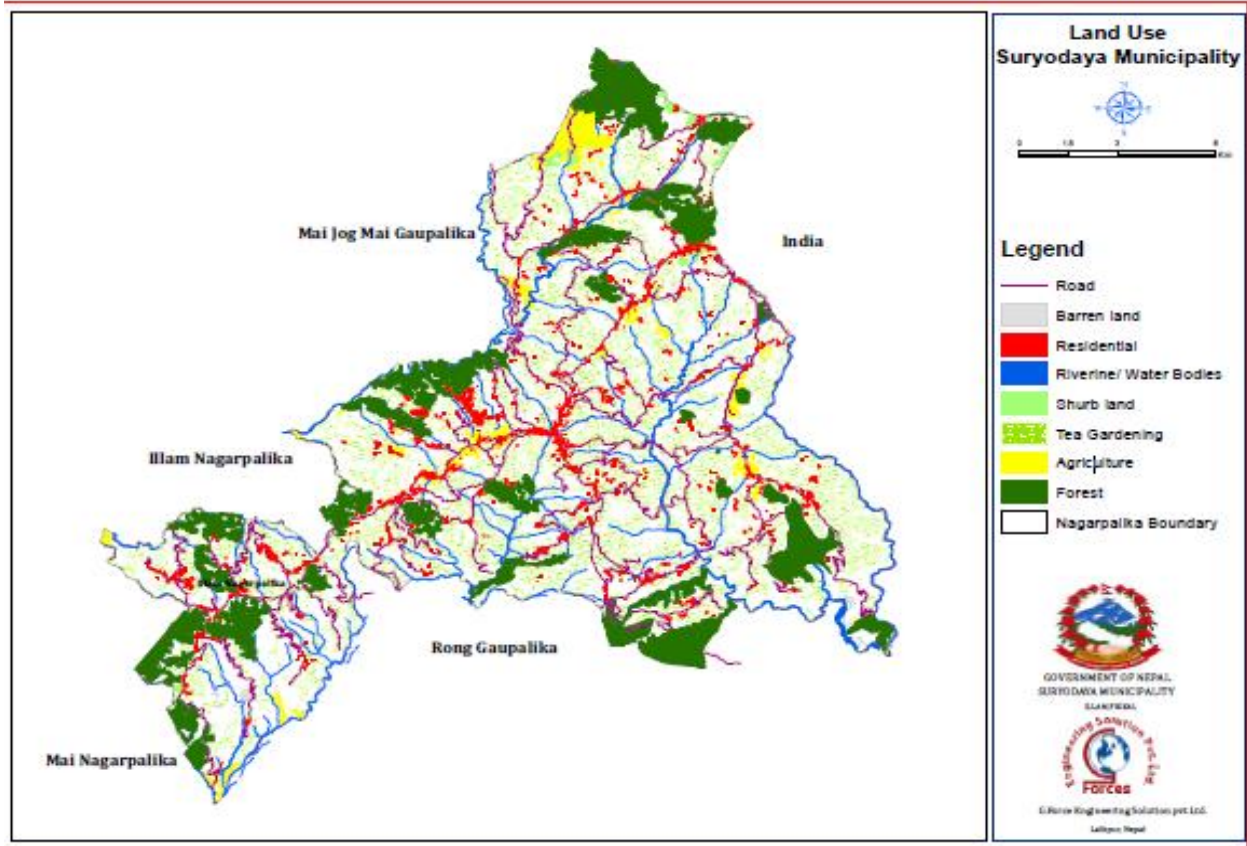
सि.नं	साविकको गाउँपालिका, नगरपालिकाको नाम	समावेश भएका साविकका गाविस/नपाको नाम	केन्द्र	क्षेत्रफल व.कि.	हालको वडा नम्बर	समावेश भएका साविकका गाविस, नपा र वडाहरू		
१	सूर्योदय नगरपालिका	सूर्योदय नगरपालिका, श्रीअन्तु, समाल्बुङ, पशुपतिनगर, लक्ष्मीपुर १, ४, ६ र ९, जोगमाई ८, ९ र गोर्खे गाविस	साविक सूर्योदय नगरपालिका कार्यालय	२५२.५२	१	गोर्खे	१-९	
						जोगमाई	८-९	
					२	पशुपतिनगर	३, ४, ५ र ७	
					३	पशुपतिनगर	१, २, ६, ८ र ९	
					४	श्रीअन्तु	१-९	
					५	समालबुङ	१-८	
							सूनपा	१२ र १३
					६	कन्याम	३, ४, ५ र ६	
							सूनपा	१४ र १५
					७	कन्याम	७, ८ र ९	
							सूनपा	१० र ११
					८	फिक्कल	१, २	
							कन्याम	१, २
							सूनपा	८ र ९
					९	फिक्कल	३, ४ र ५	
							सूनपा	६ र ७
					१०	फिक्कल	६, ७, ८ र ९	
सूनपा	३, ४ र ५							
११	पञ्चकन्या	२, ३, ४, ५, ६, ८						
		सूनपा	१ र २					
१२	पञ्चकन्या	१, ७ र ९						
		लक्ष्मपुर	३, ६, ७ र ९					
	लक्ष्मपुर	१, २, ४ र ८						

श्रोत : गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरूको संक्षिप्त परिचय पुस्तिका २०७६

२.३ पालिकाको वर्तमान भू-उपयोगको अवस्था

सूर्योदय नगरपालिकाले आफ्नो भौगोलिक क्षेत्रभित्र जम्मा भूमि उपयोगको लागि १० क्षेत्रहरूमा वर्गीकरण गरिएको छ । बढ्दो जनसङ्ख्याको बृद्धि, सहरीकरण र बसाइँसराईको कारण अव्यवस्थित बसोवासको अवस्था तीब्र बृद्धि भइरहेको अवस्थामा यसले पार्न सक्ने जोखिम अवस्थाको व्यवस्थापन गर्ने दायित्व सरकारको हुने भएकोले भूमिको वर्गीकरण गर्न जरुरी थियो । स्थानीय सरकारको हैसियतले भौगोलिक सूचना प्रणालीको प्रयोगबाट भूमिको वर्गीकरण गरेको छ । यसले के देखाएको छ भने वन क्षेत्र, आवास क्षेत्र र औद्योगिक क्षेत्रमा भूमिको उपयोग वढिरहेको छ भने कृषिको क्षेत्रमा भूमिको उपयोगको क्षेत्र बिस्तारै घटेको देखिन्छ ।

पालिकाको भूउपयोगको अवस्था

स्रोत : सूर्योदय नगरपालिका भू-उपयोग वर्गीकरण तथा योजना प्रतिवेदन २०८०

तालिका नम्बर ४ सूर्योदय नगरपालिकाको वर्तमान भू-उपयोग वर्गीकरणको अवस्था

सि.न.	विवरण	क्षेत्रफल/ वर्ग कि.मि.	प्रतिशत
१	कृषि क्षेत्र	१९२.९३	८५.९९
२	वन तथा चरण क्षेत्र	१७.०९	७.६२
३	आवास क्षेत्र	६.१४	२.७४
४	नदी तथा ताल क्षेत्र	२.३९	१.०७
५	व्यवसायिक क्षेत्र	०.०९	०.०४
६	औद्योगिक क्षेत्र	०.१०	०.०४
७	सार्वजनिक उपयोग क्षेत्र	५.३०	२.३६
८	खानी तथा खनिज	०.०७	०.०३

९	साँस्कृतिक तथा पुरातात्विक क्षेत्र	०.०२	०.०१
१०	अन्य	०.२४	०.११
जम्मा		२२५.५३	१००.००

स्रोत : सूर्योदय नगरपालिका भू-उपयोग वर्गीकरण तथा योजना प्रतिवेदन २०८०

२.४ वडागत टोलसंस्थाहरूको विवरण

नेपालमा राज्यको पुनर्संरचना पछि स्थानीय सरकार सञ्चालनका लागि गाउँ विकास समितिहरूलाई गाउँपालिका, नगरपालिका, उपमहानगरपालिका र महानगरपालिकाको रूपमा अगाडि सारिएको छ। अहिले राज्यको तल्लो अंग वडा कार्यालयहरू हुन्। राज्यको पुनर्संरचना अघिका कतिपय गाविसहरू वडामा परिणत भएका छन्। त्यसैले ती साविकमा रहेका वडाहरू हाल टोलसँगठनको आकारमा देखिएका छन्। सूर्योदय नगरपालिका क्षेत्रभित्र ती टोलसंस्थाहरूको विवरण निम्नानुसार छ।

तालिका नम्बर ५ सूर्योदय नगरपालिकाको वडा र टोलहरूको विवरण

वडा नं	बस्तीको नामा	जम्मा घरधुरी	क्षेत्रफल (ब.कि.मि)
१	रमाइलो टोल, इन्द्रेणी टोल, जनप्रिय टोल, त्रिवेणी टोल कमेरे, त्रिवेणी टोल गैरीगाउँ, दुर्गा भवानी टोल, धजे टोल, नमोबुद्ध टोल, पूर्वेली एकता टोल, प्रगतिशील टोल, फेदीखोला टोल, मंगलवारे टोल, मकरजुड टोल, मानेडाँडा टोल, लालिगुराँस टोल, बिहानी सृजनशील, श्रीखोला टोल, सगरमाथा टोल, सानो विङ्गिन टोल, सुनाखरी टोल, सुनौलो बिहानी टोल, हरियाली टोल, हरियाली नमूना टोल, हिमाली टोल (२४)	१२६८	२५.२७
२	सिद्धार्थ टोल, रमिते सृजनशील, प्रगतिशील टोल, मानेडाँडा टोल, निसाने सगरमाथा, हिले नमोबुद्ध, अर्थेटर कञ्चनजङ्गा, कञ्चनजङ्गा टोल, कामीडाँडा टोल, फाटक समृद्धी, पशुपतिनगर परिवर्तन, पशुपतिनगर देउराली, बागविरे त्रिवेणी टोल, बागविरे लालीगुराँस, बागविरे सयपत्री, टासीगाउँ टोल, चित्रे सुनाखरी टोल (१७)	८९०	१३.३
३	अजम्बरी टोल, कालीदेवी टोल, क्रियाशील टोल, गोदावरी टोल, नमूना टोल, नवजागरण टोल, प्रगति टोल, बुद्धपार्क टोल, मंगल स्मृति टोल, मनिपुरे टोल, रमाइलो टोल, बरदेवी टोल, सिंहमाई टोल, स्मृति टोल, हरियाली टोल, कट्टेवुड टोल (१६)	९६२	१५.०८
४	उनिउँटार टोल, आदर्श टोल, अन्तु टोल, अन्तुपोखरी टोल, सानो श्रीवुड केचि टोल, छिरुवा टोल, माथिल्लो तकपत टोल, सिद्धिकिनारा टोल, तकपत टोल, नमूना टोल, ठूलोश्रीवुड टोल, माथिल्लो श्रीवुड टोल, सल्लेरी टोल, सातदोबाटो टोल, तीनव्लक टोल, मेची टोल, छब्बीसे गुफापातल (१७)	१३२३	२४.०८
५	झुल्केघाम, अन्तुडाँडा, गोरख टोल, नमूना टोल, बौद्ध टोल, शान्तिबजार टोल, मेची किनार टोल, समावेशी टोल, शान्तिधारा टोल, ओरेञ्ज भ्याल्ली, रोड टोल (११)	१०७०	२१.१

वडा नं	बस्तीको नामा	जम्मा घरधुरी	क्षेत्रफल (ब.कि.मि)
६	लामपँधेरो टोल, प्रगतिशील टोल, सिद्धार्थ टोल, ढकाल टोल, समावेशी टोल, जुनतारा टोल, कन्याम टोल, गुम्बा टोल, लालीगुराँस टोल, हर्कटे टोल, वरपिपल टोल, फाङफुङ टोल, कञ्चनजङ्घा टोल, चालिसेटार टोल, थलथले टोल, लालिगुराँस टोल, फाजीगाउँ टोल, उत्तरे टोल (१८)	७६१	१३.१
७	अम्बी टोल, अम्बिटार सिरुवानी, एकता टोल, कटुवाल टोल, खड्का टोल, गहिरीगाउँ टोल, गुप्ती सुकेपोखरी, घलेधारा टोल, चियावारी टोल, रमाइलो टोल, राईटोल टोल, वरपिपल टोल, सिँहदेवी टोल, सिग्राम लाप्चा राई, सिर्जना टोल, हुरहुरे भाडटार टोल (१६)	५७३	८.१६
८	आदर्श टोल, कन्याम वुद्धटोल, गुम्वा टोल, छिपिटार टोल, दामसिँड टोल, पाल्टाँग टोल, प्रगति टोल, मंगलज्योती टोल, माँ लक्ष्मी टोल, शान्ति टोल, श्री सिद्धदेवी टोल, सरस्वती टोल, सिद्धकाली टोल, सिद्ध बाबा टोल, सुनाखरी टोल, भुलभुले टोल, बरडाँडा टोल (१७)	११०२	१३.५३
९	सृजनशील टोल, पाथिभरा टोल, आरिदाड टोल, सुन्दरगौरी टोल, सुदुङ टोल, रम्फोक टोल, काजीफाटक टोल, दियालो टोल, रमाइल टोल, नमूना टोल, आदर्श टोल, साम्पाङ टोल, ढोडे टोल (१३)	११९६	११.५५
१०	मेलबोटे टोल, समावेशी टोल, प्रणामी टोल, त्रिवेणी टोल, मनकामना टोल, सुम्निमा आरुबोटे टोल, नवयुवा टोल, श्रीयाङ टोल, सङ्गम फिक्कल टोल, गुम्बापथ मेलबोटे टोल, मिलन टोल, डाक्टरखोला टोल, सङ्गम आहाले टोल, रमिते टोल, स्वामी डाँडागाउँ टोल, साई प्रशान्ति टोल, नयाँ चोक खानेपानी टोल, रत्न चोक टोल, श्री श्री श्री कानकामाई टोल, सदावहार टोल, स्कुल मन्दिर टोल, कृष्ण बुद्ध टोल, गुम्बा पथ टोल, सुन्दर टोल, तल्लो फिक्कल टोल, आदर्श टोल (२६)	१२९९	१०.३७
११	समावेशी टोल, आइतवारे टोल, श्रीजना टोल, संझना टोल, साकेला टोल, सयपत्री टोल, भवानी टोल, पञ्चकन्या टोल, मेवाहाङ टोल, मझुवा टोल, नवएकता टोल, सुन्तले टोल, संयुक्त टोल, वैशाखे टोल, परिवर्तनशी टोल, प्रगति टोल, तीनघरे टोल, किराँत टोल (१८)	१०६६	१५.४१
१२	मूर्तिडाँडा टोल, देवीस्थान टोल, अम्लिसे टोल, लेवक टोल, हिटी टोल, मिलन टोल, सङ्गम टोल, मन्दिरडाँडा टोल, त्रिवेणी टोल, परिवर्तन टोल, पञ्चकन्या टोल, सम्मृद्धि टोल, सुन्दरबस्ती टोल, देउराली टोल, सेतीदेवी टोल, स्कुलटोल टोल, चौबन्दी टोल, रोङ्ग टोल, नवजागरण टोल, पिङ्गडाँडा टोल, लुम्के टोल (२१)	१०२५	१३.०६
१३	लक्ष्मीपुर टोल, लक्ष्मी टोल, पोखरी किरात टोल, किरण टोल, संयोग टोल, डाक्टरगाउँ कोलबोटे टोल, गुराँसे टोल, खानीभञ्ज्याङ टोल, अरुणोदय देवीस्थान टोल (९)	६१२	१५.३५

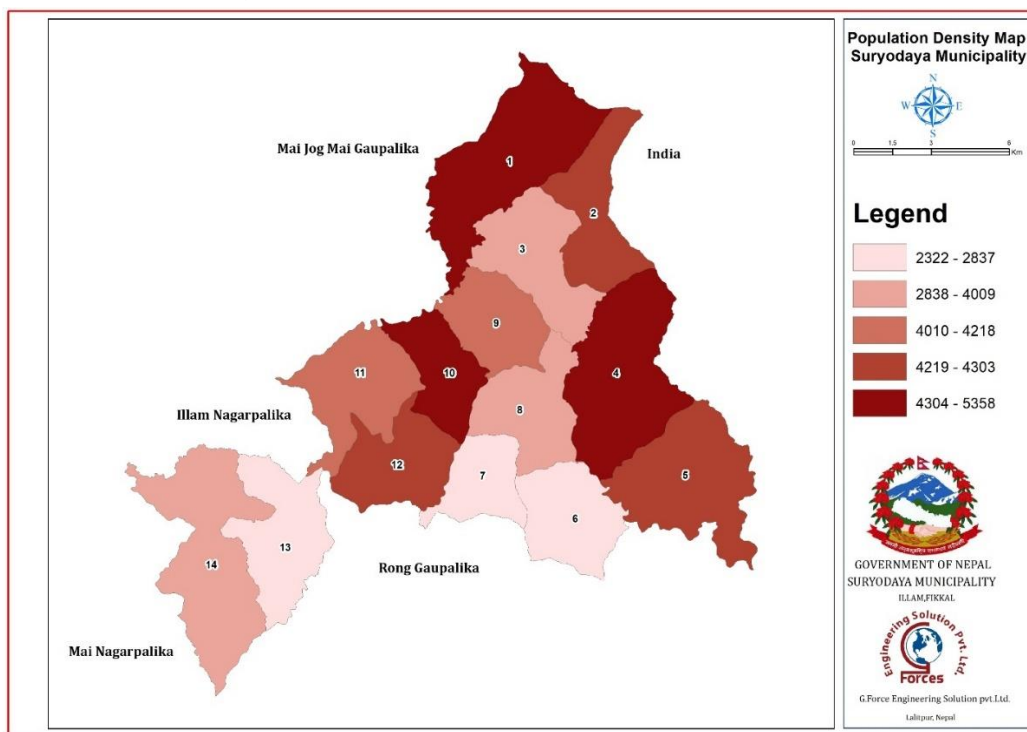
वडा नं	बस्तीको नामा	जम्मा घरधुरी	क्षेत्रफल (ब.कि.मि)
१४	बतासे टोल, जिमिखाँद टोल, हजुरे कटुसे, चुडवाड टोल, पूर्वी बतासे टोल, बीचगाउँ बतासे टोल, सिम्ले सकाहाले टोल, दाम्साराड लुङ्गे टोल, बर्दु मन्दिर टोल, बर्दु टोल, भुतेनी टोल (११)	८८५	२५
	जम्मा	१४,०३२	

स्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

२.५ नगरको वडागत जनसङ्ख्या:

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार नेपालमा २ करोड ९१ लाख ६४ हजार ५ सय ७८ जनसङ्ख्या नेपालमा बसोबास गरेको पाइएको छ । जसमध्ये पुरुषको सङ्ख्या १ करोड ४२ लाख ५३ हजार ५ सय ५१ (४८.८७ प्रतिशत) छ । महिलाको जनसङ्ख्या १ करोड ४९ लाख ११ हजार २७ (५१.१३ प्रतिशत) छ । सोही नतिजा अनुसार यस सूर्योदय नगरपालिकाको कूल घरधुरी सङ्ख्या र जनसङ्ख्या क्रमशः १४,०३२ र ५४,७२७ रहेको छ । वडा अनुसार सबैभन्दा वढि जनसङ्ख्या वडा नं. ४ मा ५,१२७ रहेको छ भने सबै भन्दा कम वडा नं. १३ मा २,५१५ रहेको छ । घरधुरी सर्वेक्षण २०७५ अनुसार यहाँ जम्मा १३,०२१ घरधुरी र ५८,१३० जनसङ्ख्या रहेको थियो । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार वडागत जनसङ्ख्या, महिला, पुरुष र घरधुरी विवरण तालिका नं. ६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

चित्र नम्बर २ : जनसङ्ख्या चित्र

श्रोत : स्रोत : सूर्योदय नगरपालिका भू-उपयोग वर्गीकरण तथा योजना प्रतिवेदन २०८०

तालिका नम्बर ६ : सूर्योदय नगरपालिकाको जनसङ्ख्या विवरण

वडा नं	घरधुरी सङ्ख्या	जम्मा जनसङ्ख्या			औसत परिवार सङ्ख्या	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
1	1268	4909	2480	2429	3.87	102.10
2	890	3522	1742	1780	3.96	97.87
3	962	3903	1981	1922	4.06	103.07
4	1323	5127	2586	2541	3.88	101.77
5	1070	4297	2186	2111	4.02	103.55
6	761	2843	1420	1423	3.74	99.79
7	573	2177	1112	1065	3.80	104.41
8	1102	4258	2161	2097	3.86	103.05
9	1196	4764	2359	2405	3.98	98.09
10	1299	4961	2431	2530	3.82	96.09
11	1066	4153	2068	2085	3.90	99.18
12	1025	3930	1954	1976	3.83	98.89
13	612	2515	1257	1258	4.11	99.92
14	885	3368	1645	1723	3.81	95.47
जम्मा	14032	54727	27382	27345		

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.६ वडागत अपाङ्गता विवरण

सूर्योदय नगरपालिका महिला बालबालिका शाखाबाट प्राप्त सूचना अनुसार "क" देखि "घ" वर्गको अपाङ्गताको सङ्ख्या ८०८ (पुरुष ४६२, महिला ३४६) जना रहेको देखिएको छ। अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू घरपरिवार र समुदायमा हुने गरेका हिंसा, आमा बाबु र अभिभावकको मृत्यु, कुपोषण, गरिवी, अशिक्षा, अज्ञानता तथा चेतनाको कमी, बालश्रमको बोझ, मानसिक असन्तुलन आदिका कारण सानो छँदा मात्र होइन ठूलो भए पछि पनि उनीहरूमा गहिरो मनोवैज्ञानिक असर परेको हुन्छ। अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू विपद्को उच्च जोखिममा रहने गर्दछन्।

तालिका नम्बर ७ नगरपालिका क्षेत्रभित्रको अपाङ्गताको अवस्था

वडा नं	"क" वर्ग पूर्ण अशक्त (रातो)		"ख" वर्ग अति अशक्त (निलो)		"ग" वर्ग मध्यम अशक्त पहेँलो		"घ" वर्ग सामान्य अशक्त सेतो	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
१	८	३	२४	१२	११	७	९	८
२	५	२	१२	८	११	४	१	८
३	८	२	७	११	९	८	८	५
४	४	२	१७	११	१०	८	४	३
५	४	५	१७	१२	९	५	७	८
६	२	६	७	५	९	६	२	३

७	४	६	९	७	२	६	४	३
८	६	३	८	६	१३	५	३	४
९	१२	४	१४	७	८	२	६	५
१०	६	३	११	१३	९	५	२	८
११	९	१	१६	९	११	९		४
१२	२	८	१३	१०	५	६	२	२
१३	६	१	१५	८	४	५	५	६
१४	३	२	१५	२०	२२	१४	१२	२
जम्मा	७९	४८	१८५	१३९	१३३	९०	६५	६९

स्रोत: सूर्योदय नरपालिका महिला तथा बालबालिका शाखा

२.७ उमेर अनुसारको जनसङ्ख्या विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार सूर्योदय नगरपालिकाको जनसङ्ख्या जम्मा १४,०३२ मा ५४,७२७ (पुरुष २७,३८२ र महिला २७,३४२) रहेको छ। जसमा ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाको सङ्ख्या ३०३५ अर्थात ५.५४ रहेको छ। ७० वर्षदेखि माथिका जेष्ठ नागरिकको जनसङ्ख्या जम्मा २९०१ अर्थात ५.३० प्रतिशत रहेको छ। सूर्योदय नगरपालिकाको उमेर अनुसारको जनसङ्ख्या विवरण निम्नानुसार रहेको छ।

तालिका नम्बर ८ उमेर अनुसारको जनसङ्ख्या विवरण

उमेर समूह	लिङ्ग	वडा नम्बर													
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
०-४	पुरुष	१२८	९२	९४	१२५	११९	८६	५८	१४९	१५२	१३२	१३७	१०९	७६	९०
	महिला	१२८	७६	११२	१२२	१११	७९	६१	१२९	१३७	१२२	११५	११४	७३	८९
५-९	पुरुष	१७०	९७	१५२	१५५	१३३	१०३	७८	१६७	१८०	१८३	१६१	१३९	९५	९६
	महिला	१४२	१०१	१११	१६२	१३९	९८	६१	१२६	१६९	१७९	१४०	१४२	८८	१११
१०-१४	पुरुष	१५१	१२२	१३८	१७७	१२२	९७	६९	१६४	१७९	१५४	१४९	१५८	८५	१३०
	महिला	१२८	११२	९३	१८८	१४७	९२	७४	१२०	१६१	१५५	१४७	१७०	१००	१३१
१५-१९	पुरुष	१८६	१४०	१४५	२००	१८६	१०६	९१	१७५	२१३	२०७	१६८	१८९	१३६	१८७
	महिला	१९९	१३८	१४८	१८०	१८४	१३४	८८	१६९	२३१	२०१	१५५	१९२	११८	१६७
२०-२४	पुरुष	१९७	१३५	१७९	१७४	१९२	११९	९९	१६३	२००	१८२	१७१	१६६	११८	१३५
	महिला	२१८	१५७	१५९	१७७	२०२	१२१	९३	१६०	२२१	२१७	१८४	१७५	११६	१६१
	पुरुष	१९७	१६१	१६६	२०८	२०७	११७	९७	१७७	१९१	२०५	१७५	१५४	१०२	१२८

उमेर समूह	लिङ्ग	वडा नम्बर													
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
२५- २९	महि ला	२१५	१७७	२०७	२०१	२३३	१२७	९३	२१०	२४७	२४७	१८७	१७१	१०४	१५३
३०- ३४	पुरुष	२१२	१५४	१५८	२२०	१७३	११२	९४	१६०	१९२	२०५	१६२	१६२	९८	९५
	महि ला	२१५	१५४	१५७	२२६	१४४	११४	७७	१७३	२०३	२१९	१९६	१७४	९३	९६
३५- ३९	पुरुष	२०३	१६०	१५०	२३५	१७०	१२५	८१	१७२	१८९	२०१	१५९	१५०	८९	१२७
	महि ला	१८३	१६५	१५१	२४३	१६२	१२५	९१	१८२	२११	२०९	१६६	१६७	१०६	१४४
४०- ४४	पुरुष	१६७	११३	११७	२२०	१५८	१०९	७३	१५३	१६५	१७६	१२९	१४५	७१	१२०
	महि ला	१७७	१५४	१४८	२२२	१६८	११२	८८	१७६	१७७	२१६	१५९	१५०	१००	१४५
४५- ४९	पुरुष	१३५	१०७	१२२	१६२	१३१	९३	५८	१२६	१२८	१५३	११३	११४	७५	९३
	महि ला	१५२	११७	११७	१५७	१२३	९१	७४	१४१	१३९	१६४	१०२	११५	६६	११६
५०- ५४	पुरुष	१६४	११४	११२	१६९	१२९	९०	८९	१५४	१६०	१६९	१३८	१०८	७०	११४
	महि ला	१७४	१२०	१२९	१६४	११६	९२	६७	१३५	१५५	१७९	१२८	११४	७९	१०५
५५- ५९	पुरुष	१४०	८९	१३७	१४३	११८	७३	५४	१०८	१२१	१५१	११९	९१	६२	८९
	महि ला	१५५	८७	११०	१३३	९८	७५	७४	१०२	८७	१४०	१३८	७३	६३	८७
६०- ६४	पुरुष	१२८	९०	१००	१३५	११९	५६	६७	९०	९३	१०३	१०३	८८	५८	७६
	महि ला	१०९	८३	८९	१२९	१०१	५९	४७	८५	९१	१०६	८६	७५	६०	७९
६५- ६९	पुरुष	११२	६९	८२	१०७	९२	५७	३८	८०	७८	९२	६५	६९	५३	६९
	महि ला	९८	४७	७०	१०९	९२	४५	३३	९१	७२	८९	५८	६२	४१	६४
७०- ७४	पुरुष	९२	३४	५१	६४	६७	३९	३३	५८	४५	५८	५२	५०	३९	४५
	महि ला	७४	४२	५७	६२	३६	२६	२७	४६	४९	३५	६४	४५	२४	४३
७५- ७९	पुरुष	५१	३८	३५	४२	३०	१९	२३	३६	४०	३२	३९	३२	१६	२८
	महि ला	४२	१८	२९	२६	३३	२२	१३	२८	३०	२९	३९	१९	११	१७
	पुरुष	३७	१७	२५	२८	२०	१२	७	९	२२	१०	१७	१९	९	१४

उमेर समूह	लिङ्ग	वडा नम्बर													
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
८०-८४	महिला	१६	१९	२०	२८	१४	९	२	११	१०	१८	१३	१२	११	६
८५-८९	पुरुष	६	८	१३	१३	१२	६	२	१६	१०	८	१०	७	४	६
	महिला	४	९	९	९	६	२	१	१२	११	४	६	४	४	८
९०-९४	पुरुष	३	२	५	६	६	१	०	४	१	९	१	३	१	३
	महिला	०	२	५	३	२	०	१	१	३	०	२	२	१	०
९५±	पुरुष	१	०	०	३	२	०	१	०	०	१	०	१	०	०
	महिला	०	२	१	०	०	०	०	०	१	१	०	०	०	१
जम्मा	पुरुष	२४८	१७४	१९८	२५८	२१८	१४२	१११	२१६	२३५	२४३	२०६	१९५	१२५	१६४
	महिला	०	२	१	६	६	०	२	१	९	१	८	४	७	५
		२४२	१७८	१९२	२५४	२११	१४२	१०६	२०९	२४०	२५३	२०८	१९७	१२५	१७२
		९	०	२	१	१	३	५	७	५	०	५	६	८	३

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.८ वडागत विद्यालय, विद्यार्थी, शिक्षक सङ्ख्या

तालिका नम्बर ९ विद्यालयको सङ्ख्या र बालबालिकाको विवरण

वडा नं	विद्यालयको सङ्ख्या	विद्यार्थी सङ्ख्या			शिक्षक सङ्ख्या		
		बालक	बालिका	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	७	२३१	२३६	४६७	३०	२५	५५
२	३	१८१	१९२	३७३	१५	१५	३०
३	६	१२२	९८	२२०	८	१२	२०
४	७	३०३	३३३	६३६	३०	३२	६२
५	७	१५४	१६४	३१८	३२	३७	६९
६	२	८९	५५	१४४	१०	७	१७
७	४	२५६	२२७	४८३	२६	२२	४८
८	३	३९	४५	८४	२	६	८
९	४	१३३	१२०	२५३	१४	१६	३०
१०	४	५१३	६०३	१११६	१९	२२	४१
११	८	५४३	४६१	२५७	१००४	२०	३३
१२	५	३१०	२८२	५९२	३०	३०	६०
१३	३	१६२	१४७	३०९	२०	११	३१

१४	५	२९७	३०५	६०२	३८	२३	६१
जम्मा	७१	२७९५	३०५०	५८५४	७७४	२७८	५६५

स्रोत: सूर्योदय नगरपालिका शिक्षा शाखा

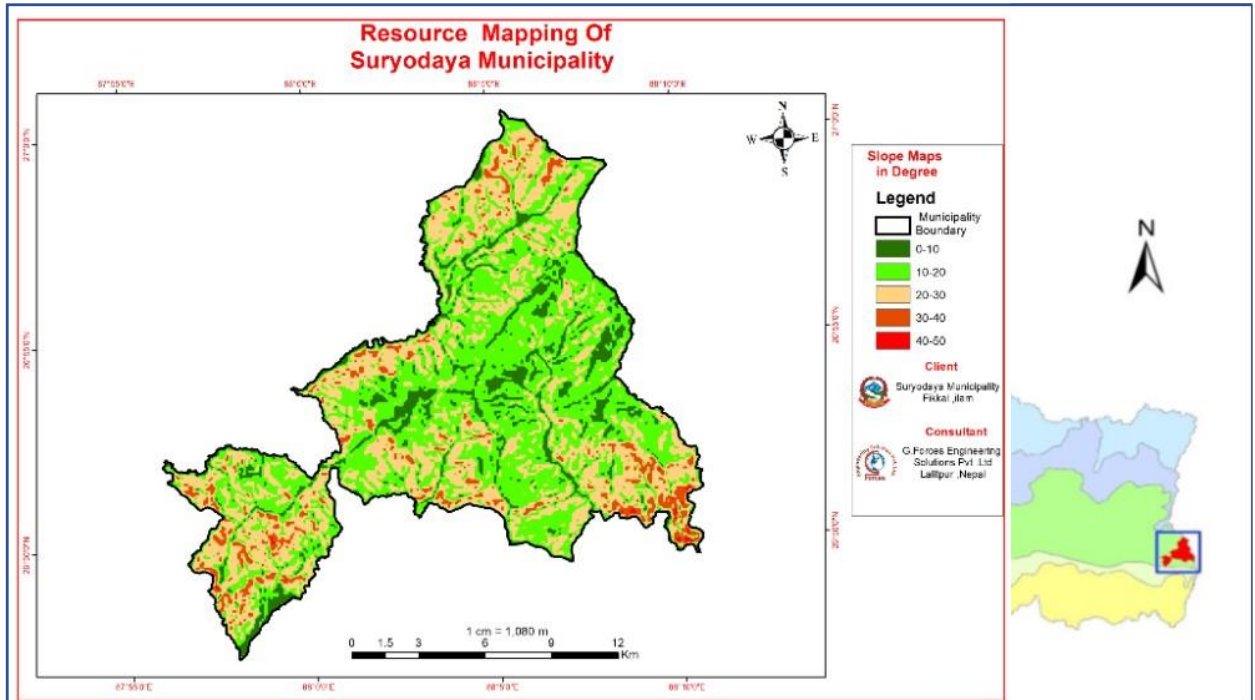
परिच्छेद तीन : विपद् जोखिम विश्लेषण

३.१ नगरको मुख्य जलवायु परिवर्तन र विपद्को जोखिमहरू

यहाँ सानाठूला गरेर ९५ वटा खोला खोल्सीहरूबाट उत्पन्न बाढी कटानको जोखिम उच्च देखिएको छ । भूस्वरूपले कुनैपनि स्थानको भौतिक अवस्थालाई जनाउँछ जसले भूसतहमा रहेका चट्टान, वनस्पतिको भौगोलिक संरचना र परिवर्तनको प्रक्रिया र विशेषतालाई वर्णन गर्दछ । धरातलका आधारमा सम्पूर्ण नेपालको भूबनोटलाई उच्च हिमाल, मध्य पहाड, पहाड, सिवालिक (चुरे भावर) र तराई गरी पाँच भागमा विभाजन गरिएको छ । सूर्योदय नगरपालिकाको सम्पूर्ण भाग पहाडि क्षेत्रमा अबस्थित छ।

भौगर्भिक अध्ययनले पृथ्वीको सतह र सतह मुनि रहेका चट्टानहरू, जीवावशेष र अन्य पर्दाथहरूको बनावटको संरचनाको अध्ययन गर्दछ । यसले कुनै पनि स्थानको सतह र सतह मुनि रहेका चट्टानहरूको अवस्था, सापेक्ष र निरपेक्ष उमेर निर्धारण गर्न मद्दत गर्दछ । खानी ताथ भू-गर्भ विभागका अनुसार यस नगरपालिकाको भौगर्भिक बनोट दुबै किसिमको रहेको छ, लेसर हिमालय र तराई । लेसर हिमालयले लगभग ९९.५१ प्रतिशत ओगटेको छ भने ज्यादै नै न्यून भाग ०.४९ प्रतिशत तराई बनावट रहेको छ

तालिका नम्बर : सूर्योदय नगरपालिकाको भूस्वरूपको नक्शा

श्रोत: सूर्योदय नगरपालिकाको भू-उपयोग वर्गीकरण तथा योजना २०८० मुख्यमुख्य सडकहरूबाहेक धेरै सडकहरू ग्राभेल छन् । भारतसँग जोडिएका सडक खण्डहरूमा सवारीको चाप तथा जनतामा रहेको ट्राफिक नियम सम्बन्धी न्यून चेतनाका कारण सडक दुर्घटना र यसबाट हुने मानवीय मृत्यु दिनप्रतिदिन क्रमशः बृद्धि भइरहेको छ। हावाहुरी, तुसारो र असिनाले मानवीय क्षति नगरेको भए पनि यसले बालिनालीमा ठूलो क्षति गरिरहेको छ।

सूर्योदय नगरपालिका पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार यहाँ जम्मा २० वटा सामुदायिक वनहरू रहेका छन् भने १२१ वटा निजी वनहरू रहेका छन् । वैदेशिक रोजगारीका कारण आवादी जग्गाहरू जङ्गलमा परिणत भइरहेको कुरा वडावासीहरूको भनाई रहेको छ । वनजङ्गल क्षेत्रको बृद्धि, प्राकृतिक वनको विनासका कारण जङ्गलमा बन्धजन्तुका लागि आवश्यक आहारा मासिएको छ जसले जङ्गली जनावरहरू बाँच्नका लागि बस्ती र मानिसले उत्पादन गरेको बाली

बिरुवामा हस्तक्षेप बढेको छ । खासगरी चितुवा, बाँदर, दुम्सी, मृग, बँदेल, मुसाले अत्याधिक दुःख दिने गरेको अवस्था छ । घरपालुवा पशुमा लाग्ने रोग लम्पिस्कन रोगले २०७९ सालमा धेरै क्षति गरेको छ भने बाली बिरुवामा नयाँ नयाँ रोगहरू देखापरेका छन्।

यसरी हुने विपद्का असरहरू समग्रमा सबै व्यक्ति, परिवार तथा समुदायलाई परेतापनि महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू एवम् जातीयताका आधारमा विभेद झल्ने दैनिक ज्यालादारीमा काम गर्ने तथा गरीब समुदायहरू अत्यधिक जोखिममा रहने गरेको देखिन्छ। विशेष गरी महिलाहरू घरायसी कामकाज, खेतीबाली, पशुपालनमा आवद्ध रहेका छन् । सम्भावित विपद् हुने क्षेत्रमा बसोवास गर्ने समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, लगायत अन्य सीमान्तकृत वर्गको विपद्को जोखिम अन्य सामाजिक तथा आर्थिक रूपमा प्रबल समूहको भन्दा बढी हुने गरेको छ र प्रायः विपद्को जोखिमयुक्त क्षेत्रमा सीमान्तकृत, भूमिहीन, गरीब तथा पिछडा वर्गहरू नै बसोवास गर्ने गरेको पाइन्छ। तसर्थ समुदायस्तरको जोखिम विप्लेषण प्रक्रियामा यी समूहहरूको सहभागिता सुनिश्चित गरी उनिहरूमा रहेको जोखिम सम्बन्धी सम्पूर्ण जानकारी प्राप्त गर्नुपर्दछ। विविध सामाजिक तथा आर्थिक अवस्थाका कारण सडकटमा रहने बिपन्न तथा जातीय हिसाबले अल्पसङ्ख्यकमा पर्ने समुदायहरू विपद्को समयमा झनै बढी जोखिममा परेको समुदायस्तरको भेला तथा प्रमुख उत्तरदाताहरूसँगको अन्तर्वाताबाट प्राप्त सूचनाले समेत देखाएको छ। यस पालिकामा रहेका दैनिक ज्यालामजदुरीमा गुजारा गर्नुपर्ने बस्तीहरूमा बसोवास गर्ने मानीसहरू विपद्को जोखिम उच्च रहेको छ। यी समूहको विपद् जोखिम न्यूनीकरण गरी सामाजिक सचेतीकरण कार्यक्रम मार्फत आवश्यक सिपमुलक तालिमहरू उपलब्ध गराई दिगो जीविकोपार्जनमा टेवा पुग्ने काम गर्नु पर्ने देखिन्छ। समुदायस्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको ज्ञान र बुझाइ अभिवृद्धि गरी सबैको प्रतिनिधित्व र अर्थपूर्ण सहभागिताबाट परिवार र समुदायस्तरमा नै पूर्वतयारी र जोखिम न्यूनीकरण गर्नसके पालिकाले लिएको लक्ष प्राप्ति हुनाका साथै विपद् उत्थानशील समुदाय निर्माणमा टेवा पुग्दछ।

यस पालिकाका सबै वडामा गरिएको वडास्तरीय छलफलबाट सूर्योदय नगरपालिकामा हुने विपद्का घटनाहरूलाई सूचीकरण गरी तुलनात्मक रूपमा गरिएको स्तरीकरणका आधारमा हेर्दा निम्नानुसार वडागत रूपमा प्रकोपहरूको क्रम देखिएको छ;

यसलाई प्राथमिकता क्रममा ल्याउनका लागि खास गरी ३ वटा सूचकहरूलाई राखेर छलफल गरिएको थियो ।

१. प्रकोपका कारणले सबैभन्दा बढी मानव मृत्यु के बाट भएको छ ?
२. आर्थिक तथा सामाजिक सम्पत्ति केबाट बढी क्षति भएको छ ?
३. बारम्बारता कुन प्रकोपको बढी रहेको छ ?

उल्लेखित सूचकहरूलाई आधार मानेर छलफल गर्ने क्रममा १४ वटै वडाबाट निम्न अनुसार प्रकोपको अङ्कभारको आधारमा निम्नानुसारको प्राथमिकताक्रम देखिएको छ ।

तालिका नम्बर १० : सूर्योदय नगरपालिकाको प्रकोप स्तरीकरण

अङ्कभारको आधारमा क्रमागत प्रकोपको विवरण २०८० फागुन २										
वडा नं	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१	पहिरो	ज.आ.	बाली रोग	तुसारो	चट्याड	स.रो.	वि. दु.	हावाहुरी	आगलागि	स. दु.
२	ज.आ.	पहिरो	स.दु.	प.रोग	स.रो.	आगलागि	हावाहुरी	वि.दु.	खडेरी	चट्याड
३	प.रोग	पहिरो	ज.आ.	हावाहुरी	स.रो.	स.दु.	वि.दु.	आगलागि	चट्याड	खडेरी
४	प.रोग	ज.आ.	खडेरी	स.रो.	वि. दु.	स.दु.	तुसारो	आगलागि	पहिरो	हावाहुरी
५	ज.आ.	खडेरी	बाली रोग	पहिरो	आगलागि	स.रो.	चट्याड	हावाहुरी	वि. दु.	स.दु.

अडकभारको आधारमा क्रमागत प्रकोपको विवरण २०८० फागुन २										
वडा नं	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
६	ज. आ.	बाली रोग	चट्याङ	हावाहुरी	पहिरो	स. दु.	स.रो.	वि. दु.	असिना	आगलागि
७	पहिरो	बाली रोग	ज. आ.	स.रो.	हावाहुरी	स. दु.	खडेरी	आगलागि	चट्याङ	वि. दु.
८	प.रोग	स.रो.	ज.आ.	वि. दु.	स.दु.	चट्याङ	खडेरी	पहिरो	आगलागि	हावाहुरी
९	पहिरो	स.रो.	ज.आ.	प.रोग	खडेरी	स.दु.	वि.दु.	आगलागि	हावाहुरी	चट्याङ
१०	बाली रोग	ज. आ.	पहिरो	स. दु.	स.रो.	वि. दु.	प्रदूषण	हावाहुरी	आगलागि	चट्याङ
११	प.रोग	पहिरो	ज.आ.	खडेरी	आगलागि	वि.दु.	हावाहुरी	स.रो.	स.दु.	तुसारो
१२	पहिरो	ज. आ.	बाली रोग	चट्याङ	वि. दु.	खडेरी	स.रो.	हावाहुरी	स. दु.	आगलागि
१३	ज.आ.	प.रोग	खडेरी	पहिरो	हावाहुरी	स.रो.	आगलागि	स. दु.	चट्याङ	वि. दु.
१४	प.रोग	ज.आ.	पहिरो	वि. दु.	खडेरी	हावाहुरी	स.रो.	स. दु.	चट्याङ	आगलागि
स.दु.- सडक दुर्घटना, ज.आ. – जनावर आतङ्क, वि.दु. – विद्युतीय दुर्घटना, प.रोग- पशुपालनमा रोग, स.रो- सरुवा रोग । भूकम्पलाई पहिलो प्रकोप मानेर यसमा स्तरीकरण गरिएको छैन ।										

स्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

३.२ नगरक्षेत्रको प्रकोप, कारण प्रभाव र प्रतिकार्यका लागि गरेका प्रयासहरू

विपद् व्यवस्थापन ऐन २०७५ ले आपत्कालीन कार्यमा द्रुत प्रतिकार्यका लागि जम्मा ४ तहको आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रहरूको परिकल्पना गरेको छ । चारवटा तहबाट उत्पादन गरिएको विपद् सम्बन्धी घटनाका सूचनालाई विपद् पोर्टलमा प्रकाशन गर्ने प्रावधान रहेको छ । स्थानीय तहबाट नै स्क्रिनिङ भएर जिल्ला, प्रदेश हुँदै राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रले डिआरआर पोर्टलमा अपलोड गरी प्रकाशन गर्ने प्रावधान भएको भएता पनि हाल जिल्लास्तरबाट मात्रै सूचना स्क्रिनिङ गरिरहेको अभ्यास छ ।

यसरी अपलोड भएका सूचनाका आधारमा गृह मन्त्रालयको सन् २०१९ देखि सन् २०२४ सम्मको तथ्याङ्क हेर्दा सूर्योदय नगरपालिकामा पहिरोको घटना १० पटक भएको पाइन्छ । जसका कारण मृत्यु ३, पूर्ण क्षति भएको घरको सङ्ख्या १०, जनावर ३ वटा मरेको देखिएको छ । त्यस्तै आगलागिको तथ्याङ्क हेर्दा जम्मा ३९ वटा घटना भएको देखिएको छ जसको कारण घरको क्षति २४ वटा, घाइते २ जना र जम्मा ९ करोड ३९ लाखको क्षति भएको पाइन्छ ।

सूर्योदय नगरपालिकाको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना निर्माण गर्ने क्रममा वडा कार्यालयहरूमा वडा अध्यक्षहरूको नेतृत्वमा प्रत्येक वडामा छलफल गरिएको थियो । जसमा विपद्का कारण निम्नानुसार क्षति भएको देखिएको छ । यसबाट के देखिएको छ भने मानवीय क्षतिको हिसावले सडक दुर्घटना, चट्याङ, जनावर आतङ्क र सरुवा रोग देखिएको छ भने सामाजिक र आर्थिक हिसावले पहिरो हावाहुरी, पशुपालनमा रोग, आगलागि जस्ता प्रकोपहरूबाट सिर्जना भएका विपद्हरू देखिएका छन् ।

तालिका ११ : सूर्योदय नगरपालिकाको विपद् समय तालिका

प्रकोपका घटना	प्रकोपको कारण र यसको प्रभाव तथा असर	प्रतिकार्यका लागि समुदायले गरेको प्रयास
वडा नं १		
बाढी पहिरो	● भिरालो जमिन र मंगलवारे – सानो वाङ्गीन – थुम्के सडक निर्माणका कारण रमाइलो टोलको १० घर जोखिममा छन् । २०७८ सालमा ३ घर विस्थापित भएका थिए।	● उच्च जोखिममा भएका हिमाली टोल र पूर्वली एकता टोलका ७,

प्रकोपका घटना	प्रकोपको कारण र यसको प्रभाव तथा असर	प्रतिकार्यका लागि समुदायले गरेको प्रयास
	<ul style="list-style-type: none"> ● हिमाली टोलको पैरेनी पहिरो पहिलेदेखि नै चलेको पहिरो। सडक निर्माणले थपिएको। यसले ५ रोपनी जग्गा बगाएको छ भने ३ घर उच्च जोखिममा। ● सीमासडक निर्माणका कारण सुनाखरी छघरे जिरेल पहिरोको सिर्जना भयो जसबाट १५ घर पुरिने जोखिममा छन्। २० रोपनी जग्गा पहिरोले पुरियो। यातायात ठप्प छ। ● पूर्वेली एकता टोलको तीनघरे पहिरो क्षेत्र भुगोल भिरालो भएकोले ४ घर उच्च जोखिममा छन्। घरको आँगनमा नै पहिरो आइपुगेको छ सो स्थानको २० रोपनी जग्गा बगाएकोछ। र सडक निर्माण गर्दा मकरजुड टोल पहिरो सिर्जना भयो ५ घर उच्च जोखिममा छन्। 	<p>मकरजुडका ५ गरी १२ घरलाई स्थानान्तरण गर्ने। सडक खण्डको पहिरोमा ३० मिटर ग्यावियनवाल लगाउने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अन्य टोलमा पहिरो खण्डमा स्थायी वाल लगाउने र वायोइन्जिनियरिड गर्ने।
चट्याड	थुम्के, वाङ्गीन, छघरे, धजे, सानो वाङ्गीन टोलहरू चट्याडबाट उच्च जोखिम क्षेत्रहरू हुन्। हालसम्म २ जनाको मृत्यु, ४ घरमा क्षति भएको पाइएको छ।	●
आगलागि	मानेभञ्ज्याङमा नो मेन्स लाईनमा जोडिएका बाक्लै घरहरू भएकाले गोर्खे, मानेभञ्ज्याङ आगलागिको जोखिम क्षेत्र रहेको छ।	● आगो निभाउने सिप र सामग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्ने।
पशु तथा बाली रोग	वडाको टोलहरू मध्ये धजे, गोर्खे, सगरमाथा, पूर्वेली एकता, सानो वाङ्गीन, हरियाली नमूना टोलहरूमा बढी पशुपालनमा रोगको संक्रमण देखिएको छ। लम्पीस्कनले चौपाया ८६ पशु मरेका र दुध उत्पादनमा कमी। २०७८ सालमा सलहले बालीनाली उत्पादनमा व्यापक क्षति गरेको छ।	● पालिकाले पनि किसानलाई आवश्यक सेवा उपलब्ध गराउँदै गरेको छ। प्राविधिक सेवाको उपस्थिति गराउने।
तुसारो	सुनाखरी, सगरमाथा, लालिगुराँस, श्रीखोला, मानेडाँडा, हरियाली टोलहरूमा बढी तुसारोले सताउने गरेको छ। नगदेबालीमा व्यापक क्षति हुन्छ। पशुचौपया चिसोले मर्ने गरेका छन्। मानिसमा दम, न्यूमोनिया जस्ता रोगहरूले सताउने गरेको छ।	● चिसोबाट वच्ने उपायको वारेमा सचेतना कार्यक्रमहरू गर्ने र टनेल खेतीको प्रवर्धन गर्ने।
वडा नं २		
जनावर आतङ्क	वडाको सयपत्री, त्रिवेणी, सुनाखरी, देउराली, नमोबुद्ध, सगरमाथामा अलिबढी जनावरले दुःख दिने गरेको छ। जङ्गलमा खानेकुरा छैन। जङ्गल र बस्ती जोडिएको छ। बजार क्षेत्र भएकाले कुकुरले खानेकुरा भेट्ने हुँदा सङ्ख्या बढेको छ। हरेक वर्ष कुकुरले १०÷१२ जना मानिस टोकने र ३०० बढी पशुपंक्षी टोकने खाने गरेको।	● बजारक्षेत्रका कुकुरलाई बन्ध्याकरण गर्न सुरु गरिएको।

प्रकोपका घटना	प्रकोपको कारण र यसको प्रभाव तथा असर	प्रतिकार्यका लागि समुदायले गरेको प्रयास
पशुपालन मा रोग	लम्पि स्किनको संक्रमणले वडाभरिमा ५० वटा गाई बाच्छाको मृत्यु	<ul style="list-style-type: none"> यसमा नगरले भ्याक्सिनेसन सहयोग गरेको छ ।
बालीमा रोग	अलैचीको टुप्पोदेखि सुक्दै जरासम्म जाने र बोट पूरै नष्ट हुने तथा चिया र कफीमा कीरा तथा तरकारीका पत्ता पोको परेर नष्ट हुने । हरेक वर्ष ३ करोड ५० लाख बढीको नोकसानी	<ul style="list-style-type: none">
सडक दुर्घटना	निर्माण सामग्री र छाडा चौपाया, साँगुरो र भिरालो बाटो, अनियन्त्रित भारतीय र स्थानीय सवारी साधनका कारण दुर्घटना हुने गरेको छ । देउरालीदेखि समृद्धि टोल हुँदै बजारसम्मको बाटो उच्च जोखिम क्षेत्र छ ।	ट्राफिक प्रहरी छ, सडक सुरक्षाका केही संकेतहरू छन्, थप गर्न आवश्यक छ ।
पहिरो	देउराली, टासीगाउँ, चिन्ने, त्रिवेणी, मखमली, मानेडाँडा, अर्थेठार, कञ्चनजङ्गा, बागबिरे टोलको ५२ घर पहिरोको जोखिममा छन् । भूगोल, सिद्धि खोला र कालीखोला यसको मूल कारण हो । पहिरोको कारण २ घर विस्थापित भइसकेका छन् ।	
वडा नं ३		
पशुपालन मा रोग	मंगल स्मृति, रूडसुड, कट्टेवुड, माझगाउँ, जिल बस्ती क्षेत्रमा बढी संक्रमण देखिएको छ । पशुमा थुनेलो, लम्किस्किन, खोरेतले ठूलो क्षति गर्यो । पशुमा क्षतिपूर्ति स्वरूप वडाले लैनोभैंसी प्रतिगोटा रु २० हजार, कोरली गाई प्रतिगोटा १० हजार र बहर प्रति गोटा ५ हजार दिइएको ।	
पहिरो	मंगलस्मृति, नवजागरण, बरदेवी, कट्टेवुड, स्मृति, कालीदेवीका २५ घर पहिरोको उच्च जोखिममा रहेका छन् । भल काट्ने गरेको छैन, घरको भल बाटोमा जान्छ । सडकमा नाली छैन । स्मृति टोल भुल्के कुलोको कारण जोखिममा छ । तीनतले झर्ना जाने बाटोको कारण कालीदेवी टोल जोखिममा छ । फिक्कल खानेपानी जीर्ण अवस्थामा छ । यसले फुटेको ठाउँहरूमा पहिरो जाने खतरा बढेको छ	फिक्कल खानेपानीलाई तत्काल जीर्णोद्धार गर्ने । कट्टेवुडको अलवेदर सडकमा २० मिटर पक्कवाल लगाउने। तीनकन्या मन्दिर क्षेत्रमा २० मिटर र ५ मिटर हाइटको तारजाली लगाउने । तीनतले झर्ना जाने बाटोमा ५० मिटर तारजाली लगाउने।
बन्यजन्तु आतङ्क	चितुवा, बँदेल, दुम्सी, खरायो, मृग, बाँदरले दुःख दिने गरेको ।	
वडा नं ४		
पशुपालन मा रोग	खोर्सानी, अदुवार अलैचीमा रोग देखिएको छ । पशुमा लम्पिस्किन, स्वायनफ्लु, पिपिया जस्ता रोगहरू देखिएका छन् ।	<ul style="list-style-type: none"> माटो परीक्षण गरिएको छ ।

प्रकोपका घटना	प्रकोपको कारण र यसको प्रभाव तथा असर	प्रतिकार्यका लागि समुदायले गरेको प्रयास
		<ul style="list-style-type: none"> प्राविधिक उपस्थिति हुने वातावरण बनाउनु पर्ने ।
जनावर आतङ्क	<ul style="list-style-type: none"> जङ्गलमा खानेकुरा सकिएको छ । निजी वनको क्षेत्र बढेको छ । तकपतमा भने चितुवाले क्षति गर्ने गरेको छ । 	जङ्गलमा फलफूलको विरुवा बार्षिक रूपमा लगाउन थालिएको छ ।
विद्युतीय दुर्घटना	आदर्श र तकपत टोल विद्युतीय दुर्घटनाबाट जोखिम क्षेत्र हुन । काठका कच्ची पोल, जङ्गलको बाटोबाट तानिएको छ र रूखमा टच हुँदा सर्ट हुन्छ । नाङ्गो तार तानिएको छ ।	काठेपोल विस्थापन गर्ने ट्रयाक चेन्ज गर्ने वा जङ्गललाई तर्काउनु पर्दछ ।
पहिरो	आदर्श टोल, उन्चूतारका ४२ घरधुरी पहिरोको जोखिममा छन् । गिट्टी उत्खननको कारण पहिरो जाने खतरा बढेको छ । सङ्कटे टोलमा खनेको बाटोको कारण ५० मिटर जग्गा पहिरोको जोखिम बढेको छ ।	खानी क्षेत्रमा वर्गीकरण गरी राखिएकोले मापदण्ड पुऱ्याएर मात्र उत्खनन गर्नदिने।
वडा नं ५		
आगलागि	<ul style="list-style-type: none"> वडाभरीमा विगत ५ वर्षमा ११ घर जलेर नष्ट भएको छन् । गोठ कटेरा बाली समेत जलेर नोक्सान भएको । विगत २ वर्षदेखि आगलागिको जोखिम कम भएको 	सशस्त्र प्रहरी बलको सहयोगमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरेको
पहिरो	बौद्धटोल, नमूना टोल, रोड टोलका ४५ घर पहिरोको उच्च जोखिममा छन् । हालसम्म मानवीय क्षति नभएको, बस्ती स्थानान्तरण गर्नु नपरे पनि बालीनालीमा ठूलो क्षति वर्षेनी ७०/८० लाखभन्दा माथिको नोक्सानी हुने गरेको छ ।	
चट्याड	१० वर्ष अगाडि समावेशी टोल मेची किनार टोलमा ३ जनाको चट्याडबाट मृत्यु । वडाभरीमा हरेक वर्ष चट्याडका कारण लाखौंको विद्युतीय उपकरणमा क्षति हुने गरेको छ ।	सामुदायिक अर्थिडको व्यवस्था गर्ने ।
बाढी	<ul style="list-style-type: none"> बौद्ध टोलको १ जना मानिस मेची खोलाले बगाएर मृत्यु भएको । गोरख टोल क्षेत्रमा जाल खेल्ने क्रममा १ जनालाई खोलाले बगाएर मृत्यु भएको 	खोलाखोल्सीमा काम गर्ने क्रममा क्षति भइरहेको छ। क्षमता र साधनको उपलब्धता जरुरी छ।
वडा नं ६		
पहिरो	<ul style="list-style-type: none"> कन्याम र सिद्धिखोलाले तानेको पूरानो पहिरो। पहिरो क्षेत्रमा ५० रोपनी जग्गा वनक्षेत्रमा, कन्याम - समालबुङ सडक भत्काइरहेको छ। 	मेसिनरी वाल, तारजाली लगाउने हर्कटे - तारगाउँ - महेन्द्रबेंसी सडकमा पक्की नाली बनाएको।

प्रकोपका घटना	प्रकोपको कारण र यसको प्रभाव तथा असर	प्रतिकार्यका लागि समुदायले गरेको प्रयास
	<ul style="list-style-type: none"> ● हर्कटे - तारगाउँ - महेन्द्रबेंसी सडकका कारण सुरिले पहिरो क्षेत्रमा झन जोखम थपिएको यसले करिव ४०० मिटर बाटो भत्काएको । २० रोपनी जग्गा तानेको। ● तारुङ खोलाको बाढीले सिमसार जमिन तान्दै गएको छ जसले गर्दा तारुङ खोला पहिरो लामपँधेरो, प्रगतिशील, फाजीगाउँ, कञ्चनजङ्घा टोल पहिरोको जोखिममा परेको छ । 	आसपासको क्षेत्रहरूमा वृक्षारोपण गर्ने ।
चट्याङ	हालसम्म २ भैंसी ६ गाई मरेका। विद्यालय र समुदायका धेरै विद्युतीय उपकरणहरूमा व्यापक क्षति। रुखहरू ढलेका। मानिसहरू घेरै डर त्रासमा बस्नुपरेको । विद्यालयमा लाईटनिङ रड राखिएको छ ।	सामुदायिक अर्थिङ प्रणाली स्थापना गर्ने । सचेतना अभिवृद्धि गर्ने
पशु तथा बाली रोग	लम्पीस्कनले चौपाया ६० गाई मरेका । उत्पादनमा कमी । २०७८ सालमा फौजी कीराले बालीनाली उत्पादनमा व्यापक क्षति गरेको। थुनेलो रोगले दुध उत्पादनमा हासा चियामा बोट रातो बनाएर पात झरेकोले उत्पादन शुन्य ।	पशु तथा कृषि प्राविधिकको व्यवस्था गर्ने। रोग बिरुद्धको सुइखोपको व्यवस्था गर्ने ।
बन्यजन्तु आतङ्क	वनमा खानेकुरा नहुनु । पारिस्थितिक प्रणालीमा खलल पुग्नु। जनावरको स्वाभावमा परिवर्तन हुनु । मांसहारी जनावरको सङ्ख्यामा कमीका कारण जनावर आतङ्क बढेको छ । हरेक वर्ष दुम्सी, मृग, खरायो, बँदेलले बालीनालीमा क्षति गरिरहेको र स्यालले कुखुरा र पाठाहरूमा क्षति गरिरहेको	वनजङ्गललाई प्राकृतिकरूपमा संरक्षण गर्ने। वनमा फलफूल रोपण गर्ने । वनमा मानवीय अतिक्रमण नगर्ने ।
तुसारो	नगदेबालीमा व्यापक क्षति। पशुचौपाय मर्ने गरेका। मानिसमा दम न्यूमोनिया जस्ता रोगहरूले सताउने ।	प्लास्टिक टनेलको व्यवस्था गर्ने।
वडा नं ७		
पहिरो	<ul style="list-style-type: none"> ● २०२५ सालमा पहिलो पटक पहिरो गएको र अहिले पाल्टाङ्गे - घलेधारा - बिरिङ सडक निर्माणका कारण करिव ३०० मिटर लम्बाइमा धाँजा फाटेको छ । जसले गर्दा कोलडाँडाका ३ घर र १ विद्यालय जोखिममा परेका छन् । ● २ घर विस्थापित भैसकेका । भाग्योदय आ.वि. उच्च जोखिममा । रमाइलोटोलका २२ घर पनि जोखिममा रहेको । यो बस्ती पुर्नसक्ने सम्भावना ● भिरालो जमिनमा तलबाट ढिके खोलाले तान्दै गरेको। यसबाट पाल्टाङ्गे -घलेधारा - बिरिङ सडक पनि जोखिममा । यसबाट राईटोलका २ घर उच्च जोखिममा परेका छन् । ● सिग्राम खोलाले कटान गरेर पहिरो गएको र अहिले सिर्जना टोलदेखि सिग्राम सडक निर्माणले पहिरो थपिएको । बस्तीको घरको छेवैमा 	पाल्टाङ्गे -घलेधारा - बिरिङ सडकको बिस्तृत अध्ययन गरी करिव ३०० मिटर डकमामेरिनरी वाल लगाउने । मोटा गाउँको ६ घर स्थानान्तरण गर्ने । सिर्जनाटोल देखि सिग्राम सडकको १५० मिटरमा वियन र मेसिनरीवाल लगाउने । क्षारोपण गर्ने। तीनघरे टोलको उच्च जोखिममा रहेको ६ घर

प्रकोपका घटना	प्रकोपको कारण र यसको प्रभाव तथा असर	प्रतिकार्यका लागि समुदायले गरेको प्रयास
	<p>पहिरो पुगेकोले ६ घर उच्च जोखिममा। करिव १५ रोपनी जग्गा बगाएको र सडकलाई वर्षेनी अवरोध गर्ने गरेको।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● गुप्ती खोलाको बाढीले किनारा हानेर धाँजा फाटेको र पहिरो गएको। २०० मिटर ठाडो र ५० मिटर लम्बाइमा गएको पहरो सालैपिच्छे बढ्दै गएको। पहिले यहाँ सडक थियो। पहिरोले बन्द भयो। २ घर विस्थापित भएका र १५ रोपनी जग्गा बगाईसकेको। अझै बग्दैछ। ● २ बाटोको गोलाईमा कन्याम – अम्बी सडक खण्डमा निर्माणको कारण पहिरो सिर्जना भएको छ। अम्बीटोलमा ६ घर मध्यम जोखिममा र सडक अबरुद्ध भइरहने गरेको। 	स्थानान्तरण गर्ने। पहिरो प्रभावित क्षेत्रमा वृक्षारोपण गर्ने
वन डढेलोबाट आगलागी	<ul style="list-style-type: none"> ● बस्तीहरू वन जङ्गल क्षेत्रभन्दा माथिल्लो भागमा रहेका छन्। धेरै घरहरू खर परालका र काठका घरहरू छन् र असुरक्षित विद्युतीय वायरिङका कारण विद्युत सट हुनसक्ने। सिर्जनाटोल (१५) अम्बीटार (१५) सिरुवानी (१५), गुप्तीटोल (१५), रमाइलो टोल (२१) सिग्राम (२९) घरधुरी डढेलोको जोखिममा छन्। 	सचेतना जागरण। आगो निभाउने सीप प्रदान।
पशु तथा बाली रोग	लम्पीस्कनले चौपाया ४१ गाई मरेका। उत्पादनमा कमी। २०७८ सालमा फौजी किराले बालीनाली उत्पादनमा व्यापक क्षति गरेको। थुनेलोले दुध उत्पादनमा हासा चियामा बुटै रातो बनाएर झरेकोले उत्पादन शुन्य। काँक्रा र तरकारीमा ओइलिएर मर्ने रोगको संक्रमण बढेको छ।	पशु तथा कृषि प्राविधिकको व्यवस्था गर्ने। रोग बिरुद्धको सुइखोपको व्यवस्था गर्ने।
बन्यजन्तु आतङ्क	हरेक वर्ष दुम्सी, मृग, खरायो, बँदेलले बालीनालीमा क्षति गरिरहेको र स्यालले कुखुरा र पाठाहरूमा क्षति गरिरहेको	वनजङ्गललाई प्राकृतिकरूपमा संरक्षण गर्ने। वनमा फलफूल रोपण गर्ने।
सुक्खा	भिरालो जमिन, पानीका मुहान नभएका, सिचाई सुविधा र पानीको स्रोत पनि नभएको, खानेपानी आयोजना नभएको, हिउँदमा सिचाईकुलो नचल्ने भएकोले सुक्खाको जोखिम बढेको देखिन्छ। कुवा धारा र खोल्सीको असुरक्षित पानी पिउने गरेका। सिचाईको अभावमा हिउँदै खेती गर्न समस्या भएको।	अम्बी खोलाबाट पाइप जोडेर सिधै पानी ल्याउने। खानेपानी आयोजना सञ्चालन गर्ने।
वडा नं ८		
सडक दुर्घटना	छिपिटार (छिपिटार देखि अन्तु खोला सम्म अन्तु रोड) पालटाँगे टोल क्षेत्रमा सबै भन्दा जोखिम छ। हालसम्ममा मृत्यु ८ जना घाइते २१ जना।	नियमित रूपमा टाल्नु पर्यो। ट्राफिक परिचालन नियमित गर्ने।

प्रकोपका घटना	प्रकोपको कारण र यसको प्रभाव तथा असर	प्रतिकार्यका लागि समुदायले गरेको प्रयास
पशुपालन मा रोग	खोरेत रोग झापाबाट यता सरेको भन्ने भनाइ रहेको छ । गाईवस्तुमा बाँझोपना बढेको छ । १५ वर्ष यता धेरै बढेको छ । लम्किसिकनबाट ७३ गाईवस्तु मरेका छन् । खोरेतबाट २ वटा ज्वरोको कारण १० वटा गाउवस्तु परेका छन् । अहिले पनि २०० गाई बिरामी छन् गाउँमा ।	नगरपालिकाले ट्याबलेट वितरण गरेको छ भने लम्कीसिकन भ्याक्सिनेसनको काम गरेको
पहिरो	ढुङ्गाखानी उत्खनन गर्दा पानीको मुहान सुकेको छ । ३५ घरले खाने गरेको मुहान सरेको ।	मापदण्ड पालना गराउनु पर्ने
प्रदूषण	सिद्धकाली, सरस्वती, बरडाँडा, दाम्पिसड, सिद्धवावा टोलको फोहर व्यवस्थापन नगर्नाले पाल्टाँगे बस्ती प्रदूषणको सिकार बनेको छ । दुध उत्पादन कारखान सुनपा ९ ले मट्टा (छुर्पि वनाउँदा निस्केको केमिकल) मालुम खोलामा खुल्ला फाल्ने गरेकोले प्रदूषण बढेको छ । यसले गर्दा सिद्धदेवी टोल र प्रगति टोलमा खानेपानी, लगायत धेरै खालको प्रदूषणहरू बढेको छ	होटलको शौचालय लगायतको फोहर कालीखोलामा हालिएको छ यसलाई रोक्ने।
सरुवा रोग (विस सेवन)	कन्याम चिया बगानमा अत्यधिक कडाखालको विषादी छरेको कारण समुदाय प्रभावित बनेको छन् । समुदायमा क्यान्सरको रोगी धेरै बढेका छन्। क्यान्सरको कारण मृत्युवरण गर्नेको सङ्ख्या बढेको छ । यस बाहेक टाउकोको समस्या र डिप्रेसन बढेको छ ।	मापदण्ड पालना गराउनु पर्ने ।
विद्युतीय दुर्घटना	सिद्धकाली र पालटाँगेमा दिनमा एक पटक ट्रान्स्मिटर पड्किन्छ । मंगलज्योतीमा तार झोलीएको छ । २ पटक सिद्धकालीको ट्रान्स्मिटरमा चट्याङ खसेको छ । ८, १० वर्ष अगाडि ३ जनाको विद्युतीय दुर्घटनाबाट मृत्यु भएको छ ।	बिजुलीको तार व्यवस्थापन गर्नु पर्यो । ट्रान्स्मिटर क्षेत्रमा अर्थिङ गर्नु पर्यो ।
कुकुरको टोकाइ	खास गरी यो पर्यटन क्षेत्र, फ्रेसहाउस भएको क्षेत्रमा बढेको छ । रेविज लागेको कुकुरले टोकेको भैंसीको मासु बेच्दा किन्ने २५ जनालाई नै रेविज लागेको ।	
वडा नं ९		
बाढी पहिरो	<ul style="list-style-type: none"> ● आदर्श टोल, ढोडे टोल, साम्पाङ टोल, दियालो टोल, स्माइल टोल, सुन्दरगैरी टोल, सुदुङ टोलका ३२ घरधुरी पहिरोको उच्च जोखिममा छन् । ● आदर्श टोलको दाहाल गाउँको १२ रोपनी चिया बगान पहिरोले क्षति ● ढोडे टोलमा १५ रोपनी चिया बगान क्षति ● दियालो टोलमा १० रोपनी चिया र नगदेबाली समेत बगाएर तल्लोभाग पुरेको र सुदुङ टोलमा घर लगायत ५ रोपनी बाली समेतको जग्गामा क्षति 	पाल लगाएर पहिरो छेक्ने काम गरेको र वृक्षारोपण र सडकले ग्यावियन वाल लगाएको

प्रकोपका घटना	प्रकोपको कारण र यसको प्रभाव तथा असर	प्रतिकार्यका लागि समुदायले गरेको प्रयास
पशुपालन रोग	<ul style="list-style-type: none"> बालीमा रोगको कारण चियामा २५%, स्कुस र तरकारीमा २५ देखि ५०%, काक्रामा करिव ७५% उत्पादनमा हास भइरहेको वडावासीको भनाइ छ । लम्पिस्कनको सङ्क्रमणको कारण क्षति गाई, बाख्रा, कुखुरा लगायत पशुचौपायामा अपुरणीय क्षति भएको छ । 	औषधी, गहुँत, सिस्नु लगायतका सामग्री प्रयोग गरी न्यूनीकरणको प्रयास भएको छ ।
सरुवा रोग	वडा भरीमा कोभिडबाट ७ जनाको मृत्यु भएको छ । क्यान्सर, मृगौला रोग, टि.वि., चिसोको एलर्जीका र मुटुरोगका कारण हरेक वर्ष ५०/६० जनाको मृत्यु हुने गरेको छ ।	क्यान्सर लगायत ७ रोगलाई १ लाखका दरले सुविधा दिने गरेको
जनावर आतङ्क	<ul style="list-style-type: none"> कुकुरले मानिसलाई टोक्ने, बाख्रापाठा खाने तथा सवारी साधन दुर्घटना गराउने गरेको छ । अम्लिसो र अलैचीमा बाँदर र अन्य जनावरबाट क्षति पुऱ्याउँछ । उत्ताने मुसाले रोपेको बाली जोतेर बाहिर निकालेर क्षति गर्छ । 	बाँदर, बँदेल, खरायो, मृग, उत्ताने मुसाको प्रकोप बढी रहेको छ ।
वडा नं १०		
पहिरो	<ul style="list-style-type: none"> भिरालो जमिन र कमेरे माटो, भारी वर्षाका कारण रमिते टोलमा पहिरोको जोखिम छ । २०७९ सालमा ३ घर विस्थापित भैसकेका । १ घर उच्च जोखिममा । करिव १५ रोपनी जग्गा बगाएको । गुम्वापथ - मलिम - जुरेभञ्ज्याङ सडक खनिएकोले पहिरो गएको।सडक पनि जोखिममा । हाल १५ रोपनी जग्गा बढे गएको । ३ घर विस्थापित भैसकेका । अहिले पनि ७ घर उच्च जोखिममा । 	गुम्वापथ मेलवोटेका ७ घर बस्ती स्थानान्तरण गर्ने । सडकमा करिव १५० मिटर ग्यावियन वाल लगाउने र वृक्षारोपण गर्ने ।
आगलागी	फिक्कल बजारक्षेत्र बाक्लो बस्ती। असुरक्षित घर संरचना। विद्युत र ग्यासका कारण आगलागी हुनसक्ने।	सचेतना जागरण। आगो निभाउने सिप प्रदान गर्ने।
पशु तथा बाली रोग	<ul style="list-style-type: none"> जनावरमा लम्पीस्कीन, खोरेत, बलु, थुनेलो, लोमुते, बाँझोपना, बाख्रामा सरुवा रोग। मकैमा कालीपोके, धानमा बेरुवा । चियामा रेडस्पाइडर। काँक्रामा बेर्ना सुकेर जानो।टमाटरमा फँगी, टुटा पुतली, लिफ माईनर, हाइट फलाई जस्ता बालीरोको संक्रमण बढेको छ । लम्पीस्कनले चौपाया धेरै गाई मरेका । उत्पादनमा कमी । २०७८ सालमा फौजी किराले बालीनाली उत्पादनमा व्यापक क्षति गरेको। 	पशु तथा कृषि प्राविधिकको व्यवस्था गर्ने। रोग बिरुद्धको सुइखोपको व्यवस्था गर्ने ।
बन्यजन्तु आतङ्क	<ul style="list-style-type: none"> वनमा मानिसको अतिक्रमणका कारण खानेकुरा नहुनु । पारिस्थितिक प्रणालीमा खलल् पुग्नु। जनावरको स्वभावमा परिवर्तन हुनु । मांसाहारी जनावरको सङ्ख्यामा कमी। हरेक वर्ष दुम्सी, मृग, खरायो, बँदेलले बालीनालीमा क्षति गरिरहेको र स्यालले कुखुरा, पाठाहरूमा क्षति गरिरहेको । 	वनजङ्गललाई प्राकृतिक रूपमा संरक्षण गर्ने। वनमा फलफूल रोपण गर्ने । वनमा मानवीय अतिक्रमण नगर्ने ।

प्रकोपका घटना	प्रकोपको कारण र यसको प्रभाव तथा असर	प्रतिकार्यका लागि समुदायले गरेको प्रयास
खडेरी	कुवा धारा र खोल्सीको असुरक्षित पानी पिउने गरेका । सिचाईको अभावमा हिउँदे खेती गर्न समस्या भएको । पानीका मुहान नभएकाले खानेपानी कै समस्या।	खानेपानी आयोजना सञ्चालन गर्ने ।
प्रदूषण	फिक्कल बजार क्षेत्र र आसपासका क्षेत्रहरू प्रदूषणको जोखिममा छन् । नाली निकास राम्रो नहुनु। ढलको पानी तल्लो भागमा पुगेर प्रदूषित हुने। बजारमा धुलो, चिया, उद्योगको प्रदूषण, प्लास्टिकजन्य वस्तुहरू। अव्यवस्थित फ्रेसहाउसा वधशाला व्यवस्थित नहुनु यसका मुल कारण रहेको छ ।	सचेतना र सरसफाईमा अनिवार्यता गराउने। पशु वधशाला र फ्रेसहाउसलाई व्यवस्थित गर्ने ।
वडा नं ११		
पहिरो	<ul style="list-style-type: none"> ● ढुङ्गे नाम्सालिङ बाटो निर्माणको कारण पहिरो जाने गरेको छ । जसले गर्दा समावेशी टोलको ४ घरधुरी जोखिममा छन् । पहिरोले बस्तीको ४ वटा घर चर्केको छ । ● मेची राजमार्गका कारण पहिरोको जोखिम सिर्जना भएको छ । जसको कारण सयपत्री टोलको २६ घर जोखिममा छन् । ३ घर विस्थापित भएका छन् भने ३०० रोपनी जमिन नष्ट भएको छ । ६५ मिटर मेची राजमार्ग दवेको छ । ● परिवर्तन टोलमा माटो भिरालो भएको कारण ५ वर्ष अगाडि ठूलो पहिरो गएको थियो । ५०० रोपनी जमिन क्षति भएको छ । सो क्षेत्रमा घर छैन । ५०० मिटर जमिन चर्केको छ । 	७० वटा जाली उपलब्ध गराएको छ । ३ घरलाई राहत दिएको छ । पञ्चकन्या र सयपत्रीको २ घरलाई स्थानान्तरण गर्नु पर्छ । अब फेरि पहिरो गयो भने २० घर विस्थापित हुन सक्छन् ।
कटान	<ul style="list-style-type: none"> ● एसियन हाइड्रोको कारण खोला कटानको जोखिम सिर्जना हुने गरेको छ । जसको कारण सुन्तले बस्ती जोखिममा छ । यसको असरको रूपमा जोगमाई खोलाले खोलाधार परिवर्तन गर्छ । बेला बेलामा खोला अनियन्त्रित हुने गरी पानी बग्ने गरेको छ । २०५९ सालमा मेवाहाडमा घट्ट रूंगेर वसेको मानिसलाई खोलाले बगायो । 	
बन्यजन्तु आतङ्क	४ वटा घरमध्ये २ वटा परिवारले आँगनसम्म रूख रोपेर काठमाडौँ बसाई सरेर गएका छन् ।	
चट्याङ	सूर्योदय न.पा. वडा नं. ११ को आसपासको क्षेत्रहरू चट्याङको उच्च जोखिम रहेको छ । वार्षिक रूपमा वडा कार्यालयको हजारौँको इलेक्ट्रिक डिभाइस नष्ट हुने गरेको छ । अन्य कतै क्षति हुँदैन ।	वडा कार्यालयमा अर्थिङ लगाउने ।
आगलागी	जङ्गलमा डढेलो लाग्दा जङ्गली जनावर डढेर मर्ने गरेका छन् । २०४६ सालमा सुन्तलेमा २ वटा गाई, ४ वटा बाख्रा डढेलोको कारण मरेका थिए ।	जङ्गलमा यातायातको पहुँच पुग्ने स्थानहरूमा वाटर हाइड्रेण्टहरू राख्ने ।
वडा नं १२		

प्रकोपका घटना	प्रकोपको कारण र यसको प्रभाव तथा असर	प्रतिकार्यका लागि समुदायले गरेको प्रयास
पहिरो	<ul style="list-style-type: none"> ● मूर्तिडाँडाको १० घर पहिरोको जोखिममा छ । खेतीयोग्य जमिन र बालीनालीमा क्षति १ घर क्षति र १० घर उच्च जोखिममा । ● सडक निर्माणका कारण अम्लसेको ४ घर जोखिममा परेको छ । गर्धाने पहिरो चलिरहेको कारण लेवक टोलको १० घर जोखिममा छन् । ५० रोपनी खेतीयोग्य जग्गा तानी सकेको छ । ● सडक निर्माण कारण सिर्जना भएको पहिरोले परिवर्तन टोलको २ घरलाई जोखिममा पारेको छ । ● देउराली टोलमा ५ घर पहिरोको उच्च जोखिममा छन् । २०६५ सालमा पहिरो गएर १० रोपनी जति खेतीयोग्य जमिनमा क्षति गरेको छ । ● खारेखोलाका कारण रोड टोलको १० घर पहिरोको उच्च जोखिममा छ । १ घर विस्थापित भैसकेको छ । 	बस्ती स्थानान्तरण गर्नुपर्ने उच्च जोखिममा भएका लेवक र परिवर्तन बस्तीको ६ घर स्थानान्तरण गर्ने । खारेखोलाको फेदमा तारजाली र वृक्षारोपण
चट्याङ	मूर्ति डाडा र पञ्चकन्या टोल चट्याङको उच्च जोखिममा छ । जसबाट हालसम्ममा १ गाई मरेको। ६ जना मानिस घाइते। अधिकांश घरका वायरिङ र मिटरबक्स जलेका। ४ वर्षअगाडि २० मिनेटमा ३८ पटक यसस्थानमा चट्याङ परेको। वर्षेनी कम्तीमा १० सल्लाका रुख ढाल्छ। हरेकवर्ष टिभी मोवाइल राउटर लगायतका विद्युतीय उपकरणमा क्षति हुने गरेको छ।	सामुदायिक अर्थिङ प्रणाली स्थापना गर्ने । सचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।
पशु तथा बाली रोग	वडामा लम्पीरिस्कनले चौपाया धेरै मरेका। उत्पादनमा कमी भएको छ ।	
सुक्खा	खानेपानीका मुहान सुकेका। खारे खोला मुहानको खानेपानी आयोजना मुहान नदिएकोले चलन सकेन। खानेपानीको ठूलो समस्या। डोबिल्काको पानी पिउनु परेको। धेरै पानीका मुहान सुकेका छन्। पानीका साना मुहान सुकेमा १ घण्टापर विरिङखोला जानुपर्नेछ।	
सडक दुर्घटना	<ul style="list-style-type: none"> ● देवीस्थान, परिवर्तन टोल, मन्दिर टोल सडक दुर्घटना जोखिम क्षेत्र रहेको छ । यसको प्रमुख कारण मेची राजमार्गमा पर्ने भागमा राजमार्गसँगै टाँसिएका घरहरू भूगोलका कारण नागवेली ट्रिनिङहरू भन्ने रहेको छ । ● मिलन टोल र मन्दिर टोलमा वर्षमा ५ वटा जती सवारी दुर्घटना भइरहेको वडावासीको भनाइ रहेको छ । 	सडक फराकिलो बनाउने र सचेतना बोर्ड राख्ने
वडा नं १३		

प्रकोपका घटना	प्रकोपको कारण र यसको प्रभाव तथा असर	प्रतिकार्यका लागि समुदायले गरेको प्रयास
बाढीपहिरो	<ul style="list-style-type: none"> डाक्टरगाउँ, कोलवोटे, किरण टोल, गुराँसे, अम्फी भञ्ज्याङका २६ घर पहिरोको जोखिममा छन्। हरेक वर्ष पहिरोको असर, हरेक वर्ष वडाभरिमा ५ लाख बढीको क्षति नगदेबाली र तरकारीमा क्षति, जनजीवन अस्तव्यस्त, जीविकोपार्जनमा कष्ट भएको छ। 	
जनावर आतङ्क	<ul style="list-style-type: none"> गुराँसे, खानीभञ्ज्याङमा जनावर आतङ्कको उच्च जोखिम छ। धान, मकै, आलु, अम्लिसो, अदुवा लगायत बालीनाली २५% मा क्षति गर्ने गरेको छ। बाख्रा पाठा, बाच्छा, कुखुरा लगायत घरपालुवा जनावर कुकुर र चितुवाले खाने गरेको। 	बजारमा कुकुरलाई कान्जी हाउस वा नियन्त्रण गर्नु पर्ने।
पशुपालन रोग	<ul style="list-style-type: none"> लम्पिस्कन रोगका कारण वडाभरि ५७ वटा गाई वाच्छाहरू मरेका छन् भने वर्षेनी ३०/३५% बालीमा रोगकीराले संक्रमण हुने गरेको छ। 	सम्भावित पशुपालन रोग सम्बन्धी तालिम, नियमित परीक्षण, औषधी र जनचेतनात्मक तालिम
सुक्खा खडेरी	<ul style="list-style-type: none"> खानीभञ्ज्याङ, किरण टोल र संयोग टोल सुक्खा क्षेत्रको रूपमा रहेको छन्। कृषि उत्पादनमा बार्षिक रूपमा कमी, उत्पादनका अभावमा आर्थिक मन्दी हुने गरेको। आर्थिक अभावमा युवाहरू विदेशिन बाध्य र देश बृद्धाश्रम बन्दै। 	पानीको श्रोतको पहिचान गरी लिफ्टड वा अन्य प्रविधिबाट पानीको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने।
वडा नं १४		
पशुपालन मा रोग	<ul style="list-style-type: none"> जिमिखाँद, भुतेनी, लुङ्चेटार, दाडसाराङ, सिम्लेसहकाले, बर्दु टोलमा पशुपालनमा रोगसंक्रमण बढी भएको। २०७८, ०७९, ०८० मा खोरेत र लम्पिस्कन संक्रमण। २०७६, ०७७ सोइनफ्लु सुंगुर र बाख्रामा लागेको। विषेश गरी अदुवा, टमाटर, काँक्रा, अलैचि, कफि, कागति र सुन्तलामा बढी रोग लागेको छ। चियामा रातो हुने, काँक्रमा सेतो पुतली खुर्सानामा एकपाटा डढ्ने, जमिनको सतहमा कुहिने र चिचिला झर्ने। रोगको कारण वडाभरि बाख्रा, गाई र भैंसी गरी ३९ वटा मरेका। 	<ul style="list-style-type: none"> खोर्सानी र तरकारीमा इण्डोफिल हान्ने गरेको छ कुहिँदा फेरामिन र साल्फ लगाउँने गरिएको छ। पालिकाले प्राविधिक उपलब्ध गराईदिनु पर्छ स्थानीय रूपमा पाइने तितेपाती, वेशार, फडकिरी, निमको पात घाउ सुकाउन।

प्रकोपका घटना	प्रकोपको कारण र यसको प्रभाव तथा असर	प्रतिकार्यका लागि समुदायले गरेको प्रयास
		<ul style="list-style-type: none"> पालिकाले भ्याक्सिनेसन गरेको
जनावर आतङ्क	<ul style="list-style-type: none"> जङ्गलमा खानेकुरा छैन, बाँदर गएको ४/५ वर्षबाट र बाघ गएको २ वर्षदेखि बढेको छ । वैदेशिक रोजगारी बसाइँसराई र ७५ प्रतिशतले हाल खेती नगर्ने भएको कारण जनावर बृद्धि भएका छन् । दुम्सी, बँदेल, गुन्द्रुङ्गे मुसाको बिगबिगी बढेको छ । मकै खेती लगाउनै वन्द भएको छ । चितुवाले मानिस १, गोरू ३, बाख्रा २० वटा जति खाइसक्यो । दुम्सीले मकै सखाप पारेको छ । मकै, आलु, पिडालु जातको खनिजमा बढी क्षति पुऱ्याएको छ । गुन्द्रुङ्गे मुसाले दुधिलो, खन्यू, चिया, बाँस र अम्लिसोको जरा कटेर सखाप पारेको छ । 	<p>बाँदरलाई रुड्ने भन्दा अरु उपाय केही गर्न सकिएको छैन ।</p> <p>किसानको सहयोगको लागि वडा तथा पालिकाले यसको निदानको लागि योजना निर्माण गरीदिनु पर्छ ।</p> <p>अम्लिसोमा चिलाउनेको झुस (फूल) झरेको ।</p>
पहिरो	<ul style="list-style-type: none"> सिम्ले सहकाले बस्ती मुनि सहकाले खोलामा कमेरे माटो छ । जसलाई खोलाले कटान गर्छ । कोप्ये वन फडानी भएदेखि पहिरो सुरु भएको छ । बस्तीको मुनिबाट झुन्नेखोला बग्छ । माटो कमेरे बगुवा भएकोले खोलाले २०० मिटर जती क्षेत्रमा काटान गर्छ । यो पहिरो हिउँदमा मात्र जान्छ । वर्षायाममा हुँदैन । बस्तीको मुनिबाट अँधेरी खोलाले २००० मिटर क्षेत्रमा कटान गर्छ । पहिरोको जोखिममा जम्मा १४ घरधुरी 	<p>तत्काल सार्नु पर्ने घरधुरी ७ घर रहेका छन् ।</p> <p>पहिरो रोकथामको लागि केही भएको छैन ।</p> <p>कटान क्षेत्रमा तारजाली लगाउनु पर्छ र आसपासमा वृक्षारोपण गर्नुपर्छ ।</p>
विद्युतीय दुर्घटना	<ul style="list-style-type: none"> तारको पोलहरू होचो जमिनमा छ । तारको वरीपरी जङ्गल फडानी नहँदा रूखमा छोइदाँ बिजुली सर्त हुने गर्छ । एउटै पोलमा शाखा लाईन तार तानिएको छ । विद्युतीय दुर्घटनाबाट गएको २०७९ मा १, २०७८ मा १, २०७७ मा १ गरी ३ जनाको मृत्यु भएको छ । केटाकेटी तारमा झुण्डिन सक्ने गरी होचो गरेर तारहरू टाँगीएकोले बालबालिकाहरूको मृत्यु हुने गरेको छ । 	<p>काठे पोल र होचो स्टिलका पोलहरू विस्थापन गरी पोलहरू अग्लो बनाउनु पर्छ ।</p> <p>कार्यविधि अनुसार तार वरीपरीका रूखविरूवा सफा गर्नुपर्छ ।</p>
चट्याङ	<ul style="list-style-type: none"> मन्दिर टोल र बतासे, हजुरेमा बढी चट्याङ झर्ने गरेको छ । चट्याङको उच्च जोखिममा १५ महिनामा १५ वटा गाईगोरू मरेको छन् । 	

स्रोत: वडास्तरीय छलफल २०८०

३.३ जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिमका असरहरू (क) मानवीय क्षति

विपद् व्यवस्थापन ऐन २०७५ ले आपत्कालीन कार्यमा द्रुत प्रतिकार्यका लागि ४ तहको आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रहरूको परिकल्पना गरेको छ । चारवटै तहबाट उत्पादन गरिएको विपद् सम्बन्धी घटनाका सूचनालाई विपद् पोर्टलमा प्रकाशन गर्ने प्रावधान रहेको छ । स्थानीय तहबाट नै स्क्रिनिङ भएर जिल्ला प्रदेश हुँदै राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रले डिआरआर पोर्टलमा अपलोड गरी प्रकाशन गर्ने प्रावधान भएको भएता पनि हाल जिल्लास्तरबाट मात्र सूचना स्क्रिनिङ गरिरहेको अभ्यास छ ।

यसरी अपलोड भएका सूचनाका आधारमा गृह मन्त्रालयको २०११ देखि सन् २०२४ सम्मको तथ्याङ्क हेर्दा सूर्योदय नगरपालिकामा पहिरोको घटना १० पटक भएको पाइन्छ । जसका कारण मृत्यु ३, पूर्ण क्षति भएको घरको सङ्ख्या १०, जनावर ३ वटा मरेको देखिएको छ । त्यस्तै आगलागिको तथ्याङ्क हेर्दा जम्मा ३९ वटा घटना भएको देखिएको छ जसको कारण घरको क्षति २४ वटा, घाइते २ जना र जम्मा ९ करोड ३९ लाखको क्षति भएको पाइन्छ ।

सूर्योदय नगरपालिकाको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना निर्माण गर्ने क्रममा वडा कार्यालयहरूमा वडा अध्यक्षहरूको नेतृत्वमा प्रत्येक वडामा छलफल गरिएको थियो । जसमा विपद्का कारण निम्न क्षति भएको देखिएको छ । मानवीय क्षतिको हिसावले सडक दुर्घटना, चट्याङ, जनावर आतङ्क र सरुवा रोग देखिएको छ भने सामाजिक र आर्थिक हिसावले पहिरो हावाहुरी, पशुपालनमा रोग, सितलहर, आगलागि जस्ता प्रकोपहरूबाट सिर्जना भएका विपद्हरू देखिएको छ ।

गएको १० वर्षमा यस पालिका क्षेत्रमा विभिन्न विपद्का घटनाहरूबाट भएको मानवीय क्षतिको विवरण सम्झेसम्मको गनेर वडा छलफलमा सहभागिबाट सङ्ख्या टिपोट गर्ने क्रममा सबैभन्दा बढी मानवीय मृत्यु सडक दुर्घटनाबाट भएको पाइन्छ । कोभिडको कारणले पनि मानवीय मृत्यु भएको देखिन्छ । विपद्बाट जम्मा मृत्युको सङ्ख्या ३७ जनाको र घाइते ६५ जना टिपोटमा आएको छ । सङ्ख्या नगनिएको तर धेरै मृत्यु भइरहेको र मृत्युको कारण क्यान्सर र मुटुको रोगको कारण धेरै मानिसको ज्यान गइरहेको छ भन्ने कुरा वडावासीको रहेको छ ।

तालिका १२ : सूर्योदय नगरपालिकामा गएको १० वर्षमा विपद्बाट भएको मानवीय क्षतिको विवरण

वडा नं	बाढी		पहिरो		आगलागी		स.दु.		चट्याङ		ज.आ.		सरुवा रोग		वि.दु.		जम्मा	
	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते
१									२							२		
२							१				१२					१	१२	
३																		
४																		
५	२								३							३		
६																		
७																		
८							८	२१			२५			३		१	४६	
९												७				७		
१०							६									६	६	
११														१	१	१	१	
१२										६								६
१३																		
१४										१				३		४		
	२	०	०	०	०	०	१५	२१	५	६	१	३७	१७	०	७	१	४७	६५

श्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

३.४ जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिमका कारण प्रभावित क्षेत्रहरू

यस नगरपालिकामा वडास्तरीय जोखिम लेखाजोखा भेलामा भएको छलफल र प्राप्त द्वितीय तथ्याङ्क अनुसार विगत १० वर्षमा जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिमका कारण प्रभावित भएका प्रमुख क्षेत्रहरूलाई निम्नानुसार विश्लेषण गरिएको छ।

क) निजी तथा आवासीय भवनहरू

यस नगरपालिकामा प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार विभिन्न प्रकोपबाट सिर्जित विपद्का कारण निजी तथा आवासीय भवनहरू १६०७ वटा क्षति भएका छन्। प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार वडा नं १, ७, १०, ११, १२ र १४ वडाका ६८ घरहरू उच्च जोखिममा रहेका छन् जसलाई तत्काल स्थानान्तरण गर्नु पर्ने अवस्था छ।

यस नगरपालिकाका वडाका केन्द्रहरूमा क्षेत्रमा तिब्र रूपमा भएको सहरीकरणको कारणले सडक, भवन तथा अन्य भौतिक संरचना निर्माणलाई ब्यवस्थित रूपमा अगाडि बढाउन नगरपालिकाले पहल गरेको छ। नगरपालिकाले भवन निर्माण मापदण्ड निर्माण गरी लागु गरेको छ। हाल नयाँ बनेका वा निर्माणाधिन भवनहरू उक्त मापदण्ड बमोजिम बनिरहेका र मापदण्ड पालनामा नगरपालिकाले पहल गरिरहेको छ। सुरुवातको चरण भएकाले सचेतनाको कमीको कारण कतिपयले मापदण्डको अनुसरण गर्न हिचकिचाउने गरेका छन्। यस बाहेक नगरपालिकाले भू-उपयोग र प्रकोप सुरक्षाको दृष्टिकोणले विभिन्न मापदण्डहरू समेत तर्जुमा गरी लागु गरेको छ। घरहरू र जग्गा क्षतिलाई निम्न तालिकामा देखाइएको छ।

गएको १० वर्षमा यस पालिकामा, घर पूर्ण क्षति, जग्गा नष्ट, उच्च जोखिममा रहेको बस्ती र तत्काल सार्नु पर्ने घरहरूको सङ्ख्या टिपोट गर्दा निम्नानुसारको तथ्याङ्क प्राप्त भएको छ ।

तालिका नम्बर १३ : पालिका क्षेत्रमा गएको १० वर्षमा भएको घर तथा जग्गाको क्षतिको विवरण

वडा नं	चौपाया क्षति	घर पूर्ण क्षति	जग्गा नष्ट (विघामा)	पहिरोको उच्च जोखिममा रहेको घरधुरी	तत्काल सार्नु पर्ने घरधुरी
१	८६	७	६०	२७	१२
२	३५०	२		५२	
३				२५	
४				४२	
५		११		४५	
६	६८		४५०		
७	४१	२	५६	१९	२२
८	८५				
९			३७	३२	
१०		६	३०	८	७
११	८	३		३०	२
१२	१	२	८५	४२	१६
१३	५७			२६	
१४	८३	३	७०	१४	९
जम्मा	७७९	३६	७८८	३६२	६७

श्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार ७९४७ घरधुरी माटो र ढुङ्गा तथा ईटाको संरचनाले बनेको छ अर्थात् यस्ता घरहरू ५७ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । नेपाल भूकम्पको जोखिमको हिसावले उच्च जोखिममा रहेको र सूर्योदय नगरपालिका वडा नं २, ६, ९ र १३ भूकम्पकीय फल्टलाइन देखिएको छ । नेपालको सिस्मोग्राफको रेकर्ड अनुसार नेपालमा दिनमा औसत १०० वटा भूकम्प जाने गरेको छ । त्यसैले पहाडि भूभागमा माटो र ढुङ्गाले बनेको घरहरू ठूलो भूकम्पमा हल्लिने र लड्ने अवस्थाम्भावी छ । भूकम्पले मानिसलाई मार्ने नभएर भूकम्पको समयमा मानिसले बनाएको कमजोर घरहरूले थग्न नसकेर घरकै संरचनाले थिचेर मार्ने हो । त्यसैले भूकम्पीय जोखिमको सामना गर्नका लागि स्थानीय सरकारले निरन्तर रूपमा समुदायको सचेतना र क्षमता विकासको कार्यक्रम समुदायस्तरसम्म खोज उद्धार र प्रतिकार्यका लागि संरचना नर्माणमा जोड दिन जरुरी छ । विपद् व्यवस्थापन ३ वटै तहका सरकारहरूको साझा कार्यक्रम भएकोले यसरी बनाईएका कार्यक्रमहरू जिल्ला, प्रदेश र सङ्घीय संरचनाहरूसँग प्रत्यक्ष जोडिनु पर्दछ ।

तालिका नं १४ सूर्योदय नगरपालिकामा बनेको घरको जगको प्रकारको विवरण

वडा	जम्मा	जगको प्रकार				
		माटोले बनेको ईटा	सिमेन्ट ईटा र ढुङ्गा	आ.सि.सि पिलर	काठको खम्बा	अन्य
१	१२६८	१०२०	२०५	२५	१७	१
२	८९०	२९८	३४२	१६१	८६	३
३	९६२	६६३	२०७	६५	२७	०
४	१३२३	४९६	६३६	११६	७४	१
५	१०७०	५२६	४७७	२७	३८	२
६	७६१	५२६	१५१	७०	१४	०
७	५७३	४०४	१०३	४८	१६	२
८	११०२	७०२	२३१	१३२	३५	२
९	११९६	५८१	५१६	५५	४३	१
१०	१२९९	५५६	४२८	२२२	८९	४
११	१०६६	६६७	२८३	४६	५८	१२
१२	१०२५	६००	२६१	५८	१०५	१
१३	६१२	४२०	७३	१५	१०३	१
१४	८८५	४८८	१००	९६	२००	१
जम्मा	१४०३२	७९४७	४०१३	११३६	९०५	३१

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

(ख) शिक्षा तथा विद्यालयहरूको अवस्था

यस नगरपालिकाका अधिकांश विद्यालय भूकम्पीय हिसावले जोखिममा रहेका छन्। पहिरोको छेउ र खोला छेउ भएका विद्यालयहरू बाढी र पहिरोको कारण जोखिममा रहेका छन्। बेला बेलामा यहाँका विद्यालयहरूलाई बाढी, पहिरो, चट्याङ र भूकम्पले क्षति पुऱ्याएको देखिन्छ। प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार केही वर्ष अगाडि थलथले टोल र सिँहदेवी वन क्षेत्रमा चट्याङ पर्दा २५ घर र सरस्वती आ.वि.मा क्षति पुगेको थियो। कोलडाँडा पहिरोको कारण एक विद्यालय जोखिममा रहेको छ। यातायातका लागि सबै बाटोहरू पिच नभइसकेको अवस्थामा बालबालिकाहरूले कष्टपूर्ण यात्रा गर्नुपर्ने अवस्था छ।

यस नगरपालिकामा रहेका सामुदायिक तथा संस्थागत दुबै प्रकारका विद्यालयहरूको संरचनागत अवस्था र अवस्थितिलाई अवलोकन गर्दा विषेश गरेर भौतिक पूर्वाधारहरू भूकम्प तथा बाढीको उच्च जोखिममा रहेको पाइएको छ। यस नगरपालिका रहेका ६४ वटा शैक्षिक संस्थाहरूको भवनको अवस्थाको वारेमा सूचना लिने क्रममा विद्यालयका प्र.अ.हरूको सहभागिता रहेको थियो।

तथ्याङ्क लिइएका ६४ वटा विद्यालयहरूमा जम्मा २४८ वटा विद्यालय भवनहरू रहेका छन् जसमा ९६ वटा विद्यालयहरू अर्थात ६३ प्रतिशत भवनहरू कमजोर अवस्थामा रहेका छन् भन्ने तथ्याङ्क प्राप्त भएको छ। सो विद्यालयमा भएका जम्मा कोठा सङ्ख्या ६६३ वटामा २५५ वटा कोठाहरू अर्थात ३८.४६ प्रतिशत कोठाहरू जीर्ण

अवस्थामा रहेका छन्। जोखिममा रहेका २९ वटा भवनहरू प्रवलीकरणका लागि र १६९ वटा कक्षाकोठा पुनर्निर्माणका पर्खाइमा रहेको तथ्याङ्क प्राप्त भएको छ।

यस नगरपालिकाकाको कुनै पनि विद्यालयहरूमा विद्यालय विपद् व्यवस्थापन समितिहरू गठन गरिएको छैन। सुरक्षित विद्यालयका क्रियाकलाप विद्यालयहरूमा कार्यान्वयन भएका छैनन्। विद्यालय सुधार योजनाको विश्लेषण खण्डको २९ नम्बर देखि ३३ नम्बरसम्म विद्यालयको जोखिम विश्लेषण, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी योजना तथा यस सम्बन्धी चेतनामूलक कामहरू गर्नुपर्ने कुरा उल्लेख भएको भए पनि यो कार्यान्वयनमा आएको छैन। विद्यालय सुधार योजनाले अनिवार्य गरेको विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सम्पर्क व्यक्ति, लैङ्गिक सम्पर्क व्यक्ति तोकनु पर्नेमा सो हुन सकेको छैन। यसका साथै विपद्का बेलामा सुरक्षित आश्रय स्थलको रूपमा विद्यालयको प्रयोग गर्ने अभ्यास रहेकोले विद्यार्थीको शिक्षाको हकलाई बञ्चित नगर्न स्थानीय तहले अन्य सुरक्षित स्थान तथा भवनहरूको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने कुरालाई विशेष प्राथमिकता दिनुपर्ने देखिन्छ। तथ्याङ्कको विस्तृत विवरण अनुसूचीमा राखिएको छ।

तालिका नम्बर १५ सूर्योदय नगरपालिकाको विद्यालय र जोखिमको अवस्था

वडा	विद्यालय सङ्ख्या		विद्यार्थी सङ्ख्या	भवन सङ्ख्या		कोठा सङ्ख्या		प्रवलीकरण पुनर्निर्माण गर्ने	
				सुरक्षित	कमजोर	सुरक्षित	कमजोर	भवन	कोठा
१	७		४८२	१७	११	४३	२३	६	२३
२	३		३७८	१४	७	३१	२३	६	२३
३	५		२५१	११	१	१४	९	६	२३
५	६		६०७	१३	१०	३६	२७	७	१२
५	७		३१७	१०	९	१७	२३	८	०
६	२		१४१	८	२	१६	५	२	५
७	४		४८४	१२	५	३१	२०	४	१६
८	३		१३०	८	२	२०	७	२	६
९	४		२५२	९	४	१३	८	१	१
१०	४		११६४	५	८	४५	२३	०	०
११	५		५५३	१५	७	३३	१५	४	१५
१२	५		६४३	१३	८	५८	३३	२	३३
१३	३		३२२	७	६	२२	१६	२	०
१४	६		७०५	१०	१६	२९	२३	७	१२
जम्मा	६४		६४२९	१५२	९६	४०८	२५५	५७	१६९

स्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

(ग) स्वास्थ्य तथा स्वास्थ्य सुविधाका संरचनाहरू

नेपाल सरकारले नगरपालिकाको प्रत्येक वडाभित्र एउटा स्वास्थ्य चौकी स्थापना गर्ने निर्णय गरेपछि देशका विभिन्न भागहरूमा स्वास्थ्य चौकी तथा अस्पतालहरू बन्न लागेका देखिन्छन्। यसैगरी यस सूर्योदय नगरपालिकामा पनि स्वास्थ्य चौकीहरू स्थापना हुने क्रममा छन्। सूर्योदय नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य प्रदायक संस्थाहरू र तिनमा रहेका स्वास्थ्यकर्मीहरूको विवरण निम्नानुसार रहेको छ।

पालिका क्षेत्रमा मुख्यरूपमा देखिएका रोगहरूमा उच्च रक्तचाप, मधुमेह, पाठेघरको समस्या, निमोनिया, दम, एलर्जी, छालाको रोग जस्ता रोगहरू देखिएको छ भने चिया बगानको वरीपरीका क्षेत्रहरूमा क्यान्सर, मानसिक रोग, टाउको दुख्ने जस्ता रोगहरू देखिएका छन्।

यस नगरपालिकामा बसोवास गर्ने परिवारहरूले आकस्मिक सेवाका लागि नजिकैका स्वास्थ्य चौकी तथा केन्द्रहरूबाट सेवा प्राप्त गरिरहेका छन् भने गम्भिर समस्याका लागि इलाम बजार, विर्तामोड तथा काठमाडौँ जाने गरेको पाइन्छ। नगरपालिकाले जनताको स्वास्थ्यलाई मध्यनजर गरी स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि २०७७ पारित गरी स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राखी सञ्चालनमा ल्याएको छ।

तालिका नम्बर १६ वडामा भएका प्रमुख रोगहरू (सर्ने र नसर्ने)

Detail of Cases	2079 /080	Detail of Cases	2080 /081
वडा नं १			
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	130	OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	111
OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	107	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	97
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	89	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	73
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	67	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	71
OPD Morbidity-Reason for Contact-Counseling	61	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	53
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	59	OPD Morbidity-Common Symptoms-Itching	47
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-PUO	50	OPD Morbidity-Reason for Contact-Counseling	37
Outpatient Morbidity-Communicable-Water/Food Borne-Presumed Non-Infectious Diarrhea Cases	48	OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	29
OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	41	OPD-Morbidity-Cardiovascular & Respiratory Related Problems-Hypertension	27
OPD Morbidity-Common Symptoms-Itching	40	Outpatient Morbidity-Conjunctivitis Cases	27
वडा नं २			

Detail of Cases	2079 /080	Detail of Cases	2080 /081
OPD-Morbidity-Cardiovascular & Respiratory Related Problems-Hypertension	280	OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	202
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	173	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	196
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	152	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	176
OPD Morbidity-Common Symptoms-Abdominal Pain	93	OPD Morbidity-Common Symptoms-Neuse and Vomiting	155
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	91	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Pharyngitis/Sore Throat Cases	149
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Pharyngitis/Sore Throat Cases	91	OPD Morbidity-Common Symptoms-Abdominal Pain	144
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	83	OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	141
OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	76	OPD Morbidity-Common Symptoms-Itching	123
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	74	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	122
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-PUO	68	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	95
वडा नं ३			
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	206	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	113
OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	149	OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	94
OPD Morbidity-Reason for Contact-Counseling	128	OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	94
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Viral Influenza Cases	127	OPD Morbidity-Reason for Contact-Counseling	90

Detail of Cases	2079 /080	Detail of Cases	2080 /081
OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	115	Outpatient Morbidity-Conjunctivitis Cases	84
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	94	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Viral Influenza Cases	84
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	89	Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Fungal Infection (Lichen Planus) Cases	64
Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Fungal Infection (Lichen Planus) Cases	87	OPD-Morbidity-Cardiovascular & Respiratory Related Problems-Hypertension	59
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	63	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	58
OPD-Morbidity-Cardiovascular & Respiratory Related Problems-Hypertension	55	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	57
वडा नं ४			
OPD Morbidity-Reason for Contact-General Examination	344	OPD Morbidity-Reason for Contact-General Examination	333
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Pharyngitis/Sore Throat Cases	319	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	298
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	281	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	198
OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	237	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	185
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	177	Outpatient Morbidity-Conjunctivitis Cases	145
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	168	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	134
OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	152	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Viral Influenza Cases	128
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	125	OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	122

Detail of Cases	2079 /080	Detail of Cases	2080 /081
Outpatient Morbidity-Communicable-Water/Food Borne-Presumed Non-Infectious Diarrhoea Cases	104	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Pharyngitis/Sore Throat Cases	117
OPD Morbidity-Common Symptoms-Itching	73	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Cut injuries	106
वडा नं ५			
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	150	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	100
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	136	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	88
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	135	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Pharyngitis/Sore Throat Cases	63
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Pharyngitis/Sore Throat Cases	78	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	58
OPD-Morbidity-Orthopedic Problems-Backache(Musculoskeletal Pain)	76	Outpatient Morbidity-Conjunctivitis Cases	54
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	75	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	50
Outpatient Morbidity-Communicable-Water/Food Borne-Intestinal Worms Cases	55	Outpatient Morbidity-Communicable-Water/Food Borne-Intestinal Worms Cases	49
Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Urticaria Cases	45	OPD-Morbidity-Orthopedic Problems-Backache (Musculoskeletal Pain)	48
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	40	Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Fungal Infection (Lichen Planus) Cases	26
Outpatient Morbidity-Conjunctivitis Cases	38	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	26

Detail of Cases	2079 /080	Detail of Cases	2080 /081
वडा नं ६			
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	282	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	115
OPD-Morbidity-Cardiovascular & Respiratory Related Problems-Hypertension	245	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	103
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	161	OPD Morbidity-Reason for Contact-General Examination	103
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	154	OPD-Morbidity-Cardiovascular & Respiratory Related Problems-Hypertension	96
OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	143	OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	79
Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Fungal Infection (Lichen Planus) Cases	92	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	76
OPD Morbidity-Reason for Contact-General Examination	83	OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	56
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	71	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	55
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Pharyngitis/Sore Throat Cases	66	Outpatient Morbidity-Conjunctivitis Cases	50
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	61	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	44
वडा नं ७			
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	335	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	389
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	281	OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	289
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	258	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	285
OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	197	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	271

Detail of Cases	2079 /080	Detail of Cases	2080 /081
OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	183	OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	251
OPD Morbidity-Common Symptoms-Abdominal Pain	155	Outpatient Morbidity-Conjunctivitis Cases	246
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Cut injuries	142	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Cut injuries	228
Outpatient Morbidity-Conjunctivitis Cases	131	OPD Morbidity-Common Symptoms-Abdominal Pain	203
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	131	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	175
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	124	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	143
वडा नं ८			
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	375	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	204
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	146	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Pharyngitis/Sore Throat Cases	136
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	132	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	125
OPD-Morbidity-Orthopedic Problems-Backache (Musculoskeletal Pain)	66	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	117
OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	61	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	94
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	49	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	78
Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Fungal Infection (Lichen Planus) Cases	47	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Cut injuries	53

Detail of Cases	2079 /080	Detail of Cases	2080 /081
Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Dermatitis/Eczema Cases	47	Outpatient Morbidity-Conjunctivitis Cases	51
OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	42	Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Fungal Infection (Lichen Planus) Cases	47
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	29	OPD-Morbidity-Orthopedic Problems-Backache (Musculoskeletal Pain)	46
वडा नं ९			
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	260	OPD Morbidity-Reason for Contact-Counseling	265
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	231	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	175
Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Abscess Cases	183	Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Abscess Cases	154
OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	170	Outpatient Morbidity-Conjunctivitis Cases	152
OPD Morbidity-Reason for Contact-Counseling	163	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	145
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	162	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	140
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	158	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	114
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	155	OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	108
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Pneumonia Cases	95	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	102
OPD-Morbidity-Cardiovascular & Respiratory Related Problems-Hypertension	72	OPD-Morbidity-Cardiovascular & Respiratory Related Problems-Hypertension	102

Detail of Cases	2079 /080	Detail of Cases	2080 /081
वडा नं १०			
OPD Morbidity-Reason for Contact-General Examination	23696	OPD Morbidity-Reason for Contact-General Examination	4650
OPD Morbidity-Reason for Contact-Routine health checkup	11746	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	2453
OPD Morbidity-Common Symptoms-General Consideration on Pain	3248	OPD Morbidity-Reason for Contact-Routine health checkup	2450
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	2776	OPD Morbidity-Common Symptoms-General Consideration on Pain	2187
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	1648	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Urinary Tract Infection (UTI) Cases	2002
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	1372	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	1997
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	1350	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	1268
OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	1336	Outpatient Morbidity-Oral Health Related Problems-Dental Caries Cases	1256
OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	1277	OPD Morbidity-Mental Health-Anxiety disorder	1091
Outpatient Morbidity-Refractive Error Cases	1197	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Viral Influenza Cases	1047
वडा नं ११			
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Viral Influenza Cases	383	OPD Morbidity-Common Symptoms-General Consideration on Pain	
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	209	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	158
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	208	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	150

Detail of Cases	2079 /080	Detail of Cases	2080 /081
Outpatient Morbidity-Communicable-Water/Food Borne-Intestinal Worms Cases	205	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	131
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	162	OPD Morbidity-Reason for Contact-Counseling	114
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-PUO	109	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Cut injuries	109
Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Fungal Infection (Lichen Planus) Cases	107	Outpatient Morbidity-Conjunctivitis Cases	84
Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Scabies Cases	79	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Pharyngitis/Sore Throat Cases	79
OPD Morbidity-Common Symptoms-Itching	76	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	68
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Pharyngitis/Sore Throat Cases	74	OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	62
वडा नं १२			
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	118	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	168
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	107	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	115
OPD-Morbidity-Cardiovascular & Respiratory Related Problems-Hypertension	69	Outpatient Morbidity-Conjunctivitis Cases	100
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	50	OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	64
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	42	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	62
Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Urticaria Cases	40	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	48

Detail of Cases	2079 /080	Detail of Cases	2080 /081
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	39	OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	43
Outpatient Morbidity-Gynae Problems-Pelvic Inflammatory Disease (PID)	38	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	39
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Suppurative Otitis Media Cases	37	Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Fungal Infection (Lichen Planus) Cases	38
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Urinary Tract Infection (UTI) Cases	32	OPD Morbidity-Orthopaedic-Lower Back Pain	37
वडा नं १३			
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	263	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Pharyngitis/Sore Throat Cases	118
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	154	OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	112
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	153	OPD-Morbidity-Orthopaedic Problems-Backache(Muskuloskeletal Pain)	87
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	144	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Cut injuries	76
Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Fungal Infection (Lichen Planus) Cases	125	OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	72
वडा नं १४			
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Pharyngitis/Sore Throat Cases	416	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	701
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	340	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	251
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	245	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	214
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	180	Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Fungal Infection (Lichen Planus) Cases	108

Detail of Cases	2079 /080	Detail of Cases	2080 /081
Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Fungal Infection (Lichen Planus) Cases	171	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Cut injuries	108
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	163	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Pharyngitis/Sore Throat Cases	92
Outpatient Morbidity-Skin Diseases-Impetigo Cases	125	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	79
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	116	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	76
Outpatient Morbidity-Communicable-Water/Food Borne-Ameobic Dysentery/Amoebiasis Cases	108	OPD Morbidity-Reason for Contact-Counseling	76
OPD Morbidity-Common Symptoms-Itching	102	Outpatient Morbidity-Conjunctivitis Cases	73
बार्षिक अवस्था			
OPD Morbidity-Reason for Contact-General Examination	24184	OPD Morbidity-Reason for Contact-General Examination	5171
OPD Morbidity-Reason for Contact-Routine health checkup	11752	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	3800
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	3732	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-ARI/Lower Respiratory Tract Infection (LRTI) Cases	3316
OPD Morbidity-Common Symptoms-General Consideration on Pain	3312	OPD Morbidity-Reason for Contact-Routine health checkup	2503
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	3218	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	2405
OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Gastritis (APD)	3158	Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Urinary Tract Infection (UTI) Cases	2305

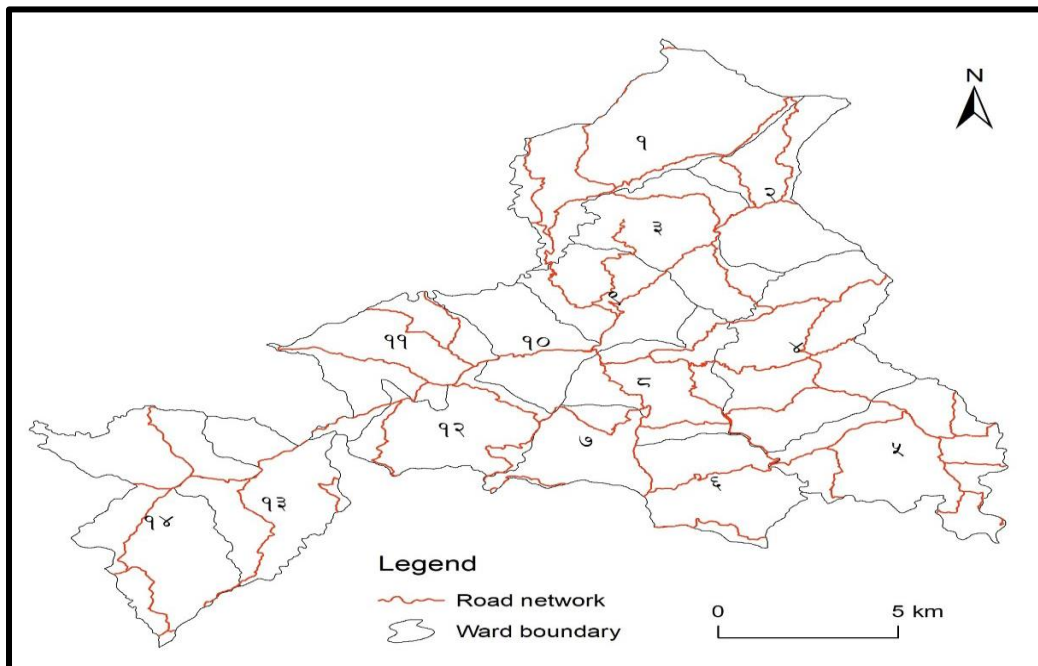
Detail of Cases	2079 /080	Detail of Cases	2080 /081
Outpatient Morbidity-Other Infected Diseases-Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	2712	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	2262
Outpatient Morbidity-ENT Infection-Acute Tonsillitis Cases	2458	OPD Morbidity-Common Symptoms-General Consideration on Pain	2235
OPD Morbidity-Common Symptoms-Fever	2325	Outpatient Morbidity-ENT Infection-Rhinitis Cases	2160
OPD Morbidity-Common Symptoms-Cough	2225	OPD-Morbidity-Other Diseases & Injuries-Headache	2054

स्रोत : सूर्योदय नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा

(घ) सडक पुल तथा अन्य भौतिक संरचना

जुनसुकै स्थानीय तहमा सडक निर्माण वा भौतिक संरचना निर्माणको कामलाई उच्च प्राथमिकता दिएको पाइन्छ । यस नगरपालिकाको आ.व. २०७९/०८० को प्रगति तथा विनियोजित बजेट तथा कार्यक्रमलाई नियाल्दा धेरै रकम सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती जस्ता सडक निर्माणका योजनामा रहेको देखिन्छ । यस पालिकाका सबै वडामा यस आर्थिक वर्षको योजनाहरू मध्ये अधिकतम योजना सडक निर्माण र भौतिक संरचनाको अड्क ठूलो देखिन्छ । स्थानीय तहहरूले नीतिगत रूपमा नै उत्थानशील विकास योजना निर्माण गर्नुपर्ने तोकिएको भएता पनि वडास्तरको बजेटलाई हेर्दा विपद् व्यवस्थापनमा त्यति धेरै तालमेल रहेको देखिदैन।

चित्र नं १ सूर्योदय नगरपालिकाको सडक सञ्जाल चित्र

स्रोत : सूर्योदय नगरपालिकाको भू-उपयोग वर्गीकरण तथा योजना प्रतिवेदन २०८०

यसका अतिरिक्त निर्माण गरिएका सडकका किनारमा ढल र फुटपाथ नभएका कारण बाढी पहिरो तथा सडक दुर्घटनाका प्रकोप बढेको पाइएको छ। साथै निर्माण गरिएका सडक, पुल, कल्भर्ट तथा नदी किनारमा लगाईएका भौतिक संरचनाहरू पहिरोका कारण क्षति भइरहेको तथ्याङ्कबाट देखिन्छ। यसरी यहाँका भौतिक संरचनाहरूबाट हुने जोखिम कम गर्न निर्माण भएका र अब निर्माण गरिने सडक तथा भौतिक संरचनाहरूलाई विपद्बाट सुरक्षित बनाउने उपाय अपनाउने, सचेतना अभिवृद्धि गर्ने र निर्माण कार्यहरू मापदण्ड अनुरूपको बनाउनको लागि पहल गर्नुपर्दछ। यहाँ बनाईएका सडकमा व्यवस्थित ढल तथा फुटपाथ निर्माण गरियो भने सडक सुरक्षित हुन्छ र बाढी तथा सडक दुर्घटनाहरू कम हुन्छन्।

प्रायः भौतिक संरचनाहरू अपाङ्गमैत्री नरहेको कारणले सामान्य अवस्थामा मात्र नभई विपद्को समयमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू हरेक हिसाबले अप्ठेरोमा पर्ने देखिन्छ। अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सुरक्षित उद्धार र सहज व्यवस्थापन पालिकाको जिम्मेवारी भएको कारणले भौतिक संरचना निर्माणमा यी कुराहरू संवेदनशील भएर हेर्नु पर्ने देखिन्छ। सडक निर्माणका कारण सिर्जना भएका जोखिमहरूलाई निम्न तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका नम्बर १७ सडक निर्माणका कारण सिर्जना भएको पहिरोको जोखिमको विवरण

वडा नं	सडकको नाम	सडक निर्माणका कारण सिर्जना भएको जोखिम
१	थुम्के सडक	रमाईलो टोल खड्का गाउँ पहिरोको जोखिम सिर्जना भएको छ।
	पहिले देखि नै चलेको पहिरो। सडक निर्माणले थपिएको।	हिमाली टोलको पैरेनी पहिरो सडक निर्माणका कारण झन थपिएको छ। बाह्रमास चल्ने ऋषिमोड – मानेभञ्ज्याङ सडकमा असरा।
	कमजोर भूबनोटमा सडक निर्माण भएकोले १५० मिटर पहिरो गएको	सडक निर्माणका कारण दुर्गा भवानी टोलको बिलौनेपाखा पहिरो सिर्जना भयो। सूर्योदय नगरपालिका र माईजोगमाई पालिकालाई नै असरा।
	ऋषिमोड – मानेभञ्ज्याङ सडक	ऋषिमोड – मानेभञ्ज्याङ सडकको मुनि र माथि १५० मिटर पहिरो गएकोले कमेरेटोल मोक्तान गाउँ पहिरोको जोखिममा परेको छ ,
	सडक निर्माण गर्दा मकरजुड टोल जोखिममा	सडक निर्माणको कारणले मकरजुड टोल पहिरोको जोखिममा परेको छ।
३	तीनतले झर्ना जाने बाटो	तीनतले झर्ना जाने बाटोको कारण कालीदेवी टोल पहिरोको जोखिममा छ। सडकमा नाली नहुँदा पहिरो सिर्जना भएको।
४	गिठ्टी उत्खननको कारण पहिरो जाने खतरा बढेको छ	सडकटो टोलमा खनेको बाटोको कारण ५० मिटर जग्गा पहिरोको जोखिम बढेको छ। जसले गर्दा आदर्श टोल उन्चूटार पहिरोको जोखिममा छ।
६	पहिरो क्षेत्रमा नै निर्माण गरिएको सडक निरन्तर बिग्रिइरहने।	पहिरोको कारण जुनतारा टोल जोखिममा परेको छ। ५० रोपनी जग्गा वनक्षेत्र कन्याम - समालबुङ सडक भत्काइरहेको।
	हर्कटे - तारगाउँ - महेन्द्रबेंसी सडक	पहिले पनि पहिरो गएको। हर्कटे - तारगाउँ - महेन्द्रबेंसी सडकका कारण पहिरो थपिएको। करिव ४०० मिटर बाटो भत्काएको। २० रोपनी जग्गा तानेको।
७	पाल्टाङ्गे -घलेधारा - बिरिङ सडक	पाल्टाङ्गे -घलेधारा - बिरिङ सडक निर्माणका कारण करिव ३०० मिटर लम्बाइमा धाँजा फाटेको र कोलडाँडा पहिरो सिर्जना भएको छ। जसको कारण ३ घर र १ विद्यालय जोखिममा।

वडा नं	सडकको नाम	सडक निर्माणका कारण सिर्जना भएको जोखिम
	सिर्जनाटोल देखि सिग्राम सडक	सिग्राम खोलाले कटान गरेर पहिरो गएको र अहिले सिर्जनाटोल देखि सिग्राम सडक निर्माणले पहिरो थपिएको ।जसका कारण मोटागाउँ पहिरो सिग्राम खोलामा
	छिपिटार – सौरे -अर्यालचोक सडक	छिपिटार – सौरे -अर्यालचोक सडक निर्माण र ढुङ्गाखानी निकाल्दा पहिरो गएको ।
	तूलोपाखा – अलैंचीबारी सडक	तूलोपाखा – अलैंचीबारी सडक निर्माण गर्दा र गुप्तीखोलाका कारण ५० मिटर लम्बाइमा पहिरो गएको जसले गर्दा गैरीगाउँमा पहिरो सिर्जना भयो।
८	ढुङ्गाखानी उत्खनन्	ढुङ्गाखानी उत्खनन गर्दा मन्याबुद्ध, शान्ति टोल सुनखरी टोलले पानीको मुहान सुकेको छ । ३५ घरले खाने गरेको मुहान सरेको ।
१०	गुम्वापथ - मलिम - जुरेभञ्ज्याङ सडक	गुम्वापथ - मलिम - जुरेभञ्ज्याङ सडक खनिएकोले पहिरो गएको।सडक पनि जोखिममा रहेको छ ।
११	ढुङ्गे नाम्सालिङ बाटो	ढुङ्गे नाम्सालिङ बाटो निर्माणको कारण सिर्जना भएको पहिरोको कारण समावेशी टोल जोखिममा रहेको छ ।
	मेची राजमार्ग	<ul style="list-style-type: none"> ● मेची राजमार्गका कारण जोखिम सिर्जना भएको पहिरोको कारण सयपत्री टोल जोखिममा छ । १२५ मिटर जमिन चर्केको छ ।जमिन चर्केको कारण २६ घर उच्च जोखिममा छन् भने १ घरलाई स्थानान्तरण गर्नु पर्ने अवस्थामा छन् । ३ घर विस्थापित भएका छन् भने ३०० रोपनी जमिन नष्ट भएको छ । मेची राजमार्ग ६५ मिटर दवेको छ।
	एसियन हाइड्रोपावर	<ul style="list-style-type: none"> ● एसियन हाइड्रोको कारण बाढीको जोखिम सिर्जना हुने गरेको छ । जोगमाई खोलाले खोलाधार परिवर्तन गर्छ । बेला बेलामा खोला अनियन्त्रित हुने गरी पानी बग्ने गरेको छ । २०५९ सालमा मेवाहाडमा घट्ट रूंगेर वसेको मानिसलाई खोलाले बगायो ।

श्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

तालिका नम्बर १७.१ पालिका क्षेत्रमा सडक आयोजना र यसको मापदण्ड

सि.नं	सडकको नाम	लम्बाइ र अवस्था (पिच वा ग्राभेल)	यसको मापदण्ड (दाया वायाको क्षेत्र कति फिट) From Center	सम्पन्न वा निर्माणाधिन
1	Rishimode - Mane Bhanjyang Sadak (All Weather Road)	12.13	12	Under Construction
2	Machapokhari - Chumlung Hudai Mai Jogmai	6.83	12	Under Construction
3	Smriti Fatak Mane Danda Thumke Hudai Lamidhara Sadak	11.16	12	Under Construction
4	Mayu Ghat - Lal Krishna Bal Bikas Bhagwati Aabi - Thumke Gairibas Sadak	4.22	12	Under Construction
5	Pashupatinagar Deurali Bagbire Mangalbare Mahadevsthan Sadak(All Weather Road)	5.36	12	Under Construction
6	Buddha Marga	8.35	12	Under Construction
7	Vetenary Pashupatinagar - Siddhi Khola Sadak	5.36	12	Under Construction
8	Bouddhadham Gumba - Mahendra Aabi - Gumbe Hile Sadak	4.31	12	Under Construction
9	Buddha Park - Kattebung Sadak	3.45	12	Under Construction
10	Rungsung Chowk Gorkhe Mangaldas Paryatan Marga (All Weather Road)	5.66	12	Under Construction
11	Bouddhadham - Hile - Nisane Sadak	6.03	12	Under Construction
12	Thapathali - Jil - Lungdanda Rungsung - Mehelbote magalbare Sadak	5.12	12	Under Construction
13	Chabbise - Chiruwa - Devghat - Siddhikhola - Pul Sahit Sadak	12.91	12	Under Construction

सि.नं	सडकको नाम	लम्बाइ र अवस्था (पिच वा ग्राभेल)	यसको मापदण्ड (दाया वायाको क्षेत्र कति फिट) From Center	सम्पन्न वा निर्माणाधिन
14	Chhiruwa - Kholagodam Sadak	3.05	12	Under Construction
15	Mechi Khola - Chiruwa - Tirtha Ghimire Koghar Hudai - Khatiwada Gaun - Pokhrel Gaun Sadak	5.53	12	Under Construction
16	Ganesh Himal - Karki Danda - Uttare Khola - Gudam Sadak - Kechi Gaun - Lapcha Sangrahalaya Sadak	5.85	12	Under Construction
17	Dipshika Chowk - Sunar Gaun - Antu Pokhari - Ghimire Gaun - Magar Gaun - Lapcha Sangrahalaya - Kechi gaun - Mechi Khola Sadak	4.62	12	Under Construction
18	Chhiruwa - Setinageshwori - Falgunanda - Gufapatal - Pratak Gaun - Mechi Bajar Sadak	4.69	12	Under Construction
19	Gufatar - Siddhikhola - Nursery Bhanjyang - Mechi Bajar Sadak	5.55	12	Under Construction
20	Kerabari Taragolai Bagar Gaun Sisne Besi Namsaling Road	2.79	12	Under Construction
21	Baral Bhanjyang - Nepal Gaun - Magar Gaun - Thulung Gaun - Chaurase Gaun Salleri Sadak	4.09	12	Under Construction
22	Takpat - Boudha Aabi Hudai Sima Sadak	4.47	12	Under Construction
23	Sima Sadak - Church Gaun - Lamba Gaunda - Mechi Khola Sadak	3.47	12	Under Construction
24	Mahendrabesi-Santibazar-Lambagauda (All Weather 5)	3.21	12	Under Construction
25	Sima Sadak	9.98	12	Under Construction

सि.नं	सडकको नाम	लम्बाइ अवस्था (पिच वा ग्राभेल)	यसको मापदण्ड (दाया वायाको क्षेत्र कति फिट) From Center	सम्पन्न निर्माणाधिन वा
26	Takpat - Tarikhet - Mahendra Besi Sadak	5.51	12	Under Construction
27	Ghale Chautara - Bouddha Aabi Hudai Sima Sadak	8.84	12	Under Construction
28	Sikari Gaun - Nangedanda - Kharbani Hudai Rong Gapa Ramchyang Sadak	1.07	12	Under Construction
29	Kaji Golai - Dilli Golai - Shanti Dhara - Ravi Golai Sima Sadak	1.42	12	Under Construction
30	Shantibajar Kholagodam Sadak	2.62	12	Under Construction
31	Gorakh - Mahendrabesi Sadak	1.35	12	Under Construction
32	Kanyam Hurhure Bhanjyang Picnic Spot - Gyaba Chowk Sadak	2.13	12	Under Construction
33	Kanyam Inn - Sukhepokhari- Gyaba Chowk - Lampadheri - Mahendra Besi - Tar Gaun - Harkate Sadak (Ring Road)	14.74	12	Under Construction
34	Gyaba Chowk - Sabik Wada 6 - Siddhikhola Jodne Sadak	5.27	12	Under Construction
35	Paltage -Gogane - Ambi - Jambu Danda)	7.21	12	Under Construction
36	Kanyam Vangtar Harkate Sadak	3.6	12	Under Construction
37	Kajini-Malum-Ward office-Dabbugaun to ward no 6 Road (ALL Weather 8)	10.36	12	Under Construction
38	Paltange -Siddhigaun - Siddhikhola Sadak	4.15	12	Under Construction

सि.नं	सडकको नाम	लम्बाइ अवस्था (पिच वा ग्राभेल)	यसको मापदण्ड (दाया वायाको क्षेत्र कति फिट) From Center	सम्पन्न निर्माणाधिन वा
39	Mechi Marga	6.91	12	Under Construction
40	Barbote Gairigaun - Kajeni Sadak(All Weather Road)	2.85	12	Under Construction
41	Kajifatak - Diyalo Tole - Pandham Cheli Tole - Namuna Tole - Aadarsha Tole - Sungdal Gaun - Nayabazar Road Jodne Sadak	6.07	12	Under Construction
42	Fikkal - Jogmai Hydro Sadak(All Weather Road)	4.84	12	Under Construction
43	Fikkal - Gumbapath - Yang - Biring Khola Sadak	3.66	12	Under Construction
44	Aitabare Sadak	0.36	12	Under Construction
45	Tinghare - Suntale Mandir Danda - Sirise - Valetar - Baisakhe - Namsalaing Sadak	5.47	12	Under Construction
46	Naya Chowk- Kerabari - Maghe - Suntale - Vitri - Godak Sadak	9.23	12	Under Construction
47	Ring Road	3.36	12	Under Construction
48	Buddha Yalambar Namsaling Road	3.75	12	Under Construction
49	Tinghare-Suntale-Asale Khola Road	5.67	12	Under Construction
50	Punya Smarika School Vitri Sadak	3.95	12	Under Construction
51	Shrijana Tole-Jhoda Bhantawa Bhalukhop Road	3.22	12	Under Construction

सि.नं	सडकको नाम	लम्बाइ र अवस्था (पिच वा ग्राभेल)	यसको मापदण्ड (दाया वायाको क्षेत्र कति फिट) From Center	सम्पन्न वा निर्माणाधिन
52	Sokjhore Thengri Tar Ping Gairi Maghe Dipingre Tinghare Shanti Golai Road (Ring Road Part)	1.5	12	Under Construction
53	Tinghare Chuchedhunga Pariwarta Tole Setidevi Tole Deurali Tole Malim Ghumaune Pingdanda Tole Yang khola School Danda Fikkal Sadak (All Weather Road)	4.34	12	Under Construction
54	Fikkal - Malim - Jure Bhanjyang Sadak	7.68	12	Under Construction
55	Ring Road (Shanti Golai - Chipitar Sadak)	6.96	12	Under Construction
56	All Weather Road Bata Triveni Tole Hudai Sangam Tole Sunderbesi Sadak	5.44	12	Under Construction
57	Tinghare Sapkota Gaun Hudai Tamang Gaun Kavrabote Sadak	1.95	12	Under Construction
58	Sukepokhari - Doctor Gaun - Kolbote Sadak(All Weather Road)	4.74	12	Under Construction
59	Dudh Kendra - Sirupakha - Arubote Sadak	3.45	12	Under Construction
60	Sukepokhari - Tallo Khundruke - Rong Jodne Sadak	5.81	12	Under Construction
61	Bhutane Chowk Sallaghari Devasthan Khani Bhanjyang Sadak	10.65	12	Under Construction
62	Batase - Health Post - Jimi Khand - Bhuteni - Godak Sadak(All Weather Road)	4.54	12	Under Construction
63	Katuse - Chungmang - Godak Ghatta Sadak	7.07	12	Under Construction

सि.नं	सडकको नाम	लम्वाइ र अवस्था (पिच वा ग्राभेल)	यसको मापदण्ड (दाया वायाको क्षेत्र कति फिट) From Center	सम्पन्न वा निर्माणाधिन
64	Katuwal Bhanjynag - Bardu - Basnet Gaun - Kagune - Simle - Rong Gapa Sadak	7.43	12	Under Construction

स्रोत : नगरपालिका पूर्वाधार शाखा

तालिका नम्बर १७.२ पालिका क्षेत्रमा बग्ने खोला खोल्सीहरू र यसको मापदण्ड

सि.नं	खोला खोल्सीको नाम	लम्वाइ	यसको मापदण्ड (दाया वायाको क्षेत्र कति फिट) From Bank of the River	मापदण्ड कहिले निर्माण गरिएको हो ?
1	Adheri Khola		32.8	2072
2	Ambi Khola		32.8	2072
3	Antu Khola		32.8	2072
4	Ashale Khola		32.8	2072
5	Biring khola		65.6	2072
6	Chhiruwa Khola		32.8	2072
7	Chungbang Khola		32.8	2072
8	Dhobi Khola		32.8	2072
9	Gorakh Khola		32.8	2072
10	Goyang Khola		32.8	2072
11	Jil Khola		32.8	2072
12	Jogmai Khola		65.6	2072
13	Jure Khola		32.8	2072
14	Karphok Khola		32.8	2072
15	Kerabari Khola		32.8	2072
16	Khahare Khola		32.8	2072
17	Khani Khola		32.8	2072
18	Koche Khola		32.8	2072
19	Lewa Khola		32.8	2072

सि.नं	खोला खोल्सीको नाम	लम्बाइ	यसको मापदण्ड (दाया वायाको क्षेत्र कति फिट) From Bank of the River	मापदण्ड कहिले निर्माण गरिएको हो ?
20	Maghe Khola		32.8	2072
21	Malum Khola		32.8	2072
22	Mayum Khola		65.6	2072
23	Mechi Nadi		65.6	2072
24	Pandam Khola		32.8	2072
25	Ramphok Khola		32.8	2072
26	Rangsung Khola		32.8	2072
27	Sakale Khola		32.8	2072
28	Sarki Khola		32.8	2072
29	Siddhi Khola		65.6	2072
30	Sri Khola		65.6	2072
31	Sribung Khola		32.8	2072
32	Sundar Khola		32.8	2072
33	Tangting Khola		32.8	2072
34	Targau Khola		32.8	2072
35	Tarim Khola			

स्रोत : नगरपालिका पूर्वाधार शाखा

तालिका नम्बर १७.३ यस पालिकामा १० वर्ष यता सन्चालनमा रहेका तुला आयोजनाहरू र साझेदार संस्था

सि.नं	आयोजनाको नाम	वडा नं	आयोजना सन्चालनमा रहेका टोलको नाम	लाभान्वीत क्षेत्र	आयोजनाको साझेदार संस्था	सम्पन्न वा निर्माणाधीन
१	बरबोटे कट्टेबुङ्ग सडक स्तरोन्नति	९,४	कट्टेबुङ्ग	सूर्योदय नपा वडा नं ९ र ४का विभिन्न कृषक,सवारीधनीहरू तथा आर्थिक विकासका क्षेत्रहरू	सूर्योदय नगरपालिका	सम्पन्न
२	टि टेस्टिङ्ग एण्ड रिसर्च सेन्टर निर्माण	७	कन्याम	सूर्योदय नपाभित्रका चिया उत्पादन तथा प्रशोधनका क्षेत्रहरू	सूर्योदय नगरपालिका	सम्पन्न
३	१५ शैयाको अस्पताल निर्माण	१०	फिक्कल	सूर्योदय नपाभित्र सबै नगरवासीको स्वास्थ्यको क्षेत्र	सूर्योदय नगरपालिका	निर्माणाधीन

४	साइकिलङ्ग ट्रयाकसहितको ग्लास ब्रिज निर्माण	६,७,८,१० र १२	कन्याम शान्तिचोक फिक्कल	सूर्योदय नपाभित्रका पर्यटनका क्षेत्रहरू	सूर्योदय नगरपालिका	निर्माणाधीन
५	पाल्टाङ्गे सिद्धिखोला सडक निर्माण	८	सिद्धिगाउँ	सूर्योदय नपा वडा ८का विभिन्न कृषक,सवारीधनीहरू तथा आर्थिक विकासका क्षेत्रहरू	सूर्योदय नगरपालिका	सम्पन्न

(ड) खानेपानी सरसफाई तथा ढलनिकास

खानेपानीसँग जीवन जोडिएको छ । परम्परागत रूपमा हामी खानेपानीको लागि प्रकृतिसँग जोडिएका छौँ तर वर्तमान अवस्था बदलिएको छ । जलवायु परिवर्तनले प्रकृतिको गति र मति खल्बलिएको बेलामा अब खानेपानी पहिलाको जस्तो प्राकृतिक र स्वच्छ छैन । यसलाई कुनै न कुनै हिसावले सुरक्षित बनाएर उपयोग गर्ने बेला भएको छ। राष्ट्रिय जनगणनाको तथ्याङ्कलाई हेर्दा खोलाखोल्सी, कुवा, जमाएको पानी जस्ता प्रकृतिसँग पालिका क्षेत्रको ४.२६ प्रतिशत मानिसको साइनो जोडिएको छ । जसले अहिले पनि कुवा, खोलाखोल्सी र जमेको पानीको प्रयोगबाट जीवन गुजारा गउदछन् । ढुङ्गाखानी उत्खनन गर्दा मन्थ्यावुद्ध, शान्ति टोल सुनाखरी टोलमा पानीका मुहानहरू सुकेका छन् । ३५ घरले खाने गरेको मुहान सरेको छ । सुक्खा बढेसँगै समुदायले उपयोग गर्ने गरेको धेरै खानेपानीको मुहान सुकेको छ । त्यसैले स्वच्छ पानी उपलब्ध गराउने दायित्व सरकारको भएकोले योजना निर्माणका क्रममा खानेपानीको व्यवस्थापनलाई प्राथमिकता दिनु पर्ने देखिएको छ ।

फिक्कल खानेपानी जीर्ण अवस्थामा छ । यसले फुटेको ठाउँहरूमा पहिरो जाने खतरा बढेको छ । त्यसैले फिक्कल खानेपानीलाई तत्काल जीर्णोद्धार गर्नु पर्दछ । क्रियाशील टोलको एउटा घरमुनिबाट (तिनखुट्टे घुम्ति) फिक्कल खानेपानीको पाइप लगेको छ । सो पाइप फुटेमा घर र स्वास्थ्य चौकी पहिरोले लाने जोखिममा छ । जीर्ण पाइपको कारण मंगल स्मृतिमा पानदम, सोनम र पल्मुको घर छेउ बागबिरेमा पहिरो गएको छ । धारा चउरमा पनि पहिरो गएको छ । त्यसैले अब योजना निर्माण गरी अलवेदर सडकको नालीको बाटो हुदै ११० को जी.आइ. पाइपबाट ट्रयाकचेन्ज गरेर फिक्कल खानेपानी लानु पर्छ ।

यस नगरपालिकाको बस्तीहरूमा खानेपानीको मुख्य श्रोतहरू प्राकृतिक श्रोतहरू नै देखिएका छन् तर पानीलाई प्रसोधन गरेर पिउने चलन खासै रहेको देखिदैन र धेरै जसो वडा बाढी र खडेरीको जोखिममा रहेकाले बाढी तथा खडेरीको समयमा स्वच्छ पिउने पानीको ठूलो समस्या हुने सम्भावना छ। जसका कारण जुका, हैजा, झाडापखाला जस्ता पानीजन्य रोगहरूको संक्रमणको जोखिम उच्च रहेको छ।

तालिका नम्बर १८ खानेपानीको मुख्य श्रोतको विवरण

वडा	जम्मा घरधुरी	खानेपानीको मुख्य श्रोत								
		घर कम्पाउण्डभित्र धारा	घर कम्पाउण्ड बाहिर धारा	ट्युवेल	ढक्कन लगाएको कुवा	ढक्कन नलगाएको कुवा	सार्वजनिक धारा	नदी खोल्सा	जार बोटलको पानी	अन्य
१	१२६८	५५६	६३२	४	५	४५	१७	४	२	३
२	८९०	६८७	१९४	१	०	३	३	०	०	२
३	९६२	६२९	३१०	१	०	१९	०	०	१	२

वडा	जम्मा घरधुरी	खानेपानीको मुख्य श्रोत								
		घर कम्पाउण्डभित्र धारा	घर कम्पाउण्ड बाहिर धारा	ट्युवेल	ढक्कन लगाएको कुवा	ढक्कन नलगाएको कुवा	सार्वजनिक धारा	नदी खोल्सा	जार बोटलको पानी	अन्य
४	१३२३	१०४७	२११	१	०	२२	२	२	३८	०
५	१०७०	७२८	३०५	२	०	५	२०	२	५	३
६	७६१	५०४	१२८	०	४३	८२	३	१	०	०
७	५७३	५२८	३१	१	०	७	०	१	०	५
८	११०२	९१३	१५२	४	७	११	१५	०	०	०
९	११९६	७५७	३७५	३	७	४८	४	१	०	१
१०	१२९९	७९५	४६१	०	५	२२	४	१०	१	१
११	१०६६	४३२	४४२	९	२	१५	१४६	१८	०	२
१२	१०२५	२१२	६६१	४	३	६०	६८	१५	०	२
१३	६१२	२७	५२४	०	१	४९	३	७	०	१
१४	८८५	६०	७५९	३	१३	३८	३	२	०	७
जम्मा	१४०३२	७८७५	५१८५	३३	८६	४२६	२८८	६३	४७	२९

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

खानेपानी र सरसफाईको कुरा सार्वजनिक रूपमा सम्पन्न गरेर मात्र पूरा हुने विज होइन। यो त प्रत्येक घरको संस्कारबाट सुरुहुने कुरा हो। एउटा समुदायको एउटा घरभित्र सरसफाईको कस्तो संस्कार छ भन्ने कुरा नै समाजमा रिफ्लेक्ट हुने हुन्छ। सरसफाई वातावरणसँग सम्बन्ध हुने हुँदा एउटा घरभित्रको फोहर र दुर्गन्धको असर समाजमा पर्न जान्छ। त्यसैले यो सार्वजनिक कुरा हो यसमा राज्यको हस्तक्षेपकारी भूमिका हुनुपर्छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार पालिका क्षेत्रमा अझै पनि १३३ जना अर्थात् ०.९४७ प्रतिशत मानिसहरू सार्वजनिक शौचालय र खुल्ला शौचालय प्रयोग गर्ने गरेको तथ्याङ्क रहेको छ।

तालिका नम्बर १९ M सरसफाई तथा स्वच्छताको विवरण

वडा	जम्मा घरधुरी	शौचालय प्रयोगको प्रकार				शौचालयको सुविधा नभएको
		फलस शौचालय (सार्वजनिक ढल)	फलस शौचालय (सेप्टिक ट्याङ्की)	पिट शौचालय	सार्वजनिक शौचालय	
१	१२६८	४३	११५२	५९	२	१२
२	८९०	४	७३५	१४९	१	१
३	९६२	८	८३०	११७	०	७
४	१३२३	४	१०२८	२७७	५	९
५	१०७०	१५	९५६	८५	०	१४

६	७६१	१४	५७३	१७०	०	४
७	५७३	५	४५९	९७	२	१०
८	११०२	६१	८६६	१६७	०	८
९	११९६	२६	१०७८	८४	१	७
१०	१२९९	१४	१०४७	२२६	१	११
११	१०६६	१५	९८६	५९	३	३
१२	१०२५	१७	८३०	१६१	०	१७
१३	६१२	३	४५०	१५३	०	६
१४	८८५	६	८१३	५७	२	७
जम्मा	१४०३२	२३५	११८०३	१८६१	१७	११६

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

(च) कृषि तथा जीविकोपार्जन

पालिका क्षेत्रका समुदायको जीविकोपार्जन कृषिसँग जोडिएको छ । कृषिबालीमा लाग्ने पुरानै रोगहरूले पनि सताइरहेको र यसमा हाल नयाँ रोगहरू थपिएको समुदायको भनाइ रहेको छ । तर संक्रमण भइरहेको भए पनि खास रोग पहिचान हुन नसक्दा किसानले ठूलो नोक्सानी बेहोर्नु परेको छ । अन्य प्राकृतिक विपत्तीहरूले भन्दा पनि कृषि क्षेत्रमा भइरहेको बालीरोगका कारणले किसानलाई आक्रान्त बनाएको छ ।

हाल सञ्चालनमा रहेका कृषि ज्ञानकेन्द्रको क्षमता र विज्ञताले मात्र अब समुदायमा किसानहरूलाई प्राविधिक सहयोग नपुग्ने देखिएको छ । यसका लागि तत्काल हरेक पालिकामा कृषि सूचना केन्द्र सञ्चालनमा ल्याएर कृषकहरूको क्षमता विकासको कार्यक्रमहरू निरन्तर सञ्चालन गर्नुपर्ने र माटोको गुणस्तरका आधारमा खेती गर्ने संस्कारको विकास जरुरी छ । देखा परिरहेका नयाँ रोगहरू तत्काल पहिचान गर्ने र यसको निदान खोज्न हरेक पालिकामा दक्ष जनशक्ति परिचालन गरी सेवा प्रवाह गर्नु जरुरी छ ।

तालिका नम्बर २० गएको १० वर्षभित्र विपद्का कारण कृषि क्षेत्रमा क्षति र समस्या समाधानमा भएका प्रयासहरू

साल(वर्ष)	क्षतिको विवरण (के मा क्षति भएको?)	पालिकाको कुन क्षेत्रमा (वडा) क्षति पुगेको	क्षतिको अनुमानित परिमाण र मूल्य	समाधानका प्रयासहरू	समाधानको काममा भइरहेका चुनौतीहरू के के हुन ?
२०७६/ ०७७	मकै बालीमा फौजी कीरा	सबै वडामा		विषादी वितरण शाखाबाट सल्लाह	
२०७८/ ०७९	अदुवा बालीमा व्याक्टेरीयाको कारण बोट ओइलिएको ।	सबै वडामा		विषादी वितरण शाखाबाट सल्लाह	रोग पहिचानमा कठिनाइ, केन्द्रसँग समन्वयमा कमी

२०७९/ ०८०	काँक्रा बालीमा सेतो पुतलीको कारण उत्पादनमा कमी	सबै वडामा		विषादी वितरण शाखाबाट सल्लाह	समयमा पानी नपर्दा समस्या
स्रोत : सूर्योदय नगरपालिका कृषि विकास शाखा					

तालिका नम्बर २१ पालिका र आसपासका क्षेत्रहरूमा प्रयोग गरिरहेका बिषादीहरू र यसको असर

बाली वा नगदे बालीको नाम	यसमा अत्यधिक प्रयोग भइरहेको बिषादीको नाम	यसले जनमानसमा पुन्याइरहेको असर	यसको विकल्पमा कृषक र सरकारले के गर्नु पर्ला ?
चिया	रोजर	मानव स्वास्थ्यमा तत्कालीन तथा दीर्घकालिन रोग जैविक विषादीमा कमी माटो गुणस्तरमा कमी	<ul style="list-style-type: none"> ● प्राङ्गारिक तथा जैविक विषादीमा प्राथमिकता ● प्राङ्गारिक उत्पादनमा प्रोत्साहन ● विषादी व्यवस्थापन वारे जनचेतनामुलक कार्यक्रम ● हानीकारक रासायनिक विषादी प्रयोगमा कमी तथा अवस्था अनुसार प्रतिबन्ध
आलु	कपर अक्सिक्लोराईट, मेन्कोजेब क्लोरोपाइरिफस		
गोल्भेडा	इमामेक्टिन बन्जोइट, कपरअक्सिक्लोराईट मेन्कोजेब		
खुर्सानी	इमामेक्टिन वन्जोइट, कपरअक्सिक्लोराईट मेन्कोजेब		
मकै	इमामेक्टिन बन्जोइट		

स्रोत सूर्योदय नगरपालिका कृषि शाखा

(छ) बालीनालीमा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव

जलवायुको कारण बालीको जीवन चक्रमा परिवर्तन भएको समुदायले महसुस गरेका छन्। यो नगरपालिका कृषि, पशुपालन क्षेत्रको लागि अत्यन्तै उपयुक्त क्षेत्र मानिन्छ। हाल यहाँको स्थानीय जातको कोदो, फाफर, जौ, उवा र सिलामको पूरानो बीउहरू हराईसकेको किसानहरूको अनुभव छ। अहिले सबैले स्थानीय जातका सट्टामा हाइब्रिड बीउको प्रयोग गर्ने गरेको पाइएको छ। रैथाने बीउको तुलनामा हाइब्रिड बीउबाट कृषि उत्पादन धेरै र थोरै समयमा हुने भएकोले किसानको आकर्षण बढेको देखिन्छ। यसैगरी नगरपालिकाले पकेट क्षेत्र बिस्तार गरी तोकिएका क्षेत्रहरूमा थप पशुपालन वा कुखुरा पालन र बंगुरपालनलाई प्रोत्साहन गरी अनुदानका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ। यसरी खेती गर्दा रासायनिक मल र विषादीको प्रयोग बिस्तारै घटाउन सहयोग पुग्दछ। यसरी खेती गर्ने ढाँचा, जलवायु परिवर्तनले मौसम तथा वातावरणमा पारेको प्रभाव जस्ता कुराहरूले गर्दा कृषकहरूले गर्ने खेतीपातीको पात्रोमा समेत प्रभाव पारेको छ, जसलाई निम्न तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका नम्बर २२: हराईरहेका रैथाने बीउहरूको विवरण

हराईरहेका बालीको विवरण	के कारणले हराएको हो?	यसलाई पुनः प्रवर्धन गर्न के गर्नु पर्ला ?
कोदो	कोदोको उत्पादनमा कमी उचित जातको विकास नभएको	<ul style="list-style-type: none"> ● रैथाने बाली प्रवर्धन कार्यक्रम सञ्चालन । उचित अनुदानको व्यवस्था । राष्ट्रियस्तरमा पहिचान
फाफर	चामल प्रति बढ्दो आकर्षण उचित जातको विकास नभएको	

जौ	उत्पादनले दिने फाइदामा कमी	<ul style="list-style-type: none"> ● उत्पादनले दिने फाइदाको बारे जनस्तरमा सचेतनामूलक कार्यक्रम ● विविधिकरण र बजारीकरणका सबै प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम
उवा	उचित जातको विकास नभएको	
सिलाम	उचित जातको विकास नभएको	
स्रोत : नगर कृषि विकास शाखा		

यो नगरपालिकाको माथिल्लो भेग महाभारत पर्वत शृंखलासँग जोडिएको छ भने तल्लो भेग चुरे पर्वत शृंखलासम्म फैलिएको छ । यस नगरपालिकामा समशितोष्ण र लेकाली हावापानी पाइन्छ । यहाँको अधिकतम तापक्रम ३५ डिग्री सेल्सियससम्म न्यूनतम तापक्रम १५ डिग्री सेल्सियससम्म पुग्ने गरेको छ। वडा नम्बर १ र २ को माथिल्लो भेगमा पुस र माघ महिनामा हिमपात तुसारो पर्ने गर्दछ भने अन्य वडामा हिउँदमा हावापानी चिसो हुने र अन्य ऋतुहरूमा न्यानो तापक्रम रहन्छ । यस नगरपालिकाको वडा नम्बर १, २, ३ र ४ का माथिल्लो क्षेत्रहरूमा जरीबुट्टीका साथै लालीगुराँसचाँप चुत्रो मालिङ्गो धुपी जातका वनस्पतिहरू पाइन्छन् भने बीच भागमा निवारो, बाँस, उत्तिस, चिलाउने, कटुस, आदि पाइन्छन् । अन्य वडाहरू ५, १३ र १४ को तल्लो भेगमा साल, सिसौ, खोटे सल्ला, टिक, आँप पाइन्छ ।

तालिका नम्बर २३: बाली पात्रो

सूर्योदय नगरपालिका वडा नं १ को बालीपात्रो															
बाली			केशाख	फिठ	आषाढ	साउन	भदौ	असोज	कार्तिक	मङ्सिर	पुस	माघ	फागुन	शुक्र	कैफियत
धान	बीउ राख्ने	३० वर्ष पहिले	✓	✓											
		अहिले	✓	✓											
	रोप्ने	३० वर्ष पहिले			✓	✓									
		अहिले			✓	✓									
	काट्ने	३० वर्ष पहिले								✓					
		अहिले								✓					
गहुँ	छर्ने	अहिले								✓	✓				
		३० वर्ष पहिले								✓	✓	खेती लगाउन न्यून भएको			
	काट्ने	३० वर्ष पहिले													
		अहिले													
मकै	छर्ने	३० वर्ष पहिले										✓	✓		
		अहिले											✓	✓	
	काट्ने	३० वर्ष पहिले			✓	✓									
		अहिले			✓	✓									
कोदो	बीउ राख्ने	३० वर्ष पहिले		✓										खेती लगाउन न्यून भएको	

	अहिले		✓															
	रोप्ने	३० वर्ष पहिले			✓	✓												
		अहिले			✓	✓												
	काट्ने	३० वर्ष पहिले							✓	✓								
		अहिले							✓	✓								
तोरी	रोप्ने	३० वर्ष पहिले											✓	✓				
		अहिले											✓	✓				
	काट्ने	३० वर्ष पहिले																
		अहिले																

स्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

जलवायु परिवर्तन र त्यसबाट उत्पन्न प्रकोप, मानिसको जीवनस्तरमा परेको असरको लेखाजोखा गर्न यस बालीपात्रोले सहयोग गरेको छ। यसका साथै यस नगरपालिकाका विभिन्न वडा तथा बस्तीहरूमा खाद्यान्न बालीमा लाई, डडुवा, ढुसी, गवारो, पात सुक्ने, पतेरो, आदी जस्ता रोगहरू लाग्ने गरेको छ भने तरकारीमा विशेषगरी लाई, खुम्रे, डडुवा, ढुसी तथा गभारो राते जस्ता रोग देखा परेको छ। यसैगरी फलफूल खेतीमा लाग्ने रोगकीरामा लाई, खुम्रे किरा, डडुवा, ढुसी, सुन्तलाको पात पहेलो हुनु, सिरुस, फूल झर्ने, फल कुहिने, बोटको जमिनको सतहमा कुहिने तथा फूल झर्ने जस्ता रोगकीराहरू देखिन्छ। यसका अतिरिक्त फौजी कीरा, सलह जस्ता कीराहरूले दुःख दिने गरेको देखिन्छ। पशुपालनमा खोरेत, पिपिआर, नाम्ले, जुका, लम्की स्किन जस्ता रोगहरू देखिएका छन्। सामुदायिक छलफलबाट तयार गरिएको बालीपात्रोका आधारमा निम्न अवस्था देखिएको छ।

- धान पहिले एक बाली मात्र हुन्थ्यो भने हाल सिचाई र हाईब्रिड तथा उन्नत जातका बीउको सुविधा रहेका ठाउँहरूमा दुई बाली लगाउने गरेको देखिन्छ। पहिले एक बाली मात्र हुने र अहिले दुई बाली धान उत्पादन हुँदा यहाँ धानको उत्पादन बढेको कृषकको अनुभव छ।
- समुदायस्तरमा भएका छलफलले बालीमा जलवायु परिवर्तनको असर देखिन थालेको निष्कर्षमा पुग्न सकिन्छ। उदाहरणका लागि मकै लगाउने समय पारम्परिक रूपमै चलिआए पनि हाल यसको पाक्ने समय तथा लगाउने समयमा निरन्तरता रहेको पाइँदैन। केही वर्षयता मकै पहिला भन्दा छिटो पाक्ने गरेको छ, गर्मीयाम लामो समयसम्म रहने हुँदा छिटो पाक्न थालेको स्थानीयको अनुभव रहेको पाइन्छ।
- गेडागुडी लगाउने समयमा व्यापक परिवर्तन देखिन थालेको छ। वर्षा हुने समय परिवर्तन हुन थालेको र रोप्ने बेला र फूल तथा दाना लाग्ने बेला हुने खडेरीले गर्दा यसको खेतीमा पर्याप्त मात्रामा असर परेको देखिन थालेको छ।
- हिउँदे वर्षा घट्दै गएका कारण गहुँ खेती क्रमशः घट्दै गएको अनुभव किसानहरूको रहेको छ।
- पछिल्लो समयमा पानी कम चाहिने आलु खेती बढेको छ भने कृषकहरू पनि सो खेती तर्फ आकर्षित भएको पाइन्छ तर तुसारोको समस्याले उत्पादनमा प्रतिकूल प्रभाव पर्दै गएको छ।
- जङ्गलमा जङ्गली जनावरको सङ्ख्या बृद्धि भएसँगै उनिहरूको आहार विहार क्षेत्र कमी भएका कारण यस नगरपालिकामा मानव र जङ्गली जनावरका बीच सधैं द्वन्द्व भइरहन्छ। यहाँ लगाईएका बालीनाली जङ्गली

जनावरले अत्यधिक मात्रामा खेतमा नै आएर नोक्सान गर्ने गरेको छ। कतिपय वडामा पशुपक्षी जङ्गली जनावरले मारेर खाने गरेको देखिएको छ।

(ज) सिचाई

यस नगरपालिकाका बासिन्दाहरूको मुख्य पेशा कृषि नै देखिन्छ। कृषि प्रवर्धनका लागि सबैभन्दा अपरिहार्य तत्व जल हो जसका लागि व्यवस्थित कुलो वा सिचाईको व्यवस्थापन आवश्यक पर्दछ। यस पालिकामा कृषि प्रवर्धनका लागि सबै वडाहरूमा सिचाई सुविधाको उपलब्धताका लागि वडामा रहेका नदी, खोला, नाला तथा कुलोहरू रहेका छन् यद्यपि प्रायः सबै वडाहरूमा व्यवस्थित तथा आधुनिक सिचाईका पूर्वाधारको सुविधा रहेको पाइँदैन र यहाँ बसोवास गर्ने बासिन्दाहरूले परम्परागत रूपमा नै पुराना कतिपय कुलो, खोलाहरू, कुलेसाहरू तथा मौसमी सिचाई, आदिबाट सिचाई गरेको देखिन्छ। यहाँ रहेका खोला नदी, कुलोबाट सिञ्चाइ प्रवन्ध गर्न नगरपालिकाले पहल गरिरहेको छ। कृषियोग्य जमिनलाई बचाइराख्न व्यवस्थित सिचाईको प्रक्रियालाई अवलम्बन गर्दै आधुनिक सिचाई प्रणाली अपनाउनु पर्ने आवश्यकता रहेको देखिन्छ।

सूर्योदय नगरपालिकालाई पूर्ण सिञ्चित गर्नका लागि भूमिगत पाइप लाईनिङ तथा कुलो लाईनिङहरूको निर्माण तथा मर्मत सम्भारको व्यवस्था मिलाउने कार्यलाई यस नगरपालिकाले प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाउनु पर्दछ। यसैगरी नगरपालिकाले सिचाई व्यवस्थापनका लागि सिचाई पाइप लाईनिङ तथा सिचाई कुलो लाईनिङ जस्ता कार्यहरूलाई बजेट व्यवस्थापन गरी कार्यहरू अगाडि बढाउनु पर्दछ। यसरी नगरपालिकाभित्र सिचाईलाई व्यवस्थित गर्दा यसको सुरक्षा र दिगोपनालाई समेत ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ। विशेष गरी बाढी पहिरोबाट सिचाईका संरचनाहरूलाई संरक्षण र सुरक्षित बनाउनका लागि समेत योजना तयार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

तालिका नम्बर २४: हालसम्म सिचाईको सुविधा नै नपुगेको टोलहरू

वडा	सिचाई नपुगेका सुक्खा प्रभावित टोलहरू:	वैकल्पिक उपाय
१	धर्जे, सुनौलो बिहानी, जनप्रिय टोल	थोपा सिचाई, जरुवा पानीको संरक्षण गर्ने, आकासे पानी जम्मा गर्ने, तल्लो भेगको पानी लिफ्टिङ गर्ने, रुख बिरुवा रोप्ने, भएको जङ्गल संरक्षण गर्ने, खानेपानी योजनाहरू छिटो सम्पन्न गर्ने।
२	चित्रे, टासीगाउँ, मखमली, सयपत्री र सुनाखरी टोलहरू	
४	आदर्श, नमूना, छिन्वा, श्रीवुङ, तिनव्लक र सातदोबाटो	खानेपानी प्रयोग भइ वचेको पानी साथै वोकेर र मोटर प्रयोग गरेर सिचाई व्यवस्थापन गरेको।
६	फाङफुङ टोल, ढकाल टोल	खोलाबाट साना पाइप मार्फत् लिएको छ
८	यस वडामा सिचाईको अवस्था सन्तोषजनक छैन।	सिद्धिखोला, मालुम खोला, झम्पल खोला, कालीखोलाबाट पानी कलेक्सन गरी लिफ्टिङ गर्ने
९	थोरैमा सिचाई पुगे पनि अधिकांश भागमा सिचाई नपुगेको छ।	खानेपानीले सिचाई गराएको र वर्षायामको पानी पर्खेर मात्र खेती गरेको पाइएको।
१०	मेहेलबोटे आदर्श टोल आहाले	कतै कतै सीमित क्षेत्रमा पाइपबाट सिचाई भएको।
१२	पञ्चकन्या, समृद्धि, मूर्तिडाँडा, देवीस्थान, सेतीदेवी, चौबन्दी, परिवर्तन टोलहरू	हाल चालु अवस्थामा रहेका सिचाई आयोजनाहरूबाट धान खेती तरकारी खेतीमा प्रयोग भइरहेको छ।

१३	खानीभञ्ज्याङ टोल, संयोग टोल र किरण टोल	वडा नं १३ मा सिचाई आयोजनाका लागि मुहान खोज्नु पर्ने
१४	मन्दिर टोल, बतासे, पूर्वीबतासे, ठूलोबर्दु	आकासेपानीको भरमा सिचाई

स्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

(झ) ऊर्जा

यस नगरपालिकामा विगतमा खाना पकाउनका लागि प्रयोग गरिने दाउरा तथा मट्टितेल जस्ता इन्धनलाई ग्याँसले बिस्तारै विस्थापन गरिरहेको छ। यद्यपी यस नगरपालिकामा खाना पकाउने इन्धनको रूपमा दाउराको अत्याधिक प्रयोग भइरहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ। यस नगरपालिका रहेका १४०३२ घरपरिवारमध्ये १००२१ परिवारले दाउरालाई प्रमुख इन्धनको रूपमा प्रयोग गर्ने गरेका छन्। यसैगरी ३२८५ परिवारले एल.पि ग्याँसको प्रयोग गर्ने गरेका छन्। यस नगरपालिकामा अझैपनि मट्टितेल, र बिजुलीको अत्यन्त न्यून प्रयोग भएको देखिन्छ। यस पालिकामा ग्याँसको प्रयोगकर्ताहरू बढ्दै गइरहेको छ भने दाउराको प्रयोग गर्ने अझैपनि सबैभन्दा बढी रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ। इन्धनको प्रयोगमा आएको परिवर्तन सँगै पहिले पहिले घरको चुल्हामा बालेको आगो तथा जाडोमा आगो ताप्ने तथा जङ्गलमा मानवीय गतिविधिबाट आगलागी हुने गर्दथ्यो भने अहिले त्यो यो प्रक्रिया बिस्तारै फेरिदै विद्युतजन्य आगलागीको जोखिम बढ्दै गइरहेको छ। हाल परम्परागत तरिकाले लाग्ने आगलागीको जोखिम न्यूनीकरण भएको पाइन्छ भने अहिले ग्याँस सिलिण्डर, विद्युतीय सामग्री तथा पेट्रोल पम्पहरूबाट बढी आगलागी भएको पाइन्छ। साथै यस नगरपालिकामा चट्याङ्गको समेत जोखिम रहेको हुँदा यस्ता घटनाबाट समेत आगलागीको सम्भावना रहेको छ। यद्यपी यी इन्धन तथा ऊर्जाका प्रयोगबाट घरको भान्सामा हुने आगलागीको जोखिमका बारेमा सचेतना अभिवृद्धि भने गराईएको देखिँदैन। यस नगरपालिकामा खाना पकाउन प्रयोग गरिने ऊर्जाको अवस्था निम्नानुसार रहेको छ।

इन्धनको प्रयोग ग्याँस र बिजुलीले लिदै गइरहँदा नगरपालिका क्षेत्रको प्रत्येक परिवारको भान्साघरहरू असुरक्षित बन्दै गएको महसुस गरिएको छ। त्यसैले यसको सुरक्षाको लागि अब लगानीको सोच बनेन भने यसले पुऱ्याउने क्षतिमा बृद्धि हुदै जाने देखिन्छ।

तालिका २५: खाना पकाउने मुख्य इन्धन सम्बन्धी विवरण

वडा	जम्मा घरधुरी	इन्धनको प्रकार						
		दाउरा	ग्यास	बिजुली	गुइठा	गोवरग्यास	मट्टितेल	अन्य
१	१२६८	१०४६	१९९	२	०	२१	०	०
२	८९०	४८८	३९४	३	०	५	०	०
३	९६२	६९३	२१५	०	०	५३	०	१
४	१३२३	८८२	४१५	२	०	२४	०	०
५	१०७०	९५८	१०३	२	०	७	०	०
६	७६१	५७७	१६१	०	१	२२	०	०
७	५७३	४१६	१३६	०	०	२१	०	०
८	११०२	६८५	३९८	५	०	१३	१	०
९	११९६	८२१	३३८	५	०	३१	०	१
१०	१२९९	६४८	६४१	०	०	१०	०	०

११	१०६६	७२४	२९३	८	०	३८	३	०
१२	१०२५	७७२	२३९	१	०	९	४	०
१३	६१२	५१३	७८	१	०	१९	०	१
१४	८८५	७९८	७५	०	०	१२	०	०
जम्मा	१४०३२	१००२१	३६८५	२९	१	२८५	८	३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

यस नगरपालिकामा उज्यालोको लागि बिजुली पछि सोलार बत्तीको सेवा उपलब्ध छ । १४०३२ कुल घरपरिवार मध्ये १३५७३ घर परिवारले बिजुलीको प्रयोग गर्ने गरेका भने ३३४ घरपरिवार सोलारको प्रयोग गरेका छन्। यस्तै टुकि तथा गोबरग्याँसको प्रयोग गर्ने घरपरिवारको सङ्ख्या नगन्य रहेको छ। यस नगरपालिकामा प्रयोग गरिरहेका बत्तीको मुख्य स्रोत र घरधुरी निम्नानुसार रहेको छ।

तालिका नं. : २६ परिवारले प्रयोग गर्ने बत्तीको मुख्य स्रोत

वार्ड	जम्मा घरधुरी	परिवारको बत्तीको स्रोत				
		विद्युत	सोलार	मट्टितेल	बायोग्यास	अन्य
१	१२६८	१२४९	११	७	१	०
२	८९०	८८२	८	०	०	०
३	९६२	९२९	३०	२	०	१
४	१३२३	१३०२	१७	३	०	१
५	१०७०	१०२२	३५	८	२	३
६	७६१	७३७	१९	१	१	३
७	५७३	५५५	११	३	०	४
८	११०२	१०३७	६२	३	०	०
९	११९६	११७५	१६	४	०	१
१०	१२९९	१२७६	२१	२	०	०
११	१०६६	१०२७	२७	१०	०	२
१२	१०२५	९८५	१७	१९	०	४
१३	६१२	५४८	४४	१०	०	१०
१४	८८५	८४९	१६	१०	०	१०
जम्मा	१४०३२	१३५७३	३३४	८२	४	३९

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

(अ) सञ्चार

विपद् व्यवस्थापन सूचना प्रणाली व्यवस्थित भएको खण्डमा मानवीय मृत्यु तथा सम्पत्तीको नोक्सानी न्यून गर्न सकिन्छ। विपद् व्यवस्थापनको एउटा महत्वपूर्ण पक्ष भनेको व्यवस्थित सूचना प्रणाली र सञ्चार प्रक्रिया हो। यस्ता सूचना र सञ्चारको लागि प्रयोग गरिने साधन र स्रोतहरूको उपलब्धता, प्रभावित क्षेत्रका समुदायको त्यसमा पहुँच र प्रयोग गर्ने

क्षमता तथा तरिकाले पनि विपद् जोखिम न्यून गर्ने वा बढाउने कुरा निर्भर गर्दछ। यस नगरपालिकामा मोवाइल १२१९४ र टेलिभिजनमा समुदायको पहुँच ९१३६ जनामा रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ। यसलाई प्रभावकारी रूपमा प्रयोग गर्न सकिनेमा विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यको लागि प्रशारण गरिने पूर्व सूचनाका सन्देशहरू मोवाइल एसएमएस प्रभावकारी हुने देखिएको छ। यस्ता सूचना सम्प्रेषण गर्दा स्थानीय भाषामा स्थानीय एफ. एम. मार्फत सबैको पहुँच हुनसक्ने गरी प्रवाह गर्नुपर्छ। सूर्योदय नगरपालिकामा संचारका साधन नभएको घरपरिवार सङ्ख्या ३८२ रहेका छन्। यस्तै कुनै एउटा सुविधा भएका घरपरिवार सङ्ख्या १३६५० रहेका छन्। यस नपामा रेडियो प्रयोगकर्ता ८५८४ परिवार रहेको छ। सूर्योदय नगरपालिका कतिपय वडाहरूमा नेटवर्क नलाग्ने स्थानहरू पनि छ जस्तै वडा नं १४ लगायतका केही वडाहरूको क्षेत्रहरूमा नेटवर्क लादैन। यस्ता स्थानहरूमा विपद्का घटनाहरू भए भने समस्या हुन सक्छ। यसका लागि विपद्लाई व्यवस्थापन गर्ने सम्वन्धमा स्थानीय तहहरूमा स्थानीय आपत्कालीन सञ्चालन केन्द्र स्थापना गर्ने कानूनी प्रावधान रहेको छ। हरेक वडामा द्रुत लेखाजोखा समिति गठन गरी हरेक टोलका युवाहरूलाई यस द्रुत लेखाजोखा समितिमा समेटेर पालिकामा स्थापित स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रसँग जोडियो भने विपद् व्यवस्थापनमा यस खालका सञ्चार माध्यमहरू प्रभावकारी रूपमा प्रयोग गर्न सकिन्छ।

तालिका २७ : प्रयोग भएका सञ्चार, यातायात र अन्य सेवा सुविधाका साधनहरूको विवरण

वडा	जम्मा घरधुरी	कुनै संचारको साधन नभएका	कमसेकम एक प्रकारको साधन भएको परिवार	साधनहरूको प्रकार						
				रेडियो	टेलिभिजन	ल्याण्डलाईन फोन	मोबाइल साधारण	मोबाइल स्मार्ट	कम्प्युटर ल्यापटप	इन्टरनेट
१	१२६८	२२	१२४६	९५१	९०२	७	११०९	१००४	४६	३८७
२	८९०	१०	८८०	४२९	७०१	७४	८४०	६०३	७०	१९७
३	९६२	१६	९४६	४८८	७२६	२१	८५३	७२६	११९	२४३
४	१३२३	१५	१३०८	६७३	९७९	५	११८८	११४५	१५८	४०५
५	१०७०	५१	१०१९	५३४	६२३	२	९०९	७२०	३५	२९३
६	७६१	२७	७३४	४६१	५२०	१९	६६८	६३९	३५	१३२
७	५७३	१६	५५७	४१३	३३९	१	५१६	४०४	६२	३१
८	११०२	५५	१०४७	७१४	८०३	८६	९४९	८२७	१११	१८५
९	११९६	१३	११८३	८४१	६९९	५१	१०८८	९९०	९८	५२१
१०	१२९९	१४	१२८५	६१७	७२८	१४०	१०८६	१११५	३२२	६६०
११	१०६६	२२	१०४४	७१९	७२८	९९	८८७	८१६	१११	३२४
१२	१०२५	२६	९९९	७८४	६३३	५१	८६९	८०५	१२७	२४३
१३	६१२	५१	५६१	२९०	३१७	१	५०५	३९९	३५	१७
१४	८८५	४४	८४१	६७०	४३८	२	७२७	६६१	४९	२९५
जम्मा	१४०३२	३८२	१३६५०	८५८४	९१३६	५५९	१२१९४	१०८५४	१३७८	३९३३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

(ट) आर्थिक तथा सामाजिक प्रभाव

यस नगरपालिका आफैँ पनि पहाडि क्षेत्रको एक मात्र पर्यटकीय नगरी हो। यहाँ बसोवास गर्ने मानिसहरूको प्रमुख जीविकोपार्जन कृषिमा आधारित भए पनि जीविकोपार्जनको धेरै सम्भावना बोकेको छ। यहाँको जलवायु तथा भौगोलिक परिवेशले पनि पर्यटनको सम्भावना बोकेको छ। यसै अनुसार यहाँका मानिसहरूको सामाजिक परिवेश बन्दै गएको छ। हावापानी अनुसार हुने उत्पादनहरू आलु, ओलन, अदुवा, अलैंची र अम्लिसो गरी ५ अ को उत्पादनले चिनिएको यी वस्तुहरूको भरपुर मूल्य श्रृङ्खलाको स्वरूपहरूमा बदल्ने अवसरहरू छन्। पर्यटन क्षेत्र अर्को महत्वपूर्ण सम्भावना हो। यसरी यी सम्भावनाहरूको तह बढ्दै जाँदा जोखिमहरू पनि सँगै लिएर आउँने भएकाले यसलाई समयदेखि नै सचेतता पूर्वक समुदाय देखि नै सचेतना र क्षमता विकासको जग बसाल्दै जानु जरुरी छ। उद्योग व्यवसाय बढ्दै जाँदा जोखिम न्यूनीकरण गर्नका लागि व्यवसायलाई निरन्तरता दिन आपत्कालीन अवस्थामा व्यवसाय निरन्तरता योजना निर्माण गर्ने स्थानीय तहबाट नै कार्यविधि, क्षमता विकासका कामहरू गर्न जरुरी छ।

तालिका नम्बर २८: सूर्योदय नगरक्षेत्रका आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसङ्ख्या विवरण

उमेर समूह	आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसङ्ख्या								आर्थिक रूपमा निष्क्रिय		थाहा छैन	
	सामान्यतया सक्रिय				सामान्य सक्रिय							
	रोजगार		बेरोजगार		पुरुष		महिला		पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला				
१०-१४ वर्ष	१८९५	१८१८	९३	८२	२०	१०	४२२	३८२	१३६०	१३४४	०	०
१५-१९ वर्ष	२३२९	२३०४	४७२	४१२	४२	३३	५२३	४७८	१२९१	१३८१	१	०
२०-२४ वर्ष	२२३०	२३६१	१४४७	११४१	८९	९१	२९०	४३३	४०१	६९६	३	०
२५-२९ वर्ष	२२८५	२५७२	१९४९	१८१५	७४	९०	१३५	२९४	१२२	३६७	५	६
३०-३४ वर्ष	२१९७	२२४१	२००४	१७३०	२७	३५	९७	२१०	६३	२६३	६	३
३५-३९ वर्ष	२२११	२३०५	२०७०	१८३१	२६	२५	५९	२१३	५६	२३१	०	५
४०-४४ वर्ष	१९१६	२१९२	१८१५	१७४९	१२	२४	४९	२१८	३८	१९६	२	५
४५-४९ वर्ष	१६१०	१६७४	१५११	१३५०	७	९	५२	१४९	३९	१६४	१	२
५०-५४ वर्ष	१७८०	१७५७	१६५१	१२७३	५	८	६८	२१५	५४	२५९	२	२
५५-५९ वर्ष	१४९५	१४२२	१३२९	९३४	७	७	७६	२१०	८३	२७०	०	१
६०-६४ वर्ष	१३०६	११९९	१०६६	६३७	८	४	९५	१९८	१३७	३५९	०	१
६५-६९ वर्ष	१०६३	९७१	७३५	३९४	४	७	९८	१८५	२२५	३८३	१	२
७०-७४ वर्ष	७२७	६३०	३३२	१३८	६	२	११९	१२६	२६९	३६३	१	१
७५±	८८२	६६२	२०१	७८	३	३	१४२	११५	५३६	४६६	०	०
जम्मा	२३९२६	२४१०८	१६६७५	१३५६४	३३०	३४८	२२२५	३४२६	४६७४	६७४२	२२	२८

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

(ठ) सरकारी भवन तथा संरचनाहरू

तालिका नम्बर २९ M वडामा रहेका सरकारी कार्यालय तथा संस्थाहरूको विवरण

वडा	कार्यालय तथा युनिट	ठेगाना/टोल	प्रमुखको नामथर	सम्पर्क नम्बर
१	प्रहरी चौकी गोर्खे	हिमाली टोल	यामचन्द्र कार्की	९८४२६७२०३८
	स्वास्थ्य चौकी	हिमाली टोल	विकास राई	९८४३३४९९४३
	वडा कार्यालय	हिमाली टोल	राजकुमार सेरेङ्ग	९८५२६४४५५९
२	इलाका प्रहरी कार्यालय	समृद्धि टोल	प्र.नि. विष्णु खड्का	०२७५५००९९
	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र पशुपतिनगर	सयपत्री टोल	डा. नौसद आलम	०२७५५००४७
	२ नं. वडा कार्यालय	देउराली टोल	डिकबहादुर बम्जन	०२७५५०१७३
	भन्सार कार्यालय पशुपतिनगर	पशुपतिनगर		
	सशस्त्र प्रहरी कार्यालय	पशुपतिनगर		
	इलाका वन कार्यालय	पशुपतिनगर		
	नेपाल दुरसंचार संस्थान	पशुपतिनगर		
	इलाका हुलाक कार्यालय	पशुपतिनगर		
	राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक	पशुपतिनगर		
	सीमा प्रशासन कार्यालय	पशुपतिनगर		
	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	पशुपतिनगर		
	ट्राफिक चेक पोष्ट	पशुपतिनगर		
	पशु क्वारेन्टाइन कार्यालय	पशुपतिनगर		
	यातायात सुविधा कार्यालय (पटके)	पशुपतिनगर		
	नेपाल चिज उत्पादन केन्द्र	पशुपतिनगर		
	अध्यागमन कार्यालय	पशुपतिनगर		
पर्यटन सूचना केन्द्र	पशुपतिनगर			
३	स्वास्थ्य चौकी	क्रियाशील		
	वडा कार्यालय	बुद्धपार्क	लोक वहादुर प्रधान	९८५२६४९९९४
४	नेपाल प्रहरी	छिरुवा	चन्द्र कुमार लिम्बु	९८४२०२९४७०
	स्वास्थ्य चौकी	छिरुवा	लव कुमार घिमिरे	९८४२६४६९५६
	वडा कार्यालय	तकपत	सरन राई	९८६२६३९९७२
	सशस्त्र प्रहरी बल	तीनब्लक	विरेन्द्र भण्डारी	९८५२६९२९५४
५	नेपाल प्रहरी	शान्तिबजार टोल		
	स्वास्थ्य चौकी	समावेशी, उदय	धिरेन्द्र तामाङ	९८४२७९९२२४
	वडा कार्यालय	शान्तिबजार टोल	उर्गेन बम्जन	९७४९७२७४५२
	सशस्त्र प्रहरी बल			९८५९२७९९५३

वडा	कार्यालय तथा युनिट	ठेगाना/टोल	प्रमुखको नामथर	सम्पर्क नम्बर
	नागरिक आरोग्य केन्द्र	शान्तिबजार टोल	पुनम बुढाथोकी	९८६३८५३७०६
६	प्रहरी चौकी हर्कटे	हर्कटे	जीवन गिरी	९८६२६४९४४७
	स्वास्थ्य चौकी	कञ्चनजङ्घा टोल	शान्त दिल तामाङ	९८६२६७९३७१
	वडा कार्यालय	सिद्धार्थ टोल	किशोर कु.अधिकारी	९८४४६२७८४५
७	प्रहरी चौकी हर्कटे	हर्कटे	जीवन गिरी	९८६२६४९४४७
	स्वास्थ्य चौकी	चियावारी	सिर्जना खालिङ राई	९८६३६८१२०४
	वडा कार्यालय	चियावारी	कमलकान्त पोख्रेल	९८४२७२५४९६
८	स्वास्थ्य चौकी	सिद्धकाली	गोपाल निरौला	९८४२९६४६४९
	वडा कार्यालय	सरस्वती टोल	जंग वहादुर गुरुङ्ग	९७४२२७७७२८
	मालुम खोला जल उपभोक्ता संस्था	बरडाँडा	दुर्गा गिरी	९८४२६४५८९०
९	स्वास्थ्य चौकी	रम्फोक टोल	पदम कटुवाल	९८९४९१७२०९
	वडा कार्यालय	पाथिभरा टोल	देवेन्द्र शर्मा	९८४२६५९२०९
	चिया बिस्तार आयोजना	सुदुङ टोल	विजयकुमार मिश्र	
	अलैंची विकास केन्द्र	पान्दाम टोल	राजन परियार	
१०	ईलाका प्रहरी कार्यालय	फिक्कल बजार	जीवन सुवेदी	९८५२६४०४६९
	फिक्कल अस्पताल	फिक्कल बजार	डा सरोज मण्डल	०२७५४०९२८
	वडा कार्यालय	सदावहार टोल	पेमा उर्गेन लामा	९८४२६२७९९३
	सूर्योदय नगरपालिका	फिक्कल बजार	रण वहादुर राई	९८५२६४२२०९
११	नेपाल प्रहरी	तिनघरे		
	स्वास्थ्य चौकी	पञ्चकन्या	राज कुमार राई	९८४२४७८२५५
	हुलाक कार्यालय	आइतवारे		
	अञ्चल औषधालय	आइतवारे	विजय श्रेष्ठ	०२६५५५०९७
	पशु सेवा	पञ्चकन्या		
१२	पशु सेवा कार्यालय	चौवन्दी टोल	एरिक पोर्तेल	९८९६५८५९७८
	वडा कार्यालय	पञ्चकन्या टोल	डोलेन्द्र भारद्वाज	९८४४६३९९३३
	ससस्त्र प्रहरी बेसक्याम्प	पूर्णेडाँडा	विभुराज दाहाल	9841363650
१३	नेपाल प्रहरी			
	स्वास्थ्य चौकी		किरण बस्ती	९८६३९१८७८५
	वडा कार्यालय			
	हुलाक कार्यालय			
१४	नेपाल प्रहरी	कटुसे		९८६९७२२८०९
	स्वास्थ्य चौकी बतासे	बतासे		
	वडा कार्यालय	बतासे	वल वहादुर समाल	९८०६०६३४२९

३.५ जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिम बारे सूचना

जलवायु परिवर्तन भन्नाले विश्वव्यापी रूपमा तापमान र मौसमको स्वरूपमा लामो अन्तरालमा आउने परिवर्तनलाई बुझाउँछ। जलवायु प्राकृतिक रूपमा नै परिवर्तनशील छ तर हालको जलवायु परिवर्तन, विश्वव्यापी तापमानमा बृद्धिका कारण भएको हो। यसको मुख्य कारक मानवीय गतिविधि हुन् जसले वायुमण्डलको संरचनामा बदलाव ल्याएको छ। भूमण्डलीय उष्णीकरण (Global warming) भनेको धेरै वर्षमा अभिलेख गरिएको पृथ्वीको तापमानमा भएको बृद्धि हो।

३.५.१ नगर क्षेत्रको जलवायु तथा जैविक विविधता

सामान्यतया उचाइ अनुसार हावापानी र तापक्रमका साथै फरक जलवायु अनुभव गर्न सकिन्छ। यो नगरपालिकाको दक्षिणी र पश्चिमी भेगमा उष्ण मनसुनी, मध्य भेगमा न्यानो समशीतोष्ण र उत्तर पूर्वी भेगमा ठण्डा समशीतोष्ण किसिमका हावापानी पाइन्छ। यस नगरपालिकाको सरदर तापक्रम गर्मी याममा १६ डिग्री देखि २३ डिग्री से. सम्म हुन्छ भने शीतकालमा ४ देखि ११ डिग्री से. सम्म ओर्लिन्छ। वर्षा ऋतुमा (मे-सेप्टेम्बर) यहाँ सरदर १५० सेन्टिमिटर सम्म वर्षा हुन्छ।

यस नगरपालिकामा लगभग ५.२३% क्षेत्र वन क्षेत्रले ओगटेको छ। यहाँ पाइने वन मिश्रीत प्रकारको रहेको छ। यहाँ पाइने वन मिश्रीत प्रकारको रहेको छ। यहाँ पाइने वनलाई सामुदायिक र निजी वनहरू वनको रूपमा वर्गीकृत गर्न सकिन्छ। सूर्योदय नगरपालिका पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार यहाँ जम्मा २० वटा सामुदायिक समूहहरू रहेका छन् भने १२१ वटा निजी वनहरू रहेका छन्। उक्त सामुदायिक वनमा लगभग १७९३ घरधुरीहरू आवद्ध रहेका छन्। नगरपालिका पार्श्वचित्र अनुसार निजी वनले करिब २३९७.२६ रोपनी क्षेत्रफल ओगटेको छ भने जम्मा २७ वटा निजी वन दर्ता गरिएको छ। यहाँ पाइने प्रमुख रुख प्रजातिहरूमा साल, सिमल, करम, सिरिस, कटुस, चिलाउने, रातमुन्टे, चौध पाते मुख्य रहेको छन्। औषधी जडीबुटीहरूमा हरो, वरो, गुजरगानो, तितेपाती, अमला, आदि रहेका छन्।

तालिका नम्बर ३० सूर्योदय नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सामुदायिक वनहरूको विवरण

क्र.स.	सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको नाम	वडा नम्बर	साविकको वडा नम्बर	समेटेको घरधुरी सङ्ख्या	क्षेत्रफल	पाइने वनस्पती
१	सिंहदेवी थुम्के सामुदायिक वन	१	गोर्खे ४	१६४	२०६.३	चाँप, कटुस, धुपी, लौठसल्ला
२	चित्रे हिले लामिधुरा सा.वन	१	गोर्खे ७	११५	२२२	चाँप, कटुस, धुपी, लौठसल्ला
३	देउराली मौवाटार सा.वन	१	गोर्खे १/२	१७९	२४	
४	दिपकमल सा.वन.उ.स.	२ र ४	पशुपतिनगर ३ र अन्तु ७	५१	२८.१२	
५	ओजले सा.वन.उ.स.	३	पशुपतिनगर ६	९३	२.५६	साल, सिमल, करम, सिरिस, चिलाउने, कटुस
६	रानी सा.वन.उ.स.	२	पशुपतिनगर ५ र ७	२७७	६८.९९	दुदिलो, सिरिस, चिलाउने, कटुस
७	राजा सा.वन.उ.स.	२	पशुपतिनगर ५	१२५	५०.९१	

क्र.स.	सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको नाम	वडा नम्बर	साविकको वडा नम्बर	समेटेको घरधुरी सङ्ख्या	क्षेत्रफल	पाइने वनस्पती
८	बुद्धआर्दआ सा.वन.उ.स.	४	श्रीअन्तु १ र २	१२३	१५.१२	साल सिमल करम सिरिस कटुस चिलाउने चौधपाते
९	श्रीअन्तु सा.वन.उ.स.	४	समालबुङ्ग १, २ र ८	१३८	२४.०६	
१०	अन्तुडाडा सा.वन.उ.स.	५				
११	सिंहदेवी सा.वन.उ.स.	६				
१२	सुनाखरी सा.वन.उ.स.	६				
१३	उर्लु सा.वन.उ.स.	१०	फिक्कल ७	८८	५५.८४	
१४	आँपे सा.वन.उ.स.	१३	लक्ष्मीपुर ३	५८	९.८३	
१५	सिस्ने ओदाने सा.वन.उ.स.	१३	लक्ष्मीपुर ३	४४	७	
१६	कोप्चे सा.वन.उ.स.	१४	लक्ष्मीपुर २	५८	१४१.३७१	
१७	प्रगतीशिल सा.वन.उ.स.	१३	लक्ष्मीपुर ६	१००	१४१.१४	
१८	ठूलोबर्दु सा.वन.उ.स.	१४	लक्ष्मीपुर २	१८०	१९२.९१९	
१९	जिमिखाद सा.वन.उ.स.	१४				

श्रोत नगरपालिकाको भू वर्गीकरण प्रतिवेदन २०८०

३.५.२ जलवायु परिवर्तनको प्रभाव

पृथ्वीको तापमान गत १५० वर्षमा मानव गतिविधिका कारण १ डिग्रीले बढेको छ। पृथ्वीको वायुमण्डलका केही ग्याँसहरू जस्तै हरितगृह ग्याँसहरू (कार्बनडाइअक्साइड, मिथेन आदि) ले ताप पृथ्वीबाट बाहिर निस्कन रोक्दछ। यी ग्याँसहरू प्राकृतिक रूपमा नै वायुमण्डलमा हुन्छन् र पृथ्वीलाई स्थिर तापक्रममा राख्दछन्। यद्यपि मानवीय क्रियाकलापहरू - जस्तै जीवाश्म ईन्धनहरू (पेट्रोल, डिजल) जलाउनु, सवारी साधनहरू चलाउनु, खाद्यान्न उत्पादन, वन विनास तथा अत्यधिक खपतले वातावरणमा अधिक मात्रामा हरितगृह ग्यास उत्सर्जित गर्दछ जसले प्राकृतिक चक्रलाई नै परिवर्तन गरी पृथ्वीलाई तातो बनाई राखेको छ। जलवायु परिवर्तनले समाज, अर्थव्यवस्था र पारिस्थितिक प्रणाली (Ecosystem) लाई असर गर्न सक्छ।

यसले जटिल तथा खतरनाक मौसमका घटनाहरू, जैविक विविधतामा हास, स्वास्थ्य जोखिम बढाउने, र मानिस विस्थापित हुनुपर्ने सम्मको स्थिति निम्त्याउन सक्दछ। जलवायु परिवर्तनका कारणले बढ्दै गइरहेको जटिल मौसमजन्य घटनाहरूका कारण प्रकोपका घटनाक्रमहरू बढ्ने र यसले गर्ने क्षतिमा समेत बृद्धि हुदै गैरहेको छ।

यस नगरपालिकामा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव वन तथा जैविक विविधता, ऊर्जा, मानव स्वास्थ्य, पर्यटन, पूर्वाधार विकास लगायत जीविकोपार्जनसँग जोडिएको क्षेत्रहरूमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष महसुस गरिएको छ। जसबाट बाढी, हावाहुरी तथा डढेलो जस्ता जलवायुजन्य प्रकोपहरूका कारण हरेक वर्ष ठूलो सङ्ख्या र मात्रामा जनधनको क्षति भइरहेको छ। यो पृष्ठभूमिमा जलवायु परिवर्तनका असरहरूको जोखिम न्यूनीकरण गर्दै उत्थानशील समाजको निर्माण गर्नेतर्फ विभिन्न तह र विषयगत क्षेत्रहरूमा नीतिगत अभ्यास गर्ने उद्देश्यले जलवायु परिवर्तनको जोखिमका विषयहरूलाई यो स्थानीय

विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनामा समेटिएको छ। यसको लागि समुदायले अनुभूत गरेका जलवायु परिवर्तनका सवालहरूलाई निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

३.५.३ जलवायु परिवर्तनका परिवृश्यहरू र त्यसका प्रत्यक्ष असरहरू

यस पालिकामा जलवायु परिवर्तनका प्रत्यक्ष असरहरू कम देखिएता पनि बिस्तारै यसको प्रभाव बढ्दै गएको तथ्य वडास्तरीय छलफलबाट प्राप्त भएको छ। छलफलकै क्रममा वर्षा थोरै समयमा धेरै मात्रामा हुने र यसले जनधनको क्षति पुऱ्याएको छ। साथै यस्ता अतिवृष्टिका कारण बाढीजन्य विपद्हरू सिर्जना हुन्छ र कृषि बालीलाई धेरै प्रभाव पारेको छ। यस नगरपालिकामा बग्ने नदीहरू निम्न अनुसार रहेका छन्। यस नगरपालिकाको वडाको वडा सिमाना तथा यहाँका नदीहरूको विवरण तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका नम्बर ३१ सूर्योदय नगरपालिका क्षेत्रभित्र बग्ने खोलाखोल्सीको विवरण

वडा नं	खोला खोल्सीको नाम	कुन कुन टोल हुँदै बगेको छ	उच्च जोखिमका घरधुरी	स्थानान्तरण गर्नु पर्ने घरधुरी
१	मैयुँ खोला	धजे टोल, मकरजुङ्ग टोल, सुनाखरी टोल, फेदीखोला टोल, मंगलबजार टोल, कमेरे टोल, हिमाली टोल, सुनौलो बिहानी टोल		
	श्रीखोला	मंगलबजार टोल, नमोबुद्ध टोल, सगरमाथा टोल		
	च्यानेखोला	फेदी खोला टोल, इन्द्रेणी टोल		
	सेतीखोला	कमेरे टोल, रमाईलो टोल		
	ओद्रीखोला	मानेडाँडा टोल, सानो वाङ्गीन टोल, पूर्वेली एकता टोल, हिमाली टोल		
	गुद्रेखोला	हिमाली टोल, हरियाली नमूना टोल		
	सन्तेनीखोला	सुनौलो बिहानी टोल, बिहानी सृजनशील टोल		
	आहालेखोला	जनप्रिय टोल, सनौलो बिहानी टोल, बिहानी सृजनशील टोल		
	मुडेखोला	जनप्रिय टोल, मकरजुङ्ग टोल		
	काफलेखोल्सा	हरियाली टोल, हिमाली टोल, बिहानी टोल		
	जोगमाईखोला	जनप्रिय टोल, सुनौलो बिहानी टोल, धजे टोल		
२	बागविरैखोल्सी	देउराली टोल हुँदै त्रिवेणी	४०	
	धोविधाराखोल्सी	देउराली – मानेडाँडा	१००	
	कालीखोला	त्रिवेणी टोल	५०	
	मैयुँखोला	सुनाखरी हुँदै त्रिवेणी – लालिगुराँस	८०	
	सिद्धिखोला	मानेडाँडा टोल	१५०	
	इश्वरीखोला	परिवर्तन हुँदै सगरमाथा टोल	४०	
	कामीधाराखोला	परिवर्तन हुँदै सगरमाथा टोल		
	पधेरीखोला	परिवर्तन हुँदै सगरमाथा टोल		
	देवीथानखोल्सी	परिवर्तन हुँदै सगरमाथा टोल		
	कट्याडखोला	सिद्धार्थ हुँदै मानेडाँडा टोल	५०	
३	देवीखोला	बरदेवी टोल, कट्टेवुड टोल		
	रूडसुडखोला	नमूना टोल, मंगलस्मृति टोल		

वडा नं	खोला खोल्सीको नाम	कुन कुन टोल हुदै बगेको छ	उच्च जोखिमका घरधुरी	स्थानान्तरण गर्नु पर्ने घरधुरी
	कोचेखोला	बरदेवी टोल, कट्टेवुड टोल		
४	ढुङ्गेखोल्सा	आदर्श टोल, हुँदै उन्चूटार	२५	
	वाङ्गेखोला			
	सिद्धिखोला			
	अन्तुखोला	अन्तुटोल हुँदै उन्चूटार	१०	४
	सिरिसेखोला			
	भालुखोला			
	छाँगेखोला			
	उत्तरेखोला			
५	सिद्धिखोला	नमूना, बौद्ध र रोड टोल		
	गोरखखोला	गोरख, बौद्ध र रोड टोल		
	सङ्खेखोला	रोड टोल		
	कत्लेखोला	ओरेन्जभ्याली टोल		
	बडारेखोल्सी	समावेशी उदय टोल		
	आसाङखोला	शान्तिधारा टोल	५	
	मेचीनदी	झुल्केघाम, शान्तिधारा, मेची किनार र रोड टोल		
	अन्तुखोला	गोरख र नमूना टोल		
	देउनीखोला	अन्तुडाँडा र झुल्केघाम टोल		
	समालबुङ्गेखोला	शान्तिबजार र मेचीकिनार टोल		
६	तारगाउँ खोला	उत्तरे टोल, कञ्चनाजङ्घा टोल, तल्लो फाजीगाउँ	१२	
	सिद्धि खोला	जुनतारा टोल, ढकाल टोल, वरपिपल टोल	१	१
	कमेरे खोला	कन्याम टोल, सिद्धार्थ टोल		
	फाङफुङ खोला	ढकाल टोल, फाङफुङ टोल, लालीगुराँस टोल		
	फाजी खोला	लामपँधेरो टोल, समावेशी टोल, तल्लो फाजीगाउँ		
७	बिरीङ खोला	राई टोल, रमाइलो टोल, सिग्राम टोल, सिर्जना टोल, सिरवानी टोल		
	दाम्से खोला	एकता टोल, वरपिपल टोल, राई टोल		
	ढिके खोला	घलेधारा टोल, राई टोल		
	त्रिवेणी खोला	घलेधारा टोल, कटुवाल टोल, रमाइलो टोल, खड्का टोल		
	सिग्राम खोला	भाडटार खड्का टोल सिग्राम टोल सिर्जना टोल अम्बी टोल		
	गुप्ती खोला	गुप्ती भाडटार टोल, गैरीगाउँ टोल, अम्बीटोल		
अम्बी खोला	अम्बीटार, गैरीगाउँ टोल			
८	डब्बु खोल्सा	बुद्ध टोल, भुलभुले टोल	१२५	७

वडा नं	खोला खोल्सीको नाम	कुन कुन टोल हुदै बगेको छ	उच्च जोखिमका घरधुरी	स्थानान्तरण गर्नु पर्ने घरधुरी
	कालीखोला	पाल्टाँगे, सिद्धकाली, बरडाँडा, रमिते	१५०	
	मालुम खोला	दामिसड हुँदै सरस्वती टोल हुँदै सिद्धिखोला झर्छ	१००	
	सुदुङ खोला	महालक्ष्मि र गुम्बा टोल हुँदै सिद्धिखोला झर्छ ।	१२०	
९	जोगमाई खोला	ढोडे टोल		
	मैयुँ खोला	ढोडे टोल र आदर्श टोल		
	पान्दाम खोला	आदर्श, साम्पाड, ढोडे, नमूना, दियालो टोल		
	रम्फोक खोला	रम्फोक, ढोडे, सृजनशील टोल		
	मगर खोला	रम्फोक, दियालो र काजीफाटक टोल		
	खुम्रे खोला	पाथिभरा र आरिदाड टोल		
	आरिदाड खोला	आरिदाड र सुदुङ टोल		
१०	याड खोला	आदर्श टोल		
	बिरिड खोला	याड टोल		
	रामे खोला	गुम्बा पथ, मेहेलबोटे		
	तारिम खोला	रत्न चोक, सुम्निमा टोल		
	चरुङ खोला	मिलन टोल, सङ्गम टोल		
	जोगमाई खोला	रत्न चोक		
	ढोडे खोला	सुम्निमा टोल, बुद्धशान्ति टोल		
	डाक्टर खोला	गुम्बा पथ, मेहेलबोटे		
११	आन्द्रे खोला	प्रगति, भवानी, मेवाहाड टोल र किराँत टोल		
	माघे खोला	संझना टोल, सुन्तले टोल, मेवाहाँड, परिवर्तनशील टोल्		
	असले खोला	वैशाखे		
१२	खोपी खोला	देवीस्थान टोलबाट अम्लिसे लेवक टोल हुँदै बिरिडखोलामा	८०	३
	सुन्दर खोला	परिवर्तन टोलबाट सेतीदेवी टोल हुँदै सुरवेसी बस्ती	५५	
	खारे खोला	लेबक टोल हुँदै सुन्दर वेंसी सम्म	२	१
	याड खोला	नवजागरण टोल हुँदै पिङ्गाडाँडा सम्म	९०	
	खहरे खोला	देउराली टोलबाट स्कुलटोल हुँदै लुम्के टोल	८१	
	बिरिड खोला	पिङ्गाडाँडा बाट लुम्के टोल रोड टोल हुँदै चौवन्दी	१००	
१३	अजिङ्गरे खोला	किरण टोल र लक्ष्मी टोल		
	राने खोला	लक्ष्मीपुर टोल		
	टाडटिड खोला	खानीभञ्ज्याड टोल		
	खानी खोला	खानीभञ्ज्याड टोल		
	दागदारे खोला	संयोग टोल		
१४	अँधेरी खोला	पूर्वी बतासे, जिमिखाँद, भुतेनी, लुङ्चेटार	५	

वडा नं	खोला खोल्सीको नाम	कुन कुन टोल हुदै बगेको छ	उच्च जोखिमका घरधुरी	स्थानान्तरण गर्नु पर्ने घरधुरी
	चुम्याङ खोला	बतासे, जरिङ्गे, चुम्माङ	४	
	सिस्ने खोला	हजुरे, कटुसे, सिस्ने	६	
	लेवा खोला	हजुरे, माई नपा		
	कटुसे खोल्सी	कटुसे, चुम्माङ टोल		
	खानी खोला	सिस्नेबाट टाडटिङ पुग्छ ।		
	सहकाले खोला	सिम्ले र सहकाले टोल		
		जम्मा	१४८९	१६

श्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

यस नगरपालिकामा रहेका उल्लेखित खोला तथा खोल्सीहरू ९५ रहेका छन् । तर जोखिम बस्ती र घरहरू पालिकाले स्थानान्तरण गरेको हुँदा धेरै खोला तथा खोल्सीहरूले बस्ती भेट्दैन । वर्षेनी धेरै ठूलो मात्रामा जनधनको क्षति गरिरहेको छ । विगतमा आएको बाढी, यसले पुऱ्याएको क्षति र प्रभावित घरधुरी सङ्ख्यालाई विश्लेषण गर्दा वडा नं १ देखि १४ सम्मका करीब १४८९ परिवार बाढीको जोखिममा रहेको देखिन्छ भने खोलाबाट जोखिमको कारण १६ घरलाई तत्काल स्थानान्तरण गर्नु पर्ने अवस्था छ । बाढीले धेरै दुःख दिनुको प्रमुख कारणहरू भिरालो जमिन तथा कमजोर भुबनोट, खोला किनारमा तटवन्धन नहुनु, खोलाको बहाव क्षेत्र सानो हुनु, निर्माण गरिएको घर तथा संरचनाहरू बलियो नहुनु, प्रभावकारी पूर्वतयारीको अभाव, पूर्वसूचना प्रणाली नहुनु, जनचेतनाको अभाव, समुदायमा दक्ष खोज तथा उद्धार कार्यदल नहुनु, विपद् सम्बन्धी तालिमको कमी रहेका छन् । बाढी तथा पहिरोका कारण जमिन क्षति तथा कटान, घर तथा सम्पतीको नोक्सान भइरहेको, अन्नबाली तथा खेतीयोग्य जमिन नष्ट भइरहेको, पूर्वाधार क्षति भइरहेको तथा यस पालिकाका धेरै वडाहरूमा जमिन धाँजा फाटेर अत्यधिक रूपमा भूक्षय भइरहेको छ । यसबाट छुटकारा पाउन समुदायले सामान्य रूपमा रोकथामका कार्यहरू गर्दै आइरहेका छन्, साथै नगरपालिका तथा अन्य सहयोगी निकायहरूसँगको समन्वयमा आवश्यक ठाउँमा तटवन्धन गर्ने, खोलाको बहाव क्षेत्र फराकिलो बनाउने, जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने, बलियो संरचना निर्माण गर्ने, वृक्षारोपण गर्ने लगायतका कार्यहरू गरिरहेका छन् । यसका साथै प्रभावकारी पूर्वतयारी र पूर्वसूचना प्रणालीको स्थापनाका लागि समेत बहस भइरहेको छ ।

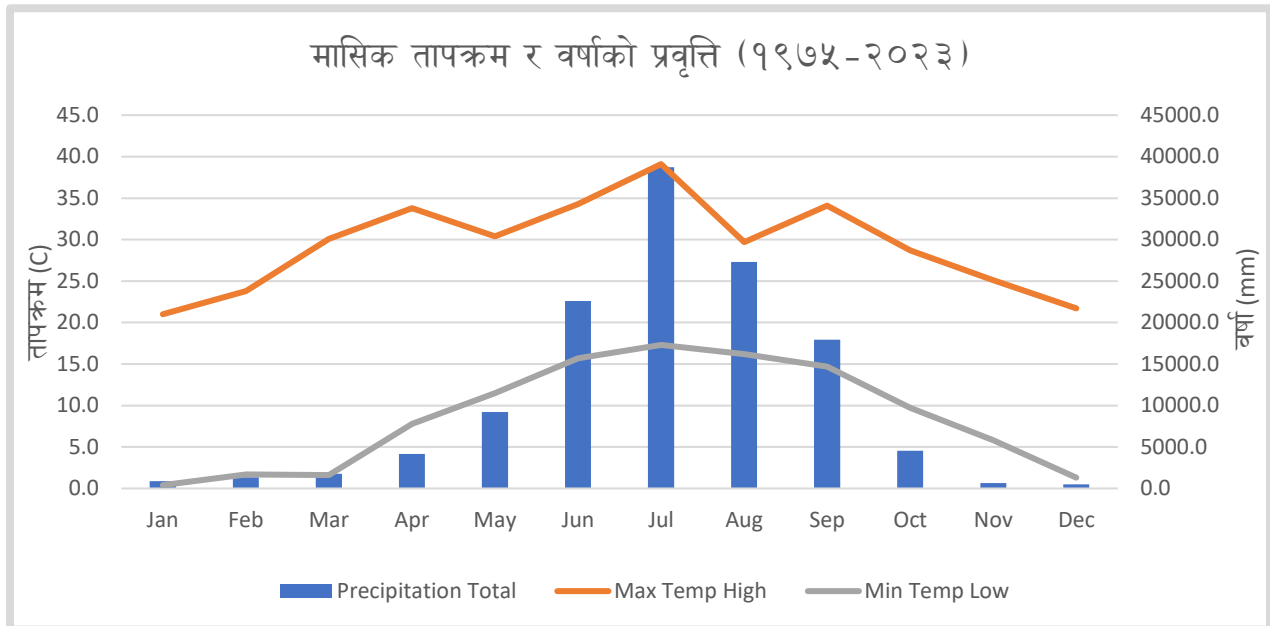
३.४ जलवायु परिवर्तन तथा प्रकोपको अवस्था

३.४.१ तापक्रम तथा वर्षाको अवस्था

नेपालको पूर्वी पहाडी क्षेत्रमा अवस्थित सुर्खेत नगरपालिका जैविक विविधता र प्राकृतिक श्रोतका हिसावले महत्वपूर्ण रहेको छ । यस नगरपालिकाको हावापानी र मौसम उष्ण, अर्धउष्ण, समशीतोष्ण प्रकारको रहेको छ । यस पालिकालाई मौसमका हिसाबले चार ऋतुहरूमा विभाजन गर्न सकिन्छ; वसन्त ऋतु जुन तातो र सुकखा हुन्छ; गर्मी ऋतु न्यानो र गर्मी हुन्छ; वर्षा ऋतु चिसो र आर्द्र हुन्छ; र जाडो ऋतु चिसो र सामान्यतया सुकखा हुन्छ । नोभेम्बर र फेब्रुअरी महिनाहरू चिसो र सुकखा हुन्छन् । मार्चदेखि जुन तातो र सुकखा हुन्छ, जुलाईदेखि अगस्ट चिसो, आर्द्र र गर्मी हुन्छ र सेप्टेम्बरदेखि अक्टोबरसम्म रमाइलो हुन्छ, जुन चाडपर्वको मौसम पनि हो । नगरपालिकाको वार्षिक तापमान 6^० देखि 28^० डिग्री सेल्सियस सम्म हुन्छ । त्यस्तै, औसत मासिक वर्षा २०७ मि.लि. र हावाको औसत गति ४.४ किलोमिटर/प्रतिघण्टा

रहेको छ। यस नगरपालिकाको <https://open-meteo.com/en/docs/> बाट तापक्रम तथा वर्षाको तथ्याङ्क सङ्कलन गरी विश्लेषण गरिएको छ। यस नगरपालिकाको पछिल्लो ४९ वर्षको तापक्रम तथा वर्षाको मासिक प्रवृत्ति रेखाचित्रमा देखाइएको छ।

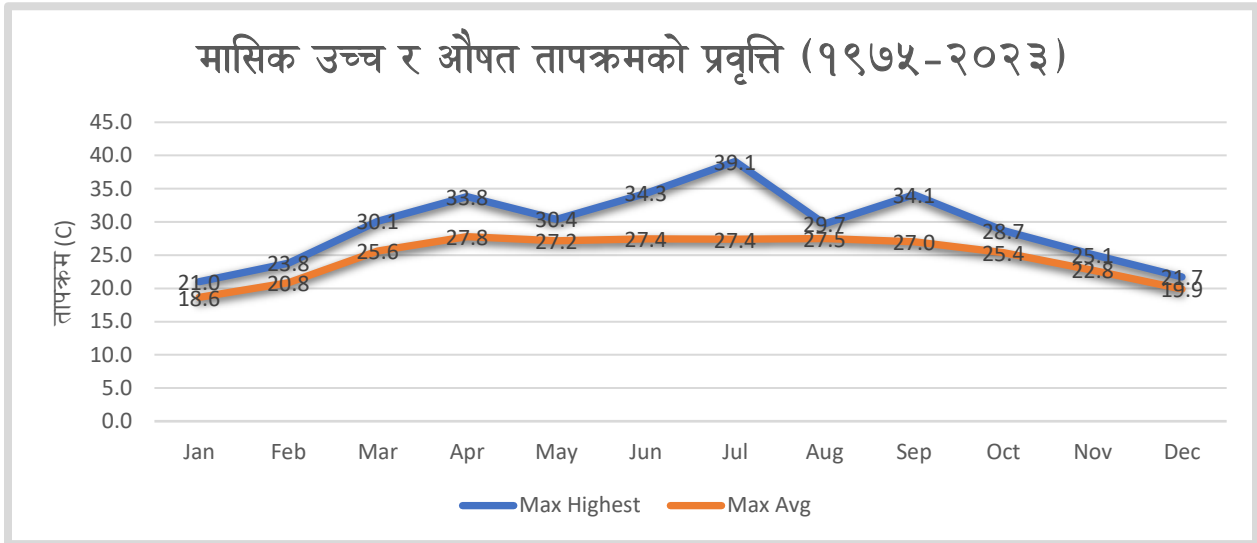
रेखाचित्र १ मासिक उच्च तथा न्यून तापक्रम र वर्षाको प्रवृत्ति (१९७५-२०२३)

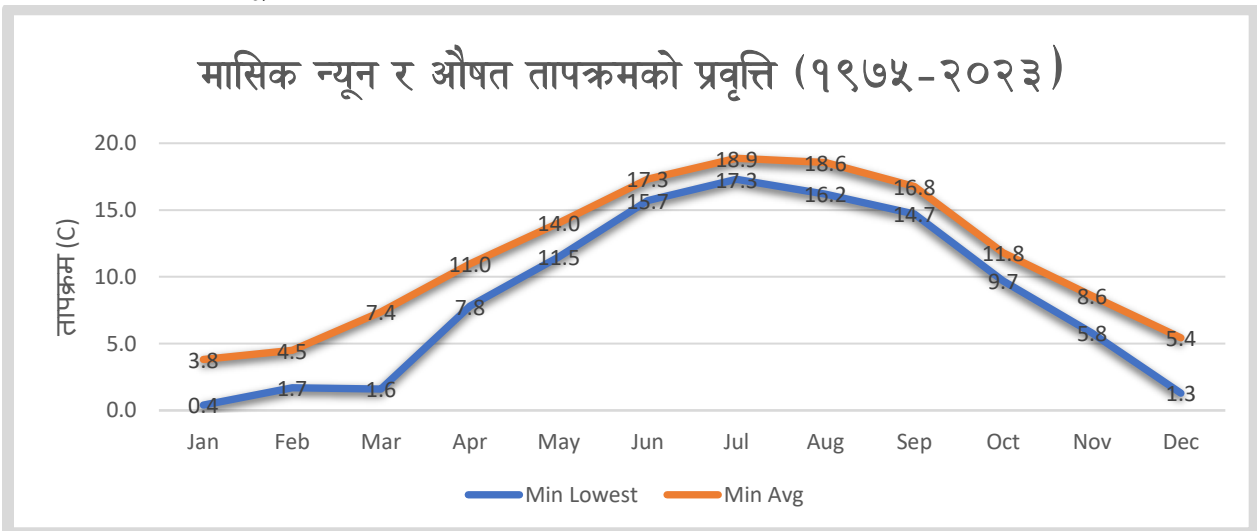
३.४.२ तापक्रम परिवर्तनको क्रम र प्रवृत्ति विश्लेषण

यस नगरपालिकामा विगत ४९ वर्षको औसत अधिकतम तापक्रम २७.८ डिग्री सेल्सियस र औसत न्यूनतम तापक्रम ३.८ डिग्री सेल्सियस रहेको छ। यहाँको हालसम्मको उच्चतम तापक्रम ३९.९ डिग्री सेल्सियस अभिलेखमा रहेको छ भने न्यूनतम तापक्रम ०.४ डिग्री सेल्सियस मापन गरिएको छ। यसको अर्थ यहाँ बैशाख, जेष्ठ, आषाढ, श्रावण तथा भाद्र महिनामा बढी गर्मी तथा पुष, माघ, फागुन महिनामा चिसो हुने गरेको छ। समग्रमा हेर्दा यस गाउँपालिकामा औसत वार्षिक अधिकतम तथा न्यूनतम तापक्रम नगण्य मात्रामा बढिरहेको देखिन्छ। यहाँ आषाढ र श्रावण महिनामा बढी वर्षा हुने गरेको र जेठ देखि असोजसम्म वर्षाको मात्रा अन्य महिनाको तुलनामा बढी देखिएको छ।

रेखाचित्र २ मासिक उच्च तथा औषत तापक्रमको प्रवृत्ति (१९७५-२०२३)

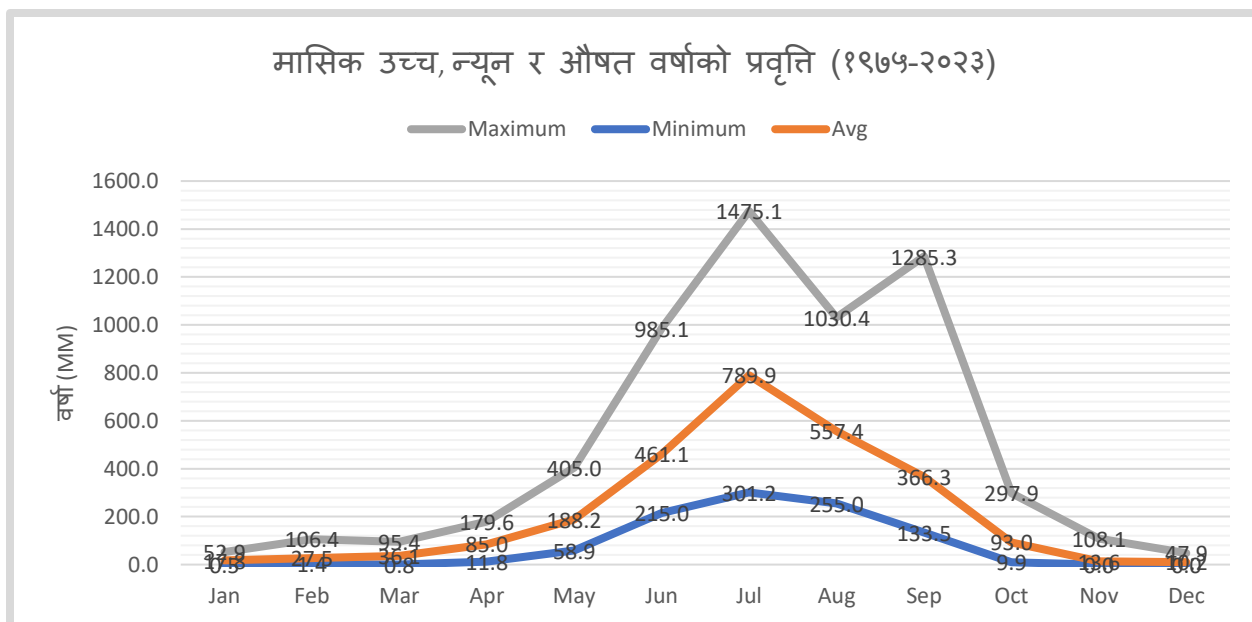
रेखाचित्र ३ मासिक न्यून तथा औषत तापक्रमको प्रवृत्ति (१९७५-२०२३)

३.४.३ वर्षा परिवर्तनको क्रम र प्रवृत्ति विश्लेषण

नेपालमा मनसुनी वर्षा आषाढदेखि भाद्रसम्म हुने भएकाले अधिकांश पानी यिनै महिनामा पर्दछ। यहाँ मनसुनी मौसममा समग्र वर्षभरी पर्ने पानीको करिब ८० प्रतिशत (पाँच भाग वर्षाको चार भाग) यही समयमा पर्दछ भने हिउँदमा एकदम न्यून पानी पर्दछ। यसैगरी चित्रमा देखाइए झैं यहाँ विगत ४९ वर्षको वर्षाको तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्दा वार्षिक औसत २६४६.९ मिलिमिटर, अधिकतम सन् २०२० मा ४४८९.२ मिलिलिटर र न्यूनतम सन् १९९२ मा १५७५ मिलिलिटर पानी परेको पाइन्छ। यस अवधिको वर्षाको प्रवृत्तिलाई विश्लेषण गर्दा वर्षाको वार्षिक मात्रामा केही उतारचढाव देखिए पनि पानी पर्ने दिनको सङ्ख्या भने घटिरहेको देखिन्छ ।

रेखाचित्र ४ मासिक उच्च, न्यून तथा औषत वर्षाको प्रवृत्ति (१९७५-२०२३)

क) जलवायुमा आएको परिवर्तन र यसको प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष प्रभाव

यस नगरपालिका क्षेत्रमा एक वर्षमा परिवर्तन हुने मौसमको अवस्था वा मौसमी चक्र र त्यहाँ उत्पन्न हुने प्रकोपको अवस्थाको पहिचान गरिएको छ। समुदायमा आधारित सूचना तथा सङ्कलित सूचना अनुसार विगत ३० वर्षको तुलनामा अहिले गर्मी, जाडो दुबैको अबधि लम्बिएको छ। यसैगरी वर्षभरी हुने वर्षाको मात्रा उस्तै रहेता पनि छोटो अबधिमा धेरै पानी पर्ने गरेको छ जसले गर्दा बाढी तथा पहिरोको घटना बढ्नुका साथै यसबाट हुने क्षति पनि बढेको छ। त्यसैको आधारमा विपद्जन्य घटनामा पनि परिवर्तन भएको देखिएको छ।

ख) गर्मी

१० वर्ष पहिले वैशाख, जेष्ठ, आषाढ, श्रावण र भाद्रको दोस्रो साता सम्म गर्मी हुने गरेकोमा हाल त्यसको अवधि फाल्गुणको तेस्रो सातादेखि भाद्र महिनासम्म गर्मी हुने गरेको छ। यसबाट स्पष्ट हुन्छ गर्मीको समय बढ्दै गएको र एकाएक गर्मी बढ्ने क्रम तीव्र हुँदैछ। यसले तापक्रम बृद्धि हुँदै आएको स्पष्ट हुन्छ।

ग) जाडो

यस क्षेत्रमा कार्तिक महिनादेखि माघ फागुनसम्म जाडो हुने गरेकोमा फागुनको दोस्रो सातासम्म चिसो हुने गरेको छ र यस क्षेत्रमा तुसारो बेलाबेलामा प्रकोपको रूपमा देखिन्छ भने हाल कम हुँदै गएको छ। यसबाट स्पष्ट हुन्छ कि यस नगरपालिकामा जाडोको समय क्रमशः घट्दै गइरहेको छ।

घ) वर्षा:

समुदायमा भएको छलफलका आधारमा वर्षाको प्रवृत्तिमा समेत अनियमितता हुने गरेको छ। अतिवृष्टि, अनावृष्टि र खण्डवृष्टि हुने गरेको छ। वर्षा हुने समय पनि पहिलाको तुलनामा कम र वर्षा सुरु हुने समय अलि पछि धकेलिएको छ। साथै हिउँदमा हुने वर्षा कमजोर हुँदै गएको भएतापनि कुनै वर्ष वेमौसमी अत्यधिक वर्षा भई खेतवारीमा लगाएको बालीनाली क्षति हुने गरेको छ।

ड) पहिरो:

तापक्रम र वर्षाको तुलनात्मक रूपमा विश्लेषण गर्दा पहिरो जाने समय घटेको देखिन्छ। तथापि, यहाँको जमिनको बनोट, भिरालो तथा वर्षाको प्रवृत्तिमा आएको परिवर्तन अनुसार छोटो अवधिमा नै धेरै पहिरो जाने गरेको छ। सिम्ले सहकाले बस्ती मुनि सहकाले खोलामा कमेरे माटो छ। जसलाई खोलाले कटान गर्दछ। कोप्ये वन फडानी भएदेखि पहिरो सुरु भएको छ। बस्तीको मुनिबाट झुन्नेखोला बग्छ। माटो कमेरे बगुवा भएकोले खोलाले २०० मिटर जति क्षेत्रमा काटान गर्दछ। यो पहिरो हिँदमा मात्र जान्छ वर्षायाममा हुँदैन। यहाँका पहिरोहरू कहिँ न कहिँ विकास निर्माणको कामसँग जोडिएका छन्। थोरै मात्र पहिरोहरू प्राकृतिक अथवा भूगोलको अवस्थाको कारण भएको पाइन्छ। वन विनास र खोरिया खेतीको प्रचलनका कारण भिरालो भूमि क्षयीकरण भएर सुक्खा पहिरोको समेत समस्या उत्पन्न हुँदै गएको छ। विगत ३० वर्षको तथ्याङ्क विश्लेषण गर्दा बाढीबाट हुने मानवीय क्षति घटेको र पहिरोबाट हुने क्षति भने बढ्दै गएको छ।

च) खडेरी:

समुदायमा छलफल गरी तयार भएको मौसमी पात्रो अनुसार खडेरी पनि पहिलेको तुलनामा धेरै लम्बिन थालेको छ। खडेरीका कारण अन्नबाली र अलैंचीको उत्पादनमा हास आउनुका साथै खोलानालाहरू सुकेर घरमा पिउनका लागि पानी समेत अभाव हुने अवस्था सिर्जना हुन्छ। खडेरीका कारण अलैंची सुकेर बोट मर्ने, रोगले पात सुक्ने र उत्पादन समेत घट्ने र घट्दै गएको छलफलका क्रममा सहभागीहरूले बताएका छन्। यसैगरी खेतबारीमा लगाएको मकै तथा अन्य बालीहरू सुकिसकेका छन्। यसैगरी जङ्गली जनावर पनि पानीको खोजीमा बस्तीमा आउने र मानव र जङ्गली जनावरबीचको द्वन्द्व बढ्दै गइरहेको पाइन्छ।

छ) हुरीबतास तथा असिना:

हावाहुरी आउने समयमा पनि बृद्धि भएको छ र क्षति पनि बढ्दै गएको छ। पहिले फागुनदेखि वैशाखसम्म बढी हुरीबतास चल्थ्यो भने पछिल्लो समयमा जेठ र आषाढ महिनामा समेत हुरी चल्ने गरेको छ। हावाहुरी र असिनाका कारण घर तथा विद्यालय भवनको छाना उडाउने अन्नबाली, तरकारी, फलफूल तथा नगदे बाली क्षति भई आर्थिक नोक्सानी धेरै भएको छलफलबाट प्राप्त तथ्याङ्कले देखाएको छ।

समग्रमा जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरूको लेखाजोखा अनुसार खडेरी, पहिरो र असिना पर्ने समयमा परिवर्तन देखिएको छ। साथै, अन्य प्रकोपका घटनाको बारम्बारता वा दोहोरिने क्रम बढ्दो रूपमा रहेको छ। चट्याङ जुनसुकै बेलामा पर्ने र यसको दर अहिले बृद्धि हुँदै गएको छ र यसबाट मानवीय क्षति तथा धनसम्पत्तिको नोक्सानी समेत बढ्दै गएको छ। यसरी जलवायु परिवर्तनका अमुक कारणले प्रकोपको प्रारूप र त्यसले पार्ने प्रभाव पनि निरन्तर परिवर्तन हुने क्रम बढेको छ। जलवायु परिवर्तनका कारण यस नगरपालिकाको कृषि क्षेत्रमा पारेको प्रभावलाई निम्नानुसार विश्लेषण गरिएको छ। तालिका नम्बर ३२ जलवायु परिवर्तनले कृषिमा परेका असरहरू

क्र.स	जलवायु परिवर्तनका जोखिमहरू	क्र.स	जलवायु परिवर्तनका प्रभावहरू
१	बालीको असफलता र उत्पादनमा हेरफेर हुनु। परम्परागत रूपमा भइरहेको बाली लोप हुँदै जानु वा उत्पादन घट्दै गएकोले किसानले नलगाउनु	१	वार्षिक रूपमा हुने मनसुन तथा वर्षाचक्रमा हेरफेर हुनु
२	बालीनाली छिटो पाक्ने तर कम पौष्टिक तत्व भएका हुने	२	अतिवृष्टि, अनावृष्टि, खण्डवृष्टि हुने।
३	बालीनाली लगाउने तरिका र व्यवस्थापनमा परिवर्तन	३	ठण्डा दिन र रात दुबैको संख्या पहिले भन्दा कम भएको।
४	जमिनको गुणस्तर तथा उत्पादकत्वमा हास	४	लामो समय सम्म खडेरी

क्र.स	जलवायु परिवर्तनका जोखिमहरू	क्र.स	जलवायु परिवर्तनका प्रभावहरू
५	सिचाईको लागि बढी पानीको आवश्यकता तथा सिचाई खर्चमा बृद्धि	५	लम्बिँदो गर्मी मौसम
६	परम्परागत कृषि प्रणालीमा परिवर्तन	६	दिन रात दुबै पहिलेको भन्दा तातो भएको
७	घरपालुवा र जङ्गली जनावरलाई आवश्यक पर्ने पानीको मागमा बृद्धि	७	बर्षामा छोटो समयमा धेरै पानी परेर बाढी तथा पहिरो आउँदा भूक्षय तथा कृषि जमिनमा असर पर्ने
८	खेतीबालीमा रोग कीराको बढ्दो प्रकोप	८	बालीनालीको उत्पादन तथा गुणस्तरमा कमी
९	घरपालुवा जनावरहरूमा खोरेत, लम्पिस्कन लगायतका संक्रमणमा बृद्धि	९	घरपालुवा जनावरको मृत्यु

स्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

तालिका नम्बर ३३ कृषि अनुकूलनका कार्यहरू र जलवायु परिवर्तनबाट यस क्षेत्रमा परेका असरहरू

क्र.स	जलवायु मैत्री कृषि अनुकूलन कार्यहरू	क्र.स	वातवरणीय परिवर्तन वाट कृषि क्षेत्रमा हुने मुख्य मुख्य असरहरू
१	दिगो कृषि प्रणालीको लागि स्रोतको सदुपयोग ।	१	वातवरणमा कार्बन डाइअक्साईडको मात्रा बढी भएमा गहुँ तथा बोडी भटमास जस्ता कोसेबालीको उत्पादनमा ३० प्रतिशत सम्म बृद्धि हुन्छ
२	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन हुने बालीनालीका जातको विकास	२	धेरै गर्मी भएमा सुक्खा खडेरी भइ बालीनालीको उत्पादनमा हास आउँछ भने अधिक वर्षा भएमा पहिरोका कारण लगाएको अन्नबाली क्षति हुन्छ।
३	फडानी र उडाउने कृषि प्रणालीलाई निरुत्साहन ।	३	विश्वव्यापी उष्णताले धेरैजसो बालीको उत्पादनमा कमी भई खाद्य सामग्रीको मुल्य बृद्धि हुने सम्भावना हुन्छ ।
४	पूर्व अनुमान र पूर्व जानकारी प्रणालीको विकास ।	४	बढी उष्णताले पशुहरूमा दुध उत्पादनमा कमी आउने, बाँझोपना बढ्ने र रोगको प्रकोप बढी हुने गर्दछ ।
५	धान खेत तथा वस्तुभाउवाट उत्सर्जन हुने मिथेन ग्याँसको व्यवस्थापन ।	५	बढी सुक्खा भएमा चरणको अभाव हुन गई पशुदानाको उपलब्धतामा निकै कमी आउँछ ।
६	जल तथा वातावरण प्रदूषण	६	रोगका कारण दुध उत्पादनमा कमी र बाँझोपनामा बृद्धि हुन्छ

स्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

३.५ प्रकोपको सम्मुखता

तालिका नम्बर ३४ पालिकामा प्रकोपबाट भएको क्षतिका आधारमा सम्मुखताको स्तर

वडा	मृत्यु	घाइते	क्षति	पहिरोको सम्मुखतामा रहेका टोलहरू	सम्मुखतामा रहेको स्थानान्तरण गर्ने पने	सम्मुखताको स्तर
१	२		१	हिमाली टोल(३), सुनाखरी छघरे(१५), पूर्वेली एकता(४), मकजुङ टोल(५)	२७	१२

२	१	१२	२	देउराली, टासीगाउँ, चित्रे, त्रिवेणी, मखमली, मानेडाँडा, अर्थेदार, कञ्चनजङ्गा, बागबिरे (जम्मा ५२)	५२		
३			३	मंगलस्मृति नवजागरण, बरदेवी, कट्टेवुङ, स्मृति, कालीदेवी (जम्मा २५ घर)	२५		
४			४	आदर्श टोल, उन्चूटार गरी जम्मा ४२ घर)	४२		
५	५		५	बौद्धटोल, नमूना टोल, रोङ टोल (जम्मा ४५ घर)	४५		
६			६	पहिरोको जोखिम छ तर बस्तीमा छैन ।			
७			७	कोलडाँडा (३ घर १ विद्यालय), राई टोल(१०), मोटा गाउँ(६),	१९	२२	
८	११	४६	८	पहिरो छ तर बस्तीमा छैन । खानेपानीमा बाहेक प्रत्यक्ष असर छैन ।			
९			९	आदर्श टोल, ढोडे टोल, साम्पाङ टोल, दियाले टोल स्माइल टोल, सुन्दरगैरी टोल, सुदुङ टोल (३२ घर)	३२		
१०	६		१०	रमिते टोल(१), गुम्वापथ मेलवोटे टोल(७)	८	७	
११	१	१	११	समावेशी टोल (४), सयपत्री टोल(२६), पञ्चकन्या(१),	३०	२	
१२		६	१२	मूर्तिडाँडा(१०), अम्लिसे(४), लेवक(१०), परिवर्तन(२), देउराली(५), रोङ टोल(१०), लुम्के (१)	४२	१६	
१३			१३	डाक्टरगाउँ कोलवोटे, किरण टोल, गुराँसे, अम्फी भञ्ज्याङ(२६)	२६		
१४	४		१४	सिम्ले सहकाले(७), बर्दुटोल(५), दाम्साराङ(२),	१४	९	
	१०			पालिकाको रेकर्ड अनुसार कोभिडबाट मृत्युको सङ्ख्या वडा नं ९ मा ७ र वाँकी अन्य वडामा १० गरी जम्मा १७ जना			
जम्मा	४७	६५			३६२	६७	

श्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

सम्मुखताको मापनस्तर गर्दा मानवीय क्षति ३ वा भन्दा कम भएकालाई न्यून, ४ देखि ५ भएकालाई मध्यम र ६ भन्दा बढी भएकालाई उच्चस्तरमा वर्गीकरण गरिएको छ। उच्च जोखिम क्षेत्रलाई रातो, मध्यम जोखिम क्षेत्रलाई पहेँलो र न्यून जोखिम क्षेत्रलाई हरियो रंग प्रयोग गरिएको छ। उक्त विश्लेषणका आधार यस नगरपालिकाका ७ वटा वडाहरू १, २, ५, ८, ९, १० र १४ विपद्को उच्च सम्मुखतामा रहेका छन् भने ३ वटा वडाहरू ७, ११ र १२ विपद्को मध्यम सम्मुखतामा रहेका छन्।

३.६ सङ्कटासन्नता (Vulnerability)

विपद्का घटना तथा जलवायु परिवर्तनको जोखिम दिनप्रतिदिन बढिरहेको र यसबाट हुने क्षति पनि क्रमशः बढ्दै गएको छ। विपद्का कारण हुने जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्ने र जलवायु परिवर्तनसँग अनुकूलनको कामलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने हुन्छ। जसका लागि विपद् तथा जलवायु परिवर्तनले पारेको प्रभाव विश्लेषणका आधारमा सङ्कटासन्नता निर्धारण गरी योजनावद्ध रूपमा नगरपालिकाले कार्य थालनी गर्नुपर्दछ। बहुप्रकोपबाट प्रभावित यस नगरपालिकामा प्रकोपका विभिन्न

घटनाबाट विगत १० वर्षमा भएको क्षति र यस प्रतिवेदनको विभिन्न खण्डमा गरिएको विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको प्रभावको विश्लेषणका आधारमा नगरपालिकाको समग्रतामा सडकटासन्नताकोस्तर निम्नानुसार रहेको छ ।

क) जनसङ्ख्या सम्बन्धी सडकटासन्नता

यस नगरपालिकामा रहेका १४०३२ घरधुरीको जम्मा जनसङ्ख्या ४५७२७ मध्ये २७३४५ (४९.९६६%) महिलाहरू सडकटासन्न रहेका छन्। यसै गरी अपाङ्गता भएका ८०८, ७० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिकहरू २९०१, ४ वर्षमुनिका बालबालिकाहरू ३०१५, विपद् सम्मुख रहेका घरधुरी ३६२ र तत्काल स्थानान्तरण गर्नु पर्ने घरधुरी ६७ रहेका छन्। विपद्को अवस्थामा महिला, अपाङ्गता भएका मानिसहरू, ४ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरू, सुत्केरी, बिरामीहरू जहिले पनि सडकमा रहने गरेका हुन्छन् । विपद्ले यस प्रकारका वर्गहरूलाई फरक व्यवहार गरेको चाही होइन उनीहरूको प्रतिकार्य क्षमताको कारण जोखिममा पर्ने गर्छन् । त्यसैले फरक फरक वर्ग र समुदायलाई विपद्को समयमा फरक ढंगले व्यवहार गर्नु पर्छ । समग्रमा चिउरामुरी दिएर वा एउटै त्रिपालको मुनि आवास निर्माण गरी दिएर मात्र पुग्दछ ।

तालिका नम्बर ३५ : विपद् सडकटासन्नता रहेका जनसङ्ख्या सम्बन्धी वडागत विवरण

वडा	जम्मा घरधुरी	जम्मा जनसङ्ख्या		४ वर्ष मुनिको		७० वर्ष माथिको		अपाङ्गता भएका मानिसहरू		पहिरोको सम्मुख घर	स्थानान्तरण गर्नु पर्ने घर
		पुरुष	महिला	बालक	बालिका	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला		
१	1268	४९०९	२४८०	१२८	१२८	१९०	१३६	५२	३०	२७	११
२	890	३५२२	१७४२	९२	७६	९९	९२	२९	२२	५२	
३	962	३९०३	१९८१	९४	११२	१२९	१२१	३२	२६	२५	
४	1323	५१२७	२५८६	१२५	१२२	१५६	१२८	३५	२४	४२	
५	1070	४२९७	२१८६	११९	१११	१३७	९१	३७	३०	४५	
६	761	२८४३	१४२०	८६	७९	७७	५९	२०	२०		
७	573	२१७७	१११२	५८	६१	६६	४४	१९	२२	१९	२२
८	1102	४२५८	२१६१	१४९	१२९	१२३	९८	३०	१८		
९	1196	४७६४	२३५९	१५२	१३७	११८	१०४	४०	१८	३२	
१०	1299	४९६१	२४३१	१३२	१२२	११८	८७	२८	२९	८	७
११	1066	४१५३	२०६८	१३७	११५	११९	१२४	३६	२३	३०	२
१२	1025	३९३०	१९५४	१०९	११४	११२	८२	२२	२६	४२	१६
१३	612	२५१५	१२५७	७६	७३	६९	५१	३०	२०	२६	
१४	885	३३६८	१६४५	९०	८९	९६	७५	५२	३८	१४	९
जम्मा	१४०३२	५४७२७	२७३८२	१५४७	१४६८	१६०९	१२९२	४६२	३४६	३६२	६७

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८ र वडास्तरीय छलफल २०८०

ख) भवन तथा भौतिक संरचनाको सडकटासन्नता

यस नगरपालिकामा विभिन्न स्थानहरूबाट बसाईसराई गरी आउने र यहाँबाट बसाई सराई गरी जाने परिवारको सङ्ख्या बढिरहेको छ। यहाँका बासिन्दाहरूमा साथै विपद् सम्बन्धी ज्ञान तथा चेतनाको कमीका कारण निर्माण भएका घर तथा

संरचनाहरू विपद्का दृष्टिले सङ्कटासन्नतामा रहेका छन्। यस नगरपालिकामा रहेका जम्मा घरधुरी १४०३२ मध्ये अहिले पनि ७९४७ अर्थात ५७ प्रतिशत घरधुरी कच्ची र झुप्रो रहेको छ जुन घरहरू आगलागी र हुरीवतासको उच्च सङ्कटासन्नतामा रहेको देखिन्छ। यसैगरी यस पालिकामा रहेका ७९४७ ढुङ्गामाटोको घर र खरका छानाले बनेको घरहरू ७२ र टिनको छाना भएका घरहरू ११९८६ रहेका छन्। पालिकाले भवन आचार संहिता कार्यान्वयनलाई प्राथमिकतामा राखेता पनि पूर्ण रूपमा पालना हुन सकेको छैन। यस नगरपालिकाले छुट्टै भवन मापदण्ड तर्जुमा गरी लागु गरेको पाइएन। प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार निजी आवासहरूको अवस्था तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका नम्बर ३६ घरको छाना एवम् बनोटको प्रकार सम्बन्धी विवरण

वडा	जम्मा घरधुरी	छानाको प्रकार							
		कर्कटपाता	ढलान	खरको छाना	टायल	झिगटी	काठ	माटो	अनय
१	१२६८	११४९	७५	१६	५	४	१९	०	०
२	८९०	६६९	२११	३	२	२	२	०	१
३	९६२	८३७	१०७	१	१	१०	५	०	१
४	१३२३	११३६	१६६	५	१	५	५	०	५
५	१०७०	९५४	१०३	५	२	१	५	०	०
६	७६१	६७६	७६	२	०	३	४	०	०
७	५७३	५००	६३	२	१	२	५	०	०
८	११०२	९०३	१८९	४	२	२	२	०	०
९	११९६	९६६	१६१	४	१	५२	११	०	१
१०	१२९९	९३१	३३६	१२	१	११	७	०	१
११	१०६६	९६१	८१	६	३	९	६	०	०
१२	१०२५	९०६	९५	४	०	८	११	०	१
१३	६१२	५६७	४१	०	०	१	१	०	२
१४	८८५	८३१	३६	८	१	१	८	०	०
जम्मा	१४०३२	११९८६	१७४०	७२	२०	१११	९१	०	१२

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

यसैगरी यस पालिकामा रहेका विद्यालयहरूमा पनि विपद्को क्षतिको अवस्था देखिएको छ। विद्यालयहरू बाढीको चपेटामा परेको तथ्याङ्क विद्यालयका प्र.अ.हरूसँगको छलफलबाट आएको छ भने २०७२ को भूकम्पबाट प्रभावित भई सामान्य क्षति भएका छन्। यहाँ रहेका अधिकांश विद्यालय भवनहरू समुदायको नेतृत्वमा थोरै अनुदानले भवन निर्माण संहिता र मापदण्ड पालना नगरी निर्माण गरिएकाले भूकम्पीय हिसावले उच्च सङ्कटासन्नतामा रहेका छन्। यसै गरी केही विद्यालयहरू खोला किनार तथा पहिरोको नजिक भएकाले वाढी पहिरोको उच्च सङ्कटासन्नतामा रहेका छन्। साथै कम्पाउण्ड वाल नभएका कारण जङ्गली जनावरको आक्रमणको जोखिममा समेत रहेका छन्। अधिकांस विद्यालयहरूमा सुरक्षित विद्यालय सम्बन्धी अवधारणा नपुगेको र विपद् व्यवस्थापन फोकल शिक्षक समेत नरहेको हुँदा सङ्कटासन्नतालाई अझै बढाएको देखिन्छ। यसका अतिरिक्त सडक सम्बन्धी चेतनाका अभावका कारण बालबालिकाहरू विद्यालय आउने जाने क्रममा सडक दुर्घटनाका कारण मृत्यु हुने तथा घाइते हुने सङ्कटासन्नता बढेको छ।

यस नगरपालिकाको कतिपय वडाहरूमा अझै पनि व्यवस्थित सडक सञ्जाल पुगिसकेको छैन। सडक भएका स्थानहरूमा ढल व्यवस्थापनको अभाव र पानीको ब्यवस्थित निकासको अभावका कारण बाटोहरू भत्किने र वर्षायाममा बाढीको पानी गाउँभित्र पसेर डुवान हुने तथा तल्लो भागको जमिन कटान गर्दा माथिल्लो भागहरूमा धाँजा फाटेर पहिरोको जोखिम अत्यधिक रहेको छ । यसका साथै सडक पेट्टी र फुटपाथ ब्यवस्थित नभएका कारण सडक दुर्घटनाको जोखिम पनि अत्यधिक रहेको छ । यसैगरी यहाँका पुल पुलसाहरू खोला किनार मिचेर अब्यवस्थित बसोवास गरेका कारण पानी निकासको भाग साँघुरिएर बस्ती, बाटो, पुल र अन्य संरचनाहरूको सडकटासन्नता बढेको छ।

यसैगरी यस नगरपालिकामा मानव र जनावरबीचको द्वन्द्वका कारण खेतबारीमा लगाएको अन्नबाली र घरमा पालेका तथा चराउन लगेका घरपालुवा जनावरहरू क्षति पुऱ्याउने क्रम दिनप्रतिदिन बढिरहेको छ।

यस नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्यको भौतिक संरचना कमजोर रहेका छन् । अधिकांस भवनहरू पुराना भएकाले भूकम्पीय दृष्टिले सडकटासन्नतामा रहेका छन्। त्यसैगरी २०७७ देखि भएको कोभिड १९ को संक्रमणका कारण स्वास्थ्य संरचना, जनशक्ति, उपकरणहरू, क्वारेन्टाइन व्यवस्थापन, आइसोलेसन र होलिडिङ सेन्टरहरू पर्याप्त मात्रामा नरहेको र यस सम्बन्धी ज्ञान तथा चेतनाको अभावमा यस किसिमका अन्य सरुवा रोगहरूको समेत उच्च सडकटासन्नता रहेको देखिन्छ ।

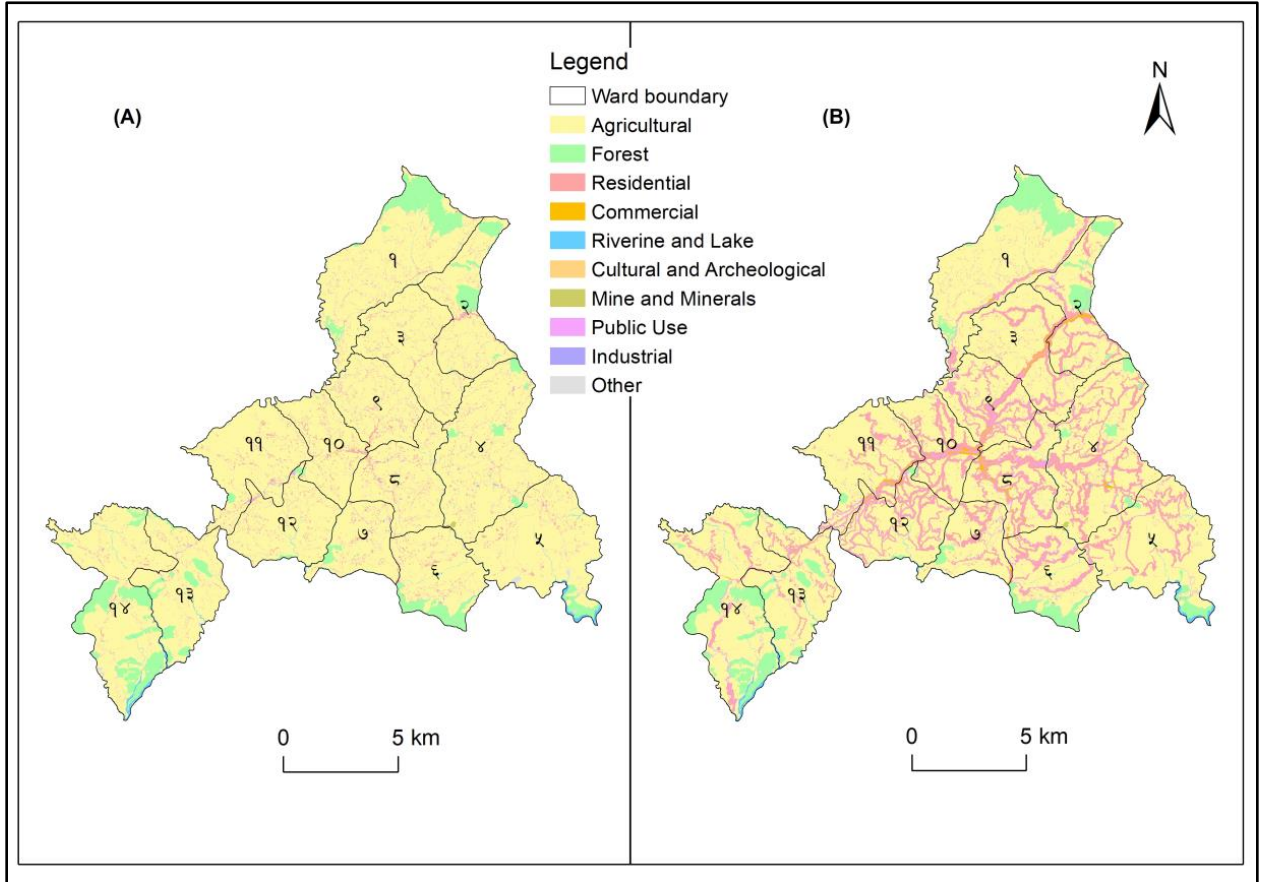
यो नगरपालिका क्रमशः सहरीकरणतर्फ उन्मुख भइरहेको हुँदा सडक बिस्तार पनि व्यापक रूपमा भइरहेको छ। नगर क्षेत्रमा बन्दै गरेका सडकले पहिरोको जोखिम उच्च बनेको छ भने सहरी क्षेत्रमा सडक दुर्घटनाको जोखिम उच्च रहेको देखिन्छ। हरित र सुरक्षित सडकको लागि दीर्घकालीन तथा उत्थानशील योजनाको अभाव यतिखेर खड्किएको छ। यस नगरपालिका क्षेत्रमा अझै पनि अब्यवस्थित बसोवास र सुकुम्बासी परिवारको बसोवास रहेको छ। पहाडका केही भागहरूमा खोरिया खेती पद्धति अहिले पनि चलिरहेको छ, यसले गर्दा भूक्षय र पहिरोको जोखिम कायमै रहेको छ। समुदायसँगको छलफलबाट प्राप्त जानकारी अनुसार जनचेतनास्तर बढेका कारण खोरिया खेती र वन अतिक्रमण विगतको तुलनामा घटेको छ तथापी निजी जग्गामा लगाईएका रूखहरू काटेर गोलियाको रूपमा प्रयोग अत्यधिक बढ्नाले पहिरोको जोखिम बढेको छ । वन र बन्यजन्तुको यथोचित संरक्षणमा अवरोध उत्पन्न भइ सडकटासन्नतालाई अझ बढाएको देखिन्छ। यसैगरी नगरपालिकामा निर्माण गरिने भौतिक पूर्वाधारहरू अपाङ्गतामैत्री र जेष्ठ नागरिकलाई समेत सहज हुने तरिकाले निर्माण गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ।

खण्ड चार : सहरी विकास, पर्यटन र जोखिम

४.१ सहरी जोखिम पहिचान र विश्लेषण

सूर्योदय नगरपालिका विशेष गरेर फिक्कल बजार र पशुपतिनगर क्षेत्र तीव्ररूपमा सहरीकरण भइरहेको सन्दर्भमा सहरीकरण सँगै सहरी सवालहरू पनि सँगै विकास हुदै जाने भएकोले यस खालका सवालहरूलाई हरेक योजना निर्माणको चरणमा मुल प्रवाहीकरण गर्दै जानु पर्ने हुन्छ। भवनको मापदण्ड निर्माण र पालनाका कुराहरू एक जटिल सामाजिक समस्याको रूपमा स्थानीय तहहरूले व्यहोर्दै आएको कुरा हो। सडक सञ्जालसँगै ढल निकासको व्यवस्था राम्रोसँग भएन भने त्यसले निम्त्याउने विपद् भोलीका लागि अभिसाप हुन सक्छ।

जनसङ्ख्या बृद्धिसँगै खानेपानी सरसफाई र स्वच्छन्दताका कुराहरू क्रमागत विकासमा समेट्नु पर्ने समस्या भइरहन्छ। यातायात सँगै जोडिएर आउने पेट्रोल, विद्युत फुटपाथ व्यवस्थापनका कुराहरू सँगै जोडिएर आउँछन्। बस्तीको विकास सँगै भान्साघरभित्र हुनसक्ने खतराको सुरक्षाका लागि मापदण्डका कुराहरूलाई ख्याल गरिएन भने त्यसले निम्त्याउन आगलागी लगायतका विपद्का भयावह दुर्घटनाहरूको सामना गर्नु पर्ने हुनसक्छ।

श्रोत : सूर्योदय नगरपालिकाको भू-उपयोग वर्गीकरण तथा योजना प्रतिवेदन २०८०

तालिका नम्बर ३७ पालिका क्षेत्रमा सहरी सवाल र सुधारका सम्भावनाको विवरण

सहरी सवालहरू	वर्तमान अवस्था	थप सुधारका लागि योजना
घर तथा भवन	<ul style="list-style-type: none"> ● २०७९/०८० साल देखि मात्र घर निर्माणपूर्व नक्साको स्वीकृति लिने गरेको ● २०८०/०८१ देखि नक्सापासको प्रचलन बढेको छ । यसभन्दा अगाडि निर्माण भएका घरहरू नक्सापास गरेर बनाउने कम्ति मात्र गरिएको छ । ● कूल १४०३२ घरधुरी मध्ये नक्सा पासको प्रक्रियामा आएका घरसङ्ख्या ९० मात्र छ । 	<ul style="list-style-type: none"> ● भू वर्गीकरण योजना अनुसार मात्र बस्ती विकास गराउने । ● राष्ट्रिय भवन संहिताको पालना अनिवार्य गराउनु पर्ने । ● भवन निर्माणका बारेमा नागरिक सचेतना जगाउनु पर्ने ।
सडक	<ul style="list-style-type: none"> ● मुख्य बजार क्षेत्रको मेची राजमार्गको मापदण्ड १५ मिटर दायँबायाँ, शाखा बाह्रमासे सडकको मापदण्ड ७.५ मिटर र अन्य शाखा सडकको मापदण्ड ६ मिटर कायम गरिएको छ । ● फिक्कल बजार क्षेत्रको सबैतिर मापदण्डको पालना भएको छैन तर शाखा सडकहरू अधिकांश मापदण्ड अनुसार निर्माण भएका छन् । 	नगरपालिकाले तयार गरेको मापदण्ड अनुसार सडक क्षेत्र कायम गर्न ठोस पहल गर्ने ।
नाली तथा ढल निकास	<ul style="list-style-type: none"> ● मुख्यरूपमा फिक्कल बजारमा नालीहरू निर्माण गरिएका छन् । ● फिक्कल बजारको ढल तथा नाली निर्माण गरिएको छ र बजार भन्दा तल खुल्लै छोडिएको छ । यसबाट सङ्गम टोल, सुन्दर टोल, समावेशी टोल लगायतका टोलहरूमा दुर्गन्ध र प्रदूषित भएको छ । ● ढल तथा नालीहरू नियमित सरसफाई गर्ने गरिएको छैन। घरबाट निस्कने फोहर पानी निकासका लागि ढलको व्यवस्था भएतापनि ढलका कारण बजार क्षेत्रमा सामान्य प्रकारको प्रदूषण रहेको छ । अधिकांश नाली र ढलहरूमा ढक्कन लगाएको छैन । 	<ul style="list-style-type: none"> ● ढललाई व्यवस्थित गरी सडकको दायँबायाँका नालीहरूबाट लैजाने व्यवस्था मिलाउने। ● नाली र ढलबाट निस्कने फोहर पानी तल्लो क्षेत्रका बस्ती खेतियोग्य जमिन र खानेपानीको मुहानमा समेत गएकोले सुरक्षित बनाउन आवश्यक संरचना निर्माण गर्ने । ● नाली र ढल नभएका स्थानहरूमा उपयुक्त संरचना तयार गरी सुरक्षित तरिकाबाट विसर्जन गर्ने ।
फुटपाथ	<ul style="list-style-type: none"> ● बजार क्षेत्रका केही स्थानमा मात्र फुटपाथको निर्माण गरिएको छ । खुद्रा व्यापार गर्नेहरूले फुटपाथमा कुर्सी र मुढाहरू राखेर बस्ने भएकोले पैदलयात्रुहरू सडकबाट नै हिड्नुपर्ने बाध्यता छ । 	<ul style="list-style-type: none"> ● विहिवारे हाटबजारलाई उपयुक्त स्थानमा जग्गा व्यवस्था गरी व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्ने ।

सहरी सवालहरू	वर्तमान अवस्था	थप सुधारका लागि योजना
	<ul style="list-style-type: none"> ● विहिवारे हाट बजार सडकमा नै लाग्ने भएकोले वैकल्पिक हाटबजारको व्यवस्था गर्नुपर्ने। ● निर्माण भएका फुटपाथमा रेलिड नभएको र विद्युतका पोलहरू समेत भएकोले दुर्घटनाको सम्भावना बढ्ने गरेको छ। ● हाल निर्माण भएका फुटपाथहरू अपाङ्गमैत्री नभएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● निर्माण भएका फुटपाथमा रेलिडको व्यवस्था गर्ने र विद्युतका पोलहरू स्थानान्तरण गर्ने। ● फुटपाथलाई अपाङ्ग मैत्री बनाउने। ● बजार क्षेत्रका सबै स्थानमा फुटपाथ निर्माण गर्ने। ● फुटपाथमा व्यापार गर्न र व्यापारीहरूले कुर्सी वा मुढा राखेर बस्न निषेध गर्ने।
खानेपानी	<ul style="list-style-type: none"> ● फिक्कल खानेपानी आयोजनामा श्रीखोला र डाक्टर खोला मुहान गरी आयोजना सञ्चालन भएको छ। ● नयाँ चोक खानेपानी आयोजनामा डाँडागाउँ मुहानबाट आयोजना सञ्चालन भएको छ। दुबै आयोजनाको खानेपानी फिल्टर गर्ने गरिएको छैन। ● मिटर सिस्टम गरेर निजी धाराहरू वितरण गरिएको छ। तर पानी पर्याप्त हुन सकेको छैन। ● सडक तथा अन्य भौतिक संरचनाहरू निर्माण गर्दा खानेपानीका पाइप लाईनहरू धेरै भत्किने गरेका छन्। ● खानेपानी आयोजनाहरू अबरुद्ध भएको अवस्थामा स्थानीयस्तरमा भएका जरुवा पानीका मुहानबाट पानी बोकेर समाधान गर्ने गरिएको छ। 	<ul style="list-style-type: none"> ● पानीका मुहानहरूमा उपयुक्त प्रकारका बिरुवाहरू वृक्षारोपण गर्ने। ● आसपासका खानेपानीका स्रोतहरूको पहिचान गरी मुहान संरक्षणका कार्यहरू गर्ने। ● खानेपानी आयोजनाहरूले पानीको स्वच्छताका लागि फिल्टरको व्यवस्था गर्ने। ● खानेपानीको आपूर्ति पर्याप्तताका लागि थप खानेपानीका मुहानहरूको पहिचान र संरक्षण गर्ने।
सार्वजनिक शौचालय	<ul style="list-style-type: none"> ● फिक्कल बजारमा सार्वजनिक शौचालय छ तर पूर्ण व्यवस्थित हुन सकेको छैन। ● शौचालय सरसफाईको अवस्था सामान्य मात्र रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● बजार क्षेत्रका बसपार्कमा र अन्य अत्यावश्यक स्थानमा पनि जग्गा व्यवस्था गर्ने र शौचालय निर्माण गर्ने। ● शौचालय सरसफाईको उपयुक्त व्यवस्था गर्ने।
सवारी पार्किङ	<ul style="list-style-type: none"> ● फिक्कल बजार क्षेत्रमा उपयुक्त प्रकारको पार्किङस्थल नभएको। ● स्थानीय सरकारले हाल बजार नजिक अस्थायी पार्किङ मात्र तयार गरेको छ। 	<ul style="list-style-type: none"> ● सवारी पार्किङस्थलका लागि उपयुक्त स्थानमा स्थायी व्यवस्था गर्ने। ● घर निर्माण गर्ने क्रममा व्यक्तिगत पार्किङको व्यवस्था स्वयम् घरधनीले गर्ने व्यवस्था

सहरी सवालहरू	वर्तमान अवस्था	थप सुधारका लागि योजना
	<ul style="list-style-type: none"> ● सवारी साधनहरू फिक्कल बजारको मूल चोकमा सडकमा नै पार्किङ गर्ने गरिएको छ । ● बजार क्षेत्रमा बसपार्क नभएको अवस्था छ । ● पार्किङ शुल्क लिने गरिएको छ । ● पाहुनाहरूका सवारी साधन पार्किङ गर्ने उपयुक्त स्थान नभएको अवस्था छ । अधिकांश होटलमा पार्किङ गर्ने निजी पार्किङ-स्थलको अभाव छ । 	<ul style="list-style-type: none"> ● गर्नुपर्ने प्रावधानको पालना अनिवार्य गराउने। ● सवारी पार्किङका लागि बिभिन्न स्थानको पहिचान गरी जग्गा प्राप्त गर्ने र सवारी पार्किङको व्यवस्था मिलाउने । ● सडकमा निश्चित सङ्ख्यामा मात्र सवारी पार्किङको व्यवस्था गर्ने ।
दमकल शववाहन र एम्बुलेन्स	<ul style="list-style-type: none"> ● सूर्योदय नगरपालिकामा २ वटा दमकल रहेका छन्। ● नगरपालिकामा २ वटा एम्बुलेन्सहरू सुचारु अवस्थामा छन् । ● सुन्दर टोल, कृष्णबुद्ध टोल, प्रणामी टोल, श्रीयाङ टोल, सुम्निमा टोल, स्वामीडाँडा टोलमा दमकल छिर्नसक्ने बाटो छैन । ● दमकलमा पानी भर्नका लागि सिमपानी टोलमा मात्र व्यवस्था छ । ● दमकलका कर्मचारीहरूलाई अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धी तालिम दिइएको छ । ● दमकल र एम्बुलेन्स सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि तयार गरिएको छ। 	<ul style="list-style-type: none"> ● सबै टोलहरूमा दमकल पुग्नसक्ने सडक बिस्तार गर्ने । ● दमकलमा पानी भर्नका लागि बजार क्षेत्र लगायतका उपयुक्त स्थानमा वाटर हाइड्रेण्ट बनाउने । ● नगरपालिकाले शववाहन खरिद गरी सञ्चालनमा ल्याउने । ● एम्बुलेन्स सङ्ख्या थप गर्ने ।
पेट्रोल पम्प	<ul style="list-style-type: none"> ● फिक्कल बजारको छिपिटार (वडा नं ८) मा एउटा पेट्रोल पम्प रहेको छ । यो पेट्रोल पम्प सडकमा नै जोडिएर रहेको छ । ● बोटलमा र जर्किनमा भरेर पनि बजार तथा ग्रामीण क्षेत्रमा पेट्रोल खुल्ला विक्रि हुने गरेको छ । ● पेट्रोल पम्पमा आधारभूत सुरक्षा मापदण्डको पालना गरिएको छैन र कामदारहरूलाई अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धी तालिम पनि दिइएको छैन । 	<ul style="list-style-type: none"> ● पेट्रोल पम्पको मापदण्ड तयार गर्ने । ● मापदण्ड अनुसारको जोखिम न्यूनीकरण र पूर्वतयारीका लागि पेट्रोल पम्पलाई अनिवार्य गर्ने । ● पेट्रोल पम्पका सञ्चालन र कर्मचारीहरूलाई अग्नि नियन्त्रण सम्बन्धी तालिम दिएर सचेतना र आगो निभाउने सीप विकास गराउने ।
ग्याँस डिपो तथा डिलरहरू	<ul style="list-style-type: none"> ● फिक्कल बजार क्षेत्रमा त्रिशक्ति ग्याँस डिलर, कोशी ग्याँस डिलर, पराजुली ग्याँस डिलर, मेची ग्याँस डिलरहरू बजार क्षेत्रमा नै रहेका छन् । 	<ul style="list-style-type: none"> ● ग्याँस डिलरको मापदण्ड तयार गर्ने । ● मापदण्ड अनुसारको जोखिम न्यूनीकरण र पूर्वतयारीका लागि ग्याँस डिलरलाई अनिवार्य गर्ने ।

सहरी सवालहरू	वर्तमान अवस्था	थप सुधारका लागि योजना
	<ul style="list-style-type: none"> ● बजार क्षेत्रमा भएका कुनै ग्याँस डिपोहरूले सुरक्षाका न्यूनतम मापदण्डहरूको पालना गरेको पाईदैन। यस सम्बन्धी जानकारी पनि छैन। 	<ul style="list-style-type: none"> ● ग्यास डिलरका सञ्चालकहरूलाई अग्नि नियन्त्रण सम्बन्धी तालिम दिएर सचेतना र आगो निभाउने सीप विकास गराउने।
हरियाली प्रवर्धन	<ul style="list-style-type: none"> ● पार्क र सडकको किनारामा वृक्षारोपण गरिएको। ● पुष्प खेतीको विकास बिस्तार र सम्बर्धनको क्षेत्रमा नगरपालिकाले कार्य गरेको। ● नगर क्षेत्रभित्रका अधिकांश घरहरूमा आकर्षक फूलवारी निर्माण भएका। ● सालवसालीरूपमा बिभिन्न प्रजातिका फूलहरू रुखहरू रोपण गर्ने कार्य भइरहेको। ● हरियाली प्रवर्धन गर्न एक रुख कटान गर्दा २ वटा बिरुवा रोप्नुपर्ने नीति अवलम्बन गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● पुष्प खेतीको विकास बिस्तार र सम्बर्धनको कामलाई तिब्रता दिने। ● नगर क्षेत्रभित्रका आकर्षक फूलवारी निर्माण गर्न प्रोत्साहित गर्ने। ● बजार क्षेत्रमा बिभिन्न प्रजातिका आलङ्कारिक बिरुवाहरू रोपण गरी संरक्षण गर्ने। ● उद्यान तथा सडक किनारामा आलङ्कारिक बिरुवाहरू रोपण गरी संरक्षण गर्ने।
प्रदूषण	<ul style="list-style-type: none"> ● मुख्यगरी फिक्कल बजार क्षेत्रमा धुलो धुवाँ ठोस फोहर मैला अझै पनि यत्रतत्र देख्न पाइन्छ। ● ठोस फोहर मैलाको व्यवस्थापनका लागि साप्ताहिक रूपमा फोहर सङ्कलन गरी वडा नं १२ मा भएको डम्पिङ साइटमा लगेर विसर्जन गर्ने गरिएको छ। ● कुहिने नकुहिने र धातुजन्य फोहरमैला छुट्याउने गरिएको छैन। ● बजार क्षेत्रमा यसप्रकारका डस्टविनहरू पर्याप्त रूपमा राख्ने गरिएको छैन। 	<ul style="list-style-type: none"> ● पर्यटकीय नगरी भनेर पहिचान पाइसकेको नगरपालिकाको फिक्कल बजार लगायतका बजारक्षेत्रको सरसफाई र प्रदूषण नियन्त्रणका लागि व्यवस्थित योजना तयार गर्ने। ● तीन प्रकारका फोहरहरू स्रोतबाट नै अलग गरी उपयुक्त व्यवस्थापन गर्ने। ● बजार क्षेत्रमा पर्याप्त मात्रामा डस्टविनहरू राख्ने व्यवस्था मिलाउने।

सहरी सवालहरू	वर्तमान अवस्था	थप सुधारका लागि योजना
भान्साकोठाको सुरक्षा र लैङ्गिक सवाल	<ul style="list-style-type: none"> ● घरको सबैभन्दा बढी जोखिमयुक्त स्थान भान्सा कोठा हुन्छ र महिलाहरू नै बढी समय यहीं रहन्छन्। ● अक्सर घरमा आगलागिको सम्भावना भान्सामा भएको ग्याँस लिक भएर हुने गरेको छ। ● हिटर, राईस कुकर, इलेक्ट्रिक जग लगायतका उपकरणमा विद्युत सट भएर आगलागि हुने र विद्युत दुर्घटना वा करेण्ट लागेर महिलाहरू घाइते हुने वा मृत्यु हुने गरेको छ। ● भान्सा कोठामा पानीको धेरै प्रयोग हुन्छ र ओसिलो पनि हुन्छ भिजेको हातले स्वीच चलाईन्छ जहाँ करेण्ट लाग्नसक्ने सम्भावना बढी हुन्छ। ● महिलाहरूको पोषाक पनि भान्सामा काम गर्दाका लागि छुट्टै हुँदैन छिटो आगो टिप्ने खालका अर्थात् प्रज्वलनशील पहिरन नै प्रायः हुन्छन्। ● भान्सामा महिलाहरूसँग साना बालबालिकाहरू पनि हुन्छन् र विपद्बाट उनीहरू पनि प्रभावित हुन्छन्। विपद्को समयमा महिलाहरूले आफ्ना 	<ul style="list-style-type: none"> ● भान्साकोठाको मापदण्ड तयार गर्ने । ● मापदण्ड अनुसारको जोखिम न्यूनीकरण र पूर्वतयारीका लागि अनिवार्य गर्ने । ● गृहिणीहरूलाई भान्साकोठा सुरक्षा सम्बन्धी तालिम तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● गृहिणीहरूलाई अग्नि नियन्त्रण सम्बन्धी तालिम दिएर सचेतना र आगो निभाउने सीप विकास गराउने । ● सडक सुरक्षा सम्बन्धी आवश्यक कार्यहरू गर्ने । ● विपद्को समयका लागि महिला मैत्री शौचालय सुरक्षित वासस्थान तथा स्तनपान कक्षको व्यवस्था मिलाउने । ● विपद् व्यवस्थापन गर्दा गर्भवती सुत्केरी महिनावारी भएका बच्चालाई स्तनपान गराईरहेका महिलाहरूको सुरक्षामा राम्ररी ध्यान दिएर पूर्वतयारी गर्ने ।
	<ul style="list-style-type: none"> ● बालबालिकाहरूको संरक्षण गर्ने क्रममा आफु थप जोखिममा रहन्छन्। ● महिलाहरूलाई आगो र भान्सा कोठाको सुरक्षा सम्बन्धी प्रभावकारी तालिम वा सचेतना दिइएको छैन। ● जोखिमक्षेत्रमा काम गर्दा सुरक्षित रहने र पूर्वतयारीका उपायबारेको ज्ञान सीप महिलाहरूसँग न्यून छ। ● साना बालबालिकाहरूलाई विद्यालय पठाउने वा लिन जानेमा अधिकांश महिलाहरू नै हुन्छन् र उनीहरू बालबालिकाहरूसँग सडक वारपार गरिरहेका हुन्छन्।तर सडकमा जेब्रा क्रसिङ ट्राफिक नियमको जानकारी वा यस्तै प्रकारका सुरक्षाको व्यवस्था गरिएको छैन जसले गर्दा महिला र बालबालिकाहरू जोखिममा रहन्छन्। ● सहरी क्षेत्रमा जागिरे महिलाहरूको भूमिका अझै बढी हुन्छ र बढी व्यस्त हुन्छन्।जागिर घरायसी काम भान्साको काम सामुदायिक काम जस्ता त्रिआयामिक भूमिका हुन्छ।सबै काम हतारमा गर्नुपर्ने हुन्छ।जसले गर्दा दुर्घटनामा पर्नसक्ने र अन्य समस्याहरू आउने गरेको छ। ● भवन सुरक्षाका लागि मापदण्ड बनाईएको छ तर भान्सा कोठाको सुरक्षा मापदण्ड बनाईएको छैन। 	

सहरी सवालहरू	वर्तमान अवस्था	थप सुधारका लागि योजना
	<ul style="list-style-type: none"> ● विपद्को बेलामा महिला मैत्री शौचालय सुरक्षित वासस्थान तथा स्तनपान कक्षको व्यवस्था गर्ने गरिएको छैन। ● विपद् व्यवस्थापन गर्दा गर्भवती सुत्केरी महिनावारी भएका बच्चालाई स्तनपान गराईरहेका महिलाहरूको सुरक्षामा राम्ररी ध्यान दिएर पूर्वतयारी गर्ने गरिएको छैन। ● महिलाहरू सडक पेट्टीमा बसेर जिवीकोपार्जनका कामहरू गरिरहेका हुन्छन् जो धुवाँ, धूलो, दुर्घटनाबाट जोखिममा हुन्छन्। 	
सामुदायिक कुकुर आतङ्क	बजार क्षेत्रमा केही सङ्ख्यामा सामुदायिक कुकुरहरू भएतापनि यिनीहरूबाट हालसम्म प्रतिकूल असर नपरेको ।	भोलीका दिनमा सामुदायिक कुकुरको कारणबाट हुनसक्ने समस्याका लागि बेलैमा योजना बनाई न्यूनीकरणका कार्यहरू गर्ने ।
विद्युतीकरण	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल विद्युत प्राधिकरण र डिभिजन सडक कार्यालय तथा सडक निर्माण गर्ने निकायबीच समन्वयको अभावका कारण विद्युतीय पोलहरू अव्यवस्थित हुन पुगेका छन् । अर्थात् सडकमा नै विद्युतका पोलहरू रहेका छन् । ● फिक्कल बजारमा घरको अगाडि नै शाखा लाईनका नाङ्गो तारहरू रहेकाले विद्युतीय दुर्घटना निम्तिन सक्ने सम्भावना रहेको छ । ● विद्युतको मेनलाईनको मुनि भौतिक संरचनाहरू निर्माण भएका छन् । जुन खतरापूर्ण छ । ● कतिपय स्थानमा ट्रान्सफरमरको क्षमता कम छ तर विद्युतको आपूर्ति वा खपत दिनानुदिन बढिरहेको छ । जसले गर्दा समय समयमा विद्युत अवरोध भइरहने गरेको छ । ● नेपाल विद्युत प्राधिकरणका अनुसार इलाम जिल्लामा नै सबैभन्दा बढी काठका पोलहरू भएको स्थानीय तह सूर्योदय नगरपालिका हो । काठका पोलहरू ढल्नसक्ने सम्भावना पनि धेरै छ । जसले गर्दा विद्युतीय दुर्घटना हुनसक्ने सम्भावना बढी नै छ । ● घरहरूमा विद्युत वायरिङ गर्दा अधिकांश घरहरूमा अर्थिङ गर्ने गरिएको छैन । 	<ul style="list-style-type: none"> ● नागरिकहरूलाई विद्युत प्रयोग सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम मार्फत् सचेतना जगाउने । ● काठको पोललाई हटाएर मेटल वा कन्क्रिटका पोलहरूको व्यवस्था गर्ने । ● बजार क्षेत्रका जोखिमपूर्ण नाङ्गो तारहरूमा कभर कण्डक्टरको व्यवस्था गर्ने वा इन्सुलेटेड तारहरूको प्रयोग गरी विद्युतीकरण गर्ने । ● दक्ष र तालिमप्राप्त जनशक्तिबाट मात्र विद्युत वायरिङ गर्न अनिवार्य गर्ने । ● पुराना र कमसल विद्युत वायरिङको आवधिक मर्मत सम्भार गरी सुरक्षित बनाउने । ● सडकमा रहेका र अन्यत्र भएका अव्यवस्थित पोलहरू र तार स्थानान्तरण गरी उचित व्यवस्थापन गर्ने । ● नगरपालिकाले बार्षिक बजेट विनियोजन गर्दा सुरक्षित विद्युतीकरणमा पनि योजना तर्जुमा गरी आवश्यक बजेटको व्यवस्था गर्ने ।

सहरी सवालहरू	वर्तमान अवस्था	थप सुधारका लागि योजना
	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्युत वायरिङ गर्दा धेरैले सस्तोमा पाइने कमसल तारहरूको प्रयोग गर्ने गरिएको छ । ● पुरानो वायरिङको आवधिक रूपमा मर्मत गर्ने गरिएको छैन । ● विद्युत वायरिङ गर्ने तालिमप्राप्त जनशक्तिको कमीका कारण व्यवस्थित वायरिङ हुन सकेको छैन । ● सामान्यतया पोलहरू ढलेर वायरिङ सट भएर रुखहरू काट्दा विद्युतीय तारहरू चुँडिएर र हावाहुरीका कारण पनि विद्युतीय दुर्घटनाहरू हुने गरेका छन् । 	
सडक दुर्घटना	<ul style="list-style-type: none"> ● कानकाई माई टोलको मेची राजमार्ग अन्तरगत शिखर होटल अगाडिको सडक । यस स्थानमा दुर्घटना भइरहने गरेको छ । हालसम्म २ जनाको मृत्यु भैसकेको छ । ● सनराईज स्कुलको अगाडिको टर्निङ । यस टर्निङमा अगाडिबाट आएको गाडी नदेखिने भएर दुर्घटना हुन्छ। यहाँ धेरै पटक दुर्घटना भैसकेको छ । ● बजारक्षेत्र पनि मापदण्ड अनुसार सडक निर्माण भैसकेका छैनन् । त्यसैले सडक दुर्घटना भइरहने गरेको छ। ● सडकको बीचमा नै विद्युतका पोलहरू भएको । (गुम्वापथमा २ वटा पोल, सङ्गम चोकमा १ पोल) 	<ul style="list-style-type: none"> ● सडकका बीचमा भएका विद्युतीय पोलहरू हटाउने । ● सडक मापदण्ड अनुसार फराकिलो बनाउने । ● टर्निङहरू फराकिलो बनाउने र रिफ्लेक्टर मिरर राख्ने । ● सडकका फुटपाथमा व्यापार हुन नदिने र पैदल यात्रुहरूका लागि निर्वाध आवागमन हुने व्यवस्था मिलाउने। ● फुटपाथ नभएका स्थानमा फुटपाथ निर्माण गर्ने ।
व्यावसाय निरन्तरता योजना	<ul style="list-style-type: none"> ● व्यापारिक तथा औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूको व्यवसाय निरन्तरता योजना बनाउने गरेको छैन । ● कुनैपनि शिक्षण संस्था र सरकारी निकायहरूको शैक्षिक र सेवा निरन्तरताको लागि योजना बनेको छैन । 	<ul style="list-style-type: none"> ● नगरपालिकामा भएका सबै व्यापारिक तथा औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूको व्यवसाय निरन्तरता योजना बनाउन अनिवार्य गर्ने। ● सबै शिक्षण संस्था र सरकारी निकायहरूको शैक्षिक र सेवा निरन्तरता योजना तयार गरी कार्यान्वयन गराउने ।

४.२ पर्यटकीय क्षेत्रको पहिचान र विकासको अवस्था

कुनैपनि स्थलको प्राकृतिक र सांस्कृतिक सम्पदा त्यस स्थानको पहिचानको लागि महत्वपूर्ण आधार हुन् । कुनैपनि स्थान राजनैतिक, सैन्य, सांस्कृतिक, सामाजिक, ऐतिहासिक विशेषताका कारण संरक्षित गरिएको हुन्छ । सूर्योदय नगरपालिकामा धेरै मन्दिरका साथै धार्मिक, सांस्कृतिक ऐतिहासिक महत्वका ठाउँहरू रहेका छन् । माईली पाथिभारा, कृष्ण प्रणामी मन्दिर, जगदिश्वर शिवालय मन्दिर, पञ्चकन्या मन्दिर आदि यस नगरपालिकामा रहेका संस्कृति तथा धार्मिक सम्पदाहरू हुन् । "श्रीराम पुनु" लेप्चा जातिको परापूर्व काल देखिको पूजा गर्ने स्थान, "फेन्सोड गुम्बा" लोपोन्मुख लाप्चा जातिको ऐतिहासिक धार्मिक केन्द्र पनि महत्वपूर्ण स्थानको रूपमा रहेका छन् ।

सूर्योदय नगरपालिकामा प्राकृतिक, सांस्कृतिक र धार्मिक सम्पदा र पुरातात्विक स्थलहरू रहेका छन्। जुन यस नगरपालिकालाई लोकप्रिय पर्यटन स्थल बनाउन मद्दत गरेको छ । यो नगरपालिका जैविक विविधतामा धनी हुनुका साथै बिभिन्न जाति, धर्म, जातीय समूहहरूबाट बिभिन्न मानिसहरू सद्भावमा एकसाथ बस्छन् जसले यस क्षेत्रको सांस्कृतिक विविधता बढाएको छ। लोकप्रिय पर्यटक स्थलहरू मध्ये श्रीअन्तु, फिक्कल, कन्याम चियावारी, पशुपतिनगर आदि मुख्य पर्यटन स्थलहरू हुन् ।

जैविक विविधता, हावापानीको विविधता, जाति, भाषा, धर्म, खानपानको विविधताले भरिपूर्ण जोगमाई खोला देखि थुम्के सम्मको क्षेत्र भएको वडा नं १ को समग्र क्षेत्र अर्गानिक भिलेज तथा पर्यापर्यटनको लागि अत्यन्त उपयुक्त भएकोले यस क्षेत्रलाई नयाँ पर्यटन गन्तव्यको रूपमा विकास गर्न सकिने देखिन्छ ।

कन्याम समुन्द्र सतहबाट करिब १४०० मिटरको उचाइमा अवस्थित छ । नेपालको हिमाल, जङ्गल र चिया बगानको सौन्दर्यका साथै भारतका विभिन्न सहरहरू दृष्ट्यावलोकन तथा अनुभव गर्न चाहने पर्यटकहरू माझ यो लोकप्रिय गन्तव्य हो। प्राकृतिक सौन्दर्यको कारण, यसलाई "पूर्वी नेपालको रानी" भनेर पनि चिनिन्छ । कन्याम फराकिलो चिया बगानका लागि परिचित छ जुन विशाल क्षेत्रहरूमा फैलिएको छ । चिया बगानले पहाड र हिमालको मनोरम दृश्य प्रस्तुत गर्दछ । हरेक वर्ष हजारौं मानिसहरू चिसो वातावरण र हरियालीको आनन्द लिन यहाँ भ्रमण गर्छन् । यस स्थानका मुख्य आकर्षणहरू स्वर्गीय आनन्द दिने चिया बगान, प्राकृतिक सौन्दर्य, घोडचढी, काँचको स्काइ ब्रिज आदि हुन् । यस क्षेत्रको प्रमुख विशेषता चिया नै हो । यहाँ विभिन्न किसिमका चिया पाइन्छ, जसले पर्यटकलाई विभिन्न प्रकारका चियाहरूको स्वादको आनन्द लिन सकिन्छ । गर्मी याममा भारतबाट मानिसहरू मनोरञ्जनका लागि यहाँ घुम्न

आउने गर्दछन् । कन्याम झापाको बिर्तामोडबाट ३० किलोमिटरको दूरीमा रहेको छ ।

त्यसैगरी श्रीअन्तु पनि यस नगरपालिकाको प्रसिद्ध पर्यटकीय गन्तव्य हो । नेपालमा सबैभन्दा पहिले सूर्योदय यहींबाट सुरु हुने जनविश्वास छ । श्रीअन्तु एउटा सानो मनमोहक ठाउँ हो, जहाँ सबैभन्दा ठूलो चिया बगान, सुन्दर बगैँचा र विश्वको तेस्रो अग्लो हिमाल अर्थात् कञ्चनजङ्घा (८५८६ मिटर) को आकर्षक हिमाली दृश्य छ । यस क्षेत्रमा लिम्बु, तामाङ, राई, लेप्चा, मगर जस्ता विभिन्न जातजातिहरूको बसोबास रहेको छ । यो नेपालको एक मात्र लेप्चा गाउँ पनि यहीं रहेको छ । यस नगरपालिकामा यि बाहेकका अन्य धेरै पर्यटकीय क्षेत्रहरू रहेका छन् । जसलाई यहाँ उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नम्बर ३८ वडागत विद्यमान पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण

सि.नं	पर्यटकीय स्थलहरूको नाम	पर्यटकीय स्थल रहेको बस्तीको टोलको नाम	समुदायले के फाइदा प्राप्त गरेका छन् ?	यसले कस्तो खालको जोखिम सिर्जना गरेको छ ?	जोखिम न्यूनीकरणका लागि के गर्ने पर्ला ?
	वडा नं १				
१	थुम्के पर्यटनक्षेत्र	लालिगुराँस टोल	आर्थिक लाभ	पर्यटन क्षेत्रमा फोहरमैला	जनचेतना अभिवृद्धि
२	करिअप्पा क्षेत्र	हिमाली टोल	रोजगारी सिर्जना	पूर्वाधार निर्माण गर्दा वातावरणीय क्षति	वातावरणीय अध्ययन
३	मानेभञ्ज्याङ चित्रे गुम्बा	सुनाखरी टोल	स्थानीय उपजको बजारीकरण		पर्यटन प्रवर्धन
	वडा नं २				
४	वनबाटिका पार्क	परिवर्तन टोल	व्यापार व्यवशाय र अर्थोपार्जन	सरसफाईमा कमी	जनचेतना
५	जरायोटा र सिमसार	देउराली टोल	व्यापार व्यवशाय र अर्थोपार्जन		व्यवस्थित गर्नु पर्ने
६	पशुपतिनगर बजार	समृद्धि, देउराली र परिवर्तन टोल	व्यापार व्यवशाय र अर्थोपार्जन	आगलागि र सवारी दुर्घटना	सडक सुरक्षामा ध्यान
७	सीमाना क्षेत्र	मखमली र सुनाखरी टोल		पर्यटनमैत्री वातावरण नभएको	बजार व्यस्थापन समिति
८	साततले झरना	मानेडाँडा टोल	व्यापार व्यवशाय र अर्थोपार्जन		
	वडा नं ३				
९	बुद्धपार्क	बुद्धपार्क, बौद्धधाम	होटल व्यवसाय		पर्यटन प्रवर्धन
१०	तीन तल्ले झर्ना	प्रगति, कालीदेवी	पर्यटन		पर्यटन प्रवर्धन
११	सात तल्ले झर्ना	कट्टेबुङ्ग	पर्यटन		पर्यटन प्रवर्धन
१२	कृष्ण मन्दिर		पूर्वकै सबैभन्दा ठूलो प्रणामी मन्दिर		पर्यटन प्रवर्धन

सि.नं	पर्यटकीय स्थलहरूको नाम	पर्यटकीय स्थल रहेको बस्तीको टोलको नाम	समुदायले के फाइदा प्राप्त गरेका छन् ?	यसले कस्तो खालको जोखिम सिर्जना गरेको छ ?	जोखिम न्यूनीकरणका लागि के गर्ने पर्ला ?
१३	कौडे दह	सिमसार क्षेत्र			पर्यटन प्रवर्धन
	वडा नं ४				
१४	अन्तुपोखरी	अन्तुपोखरी	होटल व्यावसाय, मनोरञ्जन		पर्यटन प्रवर्धन
१५	गुफापातल	छब्बीसे गुफापातल	पार्क, भ्युटावर, सिमा क्षेत्रमा		पर्यटन प्रवर्धन
१६	देवघाट संरक्षणक्षेत्र		४० फिटको गुफा, चमेरे गुफा		पर्यटन प्रवर्धन
१७	पहरे पर्यटन	आदर्श टोल			पर्यटन प्रवर्धन
	वडा नं ५				
१८	अन्तुडाँडा	झुल्केघाम टोल	होमस्टे, होटल		पर्यटन प्रवर्धन
१९	मेची सिद्धी दोभान	रोड टोल	व्यवसाय सञ्चालन		पर्यटन प्रवर्धन
	वडा नं ६				
२०	कन्याम	चालिसे गुम्बाटोल	होटल, होमस्टे,	फोहरमैला प्रदूषण दुर्घटना	सचेतीकरण
२१	थलथले पोखरी	थलथले टोल	पानीको स्रोत संरक्षण		पर्यटन प्रवर्धन
२२	गुगल पोइण्ट	उत्तरे टोल	सूर्योदयको दृश्यावलोकन		पर्यटन प्रवर्धन
२३	सिद्धिखोला तटीय क्षेत्र		पिकनिक, क्याम्प फायर, माछा		पर्यटन प्रवर्धन
	वडा नं ७				
२४	कन्याम	चियावारी टोल	आर्थिक लाभ रोजगारको सिर्जना	पर्यटन क्षेत्रमा फोहरमैला	जनचेतना अभिवृद्धि
२५	क्युवा गुफा	गुप्ती सुकेपोखरी	हालसम्म पहिचान मात्र भएको		वातावरणीय अध्ययन
	वडा नं ८				
२६	जगदिश्वर शिवालय मन्दिर		आयआर्जन		पर्यटन प्रवर्धन
२७	शहिद पार्क				पर्यटन प्रवर्धन
२८	माने				पर्यटन प्रवर्धन

सि.नं	पर्यटकीय स्थलहरूको नाम	पर्यटकीय स्थल रहेको बस्तीको टोलको नाम	समुदायले के फाइदा प्राप्त गरेका छन् ?	यसले कस्तो खालको जोखिम सिर्जना गरेको छ ?	जोखिम न्यूनीकरणका लागि के गर्ने पर्ला ?
२९	ग्लास ब्रिज				पर्यटन प्रवर्धन
३०	जीपलाईन				पर्यटन प्रवर्धन
	वडा नं ९				
३१	सुन्दरगैरी, सुदुङ र काजीफाटक	सुन्दरगैरी, सुदुङ, काजीफाटक टोल	होटल व्यवसाय र चिया पसलहरू छन्	होटलहरू थोरै भएकाले जोखिम छैन	फोहर व्यवस्थापन समयमै गर्नु पर्छ
३२	माईली पाथिभारा		आयआर्जन		पर्यटन प्रवर्धन
	वडा नं १०				
३३	फिक्कल बजार	साई प्रशान्ति	व्यापार बृद्धि	नभएको	पर्यटन प्रवर्धन
३४	सिम्पानी	नयाँचोक	व्यापार बृद्धि	नभएको	पर्यटन प्रवर्धन
३५	स्वामी पार्क	स्वामी डाँडागाउँ	व्यापार बृद्धि	नभएको	पर्यटन प्रवर्धन
३६	फेन्सोड गुम्बा पार्क	गुम्बापथ	आयआर्जन	नभएको	पर्यटन प्रवर्धन
	वडा नं ११				
३७	पञ्चकन्या मन्दिर	पञ्चकन्या टोल	व्यावसाय		पर्यटन प्रवर्धन
	वडा नं १२				
३८	मूर्तिडाँडा				पर्यटन प्रवर्धन
	वडा नं १३				
३९	बोझोघारी		सिमसार		पर्यटन प्रवर्धन
	वडा नं १४				
४०	जिमिराजा जिमिरानी	जिमिखाँद	पुजा, जीविकोपार्जन		पर्यटन प्रवर्धन
४१	मसैले डाँडा	बतासे	सूर्योदय अबलोकन		पर्यटन प्रवर्धन
४२	होइसेर ने खेलिङ गुम्बा	ठूलो बर्दु	जेष्ठ नागरिक मनोरञ्जन		पर्यटन प्रवर्धन
४३	कटुवाल भन्ज्याङ डाँडा	हजुरे कटुसे	प्राकृतिक दृश्यावलोकन		पर्यटन प्रवर्धन
यि बाहेक यस नगरपालिकामा मठ, मन्दिर, गुम्बा, चर्च, देवीथान लगायतका सयौं धार्मिक र आध्यात्मिक सम्पदाहरू छन् जसलाई धार्मिक र आध्यात्मिक पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न सकिन्छ ।					
श्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०					

४.३ सुरक्षित पर्यटनका लागि देखिएका समस्या वा अभावहरू:

तालिका नम्बर ३९ पर्यटन क्षेत्रको हालको अवस्था र आगामी दिनमा गर्नुपर्ने कार्यहरूको विवरण

हालको अवस्था	आगामी दिनमा गर्नुपर्ने कार्यहरू
पर्यटन विकास समितिको संस्थागत व्यवस्था नभएको	<ul style="list-style-type: none"> ● नगरपालिकास्तरीय पर्यटन प्रवर्धन परिषदको गठन ● पर्यटकीय स्थलहरूमा पर्यटन प्रवर्धन समितिहरूको गठन ● विषयगत क्षेत्रको सञ्चालन समितिको गठन गर्ने । जस्तै: यातायात घोडचढी पोशाक आदि ● यस्ता समिति र उपसमितिहरूको नियन्त्रण नियमन रेखदेख नगरपालिकास्तरीय पर्यटन प्रवर्धन समितिले गर्ने गरी कार्यविधि तयार गर्ने ।
पर्यटकहरूको आगमन दर्ता गर्ने व्यवस्था नभएको र वार्षिक आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूको आगमन सङ्ख्या किटान नभएको	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय पर्यटन प्रवर्धन समितिहरूले सो पर्यटकीय क्षेत्रमा आउने पर्यटकहरूको अभिलेखीकरण गर्ने । ● यसरी अभिलेख तयार गर्दा स्वदेशी विदेशी महिला पुरुष पर्यटनको उद्देश्य सो क्षेत्रमा बिताउने दिनहरू समेतको अभिलेख तयार गर्ने ।
<ul style="list-style-type: none"> ● पर्यटन सूचना केन्द्र स्थापना नभएको ● पर्यटक सहायता कक्ष (Help desk) नभएको ● सिसि क्यामेराबाट पर्यटकहरूको निगरानी गर्ने व्यवस्था नभएको पर्यटकहरूको आपत्कालीन अवस्थाका लागि स्वास्थ्य तथा प्राथमिक उपचारको व्यवस्था नभएको ● पर्यटन क्षेत्रको नक्सा र पर्यटन सूचना बोर्ड नराखिएको ● पर्यटन क्षेत्रमा प्राप्त गरिने सेवाको दररेटको बोर्ड नराखिएको 	<ul style="list-style-type: none"> ● हरेक पर्यटकीय स्थलमा पर्यटन सूचना केन्द्रको स्थापना गर्ने । ● यसमा नै पर्यटक सहायता कक्षको व्यवस्था गर्ने । ● आवश्यकतानुसार सिसि क्यामेरा जडान गर्ने र त्यसको निगरानी पर्यटन सूचना केन्द्रमा हुने व्यवस्था मिलाउने । ● प्राथमिक उपचार सामग्री र आपत्कालीन औषधीहरू सहितको व्यवस्था गर्ने । ● पर्यटन क्षेत्रमा प्राप्त गरिने सेवाको दररेटको बोर्ड राख्ने जसले गर्दा पर्यटकहरू ठगिनबाट बचुन र यस क्षेत्रले बदनाम झेल्नु नपरोस्। ● यसमा होटलको, लजको, पोशाक, फोटो, भिडियो आदि सबै पक्षको दररेट समावेश गर्ने ।
पर्यटन क्षेत्रमा सुरक्षाकर्मीहरूको उपस्थिति नरहेको र पर्यटकहरूको सुरक्षाका लागि प्रभावकारी कार्यहरू नगरिएका	<ul style="list-style-type: none"> ● पर्यटन क्षेत्रमा नगर प्रहरी तथा नेपाल प्रहरीको उपस्थिति गराउन सम्बद्ध निकायले आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।
यातायात सुविधा रहेको तर पूर्णरूपमा व्यवस्थापन हुन नसकेको	<ul style="list-style-type: none"> ● यातायातका लागि सबैले देख्ने स्थानमा दररेट राख्ने। ● यातायात व्यवसायीहरूलाई अतिथि सत्कार सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने ।

हालको अवस्था	आगामी दिनमा गर्नुपर्ने कार्यहरू
	<ul style="list-style-type: none"> ● कमसेकम फिक्कल देखि पर्यटकीय क्षेत्रसम्मको यातायातको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।
पर्यटन क्षेत्रको आकर्षणमा खासै ध्यान नपुगेको	<ul style="list-style-type: none"> ● पर्यटन क्षेत्रमा भएका टहराहरू लगायतका संरचनाहरूमा आकर्षक निर्माण र रंगको प्रयोग गर्ने । ● सकेसम्म बढी कलात्मक र आकर्षक बनाउन प्रयाश गर्न ।
पर्यटन प्रवर्धन र पर्यटक सुरक्षा	<ul style="list-style-type: none"> ● होटल व्यवसायीहरू र सम्बद्ध क्षेत्रका प्रतिनिधिहरूलाई पर्यटन सुरक्षा सम्बन्धी अभिमुखीकरण तथा तालिम सञ्चालन गर्ने
प्रतिकार्य टोलीलाई तालिम तथा अभिमुखीकरण नभएको	<ul style="list-style-type: none"> ● पर्यटन प्रवर्धन समिति प्रतिकार्य टोली होटल व्यवसायी पर्यटन व्यवसायीहरूका लागि विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्य सम्बन्धी अभिमुखीकरण तथा तालिमको व्यवस्था
पर्यटन स्थलको जोखिम लेखाजोखा तथा सुरक्षित पर्यटन योजना नभएको	<ul style="list-style-type: none"> ● पर्यटकीय स्थलहरूको सडकटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण गरी नक्सा सहितको सुरक्षित पर्यटन योजना तयार गर्ने । ● पैदल मार्गको पर्यटन सुरक्षा योजना तयार गर्ने ।
पर्यटकीय स्थलमा प्रतिकार्य टोली गठन नभएको	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय होटल पर्यटन व्यवसायी युवा क्लब तथा स्थानीय नागरिकहरू सम्मिलित प्रतिकार्य टोलीको व्यवस्था गर्ने
सचेतनामूलक होडिडबोर्ड तथा आपत्कालीन सम्पर्क नम्बर नभएको	<ul style="list-style-type: none"> ● पूर्वसूचना र सचेतनामूलक जानकारीहरू समेटिएको होडिडबोर्ड तयार गरी पर्यटकीय स्थलहरूमा स्थापना गर्ने ● पर्यटकीय स्थलहरूमा आपत्कालीन सहायता गर्ने निकायहरूको सम्पर्क नम्बर राख्ने
पर्यटकीय स्थलहरूमा पूर्वसूचना तथा पूर्व चेतावनीका क्रियाकलापहरू नभएको	<ul style="list-style-type: none"> ● बाटोमा तथा पर्यटकीय क्षेत्रमा कुनै पनि प्रकारका विपद्जन्य घटनाहरू भएमा सोको पूर्वचेतावनी तथा जानकारी नगर प्रवेश गर्ने स्थानमा गराउने
सहकार्य तथा समन्वयको अभाव भएको	<ul style="list-style-type: none"> ● सुरक्षा निकायहरू नगरपालिका रेडक्रस जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति साझेदार निकायहरू राष्ट्रिय पर्यटन बोर्ड पर्यटकीय स्थल व्यवस्थापन समिति प्रतिकार्य टोलीलगायत विपद् प्रतिकार्यमा सहयोग गर्ने निकायहरूसँग निरन्तर समन्वय गर्ने
विपद् प्रतिकार्यका लागि तालिमप्राप्त जनशक्तिको अभिलेख नभएको	<ul style="list-style-type: none"> ● विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धी तालिमप्राप्त जनशक्तिहरूको विवरण अद्यावधिक गरीराख्ने
नयाँ पर्यटकीय क्षेत्रको खोजी र प्रवर्धन	<ul style="list-style-type: none"> ● नगरपालिकामा भएका अन्य पर्यटकीय क्षेत्रहरूको खोजी तथा प्रवर्धन गर्ने ।

हालको अवस्था	आगामी दिनमा गर्नुपर्ने कार्यहरू
	<ul style="list-style-type: none"> पर्यटकीय क्षेत्रमा पर्यटकहरूलाई आकर्षण गराउने पूर्वाधारहरूको निर्माण यातायातको लागि पूर्वाधारहरूको निर्माण र प्रचार प्रसार गर्ने।

४.४ उत्थानशील सहर निर्माणका लागि दश तत्वहरू र यसका लागि गर्नुपर्ने कामहरू :

सेण्डाई कार्यढाँचा अनुसार उत्थानशील नगर निर्माणको लागि निम्न लिखित आवश्यक तत्वहरू तोकिएको छ । जुन कामहरू सन् २०३० सम्ममा पूरा गरी विपद् उत्थानशील नगरपालिका बनाउनका लागि सूर्योदय नगरपालिकाले UNDRR को Official Participant हैसियतले कामको थालनी गरेको छ । यसका लागि सन् २०३० सम्ममा पूरा गर्नु पर्ने कामहरू निम्नानुसार पहिचान भएको छ ।

उत्थानशील सहरका १० तत्वहरू

१. उत्थानशीलताको लागि संस्थागत क्षमता सुदृढीकरण
२. वर्तमान र भविष्यमा हुनसक्ने विपद् जोखिम परिदृश्यहरू पहिचान र प्रयोग
३. उत्थानशीलताका लागि बलियो वित्तीय क्षमताको विकास
४. उत्थानशील सहरी विकास र डिजाईन अनुसरण
५. प्राकृतिक पर्या-प्रणालीहरूद्वारा प्रतिपादित अवस्थाको सुरक्षाका लागि प्राकृतिक क्षेत्रहरू संरक्षण
६. उत्थानशीलताको लागि संस्थागत क्षमता विकास
७. उत्थानशीलताको लागि सामाजिक क्षमता पहिचान र सुदृढीकरण
८. पूर्वाधारहरूको उत्थानशीलता बृद्धि
९. प्रभावकारी पूर्वतयारी र विपद् प्रतिकार्यको सुनिश्चितता
१०. शीघ्र पुनर्लाभ र अझ राम्रो निर्माण

तालिका नम्बर ४० उत्थानशील संस्थागत क्षमता सुदृढीकरणका लागि निम्न लिखित कार्यहरू गरिनेछः

सिनं	क्रियाकलाप	कार्यान्वयन भइसकेको	२०२५ सम्ममा	२०३० सम्ममा
१	आवश्यकता १ : उत्थानशीलताको लागि सँगठन सुदृढीकरण			
१.१	शासकीय संरचना			
क	पालिकास्तरमा विपद् व्यवस्थापन समितिको गठन (समावेशी)			
ख	वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको गठन (समावेशी)			
ग	विषयगत समिति (Cluster) गठन र परिचालन (समावेशी)			
घ	युवा स्वयम् सेवक टोली गठन र परिचालन (समावेशी)			
ङ	द्रुत लेखाजोखा समूह गठन र परिचालन			
च	विद्यालयमा विपद् व्यवस्थापन समिति गठन र परिचालन			
छ	स्वास्थ्य संस्थाहरूमा RRT-Rapid Response Team गठन			
ज	स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र युनिट गठन			
१.२	नीतिगत व्यवस्था			

सिनं	क्रियाकलाप	कार्यान्वयन भइसकेको	२०२५ सम्ममा	२०३० सम्ममा
क	स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन			
ख	स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नीति			
ग	स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण रणनीतिक कार्ययोजना			
घ	स्थानीय जलवायु अनुकूलन योजना			
ङ	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना			
च	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना			
छ	स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र सञ्चालन कार्यविधि			
ज	विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यविधि			
झ	व्यवसायिक निरन्तरता योजना निर्माण मार्गदर्शन/कार्यविधि			
ञ	जोखिम सम्वेदनशील भू-उपयोग योजना			
ट	विपद् पिडितहरूका लागि राहत मापदण्ड			
ठ	स्थानीय द्रुत लेखाजोखा कार्यविधि			
ड	पालिका र वडास्तरमा खोज तथा उद्धार सामग्री भण्डारण			
ढ	विकास निर्माणका काममा विपद् प्रभाव मूल्याङ्कन कार्यविधि निर्माण			
ण	खुल्ला तथा सुरक्षित स्थान पहिचान र नक्साङ्कन			
त	जोखिम क्षेत्रमा हेलिप्याडको निर्माण			
२	आवश्यकता २ : वर्तमान र भविष्यमा हुनसक्ने विपद् जोखिम परिदृश्यहरू पहिचान र प्रयोग			
क	समुदायस्तरमा विपद् जोखिम व्यवस्थापनको बारेमा क्षमता विकास तालिम			
ख	वडा र समुदायस्तरको विपद् जोखिम न्यूनीकरण योजना			
ग	वडास्तरमा द्रुत लेखाजोखा समितिहरूलाई द्रुत लेखाजो सम्बन्धी तालीम उपलब्ध गराउने र ०-२४ घण्टा भित्रै मान्यता प्राप्त फर्मेटमा पालिकामा सूचना उपलब्ध गराईसक्ने संरचनाको निर्माण गर्ने ।			
घ	वडाबाट प्राप्त सूचनालाई ०-२४भित्र जिल्ला र प्रदेशमा पठाउनेका लागि सूचनालाई स्क्रीनिङ गर्न कार्यविवरण सहित जिम्मेजारी तोक्ने ।			
ङ	पालिकास्तरमा स्वयम् सेवक टोली गठन र परिचालन कार्यविधि			
च	स्वयम् सेवकहरूलाई बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Multi Cluster Initial Rapid Assessment-MIRA) सम्बन्धी तालीम/पुनर्ताजगी तालीम			
छ	समुदायको अगुवाइमा वडा र समुदायस्तरको जोखिम पहिचान र नक्साङ्कन तथा अध्यावधिक गर्ने ।			
ज	सम्भावित विपद्हरूको विषयमा नियमित रूपमा समुदायमा नमूना अभ्यासहरू गर्ने ।			

सिनं	क्रियाकलाप	कार्यान्वयन भइसकेको	२०२५ सम्ममा	२०३० सम्ममा
झ	पालिका तथा वडास्तरमा जनप्रतिनिधिहरूलाई विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा कानूनी व्यवस्थाका बारेमा तहगत क्षमता विकास तालिम			
३	आवश्यकता ३ : उत्थानशीलताका लागि बलियो वित्तीय क्षमताको विकास			
क	बीमा कार्यक्रम वारेमा समुदायसँग नियमित अन्तरसंवाद कार्यक्रम			
ख	भवन निर्माण संहिता र भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माणका बारेमा परामर्श शिविर			
ग	पालिका क्षेत्रका सबै घर सूचीकृत गर्ने र अवस्था अनुसार सुधारको योजना निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने ।			
घ	विपन्न महिला उद्धमीहरूलाई १०० प्रतिशत बीमा र सुलभ ऋण प्रवाह कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।			
ङ	व्यवसायिक निरन्तरता योजना निर्माण कार्यविधि तयार गरी लागु गर्ने ।			
च	कृषि र पशुपालन क्षेत्रमा बीमाप्रक्रिया सहज र अनिवार्य बनाउने			
छ	विपद्को क्षेत्रमा लगानी बढाउन वित्तीय संस्थाहरूसँग लगानी बैठकहरू आयोजना गरी समन्वय गर्ने ।			
ज	सामाजिक सुरक्षा भत्ताहरूलाई मनसुन अगाडि र डिएचएमले रेडएलर्ट सूचना जारी गरे पछि तत्काल सम्वन्धित क्षेत्रमा सो रकम उपलब्ध गराउन सक्ने गरी कार्यविधि र नीतिमा परिमार्जन गर्ने ।			
झ	विपद् पिडितहरूको आवास निर्माणमा १० प्रतिशत लागत सहभागितामा खर्च गर्न पाउँने गरी स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोष परिचालन कार्यविधिमा परिमार्जन गर्ने ।			
४	आवश्यकता ४ : उत्थानशील सहरी विकास र डिजाइन अनुशरण			
क	भूमिको वर्गीकरण गर्ने सो अनुसारको विकास निर्माण केन्द्रित गर्ने			
ख	जोखिम संवेदनशील भूउपयोग योजना निर्माण गरी लागु गर्ने ।			
ग	१ घर एक धारा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने			
घ	विकास निर्माणमा विपद् प्रभाव मूल्याङ्कन कार्यविधि निर्माण गरी लागु गर्ने			
ङ	वातावरण प्रभाव मूल्याङ्कन निर्देशिका तयार गरी लागु गर्ने ।			
च	पालिकाले आफ्नो भवन निर्माण मापदण्ड निर्माण गरी लागु गर्ने			
	भवन संहिताका विषयमा वडा र समुदायस्तरमा परामर्श शिविरहरू गर्ने			
छ	उचित निकास सहितको एकीकृतढलनिकास गुरुयोजना निर्माण गरी लागु गर्ने ।			
ज	उत्थानशील सहरी विकासका लागि बेसलाइन तयार गर्ने			

सिनं	क्रियाकलाप	कार्यान्वयन भइसकेको	२०२५ सम्ममा	२०३० सम्ममा
झ	व्यस्त बजारहरू फिक्कल बजार, पशुपती नगर, हर्कटे बजार तथा कन्याम क्षेत्रमा सडक पेटीहरू निर्माण गर्ने ।			
ञ	विहिवारे हाटबजारलाई उपयुक्त स्थानमा जग्गा व्यवस्था गरी व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्ने ।			
ट	पानीको मुहान पहिचान गरी संरक्षण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने			
ठ	व्यस्त बजारमा थप सार्वजनिक शौचालयहरू निर्माण गर्ने			
ड	सवारी पार्किङका लागि बिभिन्न स्थानको पहिचान गरी जग्गा प्राप्त गर्ने र सवारी पार्किङको व्यवस्था मिलाउने ।			
ढ	सबै टोलहरूमा दमकल पुग्नसक्ने सडक बिस्तार गर्ने ।			
ण	दमकलमा पानी भर्नका लागि बजार क्षेत्र लगायतका उपयुक्त स्थानमा खानेपानीसँग समन्वय गरी वाटर हाइड्रेण्ट बनाउने ।			
त	पेट्रोल पम्पको मापदण्ड तयार गर्ने ।			
थ	नगरमा फोहर व्यवस्थापन गर्न पब्लिक प्राइभेट पार्टनरसिप मोडेलमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।			
द	बजार क्षेत्रमा पर्याप्त मात्रामा डस्टविनहरू राख्ने व्यवस्था मिलाउने ।			
ध	भान्साकोठाको मापदण्ड तयार गरी पालिका क्षेत्रमा कार्यान्वयन गर्ने			
न	नेपाल प्रहरी, ट्राफिक तथा स्थानीय समुदायसँगको सहकार्यमा सडक सुरक्षा सम्बन्धी सघन कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।			
प	सामुदायिक कुकुरको कारणबाट हुनसक्ने समस्याका लागि समुदायस्तरमा योजना निर्माण गरी न्यूनीकरणका कार्यहरू गर्ने ।			
फ	बढ्दो सहरी विकासलाई ध्यानमा राखेर सुरक्षित क्षेत्र, पूर्वसूचना, दमकल छिर्ने बाटोको व्यवस्थापनका कुराहरूलाई क्रमागत विकाससँग प्रदेश र सङ्घीय सरकारको साझेदारीलाई व्यापक बनाउने ।			
ब	घर निर्माण गर्ने क्रममा व्यक्तिगत पार्किङको व्यवस्था स्वयम् घरधनीले गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने प्रावधानको पालना अनिवार्य गराउने।			
भ	नगरपालिकाले बाषिक बजेट विनियोजन गर्दा सुरक्षित विद्युतीकरणमा पनि योजना तर्जुमा गरी आवश्यक बजेटको व्यवस्था गर्ने ।			
५	आवश्यकता ५ : प्राकृतिक पर्या-प्रणालीहरूद्वारा उपलब्ध अवस्थाको सुरक्षाका लागि प्राकृतिक संरक्षित क्षेत्रहरू संरक्षण			
क	पर्यटन सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि निर्माण गर्ने ।			
ख	नगरपालिकास्तरीय पर्यटन प्रवर्धन परिषद्को गठन			
ग	तोकिएको पर्यटकीय स्थलहरूमा पर्यटन प्रवर्धन समितिहरूको गठन			
घ	पर्यटन प्रवर्धन समितिको माताहतमा रहने गरी विषयगत क्षेत्रको सञ्चालन समितिको गठन गर्ने ।जस्तै: यातायात घोडचढी पोशाक आदि।			

सिनं	क्रियाकलाप	कार्यान्वयन भइसकेको	२०२५ सम्ममा	२०३० सम्ममा
ड	हरेक पर्यटकीय स्थलमा पर्यटन सूचना केन्द्रको स्थापना गर्ने ।			
च	पर्यटन प्रवर्धन गरिएका क्षेत्रहरूमा पर्यटक सहायता कक्षको व्यवस्था गर्ने			
छ	स्थानीय उत्पादन, संस्कार, भेषभूषा, प्रविधि, लोप भइरहेको बीउ विजनहरूको नक्शांकन तथा अभिलेखीकरण र सम्बर्द्धनको काम गर्ने ।			
ज	होमस्टे प्रवर्धन कार्यक्रम			
झ	विद्यालयहरूका पर्यटन व्यवसाय वारेमा अतिरिक्त क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने । जस्तै महोत्व, मेला, प्रदर्शनी आदी			
ञ	जलवायु र जलवायु परिवर्तनका बारेमा तल्लो तहसम्म सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू गर्नका लागि पर्चा, पम्प्लेट, रेडियो जिंगल तथा प्रतियोगितात्मक कार्यक्रमहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने ।			
ट	पालिका क्षेत्रहरूमा सञ्चालित कारखानाहरूमा कार्वन फिल्टर र केमिकल व्यवस्थापनको नीतिगत व्यवस्थापन गर्ने। स्थानीय कारखानाहरूमा स्थानीय समुदायको रोजगारीमा पहुँचको नीतिगत व्यवस्थापन र अनुगमन गर्ने ।			
ठ	सिमा क्षेत्रबाट आयात हुने खाद्य तथा मासुजन्य पदार्थहरूबाट हुनसक्ने जोखिमहरूको पहिचान गर्ने र यस खालको जोखिमहरूलाई रोक्नका लागि नीतिगत व्यवस्था गर्ने।			
आवश्यकता ६ : उत्थानशीलताको लागि संस्थागत क्षमता विकास				
क	स्थानीय भाषामा सचेतनामूलक क्रियाकलापहरूको पहिचान र नियमित अध्यावधिक			
ख	स्थानीय भाषामा तालिम कोर्सहरूको विकास गरी कार्यान्वयन गर्ने			
ग	दक्ष मानवश्रोत विकासका क्षेत्रहरू पहिचान गरी थप क्षमता विकास गरेर पालिकाको रोष्टरमा राख्ने र नियमित अध्यावधिक र सुदृढीकरण गर्ने ।			
घ	स्वयम् सेवक तालिम र संस्थागत रूपमा विपद्को बेलामा परिचालन गर्ने			
ङ	जोखिम पहिचान र योजना कार्यान्वयनमा समुदायको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने।			
च	ज्ञान आदान प्रदानका लागि फोरमहरूको विकास गर्ने ।			
७ आवश्यकता ७ : उत्थानशीलताको लागि सामाजिक क्षमता पहिचान र सुदृढीकरण				
क	विपद् व्यवस्थापनका लागि विद्यालय देखि अभिभावक सम्म अभियान सञ्चालन गर्ने			
ख	सबै विद्यालयमा पर्याप्त विषयगत शिक्षकहरूको उपस्थिति गराउने ।			
ग	उच्च जोखिम क्षेत्रहरूमा खुल्ला र सुरक्षित स्थानहरूको पहिचान ।			
घ	आयआर्जनमा महिला सहभागिता प्रवर्धन गर्ने			

सिनं	क्रियाकलाप	कार्यान्वयन भइसकेको	२०२५ सम्ममा	२०३० सम्ममा
ड	निर्णय तहका संरचनाहरूमा ५० प्रतिशत लैङ्गिक समानताको अवस्था सिर्जना गर्ने ।			
च	सार्वजनिक सेवाहरूमा सिमान्तकृत समुदायका पहुँच र सहभागिता बढाउने			
८ आवश्यकता ८ : पूर्वाधारहरूको उत्थानशीलता बृद्धि Increase Infrastructure Resilience				
क	निर्माण कार्यमा विपद् प्रभाव मूल्याङ्कन कार्यविधि निर्माण र कार्यान्वयनका लागि नीतिगत संरचना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।			
ख	भवन निर्माणमा भूकम्प प्रतिरोधि प्रविधिलाई अनिवार्य गराउने ।			
ग	कम्तीमा खानेपानी (कुवा, धारा, ट्युबवेल) सुरक्षित छ वा छैन भन्ने बारेमा नियमित जाँज गर्नु पर्छ भन्ने कुराको सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सघन रूपमा सञ्चालन गर्ने ।यो विपद्को समयमा होस वा सामान्य अवस्थामा । पानी शुद्धिकरणका प्रविधिहरूका बारेमा समुदायस्तरमा सामग्री र प्रविधिहरू वितरण गर्ने ।			
घ	विद्युतीय दुर्घटना कसरी हुन्छ ? र कसरी वच्न सकिन्छ भन्ने बारेमा क्षमता विकास तालिमहरू सञ्चालन गर्ने । खास गरी भान्सा कोठा सुरक्षा (आगो, विद्युत र ग्याँस, सामग्री व्यवस्थापन) को विषयमा प्रत्येक घरका महिलाहरूलाई क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गर्ने ।			
ङ	सडक सुरक्षाको बारेमा सचेतना तथा पूर्वाधारको विकास गर्ने ।			
च	समुदायमा सञ्चारको पहुँचको आधारमा सूचना प्रणाली र संरचनाहरू सेटअप गर्ने ।			
छ	कम्तीमा सरकारले निशुल्क उपलब्ध गराउने भनेको औषधीहरू सबैको सरल पहुँच र अनिवार्य उपलब्ध हुने अवस्था सिर्जना गर्ने ।			
ज	सरुवा रोग नियन्त्रणका लागि आवश्यक भौतिक दुरी कायम गर्ने वसाइका संरचनाहरूको विकास गर्ने ।			
झ	प्रत्येक स्वास्थ्य चौकीहरूमा कम्तीमा RRT र स्वास्थ्य प्रतिकार्य योजना अनिवार्य बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउने ।			
ञ	प्रत्येक विद्यालयमा बृहत विद्यालय सुरक्षा योजना कार्यविधि अनिवार्य रूपमा कार्यान्वयन गराउने ।			
ट	जोखिममा रहेको समुदायलाई केन्द्रित गरेर पालिकास्तरमा कम्तीमा २५ जना विपद् प्रतिकार्यमा दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने ।			

सिनं	क्रियाकलाप	कार्यान्वयन भइसकेको	२०२५ सम्ममा	२०३० सम्ममा
	प्रत्येक वडास्तरमा विपद् प्रतिकार्यका लागि पहिचान भएको जोखिमका आधारमा प्रतिकार्यका सामग्री भण्डारण गर्ने । यसरी भण्डारण गरिएका सामग्रीहरूको सुरक्षा निकाय र समुदायको जानकारीमा रहनु जरुरी छ ।			
९	आवश्यकता ९ : प्रभावकारी पूर्वतयारी र विपद् प्रतिकार्यको सुनिश्चितता Ensure Effective Preparedness and Disaster Response			
क	खोला, खोल्सी, कुलो दर्ता प्रक्रिया मिलाउने र वहाव क्षेत्रको मापदण्ड निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने,			
ख	सडकको क्षमता अनुसार सवारी सञ्चालनको मापदण्ड तयार गरी लागु गर्ने			
ग	फिक्कल, पशुपतीनगर, हर्कटे र कन्याम क्षेत्रमा व्यवस्थित सडकपेटी निर्माण गर्ने			
घ	वडा नं ११ को वडा कार्यालय र वडा नं १२ को मूर्तिडाँडामा सामुदायिक अर्थिङ प्रणाली जडान गर्ने ।			
ङ	वडा न ७ को सिर्जना टोल, अम्बीटार, सिरुवानी, गुप्ती टोल, रमाइलो टोल र सिग्राम बस्ती र जङ्गल सिमाना क्षेत्रमा खानेपानीसँग समन्वय गरी आवश्यक स्थानहरूमा आगलागिको जोखिम न्यूनीकरणका लागि वाटर हाइड्रेण्टहरू निर्माण गर्ने ।			
च	वडा नं १० फिक्कल बजार क्षेत्रमा दमकल चल्ने स्थानमा खानेपानीसँग समन्वय गरी वाटर हाइड्रेण्टहरू निर्माण गर्ने ।			
छ	वडा नं ४, ९ र १३ को सुखा क्षेत्रका सुक्खा क्षेत्रहरूको माथिल्लो भागहरूमा ठूला पोखरी निर्माण गरी आकासे पानी सङ्कलन जलचर संरक्षण र हरित अभियान सञ्चालन गर्ने ।			
ज	विपद् प्रतिकार्यका लागि आवश्यक पर्ने खोज तथा उद्धार सामग्रीहरू तथा उद्धारकर्मीहरूका लागि व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्रीहरूको खरिद तथा भण्डारण गर्ने ।			
झ	पर्यटन क्षेत्रमा आपत्कालीन अवस्थाको लागि आवश्यक पूर्वतयारी गर्ने।			
ञ	सार्वजनिक स्थानहरूमा आपत्कालीन सम्पर्क नम्बरहरूको साइबोर्डहरू राख्ने ।			
१०	आवश्यकता १० : शिघ्र पुनर्लाभ र पहिला भन्दा वलियो र अझ राम्रो निर्माण Expedite recovery and build back better			
क	विषयगत समिति र क्लष्टरहरूको त्रैमासिक बैठक			
ख	पहिरो र आगलागिको विषयमा बार्षिक रूपमा नमूना घटना अभ्यास			
ग	वडास्तरमा द्रुत लेखाजोखा समिति गठन र परिचालन गर्ने ।			

सिनं	क्रियाकलाप	कार्यान्वयन भइसकेको	२०२५ सम्ममा	२०३० सम्ममा
घ	पहिचान गरिएको जोखिम क्षेत्रको वडाहरूमा खोज तथा उद्धारका आधारभूत सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने ।			
ङ	वडा नं ११ तीनघरे क्षेत्रको पोखरी संरक्षण र प्रवर्धन गर्ने ।			
च	विपद् व्यवस्थापनका लागि अन्तरवडा समन्वय बैठक गरी साझा योजना निर्माण गर्ने ।			
छ	विपद् व्यवस्थापनका कामहरूको प्रभावकारीता बारेमा त्रैमासिक समीक्षा कार्यक्रम			
ज	ढुङ्गाखानी उत्खनन गर्दा पानीको मुहान सुकेका क्षेत्रहरूमा (मन्यावुद्ध, शान्ति टोल, सुनखरी टोल) खानेपानीको प्रवन्ध मिलाउने			
झ	विद्यालयको भौतिक संरचनाहरूलाई अपाङ्गता र बालमैत्री, महिलामैत्री बनाउने ।			
ञ	पूर्वाधार विकास निर्माणका लागि खानेपानी, सिचाई, दूर सञ्चार, सडक तथा विद्युत प्राधिकरणबीच समन्वय बैठक बस्न नीतिगत निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्ने ।			
ट	विपद् प्रभावित र लक्षित बर्ग केन्द्रित आय आर्जनका कार्यक्रमहरू बनाई लागु गर्ने।			

परिच्छेद पाँच : क्षमता विश्लेषण

५.१ स्वास्थ्य क्षेत्रमा विपद् व्यवस्थापनका लागि वर्तमान क्षमता

मानिसको स्वास्थ्यले व्यक्तिको समग्र कल्याणलाई बुझाउँछ । राम्रो स्वास्थ्य मानव कल्याण र खुशीको लागि महत्वपूर्ण छ । स्वास्थ्य जनसङ्ख्याले मात्र आर्थिक प्रगतिमा महत्वपूर्ण योगदान दिन सक्छन् । सूर्योदय नगरपालिकामा वर्तमान स्वास्थ्य सुविधा राम्रै देखिन्छ । यस नगरपालिकाभित्र प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र २ वटा, आयुर्वेद औषधालय १, स्वास्थ्य चौकी ६, सहरी स्वास्थ्य केन्द्र १, गाउँघर क्लिनिक ३२ रहेको छ । जसबाट नगरपालिका भरिका जनतालाई स्वास्थ्य सुविधा उपलब्ध गराईरहेको छ । स्वास्थ्य चौकीबाट परिवारनियोजन, खोप र क्लिनिक सेवा पनि उपलब्ध गराएको छ । तालिका नम्बर ४१ सूर्योदय नगरपालिकामा स्वास्थ्य सेवाको संरचनाको विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	संस्थाको प्रकार	शैया सङ्ख्या	प्रसूती सेवा	ल्याब	उपलब्ध सेवा तथा सुविधा				रक्त सञ्चार सेवा	कोभिड बेड	वर्न बेड (आगलागिको लागि)	जम्मा कार्यरत कर्मचारी सङ्ख्या
					गाउँघर क्लिनिक	एक्सरे सेवा	परिवार नियोजन	खोप सेवा				
स्वास्थ्य चौकी गोर्खे, सू.न.पा. १	सरकारी	०	√	√	√	×	√	√	×	×	×	७
प्रा.स्वा.के.पशुपतिनगर, सू.न.पा. २	सरकारी	०	√	√	√	√	√	√	×	√	×	१२
आ.स्वा.से.के तिनखुटे, सू.न.पा. ३	सरकारी	०	×	×	√	×	√	√	×	×	×	२
स्वास्थ्य चौकी श्रीअन्तु, सू.न.पा. ४	सरकारी	०	√	√	√	×	√	√	×	×	×	७
स्वास्थ्य चौकी समाल्बुड, सू.न.पा. ५	सरकारी	०	×	√	√	×	√	√	×	×	×	७
आ.स्वा.से.के तारागाउँ, सू.न.पा. ६	सरकारी	०	×	×	√	×	√	√	×	×	×	३
स्वास्थ्य चौकी कन्याम, सू.न.पा. ७	सरकारी	०	√	×	√	×	√	√	×	×	×	५
आ.स्वा.से.के सिद्धिगाउँ, सू.न.पा. ८	सरकारी	०	×	×	√	×	√	√	×	×	×	३
आ.स्वा.से.के रम्फोक, सू.न.पा. ९	सरकारी	०	×	×	√	√	√	√	×	×	×	२
फिक्कल अस्पताल, सू.न.पा १०	सरकारी	१५	√	√	√	×	√	√	×	√	×	३१

स्वास्थ्य चौकी पंचकन्या,सू.न.पा. ११	सरकारी	०	×	×	√	×	√	√	×	×	×	४
श.स्वा.से.के मलिम, सू.न.पा. १२	सरकारी	०	×	×	√	×	√	√	×	×	×	३
आ.स्वा.से.के सुकेपोखरी, सू.न.पा. १३	सरकारी	०	×	×	√	×	√	√	×	×	×	२
स्वास्थ्य चौकी लक्ष्मीपुर, सू.न.पा. १४	सरकारी	०	×	√	√	×	√	√	×	×	×	६

स्रोत : सूर्योदय नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा

तालिका नम्बर ४२ स्वास्थ्य संस्थाहरूमा जनशक्तिको विवरण

स्वास्थ्यसंस्थाको नाम र ठेगाना	ज.स्वा.नि.	मं.अ.	स्टाफ नर्स	हे.अ.	सि अहेव	अहेव	सि.अनमी	अनमी	ल्याब	ल्याब अ.	खो.सु.नि.	वैद्य नि.	रेडियोग्राफर	स्वयं सेविका	का स	अन्य	जम्मा
स्वास्थ्य चौकी गोर्खे	०	०	०	१	०	१	१	२	०	१	०	०	०	३१	१	०	३८
प्रा.स्वा.के.पशुपतिनगर,	१	१	०	०	१	२	१	२	०	१	०	०	०	१४	३	०	२६
आ.स्वा.से.के तिनखुट्टे	१	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१७	०	०	१९
स्वास्थ्य चौकी श्रीअन्तु	०	०	१	१	१	०	१	१	०	१	०	०	०	२२	१	०	२९
स्वास्थ्य चौकी सामल्बुङ	१	०	०	०	०	२	०	२	०	१	०	०	०	१६	१	०	२३
आ.स्वा.से.के तारागाउँ	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	०	०	८	१	०	११
स्वास्थ्य चौकी कन्याम	१	०	०	०	१	०	०	२	०	०	०	०	०	६	१	०	११
आ.स्वा.से.के सिद्धिगाउँ	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	९	१	०	१२
आ.स्वा.से.के रम्फोक	०	०	०	०	१	०	०	१	०	०	०	०	०	६	०	०	८
फिक्कल अस्पताल	२	३	३	१	१	२	२	४	०	४	०	०	१	९	४	४	४०
स्वास्थ्य चौकी पंचकन्या	०	०	०	१	०	०	१	१	०	०	०	०	०	१२	१	०	१६
श.स्वा.से.के मलिम	०	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	६	१	०	९
आ.स्वा.से.के सुकेपोखरी	०	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	८	०	०	१०
स्वास्थ्य चौकी लक्ष्मीपुर	०	०	०	१	१	०	१	१	०	१	०	०	०	१२	१	०	१८
जम्मा	६	४	४	७	७	९	७	२०	०	९	०	०	१	१७६	१६	४	२७०

स्रोत : सूर्योदय नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा

तालिका नम्बर ४३ पालिका क्षेत्रमा गठित र परिचालित RAPID RESPONSE TEAM -RRT को विवरण

वडा नं	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	जनशक्ति			RRT को बन्दोबस्तीको समग्री तयारी हालतमा		स्वास्थ्य प्रतिकार्य योजना	
		पुरुष	महिला	जम्मा	छ	छैन	छ	छैन
१	स्वास्थ्य चौकी गोर्खे	२	५	७	छ		छ	
२	प्रा.स्वा.के.पशुपतिनगर	५	७	१२	छ		छ	
३	आ.स्वा.से.के तिनखुट्टे	०	२	२	छ		छ	
४	स्वास्थ्य चौकी श्रीअन्तु	२	५	७	छ		छ	
५	स्वास्थ्य चौकी सामलबुङ	२	५	७	छ		छ	
६	आ.स्वा.से.के तारागाउ	१	२	३	छ		छ	
७	स्वास्थ्य चौकी कन्याम	०	५	५	छ		छ	
८	आ.स्वा.से.के सिद्धिगाउ	१	२	३	छ		छ	
९	आ.स्वा.से.के रम्फोक	१	१	२	छ		छ	
१०	फिक्कल अस्पताल	७	२४	३१	छ		छ	
११	स्वास्थ्य चौकी पंचकन्या	१	३	४	छ		छ	
१२	श.स्वा.से.के मलिम	१	२	३	छ		छ	
१३	आ.स्वा.से.के सुकेपोखरी	२	०	२	छ		छ	
१४	स्वास्थ्य चौकी लक्ष्मपुर	४	२	६	छ		छ	

स्रोत : सूर्योदय नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा

तालिका नम्बर ४४ RAPID RESPONSE TEAM -RRT को लागि तयारी हालतमा राखिएका (RRT kit)

सि.नं	सामग्रीको नाम	सङ्ख्या (परिणाम)
१	औषधी तथा मेडिकल उपकरण	१४ सेट
२	डोरी	१ सेट
३	वेलचा	१ सेट
४	कोदालो	१ सेट
५	फायर एक्स्टिङ्युसर	१४ सेट
६	मास्क	१४ सेट

५.२ पालिकासँग भएको बन्दोबस्ती सामग्रीको विवरण

तालिका नम्बर ४५ पालिकामा चालु अवस्थामा रहेका अन्य सवारी साधनहरूको विवरण

सि.नं	सवारी साधनको विवरण	इकाइ	सङ्ख्या
१	ट्रिपर	वटा	२
२	ट्रयाक्टर	वटा	०
३	व्याक हो लोडर	वटा	१

एम्बुलेन्स सम्बन्धी विवरण

क्रसं	संस्थाको नाम	चालकको नाम	ठेगाना
१	फिक्कल अस्पताल	मोहन लाल प्रधान	सू.न.पा ८
२	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी उपशाखा फिक्कल		

तालिका नम्बर ४६ पालिकामा रहेको दमकलको विवरण

सिनं	बारूणयन्त्र सङ्ख्या	बारूणयन्त्रमा कार्यरत मानवश्रोत	बारूणयन्त्रमा सञ्चालनका लागि पानीको श्रोत कहाँ कहाँ छ ?
	२	अजय प्रधान	सिमपानी, सू.न.पा १०
		गोपाल प्रधान	मैयु खोला सू.न.पा ०९
		राजकुमार प्रधान	सूर्योदय नगरपालिका कार्यालय सू.न.पा. १०
		निमा तामाङ	
		बुद्ध तामाङ	

तालिका नम्बर ४७ वडामा भण्डारण गरिएका विपद् व्यवस्थापनका लागि मौज्जात सामग्रीहरू:

सिनं	सामानको नाम	परिमाण	अवस्था
	फायर एक्स्टिङ्गुअर (प्रत्येक वडामा २ वटा)	२८	चालु

५.३ सुरक्षा निकायसँग भएको सामग्रीको विवरण

सूर्योदय नगरपालिकामा सशस्त्र प्रहरी वलको जम्मा ५ वटा युनिट छ । विपद्को समयमा खोज तथा उद्धारको लागि आधिकारिक निकाय पनि हो सशस्त्र प्रहरी । नगरपालिका ट्राफिक प्रहरी, नेपाल प्रहरी र स.प्र.बल नेपालबीच आवश्यक समन्वयमा सडक दुर्घटना कम गर्नका विभिन्न जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरेमा जोखिम न्यूनीकरणमा वल पुग्नेछ । बजार इलाकाहरूमा ट्राफिक लाईटहरूको व्यवस्था जरुरी देखिएको छ । बजार इलाकाहरूमा सवारी पार्किङ्ग क्षेत्र अत्यन्त जरुरी देखिएको छ । त्यसैले सवारी पार्किङ्ग क्षेत्रहरू छुट्याई सवारी साधनहरू व्यवस्थित पार्किङ्गको व्यवस्था गरेर जोखिम घटाउन आवश्यक छ । नगरपालिकाभित्रका माध्यामिक विद्यालयहरूमा ट्राफिक नियमहरू सम्बन्धी कक्षा सञ्चालन गरेर विद्यालय देखि परिवार अवधारणामा ट्राफिक सचेतनाको कामहरू गर्न आवश्यक देखिएको छ ।

तालिका नम्बर ४८ यस पालिका क्षेत्रमा रहेका सशस्त्र प्रहरीका युनिट र युनिट प्रमुखहरूको विवरण

सिन	नेपाल प्रहरी/सशस्त्र प्रहरी युनिट	युनिट प्रमुखको नाम थर	दर्जा	सम्पर्क नं	मानवीय स्रोत
१	स.प्र.बल.नेपाल प्रस्तावित सीमा सुरक्षा गुल्म पशुपतिनगर	हिरा बहादुर जि.सी	स.प्र.ना.उ	९८५६०४४९३३	३४ जना
२	स.प्र.बल.नेपाल सुरक्षा बेश आईतबारे	विभुराज दाहाल	सप्रनि	९८४९३६३६५०	२६ जना
३	स.प्र.बल.नेपाल विओपी समालबुङ्ग	मुनाकान्त झा	सप्रनि	९८६२३९८६९९	२० जना
४	स.प्र.बल.नेपाल विओपी छबिसे	नगेन्द्र भण्डारी	सप्रनानि	९८५९९२६७७८	१९ जना

५	स.प्र.बल.नेपाल मानेभञ्ज्याङ्ग	विओपी	गृष्म पौडेल	सप्रनानि	९८४५३१४८६३	१८ जना
स्रोत : सशस्त्र प्रहरी वल पशुपति नगर						

तालिका नम्बर ४९ सशस्त्र प्रहरी युनिटमा रहेका खोज तथा उद्धार सामग्रीहरूको विवरणः

क्र सं	सामानको नाम	परिमाण	अवस्था	नपुग सङ्ख्या
१	झम्पल	१०	साबुत	चेन्सो मिसिन २ थान
२	ह्यामर	१०	साबुत	लाईफ ज्याकेट हेल्मेट सहित-२५ थान
३	गैती	१०	साबुत	क्याराविना -२५ थान
४	बेल्या	१०	साबुत	मिटन (पंजा) २५ जोर
५	हेक्सो फ्रेम	५	साबुत	डाईनेस्टिब रोप-१०० मिटर
६	बाल्टीन फलामे	१०	साबुत	पानी बुट २५ जोर
७	बन्चरो	६	साबुत	सर्च लाईट १५ थान
८	नाईलनको डोरी		साबुत	
९	गिडुवा आरा	१०	साबुत	
१०	हाते बन्चरो	५	साबुत	

स्रोत : सशस्त्र प्रहरीवल पशुपतिनगर

५.४ नेपाल रेडक्रस सोसाइटीसँग रहेका सामग्रीहरूको विवरण

तालिका नम्बर ५० सशस्त्र प्रहरी युनिटमा रहेका खोज तथा उद्धार सामग्रीहरूको विवरणः

जनशक्तिहरू				
क्र.सं	दक्ष जनशक्तिको क्षेत्र	परिमाण	थान	कैफियत
	प्राथमिक उपचारक	२४ जना		
	खोज तथा उद्धार गर्न सक्ने	२ जना		
	खोज तथा उद्धार तालिम दिने टोली	१ जना		
खोज तथा उद्धार सामग्री				
क्र.सं	सामग्रीको नाम	परिमाण	थान	कैफियत
१	एम्बुलेन्स	१		

५.५ खुल्ला स्थानहरू

तालिका नम्बर ५१ नगरपालिकाका बिभिन्न वडामा भएका खुल्ला र सुरक्षित स्थानहरूको विवरणः

क्र सं	पहिचान गरिएको खुल्ला स्थानको नाम	सुरक्षित स्थानको ठेगाना	कति परिवार राख्न सकिन्छ	भौतिक संरचनाहरू के के छन् ?
१	गोर्खे बजार खेलमैदान	हिमाली टोल		चउर र भवन
	ने.रे.सो. उपशाखा भवन, गोर्खे	हिमाली टोल		भवन

क्र सं	पहिचान गरिएको खुल्ला स्थानको नाम	सुरक्षित स्थानको ठेगाना	कति परिवार राख्न सकिन्छ	भौतिक संरचनाहरू के के छन् ?
	एन्जेलिया महिला सहकारी संस्था	कमेरे टोल	१५ परिवार	भवन
	किरात याक्थुङ चुम्लुङ भवन	बिहानी सृजनशील टोल	१० परिवार	भवन
	निलकमल सहकारी भवन	फेदिखोला टोल	५ परिवार	भवन
	सामुदायिक भवन	मकरजुङ्ग		भवन
2	जिवजिवे खेलमैदान	समृद्धि टोल	५० परिवार	
	रमिते खोला खेलमैदान	सृजनशील टोल	१०० परिवार	
	मन्दिर डाँडा खेलमैदान	देउराली टोल	४० परिवार	
	बागविरे खेलमैदान	सयपत्री टोल	५० परिवार	
	अर्थेटार खेलमैदान	अर्थेटार टोल	५० परिवार	
	कञ्चनजङ्गा खेलमैदान	कञ्चनजङ्गा टोल	५० परिवार	
	हिले निसाने खेलमैदान	सगरमाथा टोल	५० परिवार	
५	श्री समालबुङ्ग मा.वि.खेलमैदान	शान्तिबजार टोल	१०० परिवार	चउर र भवन
	सामसुङ्ग खेलमैदान	गोरख टोल	१०० परिवार	खाली जमिन
६	वडा नं ६ वडा कार्यालय	सिद्धार्थ टोल	१५ परिवार	भवन र मैदान
	मर्ज भएको सरस्वती आ.वि.	थलथले टोल	२० परिवार	भवन र मैदान
	आधारभूत स्वास्थ्य चौकी	कञ्चनजङ्घा टोल	५ परिवार	भवन
	डुँडेगैरा खेलमैदान	कन्याम टोल	३० परिवार	खेलमैदान
	लामपँधेरा खेलमैदान	लामपँधेरा	३० परिवार	खेलमैदान
	बाल विकास आ.वि.	समावेशी टोल	१० परिवार	भवन
	पञ्चकन्या आ.वि.	कन्याम टोल	२० परिवार	खेलमैदान
	रामजानकी मन्दिर	कञ्चनजङ्घा टोल	२५ परिवार	धर्मशाला
७	गोगने चिया सहकारी	एकताटोल	२० परिवार	भवन, खेलमैदान
	कृष्णाश्रम मा वि	कन्याम	१० परिवार	भवन र चौर
	महिला पुनर्स्थापना केन्द्र	कन्याम	२० परिवार	भवन
	चिया सङ्कलन केन्द्र	अम्बीटोल	२० परिवार	भवन
	महिला बहुउद्देश्यीय संस्था	हर्कटे सुकेपोखरी	२० परिवार	भवन
	वर्थिङ सेण्टर	खड्कागाउँ	३० परिवार	भवन र चौर
	वडा कार्यालय	कन्याम	२० परिवार	भवन र चौर
	अम्बी खेलमैदान	सिर्जना टोल	१५० परिवार	खुल्ला चौर

क्र सं	पहिचान गरिएको खुल्ला स्थानको नाम	सुरक्षित स्थानको ठेगाना	कति परिवार राख्न सकिन्छ	भौतिक संरचनाहरू के के छन् ?
९	चन्द्रग्राउण्ड खेलमैदान	रम्फोक टोल	२० परिवार	छैन
	एन.एफ.सि. खेलमैदान	दियालो टोल	२० परिवार	छैन
	आरिदाङ खेलमैदान	आरिदाङ टोल	२० परिवार	छैन
	सुदुङ खेलमैदान	सुदुङ टोल	२० परिवार	छैन
१०	आरुवोटे खेलमैदान (१.५ रोपनी)	आरुवोटे	१०० परिवार	छैन
	आहाले खेलमैदान (३ रोपनी)	आहाले	१०० परिवार	छैन
११	खेम्पालुङ सामुदायिक भवन	सु.न.पा.-११, भवानी टोल	१० परिवार	
	भवानी खेल मैदान	सु.न.पा.-११, भवानी टोल	६० परिवार	
	आइतवारे खेल मैदान	सु.न.पा.-११, भवानी टोल	८० परिवार	
	साकेला सामुदायिक भवन	सु.न.पा.-११, साकेला टोल	१० परिवार	
	श्री सौजन्य दलित उत्थान समूह	सु.न.पा.-११, आइतवारे टोल	२ परिवार	
	परिवर्तनशील समाज	सु.न.पा.-११, परिवर्तन टोल	५ परिवार	
१२	करफोक मा वि को खेलमैदान	पञ्चकन्या टोल	५० परिवार	चउर र भवन
	ड्रिम्स क्लबको खेलमैदान	हिटी टोल	२५ परिवार	क्लबको भवन
	पाथिभरा आ.वि. क्षेत्र	त्रिवेणी टोल	१० परिवार	भवन मात्र
	सुन्दरबस्ती खेलमैदान	सुन्दरबस्ती टोल	१० परिवार	लमैदान
	गणेश्वरी मा वि क्षेत्र	स्कुल टोल	३० परिवार	भवनहरू
	पञ्चकन्या आ.वि.	पिङ्गडाँडा टोल	१० परिवार	विद्यालय भवन
	सामाजिक भवन	रोङ टोल	२० परिवार	चउर र भवन
	त्रिभूवन आ.वि. खेल मैदान	मूर्तिडाँडा	५० परिवार	चउर र भवन
१३	सुकेपोखरी	किराँत टोल	१५० परिवार	खुल्ला चउर मात्र
१४	कटुसे टोल खुल्ला मैदान	कटुसे	२०० परिवार	मैदान
	जनजाती भवन	कटुसे	५० परिवार	टिनको छाना

श्रोत वडास्तरीय छलफल २०८०

५.६ पालिकामा विद्यमान जीविकोपार्जनका क्षेत्रहरू र सम्भावना

तालिका नम्बर ५२ पालिकाभित्र जीविकोपार्जनका क्षेत्रहरू

वडा नं	मुख्य आर्थिक स्रोतहरू	प्रमुख पकेट क्षेत्रहरू	अन्य सम्भावना
१	चिया	धजे, ठूलो वाङ्गिन, मंगलबजार, जोगमाई	पर्यटन पशुपालन नगदेबाली
	अम्लिसो, ओलन (दुध)	वडा नं १ का सबै टोलहरू	पर्यटन पशुपालन नगदेबाली
	इस्कुस आलु	वडा नं १ का सबै टोलहरू	पर्यटन पशुपालन नगदेबाली
	अलैची	साविक जोगमाई ८ र ९	पर्यटन पशुपालन नगदेबाली
२	कृषि र पशुपालन	सुनाखरी र मखमली (चित्रे र टासी गाउँ)	दुध, सागसब्जी समेत
	व्यापार व्यवसाय	वडा भरी नै सानातिना व्यवसाय रहेको ।	घरेलु खाद्यान्न उत्पादन
	होटल व्यवसाय	सानातिना व्यवसाय वडाभरी	पर्यटन
३	पशुपालन, चिया,	सबै टोलहरू	उन्नत जातका पशुपालन, घाँस खेती
	आलु, साग, स्कुस	सबै टोलहरू	उन्नत जातका पशुपालन, घाँस खेती
४	चिया	तरकारी पकेट क्षेत्र, सबै टोलमा	पर्यटन
५	अदुवा खेती	गोरक, बौद्ध, रोड, ओरेञ्जभ्याली, शान्तिधारा,	पशुपालन
	अकवरे खोर्सानी, अलैची, अम्लिसो, चिया, मकै	वडा भरी	पशुपालन, बङ्गुरपालन,
	आलु	वडाको माथिल्लो भाग	पशुपालन
	टमाटर	वडाको तल्लो भाग	पशुपालन
	कोदो, धान, गहुँ	नमूना टोल र बौद्ध टोल	पशुपालन
	कृषिको पूरानो प्रणालीलाई आधुनिकीकरण, व्यवसायीकरण, बजारीकरण गर्न आवश्यक रहेको देखिन्छ । हात्ती लगायत जनावर आतङ्कका कारण ओरेञ्जभ्यालीको नामटारमा रहेको बस्ती विस्थापित भइसकेको छ ।		
६	चिया	कन्याम टोल, सिद्धार्थ टोल, थलथले टोल, लालिगुराँस टोल, तारगाउँ टोल, लालिगुराँस कन्याम टोल	
	तरकारी	जुनतारा टोल, लामपँधरो, ढकाल टोल, फामफुड टोल, तल्लो फाजीगाउँ	
	पशुपालन	समावेशी टोल, प्रगतिशील टोल, कञ्चनजङ्घा टोल, वरपिपल टोल, उत्तरेटोल	
	होम स्टे, होटल तथा व्यापार व्यवसाय	गुम्बा टोल, चालिसे टार, हर्कटे, कन्याम टोल	
७	चिया	अम्बिटार सिरुवानी बाहेक अन्य टोलहरू	पर्यटन पशुपालन नगदेबाली
	ओलन (दुध), तरकारी	वडा नं ७ का सबै टोलहरू	पर्यटन पशुपालन नगदेबाली
८	चिया, इस्कुस, आलु	चिया सबै वडा, स्कुस कजनी गाउँ र सिद्धिगाउँ, खोर्सानी सिद्धि गाउँ	
९	हरियो चियापत्ती	सुदुङ टोल र काजीफाटक टोल	उन्नत बीउविजन तथा बजारीकरण
	ओलन अथवा दुध, तरकारी, अन्य नगदेबाली	सबै टोल	
	व्यापार व्यवसाय	वडा नं ९ का बजार क्षेत्र	
१०	चिया, दुध, तरकारी	सबै टोलमा	पर्यटन पशुपालन नगदेबाली
११	चिया, तरकारी, दुध	सबै टोलमा	अम्लिसो, अदुवा

वडा नं	मुख्य आर्थिक स्रोतहरू	प्रमुख पकेट क्षेत्रहरू	अन्य सम्भावना
१२	पशुपालनब दुग्ध	पकेटक्षेत्र नभएको	दुध जन्य परिकारहरू
१३	चिया खेती	किरणटोल, लक्ष्मीपुर, लक्ष्मीटोल, अरुणोदय, डाक्टरगाउँ कोल्बोटे, पोखरी, किराँतटोल र गुराँसेटोल । यसमा थप अलैचीको सम्भावना छ ।	
	टमाटर खेती	खानीभञ्ज्याङटोल र गुराँसेटोल	
	सागसब्जी खेती	किरण टोल, संयोग टोल, पोखरी टोल, अरुणोदय टोल, लक्ष्मी टोल, लक्ष्मीपुर टोल, गुराँसे टोल, खानीभञ्ज्याङ टोल र डाक्टर गाउँ कोल्बोटे टोल	
१४	कुचो, चिया, गाई	बतासे, पूर्वीबतासे, बीच बतासे	कृषिमा आधारित उद्योग
	सब्जी खेती	जीमिखाँद, दाडसाराङ, ठूलोबर्दु, सिम्ले, भुतेनी, हजुरे, कटुसे	

श्रोत वडास्तरीय छलफल २०८०

खण्ड छ : जोखिम पहिचानका विधिहरू

६.१ विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम पहिचानका विधिहरू

नेपालको संविधान २०७२ को अनुसूची ८, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ (संशोधन २०७५ सहित), र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार सूर्योदय नगरपालिकाले निर्माण गरेको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको लागि नगर क्षेत्रको जोखिम विश्लेषण गर्न वडास्तरमा तयार गरिएको वडास्तरीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनालाई आधार मानेर तल उल्लेखित विधिहरू अपनाइएको थियो। यसको लागि स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति सूर्योदय नगरपालिकाको नेतृत्वमा आयोजना गरिएको नगरस्तरीय कार्यशालाले निर्णय गरेर वडास्तरमा जोखिम विश्लेषण भेला आयोजना गरी छलफल, प्रमुख जानकारहरूसँग अन्तर्वार्ता, तयार गरिएका फारामहरू मार्फत सूचना तथा जानकारी सङ्कलन गरिएको थियो। सूचना सङ्कलनका लागि आयोजना गरिएका भेलामा महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, दलित, अपाङ्गता भएका मानिसहरू, उच्च जोखिममा रहेका समुदायको समेत सहभागिता रहेको थियो। समग्रमा जोखिम पहिचान तथा विश्लेषणको लागि निम्नानुसार विधिहरूको प्रयोग गरिएको छ।

६.२ समस्या तथा जोखिम विश्लेषण

वडास्तरमा गरिएको छलफल, प्रमुख जानकारहरूसँगको अन्तरवार्ता तथा विपद्को ऐतिहासिक समयरेखा विश्लेषणको आधारमा विपद्ले निम्त्याएका समस्या तथा समुदायमा रहेका जोखिमहरूको विश्लेषण गरिएको छ। यस नगर पालिकामा विगतमा देखिएका प्रकोपका घटना र यसले पुऱ्याएका क्षतिको आधारमा प्रकोपको सूचीकरण तथा स्तरीकरण गरिएको छ। जसलाई समस्या तथा जोखिम विश्लेषण सहित अनुसूचीमा राखिएको छ।

६.३ कारण तथा प्रभाव विश्लेषण

वडास्तर तथा नगरस्तरीय कार्यशालामा भएको छलफल र प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा नगरपालिकाभित्र विभिन्न प्रकोपका घटनाबाट उत्पन्न हुने समस्या, विपद्को कारण तथा यसले पारेको प्रभाव र सम्भावित समाधानका उपायहरू सहितको विश्लेषण गरिएको छ। जसलाई निम्न तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका ५३ नगरपालिकाको विपद्को अवस्था, कारण, प्रभाव र समाधानका उपायहरू सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	विपद्को संभावित अवस्था	विपद्को कारण	प्रभाव	सम्भावित समाधानका उपायहरू
१	बाढीबाट जनधनको क्षति	<ul style="list-style-type: none"> खोला तटबन्धन नहुनु, खोला घरान साँगुरो हुनु, खोला छेउ खेती गर्नु, वनजङ्गल फडानी हुनु, वृक्षारोपण नहुनु, खोलाजन्य बस्तु जथाभावी निकासी हुनु, खोला तटीय क्षेत्रमा बस्ती बस्नु, कमजोर धरातल जनचेतनाको कमी 	<ul style="list-style-type: none"> मानवीय मृत्यु घाइते, बालीनाली तथा धन सम्पत्तिको नोक्सानी, खेतियोग्य जमिनको क्षति, कृषि उत्पादनमा हास भइ भोकमरी तथा कुपोषण, आयस्रोतमा कमी तथा बेरोजगारी बढ्नु, 	<ul style="list-style-type: none"> खोला नदी तथा खहरेको नक्साङ्कन गरी जोखिम पहिचान गर्ने, नदीको बाढी व्यवस्थापनका लागि अत्यावश्यक स्थानहरूमा योजनावद्ध रूपमा तटबन्धन गर्ने, नदी छेउछाउ चरिचरण नियन्त्रण तथा वृक्षारोपण र संरक्षण, नदीजन्य बस्तुको जथाभावी उत्खननलाई निरुत्साहित गरी अध्ययन गरेर व्यवस्थित गर्ने, बाढी प्रतिकार्य तथा व्यवस्थापन योजना तयार गरी लागु गर्ने,

क्र. सं.	विपद्को संभावित अवस्था	विपद्को कारण	प्रभाव	संभावित समाधानका उपायहरू
			<ul style="list-style-type: none"> मानसिक तनाव तथा बिस्थापित हुनु विपद् प्रतिकार्य र राहतमा ठूलो रकम खर्च भइरहेको 	<ul style="list-style-type: none"> व्यवस्थित प्रतिकार्य गर्नसक्ने गरी पूर्वतयारीमा जोड दिने र आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र स्थापना गरी पूर्व सूचना प्रणालीलाई ब्यवस्थित गर्ने
२	पहिरोबाट जनधन को क्षति	<ul style="list-style-type: none"> पहिरोको व्यवस्थित अध्ययन नहुनु पहिरोको संभावित जोखिम स्थानमा बस्ती बस्नु पहाडी क्षेत्रमा अव्यवस्थित बाटो खन्नु र जङ्गल विनास वृक्षारोपण र संरक्षण नहुनु, पहिरो रोकथामका लागि चेकड्याम निर्माण र पहिरो नियन्त्रणका गतिविधि नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> मानवीय मृत्यु र घाइते, बालनाली तथा धन सम्पत्तिको नोक्सानी, खेतियोग्य जमिनको क्षति, कृषि उत्पादनमा हास भइ भोकमरी तथा कुपोषण, बेरोजगारी बढ्नु बस्ती बिस्थापित विद्यालय क्षति भइ बालबालिकाको शिक्षामा अवरोध 	<ul style="list-style-type: none"> पहिरोको विस्तृत अध्ययन र जोखिम स्थानहरू पहिचान गरी अति जोखिम रहेका बस्तीहरू स्थानान्तरण गर्ने वृक्षारोपण तथा त्यस्को संरक्षण तथा पहिरो रोकथामका गतिविधिहरू सञ्चालन जथाभावी चरिचरणमा रोक लगाउने र पहिरो नियन्त्रणका लागि व्यवस्थित चेकड्यामहरूको निर्माण, पहिरो नियन्त्रणका स्थानीय ज्ञान र प्रविधिको प्रवर्धन तथा बिस्तारका लागि सिपमुलक तालिम व्यवस्था खुल्ला र सुरक्षित स्थलको पहिचान गरी संरक्षण गर्ने
३	भूकम्प बाट जनधन को क्षति	<ul style="list-style-type: none"> निजी तथा सार्वजनिक संरचनाहरू भूकम्प प्रतिरोधात्मक नहुनु र निर्माण कार्यमा भूकम्पीय संवेदनशीलताको अभाव, स्थानीय तहमा भवन निर्माण संहिता पालना नहुनु साथै लागु भएका स्थानीय तहमा पनि प्रभावकारी अनुपालन नहुनु, 	<ul style="list-style-type: none"> मानवीय मृत्यु तथा घाइते, निजी तथा सार्वजनिक भवनहरूको क्षति महिला हिंसा तथा घरेलु हिंसामा बृद्धि, विद्यालय भवनहरूमा क्षति हुँदा बालबालिकाको शिक्षामा अवरोध 	<ul style="list-style-type: none"> प्रभावकारी पूर्वतयारी गर्ने भवन निर्माण आचार संहिता पालना गराउने निजी तथा सार्वजनिक संरचना निर्माणमा अनिवार्य भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधिको प्रयोग जसका लागि प्रभावकारी अनुगमनको व्यवस्था संरचनालाई अपाङ्गतामैत्री बनाउने प्रभावकारी प्रतिकार्यको लागि खोज तथा उद्धार कार्यदल, सूचना समन्वय र

क्र. सं.	विपद्को संभावित अवस्था	विपद्को कारण	प्रभाव	सम्भावित समाधानका उपायहरू
		<ul style="list-style-type: none"> ● सम्भावित जोखिमका बारेमा चासो नदिनु, ● प्रभावकारी पूर्वतयारीको अभाव, विपद् व्यवस्थापनका क्रियाकलाप स्थानीय तहको प्राथमिकतामा नपर्नु वा उद्धारमुखी कार्यक्रम नहुनु, ● जनचेतनाको अभाव, ● तालिम प्राप्त खोज तथा उद्धार कार्यदल नहुनु ● प्राथमिक उपचारको व्यवस्था नहुनु ● दक्ष निर्माणकर्मीको अभावमा मापदण्ड विपरित भवन निर्माण ● संरचना निर्माणमा गुणस्तरीय निर्माण सामग्रीको अभाव 	<ul style="list-style-type: none"> ● खाद्यान्नको अभाव र गरिबी बढ्नुका साथै बेरोजगारी बृद्धि ● महिनौसम्म घरभित्र पस्न डराई मानसिक तनाव र बस्ती बिस्थापनको अवस्था सिर्जना भएको ● घाइते तथा अपाङ्गता बढ्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ● सर्वेक्षण कार्यदल, प्राथमिक उपचार कार्यदल गठन गरी तालिम र सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने ● विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अनुसार विषयगत क्षेत्र (क्लष्टर) गठन गरी कार्यविवरण अनुसार तयारी गर्ने ● जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ● सुरक्षित स्थानको पहिचान ● आपत्कालीन कोषको व्यवस्था गर्ने ● प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा र बहुक्षेत्र द्रुत लेखाजोखाका लागि टोली गठन गरी आवश्यक फारम सहित तालिम प्रदान ● नगरपालिको नेतृत्वमा कृत्रिम अभ्यासहरू सञ्चालन गर्ने र विद्यालहरूमा सुरक्षित विद्यालय अवधारणा लागु गरी सुरक्षित संस्कृतीको विकास गर्ने
४	खडेरीबाट जनधनको क्षति	<ul style="list-style-type: none"> ● व्यवस्थित सिचाईको व्यवस्था नहुनु ● वनडढेलोमा बृद्धि, ● पानीको मुहानहरू सुक्नु ● व्यवस्थित रूपमा पानीको स्रोतहरू संरक्षण नहुनु, ● उन्नत र खडेरी सहन सक्ने उपयुक्त बीउको अभाव ● खाद्यान्न सञ्चित गर्ने बानीको अभाव ● जनचेतनाको अभाव 	<ul style="list-style-type: none"> ● उत्पादनमा ह्रास भई अनिकालको अवस्था सिर्जना ● अन्नबाली, तरकारी, फलफूल तथा नगदे बाली खेतबारीमा सुक्ने । ● आयआर्जन घटेर बेरोजगारी बढेको ● गरिबी बढ्नुका साथै महिला हिंसा तथा घरेलु हिंसा बढेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● व्यवस्थित र वैज्ञानिक सिचाई प्रणालीको व्यवस्था ● आवश्यक कृषि तालिमको व्यवस्था गर्ने ● आयमुलक सिप विकास तालिमको व्यवस्था गर्ने ● खडेरी सहने बीउको जानकारी तथा उपलब्ध गर्ने ● खाद्यान्न सञ्चय गरी राख्ने ● जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ● बैकल्पिक आयस्रोतमा जोड दिने ।

क्र. सं.	विपद्को संभावित अवस्था	विपद्को कारण	प्रभाव	सम्भावित समाधानका उपायहरू
			<ul style="list-style-type: none"> ● खाद्यान्नको अभावमा बालबालिकाहरू कुपोषणको शिकार 	
५	सरुवा रोगबाट मानिसहरूको मृत्यु	<ul style="list-style-type: none"> ● अशिक्षा, अज्ञानता र सरसफाईको कमी ● औषधी उपचारको राम्रो व्यवस्था नहुनु ● प्रभावकारी स्वास्थ्य प्रणाली र दक्ष जनशक्तिको अभाव ● खुला दिसापिसाव तथा फोहर विसर्जन, ● नयाँ नयाँ भाइरस देखिनु ● दुषित पानीको प्रयोग 	<ul style="list-style-type: none"> ● मानवीय मृत्यु, ● जनस्वास्थ्यमा असर भै रोगी हुनु, ● लामो समय लकडाउन र आर्थिक क्रियाकलाप तथा सामाजिक व्यवहार ठप्प भएर जीवन कष्टकर हुनु, ● मानवीय हिंसा बढ्नु ● मानसिक समस्या बढ्नु 	<ul style="list-style-type: none"> ● पर्याप्त मात्रामा औषधी उपचारको व्यवस्था मिलाउने ● स्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ● दक्ष जनशक्तिको उत्पादन र बिस्तार गर्ने ● आवश्यकता अनुसार शिविर सञ्चालन गर्ने ● मनोसामाजिक परामर्शकर्ताको व्यवस्था मिलाउने
६	आगलागिबाट जनधनको क्षति हुनु	<ul style="list-style-type: none"> ● अत्यधिक मात्रामा खर तथा फुसको घरहरू रहनु ● सबै ठाउँमा दमकल पुग्नसक्ने बाटो र पानीका लागि स्रोतको अभाव ● घरहरू एक आपसमा जोडिएर बन्नु ● विद्युत तथा ग्याँसको प्रयोगमा असावधानी हुनु । ● पर्याप्त मात्रामा पानीको व्यवस्था नहुनु ● बालबालिकाको पहुँच हुने ठाउँमा आगोजन्य सामग्रीहरू राख्नु ● पूर्वतयारी नगर्नु 	<ul style="list-style-type: none"> ● मानवीय मृत्यु, घाइते तथा अपाङ्गताको अवस्था सिर्जना भइरहेको ● घर तथा धन सम्पतीको विनास ● हिंसा बढ्नुका साथै मानसिक समस्या सिर्जना हुनु ● खाद्यान्न तथा लत्ताकपडा नष्ट हुनु 	<ul style="list-style-type: none"> ● खर तथा फुसको घरहरू विस्थापित गर्ने कार्यलाई तिव्रता दिनुपर्ने ● घर घर विच दूरी कायम गरी निर्माण गर्ने व्यवस्था मिलाउने ● दमकलको पहुँच बढाइ जानसक्ने बाटो र पानीको व्यवस्था गरी राख्ने ● एम्बुलेन्सको व्यवस्था गरी राख्ने ● आगोजन्य पदार्थहरू जथाभावी प्रयोग नगर्ने र जनचेतना जगाउने ● आगलागि नियन्त्रण र रोकथाम सम्बन्धी विद्यालय शिक्षामार्फत अभियान सञ्चालन गर्ने ● व्यवस्थित विद्युत वायरिङ गर्ने । ● भान्साकोठाको सुरक्षामा ध्यान दिने ।

क्र. सं.	विपद्को संभावित अवस्था	विपद्को कारण	प्रभाव	सम्भावित समाधानका उपायहरू
७	सर्पदंश कुकुरको टोकाई, चट्याङ्ग , हावाहुरी, असिना आदिबाट जनधन को क्षति	<ul style="list-style-type: none"> ● व्यक्तिगत सुरक्षामा ध्यान नदिनु जस्तै राती हिडदा बुट, टर्च र लड्डीको व्यवस्था नगर्नु ● घर वरिपरीको झाडी हुनु तथा फोहर व्यवस्थापन नगर्नु ● सहरमा कुकुरको सङ्ख्या बढ्नु ● हावाहुरीको सङ्ख्या र मात्रा बढ्नु ● असिनाको अत्यधिक जोखिम बढ्नु ● बिद्युतीय सामग्रीहरूमा अर्थिङ्गको व्यवस्था नहुनु ● प्रकोप प्रभावित क्षेत्रमा बसोबास गर्नाले 	<ul style="list-style-type: none"> ● मानिसको मृत्यु, घाइते हुने ● घर तथा सम्पत्तिको क्षति ● आगोलागि हुनसक्ने ● खेतबारीमा लगाएको अन्नबाली क्षति ● आर्थिक क्षति हुने 	<ul style="list-style-type: none"> ● राती हिडदा व्यक्तिगत सुरक्षाका सामग्रीहरू बुट, टर्च र लड्डीको प्रयोग गर्ने ● घर वरिपरीको झाडी नराख्ने। फोहर व्यवस्थापन गर्ने ● बिद्युतिय सामग्रीहरूमा अर्थिङ्गको व्यवस्था गर्ने ● प्रकोप प्रभावित क्षेत्रमा भएको बसोबासको विकल्प खोज्ने ● हावाहुरीको सिजनमा बैंकल्पिक खेती गर्ने र असिनाबाट बच्नका लागि उपायहरू अपनाउने ● जनचेतना अभिवृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।

स्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

६.४ ऐतिहासिक समय रेखा

यो योजना तयार गर्दा वडा तथा समुदायमा विगतमा भएका विपद्का घटना यसले पारेको प्रभावलाई क्रमबद्ध रूपमा छलफलका आधारमा राखिएको छ। जसले यस नगरपालिकाको विपद्को अवस्था चित्रण गर्छ र भावी दिनमा गर्नुपर्ने कार्यहरूलाई मार्गदर्शन गर्छ। यसको विवरण अनुसूचीमा राखिएको छ।

६.५ बालीपात्रो, मौसमीपात्रो तथा प्रकोपपात्रो

यस नगरपालिकामा बारम्बार दोहोरिरहने प्रकोपका घटना, मौसम र जलवायुमा देखिएको परिवर्तन तथा यसले बालीनालीमा ल्याएको परिवर्तनलाई यथार्थ रूपमा चित्रण गर्न प्रकोपपात्रो, बालीपात्रो र मौसमीपात्रो तयार गरिएको छ। बालीपात्रो जलवायु परिवर्तनको प्रभाव विश्लेषणमा समावेश गरिएको छ भने प्रकोप पात्रो र मौसमी पात्रो निम्नानुसार रहेका छन्।

तालिका नम्बर ५४ सूर्योदय नगरपालिकाको प्रकोपपात्रो

प्रकोप	बैशाख	दशै	आषाढ	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मार्ग	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र
भूकम्प												

प्रकोप	बैशाख	ज्येष्ठ	आषाढ	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मार्ग	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र
बाढी पहिरो												
आगलागी												
हावाहुरी												
तुसारो												
सरुवा रोग												
सडक दुर्घटना												
चट्याड												
बन्यजन्तु आतङ्क												
विद्युत दुर्घटना												

स्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

तालिका नम्बर ५५ सूर्योदय नगरपालिकाको मौसमीपात्रो

सूर्योदय नगरपालिका वडा नं १ को बालीपात्रो															
बाली			बैशाख	ज्येष्ठ	आषाढ	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मार्ग	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	कैफियत
धान	बीउ राख्ने	३० वर्ष पहिले	✓	✓											
		अहिले	✓	✓											
	रोप्ने	३० वर्ष पहिले			✓	✓									
		अहिले			✓	✓									
	काट्ने	३० वर्ष पहिले								✓					
		अहिले								✓					
माकै	छर्ने	३० वर्ष पहिले								✓	✓				
									✓	✓	खेती लगाउन न्यून भएको				
	काट्ने	३० वर्ष पहिले													
		अहिले											✓	✓	
कोदो	बीउ राख्ने	३० वर्ष पहिले		✓											खेती लगाउन न्यून भएको

		अहिले		√													
	रोप्ने	३० वर्ष पहिले			√	√											
		अहिले			√	√											
	काट्ने	३० वर्ष पहिले						√	√								
		अहिले							√	√							
तोरी	रोप्ने	३० वर्ष पहिले										√	√				
		अहिले										√	√				
	काट्ने	३० वर्ष पहिले															
		अहिले															

स्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

६.७ धरातलीय अवलोकन

जोखिम विश्लेषणका लागि सङ्कलन गरिएको सूचना तथा तथ्याङ्कलाई जाँच गरी प्रमाणीकरण गर्न जोखिम क्षेत्रहरूमा स्थलगत अध्ययन गरियो। जसले गर्दा प्राप्त तथ्याङ्कहरूको वैधता पुष्टि तथा प्रमाणीकरण गर्नुका साथै यो योजनाको बैधतालाई बढाएको छ।

माथि उल्लेखित औजारहरू प्रयोग गर्दा सामाजिक र आर्थिक रूपमा पछाडि परेका समूह, बालबालिका, महिला, दलित तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिमा पर्ने जोखिमका साथै विशिष्ट आवश्यकताहरूलाई विशेष ध्यान पुऱ्याइएको छ ।

समावेशी योजना निर्माणका लागि यस विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना निर्माणमा लक्षित समूहको सहभागिता, लक्षित समूह छलफल लगायत प्रमुख जानकारसँगको अन्तर्वार्ता मार्फत लक्षित वर्गका जोखिम र यसका न्यूनीकरणका कार्यहरू छलफल गरी समावेश गरिएको छ।

खण्ड सात: राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजनाका प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र तथा कार्यहरू

७.१ राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना प्राथमिकताका क्षेत्र सम्बन्धी विषयहरू

७.१.१ प्रकोपबारे बुझाई

यस नगरपालिकाका बारम्बार दोहोरिरहने पहिरो, बाढी, असिना, हावाहुरी, आगलागी, सरुवा रोग भूकम्प, चट्याङ्क, सामुदायिक कुकुरको आतङ्क, बन्धजन्तु आतङ्क, सडक दुर्घटना जस्ता प्रकोपका घटनाबाट निम्तिने विपद् र यसबाट हुने जोखिमका बारेमा समुदायस्तरमा बुझाई अझ बढाउनु पर्ने देखिएको छ। बाढीका कारण हुने जोखिममा रहेका केही क्षेत्रहरू पहिचान गरेर नगरपालिका तथा वडाको पहलमा ग्यावियन वाल लगाइएको पाइन्छ। पहिरोबाट जोखिम बस्तीहरूमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणको लागि ठोस पहलहरू भएको देखिँदैन। नगरको वार्षिक योजना तर्जुमाको लागि तोकिएको बजेटको सिलिडभित्र रहेर वडाहरूले योजना छनौट गर्नुपर्ने कारणले गर्दा विपद् व्यवस्थापन वडास्तरीय योजनाको प्राथमिकतामा नपर्ने गरेको समुदायको बुझाई छ। नेपालको संविधान २०७२ ले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि स्थानीय सरकारलाई साझा तथा एकल अधिकार मार्फत र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले १२ वटा काम कर्तव्य र अधिकार तोकेर जिम्मेवार बनाएता पनि यसबारे स्थानीय तहमा अझै पनि विपद् निम्त्याउने प्रकोपका घटना, प्रकोपको सङ्कटसन्नता, विपद्को जोखिमका बारेमा न्यून ज्ञान रहेको पाइएको छ। स्थानीय तहमा जोखिम पहिचान, विपद् सूचना प्रणाली, विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई विकास योजनामा मूलप्रवाहीकरण, नगर क्षेत्रभित्र सञ्चालन गरिने भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनागत विकासलाई जोखिममुक्त बनाउनका लागि व्यवस्थित र योजनावद्ध प्रयासहरू चाहिने देखिएको छ। यसैगरी पूर्वसूचना प्रणालीलाई व्यवस्थित गरी समुदायसम्म प्रकोपका बारेमा जानकारी तथा सन्देश प्रवाह गर्ने संयन्त्र तथा प्रणालीको विकास भएको पाइँदैन।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता विकासका केही तालिमहरू सञ्चालन भएता पनि उक्त तालिमहरूबाट उत्पादन भएका दक्ष जनशक्तिहरूको विवरण वडा तथा नगरस्तरमा सूचीकृत गरी रोष्टर निर्माण गर्ने र स्वयम् सेवक परिचालनको संस्थागत प्रयास थालनी भएको छैन। कृषिबालीमा वर्षा, हावाहुरी र असिनाको कारण भएको अन्नबाली, तरकारी, फलफूल र नगदेबालीको क्षतिको तथ्याङ्क सङ्कलन व्यवस्थित रूपमा गरी अभिलेखीकरण र प्रशारणको लागि विपद् पोर्टलसँग जोडिनु जरुरी छ। यसैगरी स्थानीय तहमा स्थापना गरी सञ्चालन गरिनु पर्ने स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको स्थापना र सञ्चालनको कार्यले पूर्णता पाएको छैन। विपद्का घटनाबाट प्रभावित समुदायलाई राहत वितरणका लागि स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना गरिएको छ कार्यपालिकाको निर्णयले जोखिम न्यूनीकरणका कामहरू भएको देखिँन्छ तर कार्यविधि परिमार्जन गरिएको छैन।

७.१.२ विपद् तथा जलवायु उत्थानशील शासकीय पद्धति

जलवायु उत्थानशीलता अभिवृद्धिका लागि स्थानीय तहको शासकीय संरचनाबाट नै कार्यक्रमहरू वन्नु पर्छ। विपद् व्यवस्थापनमा समुदायको क्षमता विकास विना जोखिम न्यूनीकरण सम्भव छैन। त्यसैले समुदाय तहसम्म शासकीय संरचनाले काम गरेको छ कि छैन भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्नु जरुरी छ। यसरी हेर्दा विकास साझेदारहरू (नेपाल रेडक्रस) द्वारा उपलब्ध गराईएका समुदायस्तरमा तालिम गोष्ठि र समुदायस्तरका केही विपद् व्यवस्थापन समितिहरू बाहेक अन्य कामहरू भएका छैनन्। तथापि पालिकाले पनि समुदायमा अवस्थित टोल विकास संस्थाहरूका लागि विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सचेतनामूलक प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू गर्दै आएको छ।

वडास्तरमा वडा विपद् व्यवस्थापन समितिहरू बनेको छन्। द्रुत लेखाजोखा मार्गदर्शन अनुसार वडास्तरमा द्रुत लेखाजोखा समितिहरू वन्नु पर्दछ र त्यो टिमले वडामा भएका घटनाहरूको आधिकारिक सूचना पालिकालाई उपलब्ध गराउनु पर्दछ। तर यो संरचना वडामा भएको पाइँएन।

पालिकास्तरमा विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालनका लागि छुट्टै विषयगत समितिको व्यवस्थापन गरिएको छ । यो समिति अन्तर्गत विपद् व्यवस्थापन शाखा रहेको छ । दमकल, शववाहन तथा एम्बुलेन्स व्यवस्थापन गरिएको छ । दक्ष मानवश्रोत सहित दमकल परिचालन गरिएको छ । स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालनका लागि पूर्वाधारहरू जोडजाम गरिएको छ तर यसलाई विधिसम्मत तरिकाले यसको कार्यविधि, युनिटहरूको गठन, सूचना सम्प्रेषणका लागि आवश्यक टुलकिटहरूको निर्माण गरी सञ्चालनमा ल्याएको छैन । वारुण यन्त्र व्यवस्थापनका लागि दमकल सञ्चालन निर्देशिका तयार गरिएको छ। पर्याप्त दक्ष जनशक्ति अभावमा यसलाई समयानुकूल व्यवस्थित उपकरण र प्रविधियुक्त बनाउन सकिएको छैन।

आपत्कालीन प्रतिकार्यको लागि बेलाबेलामा विभिन्न तालिमहरू सञ्चालन भएको भएता पनि त्यस किसिमको जनशक्तिहरूलाई वडा कार्यालयले सूचीकरण गरी परिचालन गर्ने अभ्यासको थालनी गरेको छैन। विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक नियमावली, रणनीतिक कार्ययोजना, स्थानीय अनुकूलन योजना, जोखिम संवेदनशील भू उपयोग योजना, स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना, जस्ता अत्यावश्यक दस्तावेजहरू तर्जुमा गर्न सकिएको छैन।

७.१.३ विपद् उत्थानशीलता बृद्धि गर्न बृहत्तर जोखिमका जानकारीमा आधारित निजी तथा सार्वजनिक लगानी
वडामा उद्योग कलकारखाना, ब्यवसायिक कम्पनी, पेशागत संस्थाहरू र सहकारीहरूको स्थापना तथा सञ्चालनमा रहेका छन्। यी उद्योग व्यवसायहरूको आफ्नो प्रभावित क्षेत्रमा सामाजिक उत्तरदायित्व रहेको हुन्छ । जस अन्तर्गत नगरपालिकासँग समन्वय गरी आफ्नो व्यवसाय र वरिपरीको समुदायलाई विपद्का बारेमा सचेत गराउने, न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने कार्यमा उनीहरूको संलग्नतालाई प्रभावकारी बनाउन सकिएको छैन । उद्योग व्यवसाय, कलकारखाना, बैंक तथा वित्तीय संस्था र सहकारी संस्थाहरूमा सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत छुट्याएको रकमलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा लगाउन प्रयास भएको देखिँदैन। यसैगरी निजी क्षेत्रलाई विपद् ब्यवस्थापनको क्षेत्रमा परिचालन गर्न उनीहरूसँग छलफल, परामर्श तथा साझेदारी हुन सकेको देखिँदैन।

क) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु अनुकूलनका लागि समर्पित योजना तथा कार्यक्रमहरूमा लगानी

यस पालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु अनुकूलनका लागि छुट्टै योजना निर्माण गरी लागु गरिएको छैन। तथापी विपद्को प्रतिकार्यको लागि विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना गरी प्रभावितहरूलाई राहत वितरण कार्य हुँदै आएको छ। पछिल्ला वर्षहरूमा खोला कटानबाट सिर्जित जोखिम र पहिरो नियन्त्रणका लागि तटबन्ध निर्माणको कार्य भएको छ। यसलाई जोखिम क्षेत्र पहिचान गरी बिस्तारका लागि पूर्वाधार विकास समिति अन्तर्गत योजनाहरू तयार गरी लागु गर्नुपर्ने देखिन्छ । यसका अलावा भौतिक पूर्वाधार, शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी सरसफाई, महिला बालबालिका अपाङ्गता तथा जेष्ठ नागरिक तथा अन्य क्षेत्रगत विकास योजनामा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका क्षेत्रमा लगानी बढाउनु पर्ने अवस्था छ। जङ्गली जनावरबाट हुने क्षति कम गर्नका लागि समुदाय तथा सामुदायिक वन समूहहरू देखि राज्यको माथिल्लो तहसम्मको प्रयास रहनु पर्छ यसको लागि नगरस्तरमा रहेको वन, वातावरण र विपद् व्यवस्थापन समितिले नेतृत्व लिनु पर्दछ।

ख) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु अनुकूलन एकीकृत गरिएका योजनाहरूका लागि लगानी

यस पालिकाको २०७९/०८० को योजना तथा कार्यक्रम विषयगत क्षेत्रहरूमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु उत्थानशीलतालाई मुलप्रवाहीकरण गरी योजनाहरू राखिएका छन्। आ.व. २०७९/०८० मा नगरपालिकाको योजना तथा कार्यक्रममा तीनै तहको सरकारबाट प्राप्त हुने गरी प्रकोप व्यवस्थापन कोष स्थापना गरी रकम विनियोजन गरिएको छ। विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रमा निजी क्षेत्र, गैसस तथा सरकारी निकायहरू बीचमा समन्वयमा कमी रहेको देखिन्छ। विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी वुझाईको कमीले सम्पन्न गरिएका भौतिक पूर्वाधार रहेका क्षेत्रहरूमा जोखिम सिर्जना भएका छन् ।

७.१.४ प्रभावकारी प्रतिकार्य र पुर्नलाभ

विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका लागि वडास्तरको विपद् व्यवस्थापन समिति निर्माण गरिएको छ। नगरपालिकाले तर्जुमा गरेको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तथा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माणमा नेतृत्व गरेको छ। तथापी यस सम्बन्धी थप ज्ञान तथा क्षमताको विकास गर्दै एकीकृत प्रतिकार्य हुन जरुरी छ।

वडास्तरमा विपद् व्यवस्थापनमा प्रभावकारी भूमिका खेल्नको लागि क्षमता अभिवृद्धि तथा कृत्रिम घटना अभ्यास हुन जरुरी देखिन्छ। यसका साथै जोडिएका वडा, पालिका, जिल्ला, प्रदेश तथा सङ्घीय तहमा समन्वय प्रभावकारी बनाउनु पर्ने देखिन्छ।

सरुवा रोग नियन्त्रण तथा रोकथाम (प्रतिकार्य) मा वडाको क्षमता र भौतिक पूर्वाधारहरूको स्तरोन्नती गर्नु पर्छ। जुन कोभिड जस्तो सरुवा रोग संक्रमणका लागि फिजिकल डिस्टेन्स हुने खालको वसाइ व्यवस्थापन सार्वजनिक तथा विद्यालयहरूमा संरचनाहरूको विकास गर्न जरुरी छ। यसैगरी पूर्णरूपमा वन्दावन्दीको अवस्थामा गरिव तथा रोजगारी गुमाएका परिवारलाई राहत वितरणमा वडाले नेतृत्व लिइ कार्य गरेको छ।

७.२ हालको क्षमता

वडास्तरको विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको छ। आवश्यक परेमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि तत्काल परिचालित हुन सक्छ। वडामा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रहरू रहेका छन्। आपतकालीन अवस्थामा तत्काल प्राथमिक उपचारको लागि दक्ष जनशक्ति उपलब्ध छ। सूर्योदय नगरपालिकाभित्र केही साना तथा ठूला उद्योगहरू सञ्चालनमा रहेका छन्। चिया बाहेक ठूला उद्योगधन्दा खुलिसकेको अवस्था छैन। साना तथा मझौला उद्योगहरूमा पनि प्रायः कुटानी पिसानी मिलहरू, पाउरोटी उद्योग, डेरी उद्योग, फर्निचर उद्योगहरू रहेका छन्। १ वटा पेट्रोल पम्प समेत यस पालिकामा रहेको छ। यी ब्यवसायिक संस्थाहरूसँग हातेमालो गरेर वडाको विपद् व्यवस्थापनमा महत्वपूर्ण कामहरू गरेर मानिसको जिउज्यान र धनसम्पत्ति जोगाउन सकिन्छ। यस नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा सामुदायिक भवनहरू रहेका छन्। केही वडामा बाहेक प्रायः सबै वडाहरूमा खुल्ला स्थानहरू रहेका छन्। यसैगरी आपतकालीन अवस्थामा सुरक्षित आश्रय स्थलको रूपमा प्रयोग गर्न सकिने सामुदायिक विद्यालयहरू रहेका छन्। तथापि विद्यालयलाई आश्रय स्थलको रूपमा प्रयोग गरिनु हुन्न भन्ने मत अगाडि आएको देखिन्छ।

विपद्का समयमा परिचालित हुनसक्ने महिला समूह, सहकारी तथा वित्तीय संस्था, कृषि तथा पशुपालन समूह, शिक्षक, पत्रकार तथा सामाजिक समूहहरूका साथै निजीक्षेत्रसमेत यस पालिकामा रहेका छन्। सबै पालिका क्षेत्रमा प्राथमिक उपचार तालिम प्राप्त व्यक्तिहरू, ग्रामिण महिला स्वास्थ्य कार्यकर्ता, अस्थायी आवास निर्माण तालिम प्राप्त जनशक्ति र तालिम प्राप्त पशु चिकित्सकहरू समेत रहेका छन्। माथि उल्लेख गरिएको पालिकाको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील क्षमतालाई निम्न अनुसार विश्लेषण गरिएको छ।

७.३ स्थानीय तहको क्षमता

तालिका ५६ : स्थानीय तहमा रहेको विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमताको विवरण

सिनं	नीतिगत दास्तवेज	क्षमता		कैफियत
		छ	छैन	
१	स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन	छ		
२	विपद् व्यवस्थापन नीति	?		
३	स्थानीय विपद् जोखिम रणनीतिक कार्ययोजना निर्माण		छैन	
४	पालिकास्तरको विपद् व्यवस्थापन समिति गठन	छ		

५	वडास्तरको विपद् व्यवस्थापन समिति गठन			
६	विपद् व्यवस्थान कोषको छुट्टै बैङ्क खातामा राख्ने गरेको			
७	विपद् व्यवस्थापन कोष परिचालन कार्यविधि (पालिकाको आफ्नै)			
८	विपद् व्यवस्थापन कोष परिचालन कार्यविधि २०७९ बमोजिम पालिकाको आफ्नो कार्यविधिलाई परिमार्जन गरेको			
९	पालिकाले आफ्नो राहत मापदण्ड निर्माण गरेको छ			
१०	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना निर्माण			
११	स्थानीय विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण			
१२	स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र स्थापना गरेको			
१३	स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र सञ्चालन कार्यविधि निर्माण			
१४	स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र युनिट गठन भएको			
१५	विपद् लेखाजोखा मार्गदर्शन २०७५ बमोजिम प्रत्येक वडामा द्रुत लेखाजोखा समिति			
१६	पालिकास्तरमा खोज तथा उद्धारका सामग्री भण्डारण गरिएको			
१७	हरेक वडामा खोज तथा उद्धार सामग्री भण्डारण तथा व्यवस्थापन			
१८	विकास निर्माणका काममा विपद् प्रभाव मूल्याङ्कन कार्यविधि निर्माण			
१९	हेलिप्याडको निर्माण			
२०	हस्पिटल बाहेक छुट्टै आईसोलेसन सेन्टरको निर्माण			
२१	पालिकास्तरमा स्वयम् सेवक टोली गठन गरी परिचालन गरिएको			
२२	खुल्ला तथा सुरक्षित स्थान पहिचान र नक्साङ्कन			
२३	आपत्कालीन अवस्थाको लागि व्यवस्थापकीय सहयोगको क्षेत्र Logistic Support Area (LSA) हरू पहिचान गरिएको,			
श्रोत : नगरस्तरीय कार्यशाला २०८०				

नोट : नगरपालिकाको विपद् फोकल पर्सन बाहेकको कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरूको विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिमको विद्यमान अवस्थाको आधारमा सूचना राखिएको छ ।

७.४ पहिचान गरेर प्राथमिकतामा राखेका क्षमता अभिवृद्धिका तालिमहरू

- नगरपालिकाका निर्वाचित प्रतिनिधिहरू, कार्यरत कर्मचारीहरू, विषय क्षेत्रगत समितिका पदाधिकारीहरू र विषयगत क्षेत्र (क्लष्टर) का पदाधिकारीहरूलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र आधारभूत मानवीय मापदण्डको विषयमा क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गर्ने।
- वडास्तरका विपद् व्यवस्थापन समितिहरूलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र आधारभूत मानवीय मापदण्डको विषयमा क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गर्ने । वडाको जनप्रतिनिधि, कर्मचारीहरू, टोल विकास संस्थाका अगुवाहरूलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र आधारभूत मानवीय मापदण्डहरूको बारेमा तालिम दिने । वडामा दोहोरिरहने विपद्हरूको प्रतिकार्यको लागि अति प्रभावित वडाहरूमा र नगरको केन्द्रमा समुदायको सहभागितामा बाढी, भूकम्प र आगलगीको नियमित रूपमा नमूना अभ्यासहरू गर्ने।

- खोलालाई प्राकृतिक रूपमा बग्न दिनु पर्दछ भन्ने सचेतनालाई अगाडि वढाउँदै कम्तीमा नगरपालिकाले जारी गरेको मापदण्ड (खोला, कुलोको किनारबाट छोड्नु पर्ने मापदण्ड) लाई कार्यन्वयन गर्ने। आपतकालीन अवस्थामा तत्काल परिचालन गर्ने गरी वडामा एक स्वयम् सेवक समूह गठन गरी क्षमता विकास तालिम दिएर तयारी हालतमा राख्ने। जसलाई नजिकको प्रहरी र सेनासँग समन्वय गराउने। वडा क्षेत्रमा घटिरहने विपद्हरूको तथ्याङ्कसङ्कलन गर्ने र अध्यावधिक गर्नको लागि स्वयम् सेवकहरू परिचालन गर्न योजनावद्ध कार्यक्रमहरू राख्ने। सूचना समन्वय र सर्वेक्षण, खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार र राहत वितरण कार्यदल गठन गरी स्वयम् सेवकहरूलाई सक्रिय परिचालन गर्ने गरी क्षमता विकास तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरूमा संलग्न गराउने। प्रत्येक टोल विकास संस्थाका पदाधिकारीहरूलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता विकासको तालिमहरू उपलब्ध गराउने।
- बाली बीमा, पशु बीमा तथा भवन निर्माण मापदण्डको विषयमा नियमित रूपमा टोलसंस्थाहरूसँग अन्तरकृया सञ्चालन गर्ने।
- वडाभित्र सञ्चालनमा रहेका व्यवसायिक संस्थाहरूलाई सामाजिक दायित्वको रूपमा विपद् व्यवस्थापन कोषमा निर्माण गर्न लगाएर समुदायमा विपद् व्यवस्थापनको क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्नको लागि पहल गर्ने। वित्तीय संस्थाहरू (सहकारी तथा बैंक)सँग रहेको सामाजिक उत्तरदायित्वको कोषलाई विपद् व्यवस्थापनमा परिचालन गर्न वित्तीय संस्थाहरूलाई सहजिकरण गर्ने र उनीहरूसँग सहकार्य गर्ने।
- वडामा कम्तीमा एक स्थानमा आधारभूत संरचना सहितको सुरक्षित स्थान निर्माण गर्ने। नगरपालिकाभित्र रहेका मुख्य खोलाहरूमा जोखिम अध्ययन गरी प्राथमिकताका आधारमा तारजाली वा मेसिनरी वाल निर्माण गरी संरक्षणका लागि वृक्षारोपण र संरक्षणको नमूना प्रदर्शन गर्ने।
- आपतकालीन अवस्थामा तत्काल प्राथमिक उपचार दिन सक्ने गरी वडामा अवस्थित स्वास्थ्य चौकीको भौतिक संरचना र मानव स्रोतहरूको स्तरोन्नती गर्ने। वडास्तरको विपद् व्यवस्थापन समितिहरू, स्वास्थ्यका CRT र RRT लाई सक्रिय गराउने।
- खोला व्यवस्थापनको योजना समुदायबाट निर्माण गर्ने सो अनुसार कार्यन्वयन गर्ने। समुदायको सहभागितामा कार्यक्रम कार्यन्वयन गर्ने। वडास्तरमा बारम्बार दोहोरीरहने आगलागी, वाढी जन्य विपद्को प्रतिकार्यको लागि आवश्यक सामग्रीहरू सहित स्वयम् सेवक दलको संरक्षणमा रहने गरी वडामा सूचीकृत गरी तयारी अवस्थामा राख्ने।
- विद्यालयहरूमा वृहत विद्यालय सुरक्षा कार्यक्रम लागु गरी कम्तीमा विद्यालय सुधार योजना तर्जुमा निर्देशिकाले निर्दिष्ट गरेका विपद् जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने।
- विद्यालय विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न विद्यालय शिक्षक, विद्यार्थी, विद्यालय व्यवस्थापन समिति तथा शिक्षक अभिभावक संघ र सरोकारवालाहरूलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता विकासको तालिम सञ्चालन गर्ने र नियमित कृत्रिम अभ्यास गर्ने।
- अतिरिक्त विपद् उत्थानशीलताका लागि स्थानीय पाठ्यक्रम तयार गरी लागु गर्ने र सबै विद्यालयहरूमा विपद् फोकल शिक्षकको व्यवस्था गरेर क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।

खण्ड : आठ प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र र कार्यहरू

८.१ विपद् जोखिम न्यूनीकरण रणनीतिक कार्ययोजनाका प्राथमिकताहरू

यो योजना सूर्योदय नगरपालिकाको विकास निर्माणको योजना निर्माणमा सहयोगी बन्न सक्ने उद्देश्य राखिएको छ। त्यसैले माथि उल्लेखित समस्याहरूको सम्बोधनका लागि राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण नीति तथा रणनीतिक कार्ययोजना र यस नगरपालिकाको बहुप्रकोप जोखिम विश्लेषणका आधारमा सूर्योदय नगरपालिकाले निम्नानुसार प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र र प्राथमिकता प्राप्त कार्यहरूको निर्धारण गरेको छ।

तालिका नम्बर ५७ रणनीतिक कार्ययोजनाका प्राथमिकताहरू

नगरपालिकाको योजना निर्माणका लागि विषयगत क्षेत्रहरू	प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र	प्राथमिकता प्राप्त कार्यहरू
१ वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन		१. बहुविपद् जोखिम पहिचान, नक्साङ्कन र सम्प्रेषण २. विपद् जोखिम सूचना प्रणाली र ज्ञान व्यवस्थापन ३. संस्थागत र समन्वय संयन्त्र विकास एवम् सुदृढीकरण
२ सुशासन तथा संस्थागत विकास	१. विपद् जोखिमबारे बुझाइ अभिवृद्धि २. विपद् जोखिम शासकीय पद्धतिको विकास	४. वडा तहमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन संयन्त्र र कोष स्थापना
३ सामाजिक विकास	३. विपद् जोखिम संवेदनशील लगानी प्रवर्धन	५. समावेशी विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ६. विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा सार्वजनिक र निजी क्षेत्रको लगानी प्रवर्धन
४ पूर्वाधार विकास	४. प्रभावकारी विपद् पूर्वतयारी ५. सुदृढ पुनर्लाभ ६. क्षमता विकास	७. समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापनमा लगानी प्रवर्धन ८. प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि सुदृढ विपद् पूर्वतयारी
५ आर्थिक विकास	७. बहुप्रकोप पूर्वसूचना ८. जोखिम हस्तान्तरण	विपद् प्रतिकार्य क्षमता विकास ९. “अझ राम्रो र बलियो निर्माण” अवधारण अनुरूप पुनर्निर्माण र पुनःस्थापना १०. विपद् जोखिम वित्तीयकरण १२. विपद् जोखिम हस्तान्तरणका क्रियाकलापहरू

खण्ड नौ : समस्या, प्राथमिकता र योजना

९.१ विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाका क्रियाकलापहरू

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार नगरपालिकाले प्रमुख रूपमा आफ्ना विकास निर्माणका कार्यहरूलाई ५ वटा विषयगत समितिहरू निर्माण गरेर अगाडि बढाईरहको छ। समग्र नगरपालिकाको विकास निर्माणका योजनाहरू यिनै समितिहरूको नेतृत्वमा तर्जुमा हुने भएकोले यी विषयगत क्षेत्रमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका क्रियाकलापहरूलाई मूलप्रवाहीकरण गर्न समुदायस्तरमा हुने योजना छलफल प्रक्रियाबाट नै प्राथमिकता दिनुपर्ने हुन्छ। यस नगरपालिकाको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमाका लागि गरिएका वडास्तरीय भेला तथा छलफलबाट प्राप्त समस्याहरूलाई विषयगत रूपमा यस खण्डमा राखिएको छ। जसले विषयगत क्षेत्रका योजनाहरूलाई विपद् उत्थानशील बनाई विकासलाई दिगो बनाउन सघाउ पुऱ्याउछ।

९.१.१ आर्थिक विकास :

कृषि, उद्योग तथा वाणिज्य, पर्यटन, सहकारी र वित्तीय क्षेत्रलाई विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रमा परिचालन

- महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, दीर्घ रोगीहरूमा विपद् जोखिम बारे ज्ञान र क्षमताको विकासका कामहरू गर्नु पर्ने साथै यी समूहको विपद् क्षमता अभिवृद्धिका अवसरमा सहभागिता कमी,
- योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र निर्णय प्रक्रियामा लक्षित समूहको सहभागिता कमी,
- विपद्का समयमा विपद् प्रतिकार्यका कार्यहरूमा लक्षित समूहहरू प्राथमिकतामा नपर्नु साथै भिन्न समूहका भिन्न आवश्यकता हुने हुँदा उक्त कुरामा आवश्यक ध्यान जान नसक्नु,
- समुदायको आँखामा सडक, कल्भर्ट, पुल, भवन जस्ता संरचना निर्माण र तटवन्धन मात्र विकास र विपद् व्यवस्थापनको योजना हो भन्ने बुझाई रहनु,
- वडास्तरको योजनामा कृषि, उद्योग तथा वाणिज्य, पर्यटन, सहकारी, वित्तीय क्षेत्र र विपद् व्यवस्थापनको योजनामाहरू समुदायबाट कम उठ्नु।
- सुरक्षित पर्यटनको क्षेत्रमा स्थानीय तहको पर्याप्त ध्यान जान नसक्नु,
- बन्धजन्तुको प्रकोप बढेको तर यसको स्थायी समाधानका लागि अध्ययन र कार्यान्वयनमा कमी हुनु,
- बालीनालीमा रोगकीराको प्रकोप र विषादीको बढ्दो प्रयोगका कारण माटोमा उत्पादन क्षमता घटेर खाद्यान्न र अन्य बाली उत्पादनमा ह्रास आएको।
- स्थानीय उत्पादनले पर्याप्त बजार पाउन नसक्नु।

९.१.२ सामाजिक विकास :

शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई, संस्कृति प्रवर्धन, लैङ्गिक समानता तथा समाजिक समावेशीकरण

- शिक्षामा धेरै जसो कमजोर भौतिक पूर्वाधार, पर्याप्त बालमैत्री डेक्सवेन्चको अभाव।
- विषयगत शिक्षकहरूको अभावमा गुणस्तरीय शिक्षा प्रवर्धनमा समस्या।
- स्वास्थ्य क्षेत्रमा भौतिक पूर्वाधार तथा दक्ष जनशक्तिको अभाव।
- ढुङ्गाखानी उत्खनन गर्दा मन्यावुद्ध, शान्ति टोल, सुनखरी टोल लगायत धेरै टोलमा पानीका मुहानहरू सुकेका छन्।
- खोलामा फोहरमैला फाल्ने गरेको कारण सरसफाई, संस्कृति प्रवर्धनमा समस्या।

- समुदायस्तरमा बढी क्रियाशील रहने टोल विकास संस्थाहरूलाई विपद् व्यवस्थापनमा प्रमुख भूमिका खेल्न सक्छन् भन्ने सोचको कमी,
- सरुवा रोग नियन्त्रणका लागि पूर्वाधार, संरचना, दक्ष जनशक्ति तथा उपकरणको कमी,
- विद्यालयहरूमा आपत्कालीन स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध नरहेको,
- सुरक्षित विद्यालय सम्बन्धी अवधारणाको कमी,
- सबै विद्यालय भवनहरू भूकम्प प्रतिरोधी नभएको,
- विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक, बालबालिका र अभिभावकमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी बुझाइको कमी,
- विपद् तथा जलवायु परिवर्तन र यसले निम्त्याएका समस्या र समाधानका उपाय सहितको स्थानीय पाठ्यक्रमको अभाव,
- विपद् व्यवस्थापन फोकल शिक्षकको व्यवस्था नभएको,
- विद्यालयको सडकटासन्नता पहिचान र विश्लेषण नभएको, विद्यालय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना नरहेको,
- विपद्बाट सुरक्षित हुनका लागि पारिवारिक तहको कार्ययोजनाको अभाव,
- वडाको पदाधिकारी तथा टोल संस्थाहरूमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी बुझाइमा कमी,
- महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, दीर्घ रोगीहरूमा विपद् बारे ज्ञान र क्षमताको अभाव,
- योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र निर्णय प्रक्रियामा लक्षित समूहको सहभागिता कमी,
- लक्षित समूहलाई विपद् प्रतिकार्यमा प्राथमिकतामा नराख्नु,

९.१.३ पूर्वाधार विकास :

सडक तथा पुल (झोलुङ्गे पुल समेत), सिचाई, भवन तथा सहरी विकास, ऊर्जा तथा साना जलविद्युत (वैकल्पिक ऊर्जा समेत), संचार

- पालिकाको सबै क्षेत्रमा पर्याप्त सिचाईको व्यवस्था नभएको,
- भवन आचार संहिताको पूर्ण पालना नभएको,
- भूकम्पीय सचेतनामा कमी,
- बस्ती तथा निजी भवन, सडक, विद्युत वितरण प्रणाली, खानेपानीका संरचना, विद्यालय लगायतका पूर्वाधार जोखिमयुक्त रहेको,
- वडाको जोखिम क्षेत्रहरूमा सुरक्षित आश्रयस्थलको अभाव,
- अपाङ्गतामैत्री तथा बालमैत्री सडक पेट्टीको अभावका साथै भौतिक पूर्वाधारहरू अपाङ्गतामैत्री नहुनु,
- सडकमा व्यवस्थित ढलको अभावले समुदायमा समस्या,

- सडक सुरक्षा र प्रयोग बारे ज्ञान चेतना र सन्देशको अभावमा सडक अनुसार सवारी गति निर्धारण नभइ सडक दुर्घटना बढेको,
- नगरपालिकामा विपद् सूचना प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको स्थापना भएको तर पूरै व्यवस्थित भइनसकेको।

९.१.४ वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन :

वन तथा भूसंरक्षण, जलाधार संरक्षण, वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन, फोहोरमैला व्यवस्थापन, जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण, विपद् व्यवस्थापन, वारुणयन्त्र सञ्चालन

- सिद्धकाली, सरस्वती, बरडाँडा, दाम्पिसड, सिद्धवावा टोलमा फोहोरमैला खोलामा डाइरेक्ट फाल्नाले पाल्टाँगे टोलमा प्रदूषण बढेको ।
- साना घरेलु उद्योगहरूबाट निस्किएको केमिकलको कारण समुदायमा प्रदूषणको समस्या ।
- पानीका मुहान संरक्षणमा समुदाय र राज्यको ध्यान थप आकर्षित हुनुपर्ने ।
- जलाधार क्षेत्र सुक्खा हुने क्रम बढेको,
- जैविक विविधतामा हास,
- वडा नं १४ मा नदी कटान समस्या बढ्दै गएको,
- बजार क्षेत्रमा खोला खोल्सीहरूको वहाव सभ्यतालाई संरक्षण गर्ने संस्कृतिलाई समुदायले विर्सने क्रम बढेकोले खोला बस्तीमा पस्ने क्रम बढेको,
- समुदायस्तरमा टोलसंस्थाहरूलाई विपद् व्यवस्थापनमा प्रमुख भूमिका खेल्न सक्छन् भन्ने सोच भएपनि जिम्मेवारी प्रदान नगरेको,
- प्रभावकारी विपद् प्रतिकार्यका लागि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अभाव,
- खोज उद्धार तथा राहत र आपत्कालीन प्रबन्धका सामग्रीहरूको अभाव,
- आपत्कालीन अवस्थामा सूचना सङ्कलनका लागि (IRA र MIRA) गर्नसक्ने जनशक्तिको अभाव,

९.१.५ सुशासन र संस्थागत विकास :

मानव संसाधन विकास, संस्थागत क्षमता विकास, संस्थागत पूर्वाधार, नागरिक वडापत्र तथा टोकन प्रणाली, सेवाप्रवाहका

मापदण्ड निर्धारण, सेवा प्रवाहमा विद्युतीय सूचना प्रविधिको प्रयोग तथा संचार व्यवस्थापन

- नगरपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि रणनीतिक कार्ययोजना नभएको ।
- वडाहरूमा विपद् व्यवस्थापन समिति निर्माण भएको तर समितिहरू निष्क्रिय देखिएको,
- वडा र नगरपालिकामा विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना भएको तर कोष परिचालन कार्यविधि परिमार्जन (७० प्रतिशत पूर्वतयारी र न्यूनीकरणमा खर्च गर्नेगरी) नगरिएको ।
- वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूलाई आफ्नो कार्य विवरण प्रष्ट नभएको,
- वडाको पदाधिकारी तथा टोल संस्थाहरूमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी बुझाइमा कमी,

- संघ, प्रदेश, जिल्ला, पालिका र वडा तहसम्मको प्रभावकारी समन्वयको अभाव,
- वडा र टोल संस्थाहरूबीच समन्वयको कमी,
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु अनुकूलनका क्रियाकलापहरूको लागि सरकारी, गैर सरकारी तथा निजी क्षेत्रको समन्वयात्मक लगानीको अभाव,
- जलवायु परिवर्तन र विपद् सम्बन्धी एकीकृतसूचना व्यवस्थापनमा कमी,
- तालुक संस्थाहरूले विपद् तथा आपत्कालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको लागि गरिएको सूचना प्रभावकारी प्रवाह नहुनु,
- विपद् सम्बन्धी सूचना प्रचार प्रशारण गर्ने सामुदायिक संरचनाको अभाव,
- वडाको योजना प्रक्रियामा टोलस्तरको विपद् व्यवस्थापनको विषयले प्राथमिकता नपाउनु,
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी रैथाने ज्ञान र प्रविधिलाई प्रोत्साहन नगरिनु,
- समुदायमा स्वयंसेवकहरू तयार गरी फष्ट रेस्पोन्डरको रूपमा विकास गर्न नसकिएको,
- विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्तिहरूको पहिचान गरेर पालिकामा सूचीकृत गरी रोष्टर निर्माण नभएको।

९.२ देखिएका क्षेत्रगत समस्याहरू समाधानका लागि समाधानका उपायहरू

९.२.१ आर्थिक विकास

(कृषि, उद्योग तथा वाणिज्य, पर्यटन, सहकारी र वित्तीय क्षेत्रलाई विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रमा परिचालन)

- पशु तथा कृषि बीमालाई प्रभावकारी बनाउन नगरपालिकाले आवश्यक समन्वय गरी अनुदानको व्यवस्था गर्ने,
- कृषिबालीमा लाग्ने रोग कीरा नियन्त्रणको लागि कृषि शाखाबाट आवश्यक परामर्श र कृषि समूहमा प्रशिक्षण सञ्चालन,
- वित्तीय क्षेत्रलाई विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा लगानी गर्न समन्वय र सहकार्य
- प्राङ्गारिक विषादी बनाउने कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरी कृषकहरूलाई तालिम
- प्राकृतिक चिस्यानकेन्द्र निर्माणका लागि साना कृषकहरूलाई अनुदान कार्यक्रम
- नगरपालिकामा आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र स्थापना गरी विपद्बाट भएको क्षतिको विवरण वडास्तरबाट नियमित रूपमा अध्यावधिक गरी अभिलेख राख्ने,
- विपद् प्रभावित र लक्षितवर्ग केन्द्रित आय आर्जनका कार्यक्रमहरू बनाई लागु गर्ने।
- उत्पादनलाई बजारसँग जोड्नका लागि प्रत्येक वडामा कृषि सूचना केन्द्र स्थापना र सञ्चालन गर्ने ।
- व्यवसायिक निरन्तरता योजना निर्माण गर्न निजीक्षेत्रको क्षमता विकास तालिमहरू सञ्चालन गर्ने ।
- पर्यटनको सम्भावना भएको स्थानहरूको पहिचान गरी पर्यटन प्रवर्धनको लागि निजी लगानीको लागि प्रोत्साहन कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
- प्रभावकारी पूर्वतयारीका लागि आवश्यक कार्यहरू गर्ने ।

- कृषि क्षेत्रमा बढ्दै गरेको बालीरोग निदानका लागि कृषि प्राविधिक र कृषकहरू बीचमा सघन संवाद कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- बेरोजगार युवाहरूलाई स्वरोजगार बनाउन उद्यमशीलता तालिम तथा बीउपूँजी सहयोग गर्ने ।
- नगरस्तरीय पर्यटन परिषद गठन गर्ने र कार्यविधि निर्माण गरी पर्यटकीय क्षेत्रहरूमा पर्यटन व्यवस्थापन समिति पर्यटन सूचना केन्द्र स्थापना गठन गरी परिचालन गर्ने ।

९.२.२ सामाजिक विकास

(शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई, संस्कृति प्रवर्धन, लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण)

- विपद् व्यवस्थापनको विषयमा टोलसंस्थाहरूलाई नियमित क्षमता विकासको तालिम दिने,
- विद्यालय सुरक्षा योजना निर्माण गरेर विद्यालय सुधार योजनामा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्ने,
- विद्यालयमा कार्ययोजना सहितको विपद् व्यवस्थापन सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने,
- विद्यालयमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नियमित रूपमा अतिरिक्त कक्षाहरू सञ्चालन गर्ने,
- विद्यालयमा विपद् व्यवस्थापन समिति निर्माण गरी परिचालन गर्ने,
- विद्यालय भवन तथा विद्यालय बाहिरका भौतिक संरचनाहरूलाई भूकम्प लगायतका विपद् व्यवस्थापनमैत्री बनाउन निजीक्षेत्रसँग सहकार्य गर्ने,
- विद्यालयका कक्षाकोठाहरूमा सरुवारोग व्यवस्थापनमैत्री (physical distancing) वसाइ व्यवस्थापन प्रवर्धन गर्ने,
- हरेक विद्यालयमा आपत्कालीन स्वास्थ्य सेवाका लागि प्राथमिक उपचार बाक्स र उद्धार सामग्री व्यवस्थापन गर्ने,
- वडाभित्रका अपाङ्गता भएका मानिसहरू, जेष्ठ नागरिक, सुत्केरी, गर्भवती तथ्याङ्क नियमित अध्यावधिक गर्ने,
- युवा समूह, आमा समूह, टोल विकास समितिहरूको विपद् जोखिम व्यवस्थापन क्षमता बढाई विपद् पुर्व र विपद्को समयमा सक्रिय रूपमा परिचालन गर्ने,
- आपत्कालीन अवस्थामा तत्काल प्राथमिक उपचार पाउन सक्ने गरी वडामा रहेका स्वास्थ्य चौकीको भौतिक संरचना र मानव स्रोतहरूको स्तरोन्नति गर्ने र वडास्तरको विपद् व्यवस्थापन समितिहरू, CRT र RRT लाई तयारी अवस्थामा राख्ने व्यवस्था मिलाउने
- विद्यालयहरूमा पर्याप्त भौतिक पूर्वाधार, पर्याप्त डेक्सवेन्च व्यवस्थापन गर्ने ।
- विषयगत शिक्षकहरूको व्यवस्थापन गरी गुणस्तरीय शिक्षा प्रवर्धन गर्ने ।
- हरेक स्वास्थ्य क्षेत्रमा भौतिक पूर्वाधार तथा दक्ष जनशक्तिको उपस्थित गराउने।
- ढुङ्गाखानी उत्खनन गर्दा पानीको मुहान सुकेका क्षेत्रहरूमा (मन्यावुद्ध, शान्ति टोल, सुनखरी टोल लगायतका क्षेत्रहरूमा) खानेपानीको प्रवन्ध मिलाउने ।

- सिद्धकाली, सरस्वती, बरडाँडा, दामिसड, सिद्धबाबा टोलमा फोहर व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- फिक्कल खानेपानी आयोजनाको तत्काल मर्मत सम्भार गर्ने ।
- उपभोक्ता समिति तथा पर्यटन विकासका संरचनाहरूमा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू तथा जेष्ठ नागरिकहरूको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।

९.२.३ पूर्वाधार विकास

(सडक तथा पुल (झोलुङ्गे पुल समेत), सिचाई, भवन तथा सहरी विकास, ऊर्जा तथा साना जलविद्युत (वैकल्पिक ऊर्जा समेत), सञ्चार)

- भवन निर्माण संहिता लागु गरी पूर्ण पालनाका लागि समुदायस्तरमा सचेतनाका कार्यक्रम गर्ने,
- पालिका क्षेत्रभित्रको भवन निर्माण मापदण्ड प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने,
- दुर्घटनाग्रस्त क्षेत्रहरूमा सडक सुरक्षा र प्रयोग वारेमा बोर्ड राख्ने,
- भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरू निर्माणको काममा विपद् प्रभाव मूल्याङ्कन कार्यविधि निर्माण गर्ने,
- खोला, खोल्सी, पैनीको वहाव क्षेत्रको मापदण्ड निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने,
- खानेपानी, सिचाई, दुर सञ्चार, सडक तथा विद्युत प्राधिकरणबीच समन्वय गरेर काम गर्ने व्यवस्था मिलाउने,
- सडकको क्षमता अनुसार सवारी सञ्चालनको मापदण्ड तयार गरी लागु गर्ने,
- फिक्कल, पशुपतिनगर, हर्कटे र कन्याम क्षेत्रमा व्यवस्थित सडकपेटी निर्माण गर्ने,
- सार्वजनिक शौचालय तथा सार्वजनिक भवनहरू अपाङ्गमैत्री, महिलामैत्री र जेष्ठ नागरिकहरूलाई सहज हुने गरी बनाउने,
- वडास्तरमा जोखिम न्यूनीकरणको योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनका लागि निजीक्षेत्रसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने,
- वडास्तरमा तयार भएका नदी नियन्त्रणका लागि तटबन्धका योजनाहरूलाई प्राथमिकताका साथ कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने।
- पालिका क्षेत्रमा एकघर एक धारा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

१.२.४ वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

- समुदायका जोखिम क्षेत्रहरूको नक्साङ्कन प्रतिवेदनहरूलाई अध्यावधिक गर्ने, क्षमता विकास
- नगरपालिकाका निर्वाचित प्रतिनिधिहरू, कार्यरत कर्मचारीहरू र विषयगत क्षेत्र (क्लष्टर) का पदाधिकारीहरूलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र आधारभूत मानवीय मापदण्डको विषयमा क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गर्ने,
- वडास्तरका विपद् व्यवस्थापन समितिहरूलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र आधारभूत मानवीय मापदण्डको विषयमा क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गर्ने,
- वडाको जनप्रतिनिधि, कर्मचारीहरू, टोल विकास संस्थाका अगुवाहरूलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र आधारभूत मानवीय मापदण्डहरूको बारेमा तालिम दिने,
- वडामा दोहोरिइरहने विपद्हरूको प्रतिकार्यको लागि अति प्रभावित वडाहरूमा र नगरको केन्द्रमा समुदायको सहभागितामा बाढी, भूकम्प र आगलागिको नियमित रूपमा नमूना अभ्यासहरू गर्ने,
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन रणनीति पत्र तयार गर्ने,
- विपद् प्रभावितहरूका लागि राहत वितरण मापदण्ड तयार गर्ने,
- आपत्कालीन अवस्थामा तत्काल परिचालन गर्नका लागि वडास्तरमा स्वयम सेवक समूह गठन तथा क्षमता विकास गरेर तयारी हालतमा राख्ने र नजिकको प्रहरी र सेनासँग समन्वय गराउने,
- पानीको स्रोत नक्साङ्कन गर्ने र संरक्षणको लागि सामुदायिक सचेतनाको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र सिमसार क्षेत्र संरक्षण गर्ने,
- सबै वडामा कम्तीमा एक स्थानमा आधारभूत संरचना सहितको सुरक्षित स्थान निर्माण गर्ने,
- वडामा विपद्को समयमा तत्काल सूचना सङ्कलन गरी सम्प्रेषण गर्नका लागि द्रुत सर्वेक्षण टोली निर्माण र तालिम सञ्चालन गरी तयारी हालतमा राख्ने,
- समावेशी विपद् प्रतिकार्य प्रवर्धनका लागि सुत्केरी, गर्भवती, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, बालबालिका, दिर्घ रोगी तथा जेष्ठ नागरिकहरूको लागि आवश्यक खाद्यान्न तथा गैरखाद्य सामग्री भण्डारण गर्ने,
- सबै वडाहरूमा खोज, उद्धार तथा प्राथमिक उपचारका सामग्री भण्डारण गर्ने।

१.२.५ सुशासन र संस्थागत विकास

- नगरपालिकास्तरमा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको नियमित बैठक तथा आवश्यक निर्णयहरू गर्ने,
- वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिसँग समन्वय गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरू विकास योजनामा समावेश भएको सुनिश्चित गर्ने,
- मनसुन पूर्वतयारीका सूचनाहरू निर्माण गरी स्थानीय भाषाहरूमा प्रचार प्रसार गर्ने ।
- विषयगत समिति (क्लष्टर) हरूको कम्तीमा ३ महिनामा एक पटक समीक्षा बैठक वस्ने
- वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरूको कार्यविवरण तयार गर्ने
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कानूनहरू कार्यान्वयन भएनभएको त्रैमासिक समीक्षा गर्ने ।

- विपद् व्यवस्थापन शाखाका लागि आवश्यक सामग्री, दक्ष जनशक्ति र बजेटको व्यवस्थापन गर्ने,
- सबै वडाहरूमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य समिति निर्माण भएको सुनिश्चित गर्ने,
क्षमता विकास
- युवा, आमा समूहहरूको विपद् जोखिम व्यवस्थापन क्षमता अभिवृद्धि गरी क्रियाशिल बनाउने र परिचालन गर्ने।
- वडास्तरमा स्थापना गरिएको विपद् व्यवस्थापन कोषको सञ्चालन कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने,
- विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा अन्तर वडा, अन्तरपालिका समन्वय बैठकहरूबाट साझा जोखिम पहिचान गरी साझा योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने,
- वडा विपद् जोखिम वस्तुगत विवरणलाई स्थानीय तहको योजना निर्माण प्रक्रियाको एक आधारको रूपमा लिने।
- विपद् व्यवस्थापनको काममा अन्तर टोल, वडा, पालिका बीच समन्वय बैठक र सन्जालीकरण गर्ने ।
- संघ, प्रदेश तथा जल तथा मौसम विज्ञान विभागबाट जारी गरिएका पूर्वसूचनाहरूलाई समुदाय सम्म नियमित प्रसारण गर्ने आधिकारिक संरचना तयार गर्ने ।
- पालिकाभित्र कार्यरत गैसस, निजीक्षेत्र र वित्तीय क्षेत्रहरूको विपद् व्यवस्थापनमा लगानीका लागि समन्वय बैठकको आयोजना गर्ने ।

९.३ स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना

सूर्योदय नगरपालिकाको उत्थानशील विकासका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु अनुकूलनका तथा विपद् जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचाका प्राथमिकताहरूलाई एकीकृतगरी निम्नानुसार क्रियाकलाप सञ्चालन गरिएको छ । तालिका नम्बर ५८ : विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलताका क्रियाकलापहरू

क्र.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट हजारमा			समयावधि
			कूल	आन्तरिक	वाह्य	
१	वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन (वन तथा भूसंरक्षण, जलाधार संरक्षण, वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन, फोहोरमैला व्यवस्थापन, जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण, विपद् व्यवस्थापन, वारुणयन्त्र सञ्चालन)					
१.१	विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा बुझाइ बढाउने					
१	जोखिम क्षेत्रहरूको नक्साङ्कन/अध्यावधिक	नविव्यस	५०	५०	०	वि व्य शाखा
२	टोल संस्थाहरूलाई विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी आधारभूत ३ दिने तालिम ।	नविव्यस, साझेदार संस्था	१००	५०	५०	वि व्य शाखा
१.२	विपद् जोखिम व्यवस्थापनको क्षेत्रमा शासकीय पद्धतिमा सुधारका कामहरू गर्ने ।					
१	विपद् जोखिम न्यूनीकरण रणनीति पत्र तयार गर्ने ।	नविव्यस कार्यपालिका,	१००	१००	०	वि व्य शाखा
२	विपद् सम्बन्धनशील भू-उपयोग योजना निर्माण	नगरसभा	५०००	५०००	०	वि व्य शाखा

क्र.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट हजारमा			समयावधि
			कूल	आन्तरिक	वाह्य	
३	पालिकाको राहत मापदण्ड निर्माण/परिमार्जन गर्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका	१००	१००	०	वि व्य शाखा
४	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यविधिलाई परिमार्जन गर्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका	१००	१००	०	वि व्य शाखा
५	स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको कार्यविधि निर्माण गरी लागु गर्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका	१००	१००	०	वि व्य शाखा
६	स्थानीय जलवायु अनुकूलन योजना निर्माण गर्ने ।	नविव्यस, साझेदार संस्था	३००	३००	०	वि व्य शाखा
१.३	विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा सार्वजनिक निजी लगानी बृद्धिका कामहरू सञ्चालन गर्ने ।					
१	गैसस/निजी क्षेत्रसँग विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रमा लगानी बैठक	नविव्यस, कार्यपालिका	०	०	०	वि व्य शाखा
१.४	विपद् प्रतिकार्य र पूर्वतयारीका कामहरू सुदृढीकरण गर्ने ।					
१	विषयगत समितिहरू बीचमा त्रैमासिक बैठक	नविव्यस	५०	५०	०	वि व्य शाखा
२	पहिरो र आगलागिको विषयमा बार्षिक रूपमा नमूना अभ्यास	नविव्यस, साझेदार संस्था	१००	८०	२०	वि व्य शाखा
३	वडास्तरमा द्रुत लेखाजोखा समिति गठन र परिचालन गर्ने ।	नविव्यस	१००	१००	०	विव्य शाखा
४	पहिचान गरिएको जोखिम क्षेत्रको वडाहरूमा खोज तथा उद्धारका आधारभूत सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका	५००	५००	०	वि व्य शाखा
५	वडा नं ६ को थलथले पोखरी र वडा नं ११ तीनघरे क्षेत्रको पोखरी संरक्षण र प्रवर्धन गर्ने।	नविव्यस, कार्यपालिका, प्रदेश सरकार	५००	५००	०	वि व्य शाखा
१.५	विपद् पछि सुदृढ पुनर्लाभ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।					
१	पालिकाका जनप्रतिनिधिहरूलाई मानवीय मापदण्डको विषयमा ३ दिने तालिम ।	नविव्यस, कार्यपालिका	३००	३००	०	वि व्य शाखा
१.६	विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी तहगत रूपमा क्षमता विकासका तालिमहरू गर्ने ।					

क्र.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट हजारमा			समयावधि
			कूल	आन्तरिक	वाह्य	
१	टोल संस्थाहरूलाई विपद् जोखिम व्यवस्थापन आधारभूत तालिम ।	नविव्यस	२००	२००	०	वि व्य शाखा
२	जोखिम क्षेत्रका बस्तीहरूबाट छनोट गरी कम्तीमा २५ जना युवाहरूलाई खोज तथा उद्धारको तालिम दिई रोष्टरमा राख्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका	३००	३००	०	वि व्य शाखा
१.७	बहुप्रकोप पूर्वसूचना प्रणाली स्थापना र अभ्यास गर्ने ।					
१	मनसुन पूर्वतयारीका लागि स्थानीय भाषामा सचेतनामुलक सामग्री निर्माण र प्रशारण ।	नविव्यस, पत्रकार महासंघ	२०	१५	५	वि व्य शाखा
२	एस एम एस प्रणालीको प्रयोग गरी टोल विकास संस्थाहरू मार्फत बहुप्रकोप पूर्वसूचना प्रणालीको विकास गर्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका	२०	१५	५	वि व्य शाखा
१.८	विपद् जोखिम हस्तान्तरणका कामहरू सञ्चालन गर्ने ।					
१	वारुणयन्त्रका कर्मचारीहरूको लागि र उद्धारको अग्रभागमा रहेर काम गर्ने उद्धारकर्ताको लागि दुर्घटना बीमाको व्यवस्था गर्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका बीमा कम्पनी	५००	२००	३००	वि व्य शाखा
२	सुशासन र संस्थागत विकास					
२.१	विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा सुशासन र संस्थागत विकासका बारेमा बुझाई बढाउने ।					
१	विपद् व्यवस्थापन समिति र क्लष्टरको त्रैमासिक बैठक	नविव्यस	२०	१५	५	विव्य शाखा
२.२	विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा सुशासन र संस्थागत विकासका कामहरू गर्ने ।					
१	राहत वितरणका लागि तत्काल प्रभावितहरूलाई परिचय पत्र वितरणको व्यवस्था मिलाउने ।	नविव्यस, कार्यपालिका	५०	५०	५०	विव्य शाखा
२.३	विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा सुशासन र संस्थागत विकासका लागि सार्वजनिक र निजीक्षेत्रको लगानी बढाउन कामहरू गर्ने ।					
१	राहत वितरणको कामहरू एकद्वार प्रणालीको विकास गर्ने ।	कार्यपालिका, नविव्यस	०	०	०	विव्य शाखा

क्र.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट हजारमा			समयावधि
			कूल	आन्तरिक	वाह्य	
२	निजी क्षेत्र र गैरसरकारी संस्थाहरूसँग विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका लागि निरन्तर समन्वय र सहकार्य प्रणाली विकास गर्ने ।	कार्यपालिका, नविव्यस	०	०	०	विव्य शाखा
२.४	पुनर्लाभका कामहरूमा प्रभावकारी सुशासनका कामहरू गर्ने ।					
	विपद् व्यवस्थापनका लागि अन्तरवडा समन्वय बैठक गरी साझा योजना निर्माण गर्ने	नविव्यस	२०	२०	०	विव्य शाखा
	विपद् व्यवस्थापनका कामहरूको प्रभावकारिता बारेमा त्रैमासिक समीक्षा कार्यक्रम	नविव्यस	२०	२०	०	विव्य शाखा
२.५	प्रतिकार्य र पूर्वतयारीका कामहरूमा सुशासनलाई सुदृढ पार्ने ।					
	विपद्को प्रतिकार्यका लागि द्रुत लेखाजोखा अभिलेख तयारीका लागि आवश्यक फारम र कार्यविधिहरू तयार गरी लागु गर्ने ।	नविव्यस	५०	५०	०	विव्य शाखा
	अपाङ्गता भएका मानिसहरू, जेष्ठ नागरिक सुत्केरी, गर्भवती तथ्याङ्क नियमित अध्यावधिक गर्ने।	नविव्यस	५०	५०	०	विव्य शाखा
२.६	विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा सुशासन र संस्थागत विकासका लागि क्षमता विकास गर्ने।					
	स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कानूनी व्यवस्थाका बारेमा प्रशिक्षण ।	नविव्यस	२००	२००	०	विव्य शाखा
२.७	विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा सुशासन सम्बन्धी सूचनाहरू प्रचारप्रसार गर्ने ।					
	डिएचएफ र तालुक संस्थाबाट जारी भएका सूचनाहरू समुदायसम्म पुग्ने आधिकारिक संरचना तयार गरी परिचालन गर्ने ।	नविव्यस	०	०	०	सूचना शाखा
२.८	विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा सुशासन र वित्तीय व्यवस्थापन					

क्र.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट हजारमा			समयावधि
			कूल	आन्तरिक	वाह्य	
	समुदायमा बीमा परामर्श शिविर सञ्चालन गर्ने।	नविव्यस, साझेदार संस्था	१००	५०	५०	विव्य शाखा
३	सामाजिक विकासमा विपद् व्यवस्थापन (शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई, संस्कृति प्रवर्धन, लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण)					
३.१	सामाजिक विकास विषयक्षेत्रमा हुने विपद् जोखिम व्यवस्थापन बारे बुझाई बढाउने।					
	बृहत विद्यालय सुरक्षा योजनाका विषयमा प्र अ र वि.व्य.स. अध्यक्षहरूलाई २ दिने प्रशिक्षण	नविव्यस	१००	१००	०	शिक्षा शाखा
	विपद् सम्पर्क शिक्षक र लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्पर्क शिक्षकहरूलाई ३ दिने प्रशिक्षण	नविव्यस	१००	२००	०	शिक्षा शाखा
३.२	सामाजिक विकास विषय क्षेत्रमा विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी नीतिगत संरचनाहरूको विकास गर्ने					
	पालिकास्तरका सबै विद्यालयहरूको बृहत विद्यालय सुरक्षा योजना निर्माण गर्ने।	नविव्यस, साझेदारसंस्था	३००	२००	१००	शिक्षा शाखा
	विद्यालयहरूमा विपद् व्यवस्थापन समिति गठन र परिचालन गर्ने।	नविव्यस,	०	०	०	शिक्षा शाखा
	सामाजिक सुरक्षा भत्ता कार्यक्रमहरूलाई मनसुन अगाडि र डिएचएमको सूचना (थ्रेसहोल्ड नाघेमा) पछि तत्काल वितरण गर्न कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने।	नविव्यस, प्रदेश सरकार	३००	२००	१००	विव्य शाखा
३.३	सामाजिक विकास विषयक्षेत्रमा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि सार्वजनिक र निजीक्षेत्रको लगानी बढाउने					
	बृहत विद्यालय सुरक्षाका लागि स्थानीय संस्था र निजीक्षेत्रहरूसँग सहकार्य गर्ने।	नविव्यस, प्रदेश	३००	२००	१००	शिक्षा शाखा
	पालिका क्षेत्रमा अवस्थित हस्पिटलमा बर्नबेड स्थापनाको लागि निजीक्षेत्रहरूसँग सहकार्य गर्ने।	नविव्यस, प्रदेश, साझेदारसंस्था	१०००	५००	५००	स्वास्थ्य शाखा

क्र.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट हजारमा			समयावधि
			कूल	आन्तरिक	वाह्य	
	सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आपत्कालीन अवस्थाको लागि औषधी तथा अन्य सामग्रीको पूर्वतयारी गर्ने ।	नविव्यस, साझेदार संस्था प्रदेश सरकार	१०००	५००	५००	स्वास्थ्य शाखा
३.४	सामाजिक विकास विषयक्षेत्रबाट सिर्जित विपद् पछिको सुदृढ पुनर्लाभको कामहरू					
	ढुङ्गाखानी उत्खनन गर्दा पानीको मुहान सुकेका क्षेत्रहरूमा (मन्यावुद्ध, शान्ति टोल सुनाखरी लगायतका खानेपानीको अभाव भएका टोल) खानेपानीको प्रवन्ध मिलाउने	नविव्यस, प्रदेश, साझेदार संस्था	५० लाख	५० लाख	५० लाख	पूर्वाधार शाखा
	विद्यालयको भौतिक संरचनाहरूलाई अपाङ्गता मैत्री बालमैत्री, महिलामैत्री बनाउने ।	नविव्यस, प्रदेश, साझेदारसंस्था	५० लाख	५० लाख	५० लाख	शिक्षा शाखा
३.५	सामाजिक विकास विषयक्षेत्रका कामहरूबाट सम्भावित विपद्हरूको प्रतिकार्य र पूर्वतयारी सुदृढीकरणका कामहरू गर्ने ।					विव्य शाखा
	विद्यालयहरूको संरचनात्मक र गैरसंरचनात्मक वस्तुहरू पहिचान गरी त्यसबाट हुनसक्ने जोखिम न्यूनीकरणको कामहरू गर्ने ।	विद्यालय विपद् व्यवस्थापन समिति	५०	५०	५०	शिक्षा शाखा
	पालिकामा स्वास्थ्य आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना तयार गर्ने ।	नविव्यस	५०	५०	०	स्वास्थ्य शाखा
	फिक्कल खानेपानी आयोजनाको तत्काल मर्मत सम्भार गर्ने	नविव्यस, कार्यपालिका, प्रदेश सरकार	१ करोड	१ करोड	०	पूर्वाधार शाखा
	विद्यालयका कक्षाकोठा तथा वसाइ व्यवस्थापनलाई सरुवारोग व्यवस्थापनमैत्री बनाउने ।	नविव्यस	५०	५०	०	शिक्षा शाखा
	किशोरी, महिला, सुत्केरी, गर्भवतीहरूका लागि विशेष सामग्री (डिग्निटी किट भण्डारण गर्ने गराउने ।	नविव्यस	२००	२००	०	विपद् व्यवस्थापन शाखा
	अपाङ्गता भएका मानिसहरू, जेष्ठ नागरिक, बालबालिकाहरूका लागि पोषण किट भण्डारण गर्ने गराउने ।	नविव्यस	२००	२००	०	विपद् व्यवस्थापन शाखा

क्र.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट हजारमा			समयावधि
			कूल	आन्तरिक	वाह्य	
	फिक्कल बजारक्षेत्र, सिद्धकाली, सरस्वती, बरडाँडा, दाम्पिसड, सिद्धबाबा टोलमा विशेष फोहर व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका,	५००	५००	०	पूर्वाधार शाखा
	पालिकाक्षेत्रमा एक घर एक धारा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका, प्रदेश	१० करोड	१० करोड	०	पूर्वाधार शाखा
३.६	सामाजिक विकास विषयक्षेत्रबाट उत्पन्न विपद् व्यवस्थापनका लागि क्षमता विकास तालिम					
	विपद् व्यवस्थापनका लागि विद्यालयदेखि अभिभावकसम्म अभियान सञ्चालन गर्ने	नविव्यस,	५०	५०	०	शिक्षा शाखा
	सबै विद्यालयमा सामाजिक र स्वास्थ्य विषयगत शिक्षकहरूको लागि विपद् व्यवस्थापन र प्राथमिक उपचार सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने।	नविव्यस, कार्यपालिका, प्रदेश	५००	५००	०	शिक्षा शाखा
३.७	सामाजिक विकास विषयक्षेत्रबाट उत्पन्न विपद् व्यवस्थापनका लागि पूर्वसूचना व्यवस्थापन गर्ने ।					
	पहिरो, भूकम्प र आगलागीबाट बच्ने उपायका बारेमा विद्यालयमा नमूना अभ्यास गर्ने ।	नविव्यस,	५०	५०	०	विपद् व्यवस्थापन शाखा
३.८	सामाजिक विकासका कार्यक्रमहरूबाट उत्पन्न विपद्हरूको जोखिम हस्तान्तरण कार्यक्रमहरू					
	समुदायमा विद्यमान परम्परागत सूचना प्रणालीहरूको अभिलेखहरू तयार गर्ने गराउने	नविव्यस,	५०	५०	०	विपद् व्यवस्थापन शाखा
४	पूर्वाधार विकास (सडक तथा पुल (झोलुङ्गे पुल समेत), सिचाई, भवन तथा सहरी विकास, ऊर्जा तथा साना जलविद्युत (वैकल्पिक ऊर्जा समेत), संचार)					
४.१	पूर्वाधार विकासबाट उत्पन्न विपद् जोखिम बारेमा बुझाइ बढाउने ।					
	भवन निर्माण संहिताको वारेमा तहगत प्रशिक्षणहरू सञ्चालन गर्ने ।	नविव्यस,	५०	५०	०	विपद् व्यवस्थापन शाखा

क्र.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट हजारमा			समयावधि
			कूल	आन्तरिक	वाह्य	
४.२	पूर्वाधार विकासबाट उत्पन्न विपद् जोखिम व्यवस्थापनवारे नीति तथा नीतिगत संरचना निर्माण गरी लागु गर्ने ।					
	भवन निर्माण संहिता पालना भए नभएको र भूकम्प प्रतिरोधि निर्माण विषयमा नियमित अभिलेख राख्न नीतिगत निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका	०	०	०	पूर्वाधार शाखा
	भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरू निर्माणको काममा विपद् प्रभाव मूल्याङ्कन कार्यविधि निर्माण गर्ने	नविव्यस, कार्यपालिका	१००	१००	०	विपद् व्यवस्थापन शाखा
४.३	पूर्वाधार निर्माण क्षेत्रका विपद् व्यवस्थापनका लागि निजी क्षेत्रको लगानी प्रवर्धनका कार्यक्रमहरू गर्ने ।					
	पूर्वाधार विकास क्षेत्रमा विपद् व्यवस्थापनका लागि पूर्वसूचना प्रणालीका संरचना निर्माण र परिचालन	नविव्यस, साझेदार संस्था	०	०	०	
	वडास्तरमा जोखिम न्यूनीकरणको योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनका लागि निजीक्षेत्रसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने,	नविव्यस, साझेदार संस्था	०	०	०	
४.४	पूर्वाधार विकासका क्षेत्रमा उत्पन्न विपद्हरूको प्रभावकारी पुनर्लाभ कार्यक्रमहरू गर्ने ।					
	पूर्वाधार विकास निर्माणका लागि खानेपानी, सिचाई, दूरसञ्चार, सडक तथा विद्युत प्राधिकरणबीच समन्वय बैठक वस्न नीतिगत निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्ने ।	नविव्यस, साझेदार संस्था, कार्यपालिका	०	०	०	
४.५	पूर्वाधार विकास क्षेत्रमा भएका विपद्हरूको प्रतिकार्य र पूर्वतयारीको सुदृढीकरण कार्यक्रमहरू गर्ने ।					
	खोला, खोल्सी, कुलो जस्ता सार्वजनिक कुराहरूको दर्ता प्रक्रिया मिलाउने र बहाव क्षेत्रको मापदण्ड निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने,	नविव्यस, कार्यपालिका, नगरसभा	०	०	०	

क्र.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट हजारमा			समयावधि															
			कूल	आन्तरिक	वाह्य																
	सडकको क्षमता अनुसार सवारी सञ्चालनको मापदण्ड तयार गरी लागु गर्ने	नविव्यस, कार्यपालिका,	०	०	०																
	फिक्कल, पशुपतिनगर, हर्कटे र कन्याम क्षेत्रमा व्यवस्थित सडकपेटी निर्माण गर्ने	नविव्यस, कार्यपालिका,	१ करोड	१ करोड	०																
	वडा नं ११ को वडा कार्यालय, वडा नं १२ को मूर्तिडाँडा र कन्याममा सामुदायिक अर्थिङ लगाउने।	नविव्यस, कार्यपालिका,	१० लाख	१० लाख	०																
	वडा न ७ को सिर्जना टोल, अम्बीटार, सिरुवानी, गुप्ती टोल, रमाइलो टोल र सिग्राम बस्ती र जङ्गल समाना क्षेत्रमा खानेपानीसँग समन्वय गरी आवश्यक स्थानहरूमा वाटर हाइड्रेन्ट निर्माण गर्ने।	नविव्यस, कार्यपालिका,	१० लाख	१० लाख	०	पूर्वाधार शाखा															
	वडा नं १० फिक्कल बजार क्षेत्रमा दमकल चल्ने स्थानमा खानेपानीसँग समन्वय गरी वाटर हाइड्रेन्टहरू निर्माण गर्ने।	नविव्यस, कार्यपालिका,	५००	५००	०	पूर्वाधार शाखा															
	वडा नं ४, ९ र १३ को सुखा क्षेत्रका सुक्खा क्षेत्रहरूको माथिल्लो भागहरूमा ठूला पोखरी निर्माण गरी आकासे पानी सङ्कलन गर्ने र हरित अभियान सञ्चालन गर्ने।	नविव्यस, कार्यपालिका,	५००	५००	०	पूर्वाधार शाखा															
४.६	पूर्वाधार विकास क्षेत्रको विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम																				
	प्रत्येक वडामा कम्तीमा एक स्थानमा सुरक्षित र खुल्ला स्थान निर्माण गर्ने।	नविव्यस, कार्यपालिका,	५००	५००	०	विपद् व्यवस्थापन															
	तत्काल निम्न अनुसारको बस्तीका घरधुरीहरलाई स्थानान्तरण गर्ने।	नविव्यस, कार्यपालिका,	०	०	०	समन्वय स्थानीय सरकारले गर्ने।															
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>वडा</th> <th>टोलको नाम</th> <th>घरधुरी</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>रमाइलो टोल (३), पूर्वली एकता टोल (४), मर्जुङ(५)</td> <td>१२</td> </tr> <tr> <td>७</td> <td>राई टोल (१०), मोटा गाउँ (६), तीनघरे (६)</td> <td>२२</td> </tr> <tr> <td>१०</td> <td>मेहेलवोटे</td> <td>७</td> </tr> <tr> <td>११</td> <td>सयपत्री (७), पञ्चकन्या (१)</td> <td>२</td> </tr> </tbody> </table>	वडा	टोलको नाम	घरधुरी	१	रमाइलो टोल (३), पूर्वली एकता टोल (४), मर्जुङ(५)	१२	७	राई टोल (१०), मोटा गाउँ (६), तीनघरे (६)	२२	१०	मेहेलवोटे	७	११	सयपत्री (७), पञ्चकन्या (१)	२	नविव्यस, कार्यपालिका, पूर्वाधार, नगरसभा, प्रदेश, सङ्घीय सरकार, प्राधिकरण, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति				
वडा	टोलको नाम	घरधुरी																			
१	रमाइलो टोल (३), पूर्वली एकता टोल (४), मर्जुङ(५)	१२																			
७	राई टोल (१०), मोटा गाउँ (६), तीनघरे (६)	२२																			
१०	मेहेलवोटे	७																			
११	सयपत्री (७), पञ्चकन्या (१)	२																			

क्र.स	क्रियाकलाप			जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट हजारमा			समयावधि
					कूल	आन्तरिक	वाह्य	
	१२	स्कुल टोल (१०), परिवर्तन टोल (२), लेवक (४)	१६					
	१४	सिम्ले सहकाले (७), बर्दु (२)	९					
		जम्मा	६८					
	वडा नं १ को मानेभन्ज्याङ र गोर्खे क्षेत्र, वडा नं २ को पशुपतिनगर, वडा नं ५ को रोड, बौद्ध, समावेशी, झुल्केघाम, गोरख र मेची किनार वडा नं ९ को वरवोटे, वडा नं १० को फिक्कल बजार लगायतका बस्तीहरूमा आगलागिबाट वच्न सघन सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।			नविव्यस	२००	२००	०	विपद् व्यवस्थापन शाखा
४.७	पूर्वाधार विकास क्षेत्रमा विपद् व्यवस्थापनका लागि पूर्वसूचना प्रणालीका संरचना निर्माण र परिचालन							
	भूकम्प प्रतिरोधी घर निर्माण र यसका फाइदाका विषयमा स्थानीय भाषामा तयार गरिएका सामग्रीहरूलाई प्रचार प्रसार गर्न स्थानीय संचार क्षेत्र र टेलिकमसँग समन्वय गर्ने ।			नविव्यस साझेदार संस्था	०	०	०	
	सडक दुर्घटनाको उच्च जोखिम क्षेत्रहरूमा सडक सुरक्षा सम्बन्धी होर्डिडबोर्डहरू राख्ने ।			नविव्यस साझेदार संस्था ट्राफिक	१००	१००	०	
	पालिकाको उपयुक्त स्थानमा जलवायु मापन केन्द्र स्थापना गरी प्रयोगमा ल्याउने ।			नविव्यस साझेदार संस्था कार्यपालिका, डिएचएम	५००	५००	०	
४.८	पूर्वाधार विकास क्षेत्रको विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि जोखिम हस्तान्तरणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।							

क्र.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट हजारमा			समयावधि
			कूल	आन्तरिक	वाह्य	
५	आर्थिक विकास (कृषि, उद्योग तथा वाणिज्य, पर्यटन, सहकारी र वित्तीय क्षेत्रलाई विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रमा परिचालन)					
४.१	आर्थिक विकासका क्षेत्रमा हुने विपद् जोखिम वारेमा बुझाइको विकासका कामहरू गर्ने ।					
	कृषि उद्यमीहरूका लागि निःशुल्क माटो परीक्षणको व्यवस्था मिलाउने ।	नविव्यस	२०	२०	०	कृषिशाखा
४.२	आर्थिक विकासका क्षेत्रमा हुने विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि नीतिगत व्यवस्थाहरूमा काम गर्ने ।					
	नगरस्तरीय पर्यटन परिषद गठन गरी कार्यविधि निर्माण गरी पर्यटकीय क्षेत्रहरूमा पर्यटन व्यवस्थापन समिति, पर्यटन सूचना केन्द्र स्थापना गठन गरी परिचालन गर्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका, नगरसभा	०	०	०	
	नगरपालिकामा आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र स्थापना गरी विपद्बाट क्षतिको विवरण वडास्तरबाट नियमित रूपमा अध्यावधिक गरी अभिलेख राख्ने,	नविव्यस, कार्यपालिका,	०	०	०	
४.३	आर्थिक विकासका क्षेत्रमा हुने विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि सार्वजनिक र निजी लगानी बढाउने वातावरण सिर्जना गर्ने ।					
	पर्यटनको सम्भावना भएको स्थानहरूको पहिचान गरी पर्यटन प्रवर्धनको लागि निजी लगानीको लागि प्रोत्साहन कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका	१ करोड	१ करोड		
४.४	आर्थिक विकासको क्षेत्रमा भएका विपद्हरूको सुदृढ पुनर्लाभ कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।					
	विपद् प्रभावित र लक्षित वर्ग केन्द्रित आय आर्जनका कार्यक्रमहरू बनाई लागु गर्ने।	नविव्यस, कार्यपालिका	१ करोड	१ करोड		
४.५	आर्थिक विकासको क्षेत्रमा भएका विपद्हरूको प्रतिकार्य र पूर्वतयारीका कार्यक्रमहरू सुदृढ बनाउने ।					
	वडा नं १ को सुनाखरी, सगरमाथा, लालिगुराँस, श्रीखोला, मानेडाँडा, हरियाली	नविव्यस, कार्यपालिका	५० लाख	५० लाख		कृषि शाखा

क्र.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट हजारमा			समयावधि
			कूल	आन्तरिक	वाह्य	
	टोलहरूमा तुसारोको जोखिम न्यूनीकरणका लागि टनेल खेतीको प्रवर्धन गर्ने					
	कृषि क्षेत्रमा बढ्दै गरेको बालीरोग निदानका लागि कृषि प्राविधिक र कृषकहरू बीचमा सघन संवाद कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका	५०	५०		कृषि शाखा
	प्राकृतिक चिस्यानकेन्द्र निर्माणका लागि साना कृषकहरूलाई अनुदान कार्यक्रम					
४.६	आर्थिक विकासको क्षेत्रमा हुने विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू गर्ने ।					
	बेरोजगार युवाहरूलाई स्वरोजगार बनाउन उद्यमशीलता तालिम तथा बीउपूँजी सहयोग गर्ने	नविव्यस, कार्यपालिका	५० लाख	५० लाख		रोजगार शाखा
	व्यवसायिक निरन्तरता योजना निर्माण गर्न निजीक्षेहरूको क्षमता विकास तालिमहरू सञ्चालन गर्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका	५०	५०		विपद् व्यवस्थापन शाखा
	कृषिबालीमा लाग्ने रोग किरा नियन्त्रणको लागि कृषि शाखाबाट आवश्यक परामर्श र कृषि समूहमा प्रशिक्षण सञ्चालन,					
	प्राङ्गारिक विषादी बनाउने कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरी कृषकहरूलाई तालिम					
४.७	आर्थिक विकासको क्षेत्रमा हुने विपद्हरूको जोखिम न्यूनीकरणका लागि पूर्वसूचना प्रणालीको विकास र अभ्यास गर्ने ।					
	उत्पादनलाई बजारसँग जोड्नका लागि प्रत्येक वडामा कृषि सूचना केन्द्र स्थापना र सञ्चालन गर्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका	१० लाख	१० लाख	०	कृषि शाखा
४.८	आर्थिक विकासको क्षेत्रमा हुने विपद्					
	कृषिमा महिला उद्यमीहरूका लागि निःशुल्क १०० प्रतिशत बीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	नविव्यस, कार्यपालिका	५००	५००		कृषि शाखा

खण्ड दश : विविध

१०.१ स्रोत साधनको व्यवस्थापन

यस सूर्योदय नगरपालिकाको विकासलाई उत्थानशील बनाउन र विपद् व्यवस्थापनका लागि यस नगरपालिकामा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना गरिएको छ । हरेक विषयगत विकासका योजनामा समेत बजेट उल्लेख गरिएको छ। यस विपद् उत्थानशील योजनामा स्वीकृत क्रियाकलापका लागि उक्त कोषमा उपलब्ध बजेट पर्याप्त भएमा विषयगत क्षेत्रलाई बजेटको आवश्यकता र उपलब्धताका आधारमा रकम निकास गरिनेछ । कोषमा पर्याप्त बजेट उपलब्ध नभएको अवस्थामा स्वीकृत वार्षिक बजेटबाट यस्तो रकम उपलब्ध गराईनेछ । स्वीकृत क्रियाकलाप कार्यान्वयन गर्ने कार्य वडा कार्यालय मार्फत हुनसक्ने अवस्थामा यस्तो रकम सम्बन्धित वडा कार्यालयलाई उपलब्ध गराईनेछ ।

यस नगरपालिकाको आफ्नो स्रोत साधनले कार्यान्वयन सम्भव नहुने क्रियाकलापको लागि प्रदेश सरकार वा जिल्ला प्रशासन कार्यालय मार्फत सङ्घीय सरकारसँग अनुरोध गरिनेछ । साथै थप आवश्यक सहयोगका लागि मानवीय सहायता कार्यमा संलग्न निकाय तथा विकास साझेदार, स्थानीय संघसंस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गरिनेछ।

१०.२ अन्य निकायसँगको समन्वय र सहकार्य

यस योजना कार्यान्वयन र विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि छिमेकी गाउँपालिका तथा नगरपालिका, जिल्ला तथा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समितिहरूसँग सहयोग आदानप्रदान गरिनेछ। यस्तो समन्वय र सहयोग विशेष गरी बाढी, भूकम्प, सरुवा रोग र आगलागिको समयमा प्रतिकार्यका लागि दमकल, एम्बुलेन्स तथा अत्यावश्यक मानवीय सहायता सामग्रीको उपयोगमा केन्द्रित हुनेछ । अन्य किसिमका थप सहयोग आदानप्रदान गर्न कार्यपालिकाले अन्य स्थानीय तहहरूसँग आवश्यक समझदारी वा सम्झौता गर्न सक्नेछ ।

नेपाल सरकार, प्रदेश तथा जिल्ला स्थित कार्यालयहरूबाट समेत विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि स्रोत साधन प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ । जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्लास्थित अन्य गैर सरकारी निकायहरूसँग समन्वय गरी थप स्रोत परिचालन गरिनेछ । जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रसँग विपद् सम्बन्धी सूचना आदानप्रदान गर्न आवश्यक समन्वय गरिनेछ।

१०.३ अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाइ योजना

१०.३.१ लक्ष र सूचकहरू

विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाले निर्दिष्ट गरेका कार्यहरूको कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्न लक्ष्य र सूचकहरू परिभाषित गरी अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाइ योजना तयार गर्नुपर्दछ । प्रकोप आउनु पूर्व र विपद् पश्चात् (जस्तै: मनसुन पूर्व र मनसुन पश्चात्) गोष्ठीहरूको आयोजना गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कामहरूको प्रभावकारिता मूल्याङ्कन गर्न सकिनेछ ।

यस बाहेक, प्रत्येक विषयगत क्षेत्रले विपद् उत्थानशीलताका लागि आआफ्नो योजना बनाउनु पर्छ । विषयगत क्षेत्रहरूले योजना कार्यान्वयनका लागि त्रैमासिक समीक्षा तथा आवश्यकता विश्लेषण जस्ता साझा मूल्याङ्कनका विधिमा समेत सहमति निर्माण गर्नुपर्दछ। स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले उपलब्ध तथ्याङ्क विवरणका आधारमा वा प्राथमिक तथ्याङ्क विश्लेषणका विधिद्वारा विषयगत कार्यालयहरूसँग समन्वय गरी लक्ष्य र सूचक निर्धारण गर्न सक्नेछ।

तालिका ५९: लक्ष तथा सूचक

सि नं	सूचक	आधाररेखा	लक्ष्य
१.	नगरपालिकास्तरमा विपद्बाट हुने मृत्यु दर उल्लेख्य मात्रामा कम गर्ने		
१=१	विपद्बाट मृत्यु हुनेको वार्षिक औसत सङ्ख्या (सडक दुर्घटना बाहेक)	४	२

सि नं	सूचक	आधाररेखा	लक्ष्य
१=२	सडक दुर्घटनाबाट मृत्यु हुनेको वार्षिक औसत सङ्ख्या	४	२
२	विपद्बाट प्रभावित व्यक्तिहरूको सङ्ख्या उल्लेख्य मात्रामा कम गर्ने		
२=१	विपद्बाट प्रत्यक्ष प्रभावित हुने परिवारहरूको वार्षिक औसत सङ्ख्या	३७८	२००
२=२	विपद्बाट घाइते हुने व्यक्तिहरूको वार्षिक औसत सङ्ख्या	९	६
२=३	सडक दुर्घटनाबाट घाइते हुने व्यक्तिहरूको वार्षिक औसत सङ्ख्या	१०	६
२=४	विपद्बाट क्षति हुने घरहरूको वार्षिक औसत सङ्ख्या	७	५
३	नगरपालिकास्तरमा कूल गार्हस्थ उत्पादनमा विपद्को कारण हुने वार्षिक औसत प्रत्यक्ष आर्थिक क्षति	१ करोड	७० लाख
४	स्थानीय तहहरू र सरोकारवालाहरू बीच अन्तर तथा परस्पर समन्वय र साझेदारी अभिवृद्धि गर्न संयन्त्र विकास गर्ने -प्रतिशत_	६०	१००
५	बहुप्रकोप पूर्वसूचना प्रणाली र विपद् जोखिम सूचना तथा आंकलनको उपलब्धता र पहुँचमा उल्लेख्य बृद्धि गर्ने		
५=१	कूल क्षेत्रफलको अनुपातमा बहुप्रकोप अनुगमन तथा पूर्वसूचना प्रणाली स्थापना र सञ्चालन भएको क्षेत्रफलको प्रतिशत	२०	१००
५.२	विपद् प्रभावित क्षेत्रको जनसङ्ख्याको अनुपातमा स्थानीय वा राष्ट्रिय सूचना प्रणाली मार्फत पूर्वसूचना प्राप्त गर्ने जनसङ्ख्याको प्रतिशत	४०	१००
५.३	विपद् जोखिमयुक्त क्षेत्रहरूमा पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी कार्यविधि लागु भएका वडाहरूको सङ्ख्या	०	१४
५.४	स्थानीयस्तरमा उपयोगी विपद् जोखिमसम्बन्धी सूचना तथा जानकारी एवम् आंकलन जनसमुदायलाई उपलब्ध गराउन सक्ने वडाहरूको सङ्ख्या	१४	१४
५.५	पूर्वसूचना प्राप्त भएपछि विपद् प्रभावित क्षेत्रबाट सुरक्षित स्थानमा सारिएका जनसङ्ख्याको प्रतिशत	५०	१००

१०.३.२ अनुगमन, मूल्याङ्कन र योजनाको परिमार्जन

यस योजना कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने कार्य अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिले गर्नेछ। उक्त समितिले माथि उल्लिखित सूचकहरूको आधारमा नियमित रूपमा योजना कार्यान्वयनको अवस्थाको अनुगमन गरी स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नेछ। यस्तो प्रतिवेदनमा औंल्याईएका सुधार गर्नुपर्ने विषयलाई सम्बन्धित विषयक्षेत्रले सुधार गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ र योजनामा नै सुधार गर्नुपर्ने अवस्थामा यस योजनाको परिमार्जन गर्दा समावेश गरिनेछ। योजनाको कार्यान्वयनको अवस्था, प्रभावकारिता र सिकाइ संश्लेषण तालिकामा उल्लेख गरिएको आधार रेखा र लक्ष्य भएको प्रगति अनुसार गरिने छ। यस योजनाको पुनरावलोकन तथा पृष्ठपोषण सङ्कलन तालिका तालिका बमोजिम हुनेछ:

तालिका नम्बर ६० अनुगमन, मूल्याङ्कन र योजनाको परिमार्जन तालिका

विवरण	जिम्मेवार निकाय	गर्नुपर्ने मुख्य कार्य	समय
योजना कार्यान्वयनको समीक्षा	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	आवधिक रूपमा समीक्षा बैठक गर्ने	कार्तिक महिना
			माघमहिना
			बैशाख महिना
			श्रावण महिना (आगामी आ.व. को)
योजनाको पुनरावलोकन	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	विषयक्षेत्र अनुसारका क्रियाकलापहरूको पुनरावलोकन गरी योजना अद्यावधिक गर्ने	प्रत्येक वर्ष कार्तिक मसान्त

१०.३.३ क्षमता विकास रणनीति र योजना

यस योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नका लागि दक्ष स्रोत व्यक्ति तथा संस्थाहरूको सहयोगमा देहायका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछः

तालिका नम्बर ६१ क्षमता विकास रणनीतिको विवरण

क्र.सं.	क्षमता विकास क्रियाकलापहरू	जिम्मेवारी	समय तालिका
१	विषयक्षेत्रका जनशक्तिलाई उक्त क्षेत्रसँग सम्बन्धित विषयमा अभिमुखीकरण, तालिमको व्यवस्था गर्ने।	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	बार्षिक योजना निर्माण सुरु हुनु अगावै
२	वडास्तरका विपद् व्यवस्थापन समितिलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम प्रदान गर्ने।	विपद् व्यवस्थापन शाखा	बार्षिक योजना निर्माण सुरु हुनु अगावै
३	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न क्षमता विकास गर्ने।	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	कार्यपालिकालाई दिने
४	नगरपालिकाको शिक्षा शाखा, विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरू, वि.व्य.स. पदाधिकारी तथा कार्यपालिका सदस्यहरूलाई वृहत विद्यालय सुरक्षा सम्बन्धी तालिम दिने।	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	बार्षिक योजना निर्माण सुरु हुनु अगावै
५	बन्दोबस्तीका सामान तथा औजारहरू व्यवस्थापनका लागि विषयक्षेत्रहरूको क्षमता विकास गर्ने।	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	बार्षिक बजेट पारित भइ कार्यान्वयनको चरणमा

अनुसूचीहरू

अनुसूची १ : सन् २०३० सम्ममा विपद् उत्थानशील नगरका लागि वडागत कार्ययोजना

विपद् उत्थानशील नगर निर्माणका लागि सन् २०३० सम्ममा यो वडाले के के कामहरू गर्नु पर्दछ । योजना साथ प्रतिवद्धता प्रत्ये वडासँग राख्नका लागि अनुरोध गरिएको थियो । यस क्रममा वडा अध्यक्षज्युहरूले निम्नानुसार आफ्नो वडाको योजना राख्नु भएको छ । जसलाई निम्नानुसार वडागत रूपमा अभिलेखीकरण गरिएको छ ।

तालिका नम्बर ६२ : विपद् उत्थानशील नगरका लागि वडा अध्यक्षहरूको प्रतिवद्धता (स्वयम लिखित)

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
वडा नं १			
१	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालयको भौतिक संरचना र शिक्षाको गुणस्तरमा सुधारका कामहरू 	<ul style="list-style-type: none"> पर्याप्त मात्रामा भौतिक पूर्वाधार लगायत फर्निचर अभाव शिक्षाको गुणस्तर सामान्य रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> सुविधा सम्पन्न पूर्वाधार र बालमैत्री तथा अपाङ्गमैत्री फर्निचर भएको हुनेछ । प्राविधिक शिक्षाको व्यवस्था शिक्षाको गुणस्तर उत्तम अवस्था हुने ।
२	<ul style="list-style-type: none"> सडक सञ्जाल र सडक सुरक्षा क्षेत्रमा कामहरू 	<ul style="list-style-type: none"> एउटा पनि बाह्रमासे सडक सम्पन्न नभएको टोलटोलमा बाह्र महिना सञ्चालन हुने सडक नभएको । सडक सुरक्षा क्षेत्रका कार्यहरू हाल सम्म नभएको । 	<ul style="list-style-type: none"> कम्तीमा एउटा कालोपत्रे सडक र सम्पूर्ण टोलमा अलवेदर सडक सञ्जाल निर्माण गर्ने ।
३	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य संस्थाहरू र स्वास्थ्य उपचारमा स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू 	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य संस्थाको आफ्नै पक्की भवन नभएको । स्वास्थ्य उपचारमा स्थानीय समुदायको पहुँचमा समस्या रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> वडाक्षेत्रभित्र २ स्थानमा आफ्नै पक्की भवन भएको हुनेछ । दक्ष स्वास्थ्यकर्मी मार्फत सेवा प्रदान गर्न सक्ने अवस्थामा पुऱ्याउने ।
४	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानी र सिचाईका कामहरू 	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानी सामान्य रूपमा उपलब्ध भइरहेको । सिचाईको उत्तम व्यवस्था रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> एकद्वार प्रणालीद्वारा शुद्ध पिउने पानीको व्यवस्था मिलाउने । सिचाईलाई थप बिस्तार गरी टोलटोलमा पुऱ्याउने
५	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय उत्पादन र बजारीकरणका कामहरू 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय उत्पादन उत्तम रहेको तर व्यवस्थित बजारीकरण हुन नसकेको । 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय उत्पादन बृद्धि गरी सुलभ र व्यवस्थित बजारीकरण गर्ने ।

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
६	<ul style="list-style-type: none"> विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ र नीतिगत संरचनाहरूको विकासका क्रियाकलापहरू 	<ul style="list-style-type: none"> जनस्तरमा विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ नरहेको। नीतिगत संरचनाहरू भए पनि कार्यान्वयनमा कठिनाइ रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> विपद् उत्थानशील वडा हुने वातावरण सिर्जना गर्ने। नीतिगत संरचनाहरूको पूर्णरूपमा कार्यान्वयन भएको हुने।
७	<ul style="list-style-type: none"> पर्यटन विकास र सुरक्षित पर्यटन क्षेत्रका कामहरू 	<ul style="list-style-type: none"> पर्यटनको प्रचुर सम्भावना रहेको बुझाइ रहेको क्षेत्रहरूमा आवश्यक पूर्वाधार लगायत अन्य कार्य गर्न नसकिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> पर्यटन विकासका लागि पर्यापर्यटन र वातावरण अनुकूलन पर्यटन क्षेत्र हुने।
१०	<ul style="list-style-type: none"> आपत्कालीन प्रतिकार्य र निजी क्षेत्रको संलग्नताको कामहरू 	<ul style="list-style-type: none"> आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना निर्माण भए पनि कार्यान्वयन हुन नसकेको। निजी क्षेत्रको संलग्नता सामान्य रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना पूर्णरूपमा कार्यान्वयन हुने। निजी क्षेत्रको संलग्नता उत्तम हुनेछ।

वडा नं २

१	विद्यालयको भौतिक संरचना र शिक्षाको गुणस्तरमा सुधारका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थी सङ्ख्या कम रहेको। सबै विद्यालयमा शैक्षिक सामग्रीको उपलब्धता पर्याप्त नभएको, ICT कक्षा सामग्री अपुग, विज्ञान प्रयोगशाला नभएको। विद्यालयमा बालमैत्री शौचालय अपर्याप्त, घराबारा नभएको, कतिपय पुरानो भवनहरूको छाना चुहिने साथै कतिपय विद्यालयको भवनहरूलाई भूकम्प तथा बाढी पहिरोको जोखिम देखिएको। संरस्थागत विद्यालयहरूको भौतिक संरचना मापदण्ड विपरित, मुख्य सडकसँगै जोडिएको, कक्षाकोठा, खेलमैदान नभएको, कक्षा कोठाहरू सानो तथा खुल्ला हावा छिर्न नसक्ने रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> सामुदायिक विद्यालयबाट गुणस्तरीय शिक्षा दिन सुरुवात भएको। सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थी सङ्ख्या पर्याप्त भइसकेको। सामुदायिक विद्यालय भौतिक पूर्वाधार सम्पन्न, प्रविधिमैत्री, बालमैत्री भइसकेको हुनेछ। सामुदायिक विद्यालय प्रति विद्यार्थीको आकर्षण अभिवृद्धि भएको हुनेछ। व्यवहारिक शिक्षा र सिपयुक्त शिक्षाको प्रारम्भ भएको हुनेछ।
---	---	---	---

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
		<ul style="list-style-type: none"> ● धूलोरहित कक्षा कोठाहरू नभएको ● विद्यार्थीको मनोविज्ञान बुझेर अध्ययन अध्यापन गराउन तालिम अपर्याप्त ● व्यवहारिक शिक्षा र सीपयुक्त शिक्षाको कमी। 	
	सडक सञ्जाल र सडक सुरक्षा क्षेत्रमा कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ● यातायात गुरुयोजना निर्माण ● अलवेदर बाटोको रूपमा ४ वटा बाटो पक्की नाली, ग्राभेल र केही कि.मी. कालोपत्रे भएको। ● अन्धाधुन्द मेसिन लगाएर खनिसकेको बाटोहरूमा ठाँउठाँउमा पहिरो जाने सम्भावना। 	<ul style="list-style-type: none"> ● यातायात गुरुयोजना अनुसार निर्माण कार्य हुने। ● जोखिम क्षेत्र पहिचान गरी सुरक्षा वाल लागेको हुनेछ। ● भूक्षय हुने ठाँउको पहिचान गरी वृक्षारोपण हुने, मर्मत भइसकेको हुनेछ। ● सडकको दायाँबायाँ बोट बिरुवा फलफूलको बिरुवा रोपिएको हुनेछ।
३	स्वास्थ्य संस्थाहरू र स्वास्थ्य उपचारमा स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ● हाल एक आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र रहेको। ● आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा जनशक्ति अभाव। ● गाँउघर क्लिनिक, स्वास्थ्य शिविरहरू सञ्चालित। ● पोषणमैत्री वडाको लागि काम सुरुवाता। 	<ul style="list-style-type: none"> ● आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रमा ल्याब सहित सेवा क्षेत्र हेरी जनशक्ति व्यवस्थापन भएको हुनेछ। ● पोषणको विषयमा समुदाय सचेत भइ पोषण मैत्री वडा भएको हुनेछ। ● सबै घर परिवारमा स्वास्थ्य बीमाको पहुँच निर्माण गरिनेछ। ● विभिन्न स्वास्थ्य शिविरहरू सञ्चालन गरिनेछ।
४	खानेपानी र सिचाईका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ● वडाको ६०% घरमा खानेपानीको धारा जडान ● खोला खोल्सामा देखिएको पानीको आधारमा सिचाई योजना सञ्चालित 	<ul style="list-style-type: none"> ● सबैको घरमा गुणस्तरीय खानेपानी सेवा सञ्चालन हुनेछ। ● पानीको गुणस्तर परीक्षण हुनेछ। ● स्थानीय खानेपानीको मुहानहरू संरक्षण हुनेछ। ● खोला खोल्सीको भागमा पानी प्रदायक वृक्षारोपण हुनेछ।

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
५	स्थानीय उत्पादन र बजारीकरणका कामहरू	कृषि उपज सङ्कलन कार्य सुरुवात, रैथाने बाली प्रवर्धन कार्यक्रम, प्राङ्गरिक उत्पादनको लागि उत्प्रेरणा, दुग्धजन्य उत्पादनको प्रसोधन केन्द्रहरू रहेको।	<ul style="list-style-type: none"> ● कृषि उपज सङ्कलन केन्द्र मार्फत सङ्कलन गरी त्यहीबाट विभिन्न बजारसँग सम्बन्ध राखी उत्पादनको बजारीकरण हुनेछ। ● जैविकमल र जैविक विषादीहरूको प्रयोग भएको हुनेछ। ● डेरी उत्पादनहरू गुणस्तरीय भइ मापदण्ड बमोजिम अन्ताराष्ट्रिय बजार सम्म पहुँच भएको हुनेछ।
६	विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ र नीतिगत संरचनाहरूको विकासका क्रियाकलापहरू	आपत्कालीन अवस्था सिर्जना भइ धनजनको क्षति हुनु, वातावरणमा प्रतिकूल असर पर्नु विपद् हो भने, यस्तो घटना घटनासाथ तत्कालै खोजी गरी उद्धार, पुननिर्माण पुनस्थापना गर्नु र मुख्य कुरा विपद् पूर्व नै जोखिम न्यूनीकरणको उपाय खोज्नु विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भई विपद्का सम्भावित क्षेत्रहरूको प्रोफाइल बन्दै रहेको छ।	<ul style="list-style-type: none"> ● नगरप्रमुखज्यूको अध्यक्षतामा रहेको विपद् व्यवस्थापन समितिद्वारा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी उपल्लो सरकारका समितिहरूबाट स्वीकृत भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ। ● वडास्तरमा विपद् व्यवस्थापनको सचेतना, कार्ययोजना तथा स्वयंसेवकहरू तयार हुनेछन्। ● विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरू तैनाथ रहनेछन्। ● विपद् व्यवस्थापनको तालिमहरू सञ्चालित हुनेछन्।
७	पर्यटन विकास र सुरक्षित पर्यटन क्षेत्रका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ● पर्यटकीय गन्तव्य स्थल यस वडामा नभए पनि व्यवसायी, गाडीचालक आदिलाई पर्यटनमैत्री बानी व्यवहारको तालिम दिएको। ● एकीकृतपर्यटन सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● असल पर्यटन अभ्यास सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछ। ● एकीकृतपर्यटन गुरुयोजना निर्माण भइ कार्यान्वयन भएको हुनेछ। ● मौलिक, प्राकृतिक सुन्दर पर्यटकिय नगरी बन्नेछ।
१०	आपत्कालीन प्रतिकार्य र निजी क्षेत्रको संलग्नताको कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ● सार्वजनिक संस्था, विद्यालयहरू, संघसंस्थाहरूमा प्राथमिक उपचारको सामग्री उपलब्ध गराएको। ● वडाको जोखिमको ठाँउ पहिचान गर्ने। ● विपद् प्रतिकार्यमा सहकार्य हुने निकायहरू प्रहरी, एम्बुलेन्स, सेना, 	<ul style="list-style-type: none"> ● वडाको जोखिम प्रतिकार्यको योजना निर्माण हुनेछ। ● जोखिम न्यूनीकरणको तालिमहरू लिइ जोखिम न्यूनीकरणको स्वयंसेवक दस्ता तयार हुनेछ। ● भूकम्प प्रतिरोधि घरहरू निर्माण गर्ने, वृक्षारोपण गराउने, खोलाको कटान क्षेत्रमा

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
		रेडक्रसको सम्पर्क नं आदान प्रदान गर्ने।	बाँधहरू निर्माण गर्ने, निजी क्षेत्रलाई अभिप्रेरित गर्ने।
वडा नं ३			
१	विद्यालयको भौतिक संरचना र शिक्षाको गुणस्तरमा सुधारका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्यालयको भौतिक अवस्था सुधारोन्मुख रहेको । व्यवस्थित घेराबारा नरहेको । ● सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थी सङ्ख्या थोरै भएको । ● नगरपालिका तथा वडाले समेत प्रत्येक आ.व.मा बजेट विनियोजन गरी शैक्षिक अवस्था सुधार गर्ने प्रयत्न गरेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● बालमैत्री कक्षाकोठा निर्माण गर्ने । ● अपाङ्गमैत्री विद्यालय निर्माण गर्ने । ● व्यवस्थित घेराबारा गर्ने । ● विद्यार्थी सङ्ख्या बृद्धि गर्ने । ● शैक्षिक गुणस्तरमा बृद्धि गर्ने ।
	सडक सञ्जाल र सडक सुरक्षा क्षेत्रमा कामहरू	एम.टि.एम.पि सडकहरूको स्तरोन्नती हुदै गरेको ।	<ul style="list-style-type: none"> ● सम्पूर्ण सडकहरूमा कालोपत्रे लगाउने । ● वातावरणमैत्री बनाउन सडकको छेउछाउमा बृक्षारोपण गर्ने ।
३	स्वास्थ्य संस्थाहरू र स्वास्थ्य उपचारमा स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू	एक आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र रहेको ।	<ul style="list-style-type: none"> ● अपाङ्गमैत्री संरचना सहित बिरामीको पहुँच बढाउने । ● विशेषज्ञ सेवाको उपलब्धता ।
४	खानेपानी र सिचाईका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ● विभिन्न सिचाई आयोजनाको काम भइरहेको । ● व्यवस्थित खानेपानी नभएको । सबै घरधुरीमा खानेपानीको व्यवस्था पुऱ्याउन नसकिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● कृषियोग्य भूमिमा सिचाई सुविधा पुगेको हुनेछ । ● प्रत्येक घरधुरीमा शुद्ध खानेपानीको व्यवस्था गर्ने ।
५	स्थानीय उत्पादन र बजारीकरणका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ● वडाभित्र चिया तथा दुग्दजन्य पदार्थको उत्पादन बढी हुने, तरकारी अकबरे, अम्लिसो जस्ता वस्तुहरू उत्पादन हुन्छ । ● बजार स्थानीय बजार र भारतमा निर्यात हुने गरेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● एकीकृतसङ्कलन केन्द्र टोलटोलमा कृषि एम्बुलेन्सहरू, सित भण्डारण सहितको सुविधा हुनेछ । ● बिचौलिया रहित बजार हुनेछ ।
६	विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ र नीतिगत संरचनाहरूको	<ul style="list-style-type: none"> ● विपद्को आङ्कलन मानिसले गर्न सकिदैन, जुनसुकै बेला हुन सक्छ । 	<ul style="list-style-type: none"> ● विपद्को उत्थानशील योजना निर्माण हुनेछ । ● प्रतिकार्य पूर्वतयारीका सम्पूर्ण काम हुनेछ ।

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
	विकासका क्रियाकलापहरू	विपद्को पूर्वतयारी नै विपद्बाट बच्ने उपाय हो ।	● भूकम्प प्रतिरोधी विद्यालय तथा अन्य संरचनाहरू निर्माण गरिनेछ ।
७	पर्यटन विकास र सुरक्षित पर्यटन क्षेत्रका कामहरू	पर्यटकीय स्थलहरू बुद्धपार्क, तीनतले झर्ना, कृष्ण प्रणामी मन्दिर आदीको विकास हुँदै गरेको ।	सुविधा सम्पन्न होटलहरू निर्माण हुनेछन् कालोपत्रे सडक ।
१०	आपत्कालीन प्रतिकार्य र निजी क्षेत्रको संलग्नताको कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ● आपत्कालीन सेवाकेन्द्र इकाइको स्थापना नभएको । ● प्रहरी स्थानीय जनसमुदायबाट नै सहकार्य हुँदै गरेको । 	आपत्कालीन सेवा केन्द्रको स्थापना तालिमप्राप्त जनशक्ति हुनेछन् ।
वडा नं ४			
१	विद्यालयको भौतिक संरचना र शिक्षाको गुणस्तरमा सुधारका कामहरू	वर्तमान अवस्थामा यस सूर्योदय नगरपालिका वडा नं ४ मा ७ वटा सामुदायिक विद्यालय र दुईवटा निजी विद्यालयहरू छन् । हाल विद्यालयको पठन पाठन गर्ने भवन विद्यालयमा शौचालय विद्यार्थी विश्रामलय कक्षाकोठाको उचित व्यवस्थापन र शिक्षक सम्बन्ध विद्यार्थी र शिक्षक सम्बन्ध साथै विद्यालयसँग अभिभावकको सम्बन्ध आदी वारेमा पुरानो स्थिति र व्यवस्था छ ।	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्यालयको सबै भवन आधुनिक रूपमा देख्न पाइनेछ । ● विद्यार्थीको रुची अन्तर्गतको सामग्रीको व्यवस्थापन हुनेछ । ● विद्यालय समयभित्र कक्षा कोठा भन्दा बाहिर विद्यार्थी विश्राम स्थल हुनेछ । ● खेलकुद सामग्रीको पूर्णता भएको हुनेछ । ● अतिरिक्त क्रियाकलापको छुट्टै कक्षा र शिक्षक व्यवस्थापन भएको हुनेछ । ● स्वास्थ्य सम्बन्धी शिक्षक व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।
२	सडक सञ्जाल र सडक सुरक्षा क्षेत्रमा कामहरू	हाल यस वडामा एक कालोपत्रेसडक र अन्य २६ वटा कच्ची सडक छन् ।	<ul style="list-style-type: none"> ● २०३० सम्ममा एक टोल एक अलवेदर सडक निर्माण ● सूर्योदय ४सँग जोड्ने अन्य ४ वटा सडक कालोपत्रे भएको हुनेछ
३	स्वास्थ्य संस्थाहरू र स्वास्थ्य उपचारमा स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ● साधारण भवन भएकोले आधुनिक भवनको अभाव ● औषधी व्यवस्थापनमा कमी ● दक्ष जनशक्तिको कमी । ● सबै सुविधाको अभाव । 	<ul style="list-style-type: none"> ● आधुनिक भवन व्यवस्थापन ● सबै प्रकारका रोग पहिचानको लागि ल्याबको व्यवस्था ● दवाइको उचित व्यवस्थापन ● स्वास्थ्यमा सबै टोलवासीको पहुँच

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
			<ul style="list-style-type: none"> ● स्वास्थ्य बीमा एकल, जेष्ठ नागरिक, महिला र अपाङ्गता भएका सबै मानिसको पहुँच ।
४	खानेपानी र सिचाईका कामहरू	सबै टोलमा खानेपानी र सिचाईको अभाव	एक टोल एक खानेपानी सञ्चालन गरी सबै जनतामा खानेपानीको पहुँच बिस्तार भएको हुनेछ।
५	स्थानीय उत्पादन र बजारीकरणका कामहरू	हाल सबै बजारको अभाव, स्थानीय उत्पादन बजार अभावको कारण नष्ट	कृषि उपज सङ्कलन केन्द्रको स्थापना गरी सबै प्रकारका उत्पादनको बजारीकरण भएको हुनेछ
६	विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ र नीतिगत संरचनाहरूको विकासका क्रियाकलापहरू	स्थानीय प्रहरी, स्वास्थ्य व्यवस्थापन र विपद् व्यवस्थापन	सन् २०३० सम्ममा सबै टोलमा सचेतना नीतिगत व्यवस्थापन तथा सबैमा नगरसँग विपद् व्यवस्थापनमा पहुँच भएको हुनेछ ।
७	पर्यटन विकास र सुरक्षित पर्यटन क्षेत्रका कामहरू	हाल रहेको केही पर्यटकीय स्थानको पहिचान र व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> ● सबै टोल टोलमा पर्यटन बिस्तार ● अन्य सम्भावित पर्यटन क्षेत्रको पहिचान र बिस्तार ● सबै टोलटोलमा यातायात व्यवस्थापन
१०	आपत्कालीन प्रतिकार्य र निजी क्षेत्रको संलग्नताको कामहरू	प्रहरी चौकी, स्वास्थ्य संस्था, टोल विकास संस्था दमकल लगायत अन्य संरचना	एक वडास्तरीय संरचना एक वार्ड एक विपद् सम्बन्धी तत्कालीन समिति
वडा नं ५			
१	विद्यालयको भौतिक संरचना र शिक्षाको गुणस्तरमा सुधारका कामहरू	वडामा ७ वटा सामुदायिक विद्यालयहरू छन्। भौतिक संरचनाको अवस्था सामान्य छ। शैक्षिक गुणस्तर सन्तोषजनक छ ।	विद्यालयमा भौतिक रूपमा पूर्ण सक्षम भई शैक्षिक गुणस्तरको अवस्था उल्लेखनीय बृद्धि हुनेछ ।
२	सडक सञ्जाल र सडक सुरक्षा क्षेत्रमा कामहरू	वडाभित्र केही मात्र पक्की धेरै ग्राभेल र अधिकतम कच्ची सडक रहेका छन्।	वडाभित्रका सम्पूर्ण (मुख्य सडक) बाह्रै महिना विना कठिनाइ सञ्चालन र त्यसबाट अधिकतम प्रतिफल प्राप्त भएको हुनेछ ।
३	स्वास्थ्य संस्थाहरू र स्वास्थ्य उपचारमा स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू	वडाभित्र एक स्वास्थ्य चौकी र एक नागरिक आरोग्य केन्द्र रहेको छ । खोपकेन्द्र, गाउँघर क्लिनिक तथा अन्य स्वास्थ्य सेवाहरू घरघरमा पुऱ्याउने व्यवस्था छ ।	स्वास्थ्य संस्थाको थप स्तरबृद्धि समुदायको पहुँचमा बृद्धि गर्दै सम्पूर्ण वडावासीलाई स्वास्थ्य उपचारबाट बञ्चित हुन नदिने।

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
४	खानेपानी र सिचाईका कामहरू	सम्पूर्ण वडामा खानेपानीको सहज पहुँच रहेको तथा सिचाईको कुनै कमी नरहेको अवस्था ।	बृहत खानेपानी योजना तथा अन्य स्रोतबाट सबैमा शुद्ध खानेपानी पहुँच र सिचाईको पहुँच ।
५	स्थानीय उत्पादन र बजारीकरणका कामहरू	चिया, अलैंची, अकवरे जस्ता स्थानीय उत्पादनहरू जजिक बजार साथै भारतमा बजारीकरण भइरहेको ।	स्थानीय उत्पादनहरूलाई बिना कुनै झन्झट तथा उच्चतम मूल्यमा सहज तरिकाले बजार व्यवस्थापको लागि घरेलु तथा प्रशोधन केन्द्रहरू स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याउने ।
६	विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ र नीतिगत संरचनाहरूको विकासका क्रियाकलापहरू	विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ सामान्य रहेको र नीतिगत संरचनाहरूको विकास नभएको ।	विपद् व्यवस्थापनको लागि नीति संरचनाहरूको पूर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याउने ।
७	पर्यटन विकास र सुरक्षित पर्यटन क्षेत्रका कामहरू	अन्तु डाँडालाई मुख्य पर्यटन क्षेत्रको रूपमा लिई विकास गरिरहेको ।	वडाभित्र रहेको अन्य पर्यटकीय क्षेत्रहरूलाई प्रचारप्रसार तथा पूर्वाधार तथा अन्य विविध कुराको विकास गरी थप आर्थिक विकासमा सहयोग पुऱ्याउने ।
१०	आपत्कालीन प्रतिकार्य र निजी क्षेत्रको संलग्नताको कामहरू	विपद् व्यवस्थापनमा निजी क्षेत्रको संलग्नता सामान्य रहेको ।	विपद् व्यवस्थापन र आपत्कालीन प्रतिकार्यको लागि निजी क्षेत्रको समन्वय गरी यस क्षेत्रमा संलग्न भइरहेको ।
वडा नं ६			
१	विद्यालयको भौतिक संरचना र शिक्षाको गुणस्तरमा सुधारका कामहरू	विषयगत शिक्षकको अभाव प्रविधिमैत्री खानेपानीको समस्या, विद्यालयमा घेराबारा नभएको, विद्यालयको सवारी साधन नभएको ।	विषयगत शिक्षकको व्यवस्था गरिने, विद्यालयमा प्रविधिमैत्री अध्ययन अध्यापन, शुद्ध खानेपानीको व्यवस्था, विद्यालयको खेलमैदान निर्माण तथा घेराबारा ।
२	सडक सञ्जाल र सडक सुरक्षा क्षेत्रमा कामहरू	हाल यस वडामा सडक सञ्जाल कच्ची मोटरबाटो भएको सिद्धिखोलामा पक्कीपुल निर्माण नभएको ।	वडाको सबै सडकहरू कालोपत्रे गरिसक्ने । सिद्धि खोलामा पक्की पुल निर्माण गरी वडा नं ४, ५ र ६ मा जोडिन यातायात सञ्चालन हुने
३	स्वास्थ्य संस्थाहरू र स्वास्थ्य उपचारमा स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू	हाल सम्म वडामा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र तार गाउँमा रही स्थानीयलाई सेवा दिने काम भइरहेको तर स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा डाक्टर ल्याब उपकरण तथा भवनको अभाव	स्वास्थ्य सेवा केन्द्रलाई प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाकेन्द्रमा स्तरोन्नती गरी डाक्टरतथा दक्ष जनशक्ति सहित ल्याब सहितको स्वास्थ्य बीमा सहितको सेवा सञ्चालनमा ल्याउने ।

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
४	खानेपानी र सिचाईका कामहरू	खानेपानीको लागि वडाको केही भागमा हालसम्म पनि पानीको व्यवस्था हुन नसकेको।	कन्याम तथा अन्य पर्यटकीय क्षेत्र तथा अन्य सुक्खा क्षेत्रमा खानेपानीको व्यवस्था गरिनेछ।
५	स्थानीय उत्पादन र बजारीकरणका कामहरू	यस वडामा उत्पादन भएका कृषिजन्य उपजहरू सहज रूपमा बजारसम्म पुऱ्याउन सकिएको छैन। बिचौलियाहरू हावी हुँदा किसानले उत्पादित वस्तुको सही मुल्य पाउन सकेको छैन।	कृषि उपजहरू सहज रूपमा विक्री गर्नका लागि वडामा कृषि उपज सङ्कलन केन्द्र स्थापना तथा सित भण्डारको स्थापना भएको हुने।
६	विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ र नीतिगत संरचनाहरूको विकासका क्रियाकलापहरू	विपद् जुनबेला पनि हुन सक्छ तर विपद्को लागि नीति तथा क्रियाकलापहरूमा समावेश हुने नगरेको।	अबको आवमा नीति तथा कार्यक्रम मार्फत विपद् व्यवस्थापनको लागि बजेटको व्यवस्थापन गर्ने।
७	पर्यटन विकास र सुरक्षित पर्यटन क्षेत्रका कामहरू	यस वडा अन्तर्गत पर्यटकीय क्षेत्र कन्याम लगायतको अन्य ठाँउहरूमा व्यवस्थित खानेपानी सहितको तथा बालबालिका र अपाङ्गमैत्री शौचालय नभएको साथै पर्यापर्यटकले लिएर आएका सवारी साधानको व्यवस्थित पार्किङ नभएको।	<ul style="list-style-type: none"> ● कन्याम पर्यटकीय क्षेत्रमा व्युटिफिकेसन मार्फत अझ आकर्षक बनाइने छ। ● बालमैत्री अपाङ्गमैत्री स्वच्छ खानेपानी सहितको शौचालय निर्माण साथै पर्यटकलाई सुविधा प्रदान गर्नका लागि पर्यटन सूचना केन्द्रको स्थापना गरिनेछ। ● पर्यटकको व्यवस्थित अभिलेख राखिनेछ।
१०	आपत्कालीन प्रतिकार्य र निजी क्षेत्रको संलग्नताको कामहरू	आपत्कालीन अवस्थामा आवश्यक पर्ने दमकल एम्बुलेन्स नभएको साथै आपत्कालीन अवस्थाको लागि दक्ष जनशक्तिको अभाव	आपत्कालीन अवस्थाको लागि आवश्यक दमकल एम्बुलेन्स लगायतको क्षेत्रमा निजी क्षेत्रको संलग्नता गराइनेछ।
वडा नं ७			
१	विद्यालयको भौतिक संरचना र शिक्षाको गुणस्तरमा सुधारका कामहरू	सूर्योदय नगरपालिकाको वडा नं ७ को सामुदायिक विद्यालयको हालको भौतिक संरचना लगभग केही केही आंशिक रूपमा अभाव छ भने शिक्षाको गुणस्तरको निम्ति तीब्र गतिमा गुणस्तर अभिवृद्धिको कार्य भइरहेको।	सन् २०३० सम्ममा प्रत्येक विद्यालयमा भौतिक रूपमा सम्पन्न शिक्षाको गुणस्तरमा उच्चस्तरको समय सापेक्ष तथा व्यवसायिक शिक्षामा जोड दिने योजना रहेको छ।
२	सडक सञ्जाल र सडक सुरक्षा क्षेत्रमा कामहरू	हाल वडाभित्रका टोलहरूमा कच्ची सडक पुगेको र त्यहीँ कच्ची	कर्मचारीको उचित र पूर्ण व्यवस्थापन,

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
		सडकहरूको स्तरोन्नती गर्नु कार्य भइरहेको	भौतिक तथा सामग्रीहरूको पर्याप्तता जनशक्ती निर्माणको साथै समुदायमा यसको दायित्व समेतको सुनिश्चितता गर्ने ।
३	स्वास्थ्य संस्थाहरू र स्वास्थ्य उपचारमा स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू	स्वास्थ्य संस्थाहरूमा केही कर्मचारीहरूको दरबन्दी अभाव रहेको छ भने समुदायको पहुँचका कामहरू क्रमस हुदै गरेको अवस्था छ ।	कर्मचारीहरूको उचित र पूर्ण व्यवस्थापन भौतिक तथा सामग्रीहरूको पर्याप्तता जनशक्ती निर्माणको साथै समुदायमा यसको दायित्व समेतको सुनिश्चितता गर्ने ।
४	खानेपानी र सिचाईका कामहरू	हाल यस वडामा थुप्रै टोलहरूमा स्वच्छ खानेपानीको अभाव नै छ ।	सन् २०३० सम्ममा सबै टोलमा स्वच्छ पिउने पानीको व्यवस्था गरिने योजना राखिएको छ ।
५	स्थानीय उत्पादन र बजारीकरणका कामहरू	स्थानीय उत्पादनहरूलाई बजारीकरणको अभाव देखिएको छ ।	बजार व्यवस्थापनमा सहजता ल्याइनेछ भने यसको निम्ति सम्भावनाको सबैले कार्यमा तीव्रताका साथ काम गरिने छ ।
६	विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ र नीतिगत संरचनाहरूको विकासका क्रियाकलापहरू	यसको निम्ति पटक पटक चेतनामुलक र संदेशमूलक कार्यहरू सम्पन्न हुदै गरेको छ ।	सन् २०३० सम्ममा सबै घरपरिवारहरूलाई विपद् के हो र यसको व्यवस्थापन कसरी गर्ने भन्न विषयमा सबैलाई पूर्ण जानकारी गराई नीतिगत संरचनाहरूको विकास र निर्माण भएको हुनेछ ।
७	पर्यटन विकास र सुरक्षित पर्यटन क्षेत्रका कामहरू	पर्यटन विकासका निम्ति आधारभूत तहका कामहरू हुन थालेका छन् भने सुरक्षित पर्यटन क्षेत्रका कामहरूलाई प्राथमिकताका साथ थालनी भएका छन्।	सन् २०३० सम्ममा यसका सावैखाले कामहरूलाई पूर्ण रूपमा पूरा गरी पर्यटन विकासलाई दिगोपनाका साथ लगिने साथै पर्यटन व्यावसायलाई पर्यटन सम्बन्धी सम्पूर्ण तालिम व्यवस्था गरिनेछ ।
१०	आपत्कालीन प्रतिकार्य र निजी क्षेत्रको संलग्नताको कामहरू	यस विषयमा केही कार्यहरू भैसकेको छ ।	सन् २०३० सम्ममा सबै वडाबासीहरू लाई सक्षम बनाइ निजी क्षेत्रको संलग्नताका कामहरूलाई अघि बढाइनेछ ।
वडा नं ८			
१	विद्यालयको भौतिक संरचना र शिक्षाको गुणस्तरमा सुधारका कामहरू	विद्यालयहरूको भौतिक अवस्था सम्पूर्ण रूपमा पक्की नभएको । हाल पठनपाठन डिजिटल नभएको ।	विद्यालयहरूको भौतिक अवस्था सम्पूर्ण रूपमा भूकम्प प्रतिरोधक भएको । डिजिटल बोर्डहरू द्वारा पठन पाठन गराईएको ।
२	सडक सञ्जाल र सडक सुरक्षा क्षेत्रमा कामहरू	वडाभित्रका सम्पूर्ण महत्वपूर्ण सडकहरू पक्की नभएको ।	वडाभित्रका सम्पूर्ण महत्वपूर्ण सडकहरू पक्की भएको हुनेछ।

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
३	स्वास्थ्य संस्थाहरू र स्वास्थ्य उपचारमा स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू	स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू भएको तर त्यसमा समुदायको उल्लेखनीय सहभागिता नभएको।	स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू भएको र त्यसमा समुदायको उल्लेखनीय सहभागिता भएको।
४	खानेपानी र सिचाईका कामहरू	सम्पूर्ण टोल बिकास स्रस्थाहरूमा खानेपानीको धारा प्राप्त नभएका घरधुरीहरू रहेको।	सम्पूर्ण टोल बिकास स्रस्थाहरूमा खानेपानीको धारा प्राप्त भएका घरधुरीहरू रहेको।
५	स्थानीय उत्पादन र बजारीकरणका कामहरू	स्थानीय उत्पादन रहेको तर बजार व्यवस्थापन नरहेको।	स्थानीय उत्पादनका आधारमा उचित बजार व्यवस्थापन भएको।
६	विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ र नीतिगत संरचनाहरूको विकासका क्रियाकलापहरू	केही कामहरू भएको तर सम्पन्न नभएको।	नीतिगत संरचनाहरूको विकासका क्रियाकलापहरू पूर्णरूपमा गरिएको
७	पर्यटन विकास र सुरक्षित पर्यटन क्षेत्रका कामहरू	पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान, निर्माण तथा प्रचार प्रसारको कार्यहरू भैरहेको।	सम्पूर्ण पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान गरी निर्माण तथा प्रचारप्रसार सम्पन्न भई पर्यटकीय दृष्टिकोणले पर्यटकहरूको गन्तव्यको रूपमा विकसित भएको।
१०	आपत्कालीन प्रतिकार्य र निजी क्षेत्रको संलग्नताको कामहरू	आपत्कालिन प्रतिकार्यको व्यवस्था रहेको तर निजी क्षेत्रको संलग्नता नरहेको।	आपत्कालीन प्रतिकार्यको व्यवस्था रहेको तथा निजी क्षेत्रको संलग्नता समेत रहेको।

वडा नं ९

१	विद्यालयको भौतिक संरचना र शिक्षाको गुणस्तरमा सुधारका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थी सङ्ख्या कम रहेको। सबै विद्यालयमा शैक्षिक सामग्रीको उपलब्धता पर्याप्त नभएको, ICT कक्षा सामग्री अपुग, विज्ञान प्रयोगशाला नभएको। विद्यालयमा बालमैत्री शौचालय अपर्याप्त, घेराबारा नभएको, कतिपय पुरानो भवनहरूको छाना चुहिने साथै कतिपय विद्यालयको भवनहरूलाई 	<ul style="list-style-type: none"> सामुदायिक विद्यालयबाट गुणस्तरीय शिक्षा दिन सुरुवात। सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थी सङ्ख्या पर्याप्त भइसकेको हुनेछ। सामुदायिक विद्यालय भौतिक पूर्वधारसम्पन्न, प्रविधिमैत्री, बालमैत्री भइसकेको हुनेछ। सामुदायिक विद्यालयप्रति विद्यार्थीको आकर्षण अभिवृद्धि भएको हुनेछ।
---	---	--	--

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
		<p>भूकम्प तथा बाढी पहिरोको जोखिम देखिएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> ●संस्थागत विद्यालयहरूको भौतिक संरचना मापदण्ड विपरीत, मुख्य सडकसँगै जोडिएको, कक्षाकोठा, खेलमैदान नभएको, कक्षा कोठाहरू सानो तथा खुल्ला हावा छिर्न नसक्ने रहेको। ●धूलोरहित कक्षा कोठाहरू नभएको ●विद्यार्थीहरूको मनोविज्ञान बुझेर अध्ययन अध्ययपन अराउन तालिम अपर्याप्त ●व्यवहारिक शिक्षा र सीपयुक्त शिक्षाको कमी। 	<ul style="list-style-type: none"> ●व्यवहारिक शिक्षा र सीपयुक्त शिक्षाको प्रारम्भ भएको हुनेछ।
२	सडक सञ्जाल र सडक सुरक्षा क्षेत्रमा कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ●यातायत गुरुयोजना निर्माण ●अलवेदर बाटोको रूपमा ४ वटा बाटो पक्की नाली, ग्राभेल र केही कि.मी. कालोपत्रेभएको। ●अन्धाधुन्द मेसिन लगाएर खनिसकेको बाटोहरूमा ठाँउठाँउमा पहिरो जाने सम्भावना। 	<ul style="list-style-type: none"> ●यातायत गुरुयोजना अनुसार निर्माण कार्य हुने। ●जोखिमक्षेत्र पहिचान गरी सुरक्षा वाल लागेको हुनेछ। ●भू-क्षय हुने ठाँउको पहिचान गरी वृक्षारोपण हुने, मर्मत भइसकेको हुनेछ। ●सडकको दायाँबायाँ बोट बिरुवा फलफूलको बिरुवा रोपिएको हुनेछ।
३	स्वास्थ्य संस्थाहरू र स्वास्थ्य उपचारमा स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ●हाल एक आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र रहेको। ●आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा जनशक्ति अभाव। ●गाँउघर क्लिनिक, स्वास्थ्य शिविरहरू सञ्चालित। ●पोषणमैत्री वडाको लागि काम सुरुवात। 	<ul style="list-style-type: none"> ●आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रमा ल्याब सहित सेवा क्षेत्र हेरी जनशक्ति व्यवस्थापन भएको हुनेछ। ●पोषणको विषयमा समुदाय सचेत भई पोषण मैत्री वडा भएको हुनेछ। ●सबै घर परिवारमा स्वास्थ्य बीमाको पहुँच निर्माण गरिनेछ। ●विभिन्न स्वास्थ्य शिविरहरू सञ्चालन गरिनेछ।
४	खानेपानी र सिचाईका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ●वडाको ६०% घरमा खानेपानीको धारा जडान 	<ul style="list-style-type: none"> ●सबैको घरमा गुणस्तरीय खानेपानी सेवा सञ्चालन हुनेछ।

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
		<ul style="list-style-type: none"> खोला खोल्सामा देखिएको पानीको आधारमा सिचाई योजना सञ्चालित 	<ul style="list-style-type: none"> पानीको गुणस्तर परीक्षण हुनेछ। स्थानीय खानेपानीको मुहानहरू संरक्षण हुनेछ। खोला खोल्सीको भागमा पानी प्रदायक वृक्षारोपण हुनेछ।
५	स्थानीय उत्पादन र बजारीकरणका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> कृषि उपज सङ्कलन कार्य सुरुवात, रैथाने बाली प्रवर्धन कार्यक्रम, प्राङ्गरिक उत्पादनको लागि उत्प्रेरणा, दुग्धजन्य उत्पादनको प्रसोधन केन्द्रहरू रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> कृषि उपज सङ्कलन केन्द्र मार्फत उपज सङ्कलन गरी त्यहीबाट विभिन्न बजारसँग सम्बन्ध राखी उत्पादनको बजारीकरण हुनेछ। जैविक मल र जैविक विषादीहरूको प्रयोग भएको हुनेछ। डेरी उत्पादनहरू गुणस्तरीय भई मापदण्ड बमोजिम अन्ताराष्ट्रिय बजार सम्म पहुँच भएको हुनेछ।
६	विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ र नीतिगत संरचनाहरूको विकासका क्रियाकलापहरू	<ul style="list-style-type: none"> आपत्कालीन अवस्था सिर्जना भई धनजनको क्षति हुनु, वातावरणमा प्रतिकूल असर पर्नु विपद् हो भने, यस्तो घटना घटनसाथ तत्कालै खोजी गरी उद्धार, पुननिर्माण पुनस्थापना गर्नु र मुख्य कुरा विपद् पूर्व नै जोखिम न्यूनीकरणको उपाय खोज्नु विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भई विपद्का सम्भावित क्षेत्रहरूको प्रोफाइल बन्दै रहेको छ। 	<ul style="list-style-type: none"> नगर प्रमुख ज्यूको अध्यक्षतामा रहेको विपद् व्यवस्थापन समितिद्वारा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी उपल्लो सरकारका समितिहरूसँग स्वीकृत भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ। वडास्तरमा विपद् व्यवस्थापनको सचेतना, कार्ययोजना तथा स्वयंसेवकहरू तय हुनेछन्। विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरू तैनाथ रहनेछन्। विपद् व्यवस्थापनको तालिमहरू सञ्चालित हुनेछन्।
७	पर्यटन विकास र सुरक्षित पर्यटन क्षेत्रका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> पर्यटकीय गन्तव्य स्थल यस वडामा नभए पनि व्यवसायी, गाडी चालक आदिलाई पर्यटनमैत्री बानी व्यवहारको तालिम दिएको। एकीकृत पर्यटन सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> असल पर्यटन अभ्यास सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछ। एकीकृत पर्यटन गुरुयोजना निर्माण भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ। मौलिक, प्राकृतिक सुन्दर पर्यटकीय नगरी बन्नेछ।

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
१०	आपत्कालीन प्रतिकार्य र निजी क्षेत्रको संलग्नताको कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक संस्था, विद्यालयहरू, संघसंस्थाहरूमा प्राथमिक उपचारको सामग्री उपलब्ध गराएको। वडाको जोखिमको ठाँउ पहिचान गर्ने। विपद् प्रतिकार्यमा सहकार्य हुने निकायहरू प्रहरी, एम्बुलेन्स, सेना, रेडक्रसको सम्पर्क नं. आदान-प्रदान गर्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> वडाको जोखिम प्रतिकार्यको योजना निर्माण हुनेछ। जोखिम न्यूनीकरणको तालिमहरू लिई जोखिम न्यूनीकरणको स्वयंसेवक दस्ता तयार हुनेछ। भूकम्प प्रतिरोधी घरहरू निर्माण गर्ने, वृक्षारोपण गराउने, खोलाको कटान क्षेत्रमा बाँधहरू निर्माण गर्ने, निजी क्षेत्रलाई अभिप्रेरित गर्ने।
वडा नं १०			
१	विद्यालयको भौतिक संरचना र शिक्षाको गुणस्तरमा सुधारका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालयको भौतिक अवस्था सुधारोन्मुख रहेको। आधारभूत तहमा विद्यार्थी थोरै। शैक्षिक सुधारका परिमाणात्मक र गुणात्मक प्रयासहरू भइरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> बालमैत्री संरचना तथा पठनपाठन अपाङ्गमैत्री शिक्षा गुणस्तरमा बृद्धि विद्यार्थी सङ्ख्यामा बृद्धि
२	सडक सञ्जाल र सडक सुरक्षा क्षेत्रमा कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> MTMP सडकहरूको स्तरोन्नती हुँदै गरेको 	<ul style="list-style-type: none"> सम्पूर्ण सडकहरू कालोपत्रे बनाउने वातावरणमैत्री बनाउन सडकहरूको दिगोपना तथा वरिपरि हरियाली
३	स्वास्थ्य संस्थाहरू र स्वास्थ्य उपचारमा स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> नगरअस्पताल तथा अन्य निजीअस्पताल र क्लिनिकहरू रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> विशेषज्ञको व्यवस्था सहित ५० सैयाको अस्पताल प्रवर्धन गर्ने।
४	खानेपानी र सिचाईका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> सिचाई योजनाहरू टोलटोलमा सञ्चालनमा रहेका 	<ul style="list-style-type: none"> सम्पूर्ण कृषियोग्य जमिनमा सिचाई सुविधा पुऱ्याउने।
५	स्थानीय उत्पादन र बजारीकरणका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> चिया र दुग्धजन्य उत्पादन तथा तरकारीको स्थानीय बजारमा बृद्धि हुँदै गएको। 	<ul style="list-style-type: none"> प्रत्येक वडावडामा कृषिउपज सङ्कलन केन्द्र स्थापना तथा सञ्चालन गर्ने।
६	विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ र नीतिगत संरचनाहरूको विकासका क्रियाकलापहरू	<ul style="list-style-type: none"> विपद्को पूर्वतयारी सचेतना हुँदै गरेको। 	<ul style="list-style-type: none"> विपद् उत्थानशील योजना निर्माण र कार्यान्वयन भएको हुने। विपद् प्रतिरोधी संरचनाहरू निर्माण भएको हुनेछ।

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
७	पर्यटन विकास र सुरक्षित पर्यटन क्षेत्रका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> पर्यटकीय धार्मिक साँस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण हुदैं गरेको । 	<ul style="list-style-type: none"> एक वडा एक पर्यटकीय गन्तव्य । कृषि पर्यटन तथा हाइकिङ क्षेत्रको विकास भएको हुने ।
१०	आपत्कालीन प्रतिकार्य र निजी क्षेत्रको संलग्नताको कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> आपत्कालीन सेवाकेन्द्र नरहेको । नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाली सेना तथा स्थानीय सरकारबाट समन्वयमा कार्य हुने गरेको । 	<ul style="list-style-type: none"> आपत्कालीन सेवा केन्द्रको स्थापना भएको हुने । तालिम प्राप्त जनशक्ति विकास भएको हुने ।
वडा नं ११			
१	विद्यालयको भौतिक संरचना र शिक्षाको गुणस्तरमा सुधारका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> धेरैजसो विद्यालयको भौतिक अवस्था सुधारोन्मुख भएको, घेराबारा भएको तथा व्यवस्थित खानेपानी सुविधा भएको । पालिकास्तरबाट भौतिक अवस्था सुधार गर्न बजेट विनियोजन गर्ने गरेको । 	<ul style="list-style-type: none"> भूकम्प प्रतिरोधि संरचना निर्माण अपाङ्ग मैत्री संरचना, सुविधा सम्पन्न शौचालय, बालमैत्री कक्षाकोठा भएको ।
२	सडक सञ्जाल र सडक सुरक्षा क्षेत्रमा कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ३२ वटा MTMP मा परेको सडक सञ्जाल भएको, सो कोस्तरोन्नतीको लागि बजेट विनियोजन हुने गरेको र जमिन बग्न नदिन ग्यावियन जालीको व्यवस्था । 	<ul style="list-style-type: none"> बाह्रमासे सडकलाई लक्ष अनुरूप इलाम नगरपालिका जोड्ने र कालोपत्रे गरेको हुने अन्य शाखा सडककोस्तरोन्नती गरी भूक्षय रोक्न रूख रोप्ने। ग्यावियन जाली लगाउने तथा वातावरणमैत्री पूर्वाधार विकास गर्ने ।
३	स्वास्थ्य संस्थाहरू र स्वास्थ्य उपचारमा स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> वडाभित्र एक स्वास्थ्य सेवाकेन्द्र र एक जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र रहेको स्वास्थ्य चौकीमा बार्षिक करिब ३४०० सेवाग्राहीले सेवा प्राप्त गरेको र आयुर्वेदमा करिब १५०० बिरामीले सेवा प्राप्त गरेको । 	<ul style="list-style-type: none"> अपाङ्गमैत्री संरचना सहितको शैयाको व्यवस्था, विभिन्न रोग पहिचान हुने गरी अस्पतालमा डाक्टरको व्यवस्था भएको, पोषणमैत्री कार्यक्रम लागु भएको, २४ घण्टा उपचारको व्यवस्था भएको हुनेछ।
४	खानेपानी र सिचाईका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> स्वीजरल्याण्ड सरकारको सहयोगमा ३ वटा सिचाई योजनाको काम भइरहेको। व्यवस्थित खानेपानी नभएको वडावासीहरूले मुहानबाट पाइप सहयोगमा खानेपानी प्रयोग गर्दै गरेको । 	<ul style="list-style-type: none"> कृषियोग्य भूमिमा सिचाई सुविधा पुगेको वडा वासीलाई पिउन योग्य पानीको व्यवस्था भएको र घरघरमा मिटर जडित पानी वितरण हुने व्यवस्था भएको छ ।

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
५	स्थानीय उत्पादन र बजारीकरणका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> वडाभित्र चिया तथा दुग्दजन्य पदार्थको उत्पादन बढीहुने तथा तरकारी, अलैंची अदुवा, अकवरे, अम्लिसो जस्ता उत्पादन हुने यसको बजार स्थानीय तथा विदेश समेत निर्यात गर्दै गरेको । 	<ul style="list-style-type: none"> विचौलीया रहित बजार तथा नयाँ बजारको खोजी भएको । शीतभण्डार सहितको सुविधा एकीकृत सङ्कलन केन्द्र टोलटोलमा कृषि एम्बुलेन्सको व्यवस्था भएको हुनेछ।
६	विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ र नीतिगत संरचनाहरूको विकासका क्रियाकलापहरू	<ul style="list-style-type: none"> विपद् मानिसको कारणले हुन्छ । यसको आंकलन मानिसले गर्न सकिदैन भन्ने भनाइ रहेको छ । EIE नगरी पूर्वाधार निर्माण गर्ने गरेको कानूनी कारवाही नभएको । 	<ul style="list-style-type: none"> विकास योजना सँगै EIA भएको अवस्था, विपद्को कारण र यसको न्यूनीकरणको खोजी, समय सामेक्ष एन कानून निर्माण र यसको पूर्ण रूपमा परिपालना भएको अवस्था ।
७	पर्यटन विकास र सुरक्षित पर्यटन क्षेत्रका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> पर्यटकलाई आकर्षण गर्न सडक बिस्तार हुदै गरेको, पर्यटकीय स्थालहरूमा सौन्दर्यकरणको कामहरू हुदै गरेको । 	<ul style="list-style-type: none"> पर्यटकका लागि सुविधा सम्पन्न होटल लजको व्यवस्था, भूकम्प प्रतिरोधि संरचना निर्माण भएको ।
१०	आपत्कालीन प्रतिकार्य र निजी क्षेत्रको संलग्नताको कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> आपत्कालीन प्रतिकार्यको लागि छुट्टै एकाइ वा संरचना नभएको । उपलब्ध प्रहरी, स्थानीय जनसमुदायबाट नै सहयोग हुदै गरेको 	<ul style="list-style-type: none"> विपद्को आपत्कालीन प्रतिकार्यको लागि तालिम प्राप्त इकाइको व्यवस्था, उद्धार पछि आधारभूत आवश्यकता पूरा हुने खालको स्थान व्यवस्था ।
वडा नं १२			
१	विद्यालयको भौतिक संरचना र शिक्षाको गुणस्तरमा सुधारका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> यस वडामा सामुदायिक विद्यालयहरू ६ वटा रहेका छन् । २ वटा मावि, ४ वटा आ.वि. । भौतिक संरचना १ वटा मा.वि. को अवस्था राम्रो रहेको वाँकी विद्यालयहरूको अवस्था जीर्ण रहेको । शिक्षाको गुणस्तरमा सुधार भइरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> व्यवस्थित भवन बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त शिक्षक व्यवसायिक शिक्षा पढाइ हुने साथै वातावरणमैत्री, अपाङ्गमैत्री विद्यालय भवन भएको। थप करफोकमा विद्यामन्दिरमा शिक्षक हबको रूपमा विकास भएको ।
२	सडक सञ्जाल र सडक सुरक्षा क्षेत्रमा कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ५ वटा मुख्य बाह्रमासे सडक रहेको वाँकी २८ वटा कच्ची सडक रहेको, उत्तर पश्चिम सिमानामा मेची राजमार्ग रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ४ वटा बाह्रमासे सडकहरूलाई कालोपत्रे र वाँकी सडकहरूको हिलोरहित बाह्रमासेमा रूपान्तरण भएको साथै मेची राजमार्ग ४ लेनको भएको हुनेछ ।
३	स्वास्थ्य संस्थाहरू र स्वास्थ्य उपचारमा	<ul style="list-style-type: none"> १ वटा सहरी स्वास्थ्य केन्द्र रहेको, २ वटा अस्थायी गाउँघर क्लिनिक र खोपकेन्द्र हरेको । अ.हे.व., अनमी, 	<ul style="list-style-type: none"> १ वटा स्वास्थ्य सेवा केन्द्र थप गर्ने । कम्तीमा अ.हे.व. वा सो सरहको स्वास्थ्य जनशक्तिको व्यवस्था भएको गाउँघर

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
	स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू	का.स. र स्वास्थ्य स्वयम् सेविका मार्फत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरेको ।	क्लिनिक र खोप केन्द्रलाई थप व्यवस्थित भएको हुने।
४	खानेपानी र सिचाईका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> ६० प्रतिशतले पानीको धारा जडा गरी उपभोग गरिरहेको । बाँकीले जरूवा पानी संरक्षण गरी प्रयोगमा ल्याएको । सिचाईमा एकवटा पक्की कुलो बनिसकेको ३ वटाको काम भइरहेको ३ वटा पाइपलाइमा रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> सबै घरमा प्रसोधित खानेपानी पर्याप्त मात्र पुगेको । सिचाई योजना सम्भाव्यता अध्ययन गरी सबै ठाउँमा सिचाई पुऱ्याएको हुने।
५	स्थानीय उत्पादन र बजारीकरणका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> उत्पादन बढाउन वडास्तरबाट र नगरस्तरबाट तालिम लगायत बीउ बिजन वितरणको काम भएको, बजारीकरण परम्परागत नै सञ्चालन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय उत्पादन बढाउन नीतिगत कार्यक्रम ल्याइ उन्नत प्राविधिहरू भित्रिएको । उत्पादनलाई बजारीकरण गर्न वडास्तरमा र नगरस्तरबाट स्थानीय कृषि उपज सङ्कलन केन्द्रको व्यवस्था भएको हुने।
६	विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ र नीतिगत संरचनाहरूको विकासका क्रियाकलापहरू	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरू सञ्चालन भइरहेको भएता पनि सबै नागरिकहरूमा विपद् सम्बन्धी सचेतनाको कमी रहेको । नगरस्तरीय र वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरूबाट विपद् सम्बन्धी कामहरू भइरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> सबै नागरिकहरूमा विपद् सम्बन्धी ज्ञानको संरचना निर्माण गर्दा प्राविधिक जाँचपास अनिवार्य गरिएको खाली ठाउँहरूमा बृक्षारोपण भएको साथै हरियाली समेत भएको । विपद् प्रतिकार्य योजना तर्जुमा भई कार्यान्वयनमा भएको ।
७	पर्यटन विकास र सुरक्षित पर्यटन क्षेत्रका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> पर्यटकीय नगर घोषणा भएका विभिन्न पर्यटकीय स्थलहरूको शौन्दर्यकरण केही भएको । होमस्टे हरेको थप सम्भाव्यता अध्ययन भइरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> वडाको विभिन्न क्षेत्रको अध्ययन गरी पर्यटनको विकास भएको थप सम्भाव्यता अध्ययन गरी होमस्टेहरूको बिस्तार भएको पर्यटनको माध्यमबाट आन्तरिक आम्दानी हालको तुलनामा ३० देखि ५० प्रतिशतले बढेको हुने।
१०	आपत्कालीन प्रतिकार्य र निजी क्षेत्रको संलग्नताको कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> वडाबाट आपत्कालीन अवस्थामा नगर सम्बन्धित निकाय सरोकारवाला संघसंस्थासँग समन्वय गरिएको सोही बमोजिम काम हाल गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> वडाबाट सबै टोल क्षेत्रसँग समन्वय गरी सचेतना गराई सकिएको अवस्था हुने । साथै सबै उपकरण र दक्ष जनशक्ति पर्याप्त भएको रेडकेस, विभिन्न संघसंस्थाहरूसँग समन्वय गरी निजी क्षेत्रको संलग्नता भएको हुनेछ ।

वडा नं १३

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
१	विद्यालयको भौतिक संरचना र शिक्षाको गुणस्तरमा सुधारका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> वडाभित्रका सबै सामुदायिक विद्यालयहरूका आवश्यकता अनुसार संरचनाहरू निर्माण भैनसकेको । वडाभित्रका तीनवटा विद्यालयहरूमध्ये दुईवटा विद्यालयका आधारभूत तहमा अंग्रेजी माध्यमबाट पठनपाठन सुरु गरिएको । खानीभञ्ज्याङ, मालबाँसे, अम्फिभञ्ज्याङ । 	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालयलाई बालमैत्री बनाउन आवश्यकता अनुसार भौतिक संरचनाको निर्माण गर्ने । वडा अन्तर्गतको विद्यालयको प्राथमिक तहमा अंग्रेजी माध्यम अनिवार्य गर्ने । कक्षा ११, १२ मा प्राविधिक शिक्षा पठनपाठनका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउने । टाडाका विद्यार्थीहरूलाई विद्यालय आउन बसको सुविधाका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।
२	सडक सञ्जाल र सडक सुरक्षा क्षेत्रमा कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> यस वडा अन्तर्गतको गुराँसे टाइडिड मार्ग अन्तरजिल्ला निकास भएको सडक भए तापनि साँगुरो र कच्ची रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> गुराँसे टाइडिड मार्गलाई स्तरोन्नति गरी कम्तीमा पक्की नाला सहितको ग्राभेल सडकको रूपमा निर्माण गर्ने ।
३	स्वास्थ्य संस्थाहरू र स्वास्थ्य उपचारमा स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> हाल यस वडामा आधारभूत स्वास्थ्यसेवा केन्द्रमा सीमित दरबन्दी मात्र रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> आधारभूत स्वास्थ्यसेवा केन्द्रलाई कम्तीमा स्वास्थ्य चौकीको रूपमा स्तरोन्नति गरी आवश्यक कर्मचारी दरबन्दीको व्यवस्था मिलाउने । आधारभूत स्वास्थ्य उपचार सहित नर्मल सेवासम्मको सेवाहरू सञ्चालनमा ल्याउनको लागि पहल गरिने ।
४	खानेपानी र सिचाईका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> यस वडामा हाल पम्पिङ विधिबाट सञ्चालित मिटर खानेपानी आयोजना १ वटा सञ्चालनमा रहेको। अन्य ससाना प्राकृतिक मुहानहरू रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> बृहत खानेपानी आयोजनाबाट दीर्घकालीन समस्या समाधान हुने देखिएकोले उक्त खानेपानी सञ्चालनको लागि व्यवस्था मिलाउन खानी भञ्ज्याङ टोल, गेवाटार टोल, संयोग टोल, मालबाँसे टोल, पिपलडाँडा टोलहरूमा सिचाई आयोजनाहरू सञ्चालन गर्ने ।
५	स्थानीय उत्पादन र बजारीकरणका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> हाल यस वडामा कृषि उत्पादन अन्तर्गत चिया अदुवा अलैंची दुध इस्कुस टमाटर आदिको उत्पादन राम्रो रहेको भएतापनि आवश्यक 	<ul style="list-style-type: none"> कृषि उत्पादनमा बृद्धि गर्नका लागि किसानहरूलाई कृषि तालिमको व्यवस्था गर्ने, उन्नत जातका बीउ बिजन वडा मातहतबाट वितरण गर्ने ।

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
		बजारको अभावका कारण उत्पादित वस्तु विक्री वितरणमा समस्या रहेको।	<ul style="list-style-type: none"> उत्पादित वस्तु बजारीकरणका लागि व्यवस्था मिलाउने। कृषि उपज ढुवानीमा समस्या नहुने गरी वडाभित्रका सडकहरूलाई हिलो रहित बनाएर लैजाने।
६	विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ र नीतिगत संरचनाहरूको विकासका क्रियाकलापहरू	<ul style="list-style-type: none"> सडक संजालको विकास र पानीको स्रोत भएका क्षेत्रतिर पूर्वाधार विकासका आयोजना सञ्चालन गर्दा सम्भावित जोखिमलाई ध्यानमा राखी कार्य गर्दै आएको। बन्धजन्तु बाँदर बाँदेल दुम्सीको प्रकोप अत्याधिक रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> पानीको श्रोत भएका क्षेत्रहरूमा विकास निर्माण कार्य गर्दा हेवी इक्यूपमेण्टको प्रयोग निषेध गर्ने। बन्धजन्तु बाँदर बाँदेल दुम्सी लगायतको प्रकोप नियन्त्रणको लागि नगरपालिका र सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गरी रणनीति तयार गरी लागु गर्ने।
७	पर्यटन विकास र सुरक्षित पर्यटन क्षेत्रका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> यस वडा अन्तर्गतको बोझोघारी, देवीस्थान, पोखरी र ज्योति माध्यमिक विद्यालयको जोरपोखरी पर्याप्त पर्यटकीय सम्भावना भएका स्थलहरू रहेको भएतापनि आवश्यक संयन्त्रको विकास हुन नसक्नु, प्रचार प्रसारको अभाव हुनु आदि कारणले ओझेलमा परेको हो। 	<ul style="list-style-type: none"> बोझोघारी देवीथान पोखरी र ज्योति माध्यमिक विद्यालयको जोरपोखरीमा पर्यटन विकासका आयोजनाहरू सञ्चालन गर्ने। पर्यटकीय स्थलहरूको प्रचारप्रसारका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाई पर्यटक भित्र्याउने रणनीति तयार गर्ने।
८	आपत्कालीन प्रतिकार्य र निजी क्षेत्रको संलग्नताको कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> विपद्को लागि आवश्यक आधारभूत औजार उपकरण वडाले खरिद गरी तपारी अवस्थामा राखिएको। विपद् जोखिम र सोको न्यूनीकरणको लागि जनप्रतिनिधि, टोल विकास संस्था, संघसंस्था सहितको वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरिएको छ पहिरो जाने सम्भावित क्षेत्रमा हरेक वर्ष वृक्षारोपण कार्यक्रम सञ्चालन गरिँदै आएको छ। 	<ul style="list-style-type: none"> विपद्को लागि आवश्यक आधारभूत उपकरणहरूको व्यवस्थापन गर्ने तथा उक्त उपकरणहरू सञ्चालनका लागि प्राविधिक तालिम गराउने। विपद् व्यवस्थापनका लागि टोल स्तरीय समितिहरू गठन गर्ने। सम्भावित जोखिम र सो को न्यूनीकरणका लागि जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरी सबैलाई सचेत गराउने। वृक्षारोपणको कार्यलाई निरन्तरता दिँदै जाने
वडा नं १४			
९	विद्यालयको भौतिक संरचना र शिक्षाको	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालयको छाना चुहिने, शिक्षक दरबन्दी कम, विषगत शिक्षकको 	<ul style="list-style-type: none"> सबै विद्यालयमा स्वच्छ खानेपानी, खेलमैदान बालमैत्री शौचालय, वर्षाको

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
	गुणस्तरमा सुधारका कामहरू	अभाव, अव्यवस्थित संरचना रहेको, खानेपानी खेलमैदान शौचालयको अभाव	कारण पठन पाठनमा बाधा नपर्ने गरी पक्की भवन, फर्निचरको पर्याप्तता, एक कक्षा एक शिक्षकको व्यवस्था गरिएको हुनेछ ।
२	सडक सञ्जाल र सडक सुरक्षा क्षेत्रमा कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> अधिकांश सडकहरू वर्षामा हिलाम्मे र हिउँदमा धुलाम्मे रहेको । जथाभावी सडक निर्माणका कारण बाढी पहिरोको जोखिम भएको। समयमा सडक निर्माणको काम पूरा नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण भएको सडकमा नाली तथा पुलको व्यवस्था गरी बाह्रमासे सवारी साधान चल्न सक्ने
३	स्वास्थ्य संस्थाहरू र स्वास्थ्य उपचारमा स्थानीय समुदायको पहुँचका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य चौकीको कमी, बर्थिङ सेन्टर उचित व्यवस्था नभएको । खोपकेन्द्रको उचित व्यवस्था नभएको। आवश्यक मेडिसिन समयमा उपलब्ध नहर्ने गरेको । 	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्यकर्मिको दरबन्दी थप्ने । वर्थिङ सेन्टरको सञ्चालन दैनिक रूपमा दीर्घ रोगीहरूले सेवन गर्ने मेडिसिनहरू जस्तै सुगर प्रेसरको मेडिसिन स्वास्थ्यमा उपलब्ध हुने व्यवस्था ल्याबको व्यवस्था ।
४	खानेपानी र सिचाईका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> सबै स्थानमा सिचाई सुविधा उपलब्ध नभएको खानेपानीको व्यवस्था नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानीका मुहान सुरक्षित रहने गरी ढल व्यवस्थापन मुहानमा बृक्षारोपण सार्वजनिक धाराको व्यवस्था ।
५	स्थानीय उत्पादन र बजारीकरणका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> सडक असुविधा, उत्पादकले उचित मूल्य नपाएको, बिचौलीयाको हावी, शीतभण्डारको अभावमा उत्पादित वस्तु सडेर जाने, मलखाँदको अभाव 	<ul style="list-style-type: none"> सडक सुविधा, शीतभण्डारको व्यवस्था, कृषि उत्पादनको बजारीकरण, सरकारी तवरबाट गरिने व्यवस्था, सुपथ मूल्यमा उन्नत जातको बीउ विजन र मलखाँदको व्यवस्था सिचाई सुविधा
६	विपद् व्यवस्थापनको बुझाइ र नीतिगत संरचनाहरूको विकासका क्रियाकलापहरू	<ul style="list-style-type: none"> वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको तर बजेटको व्यवस्था नभएको । 	<ul style="list-style-type: none"> विपद्मा परेका व्यक्तिहरूलाई पुनर्वासको लागि संरचनाको लागि बजेटको व्यवस्था, आवश्यक सामग्रीको व्यवस्था, जनचेतना मूलक कार्यक्रम हरेक टोलमा व्यवस्था गरिएको ।
७	पर्यटन विकास र सुरक्षित पर्यटन क्षेत्रका कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> कति पर्यटकीय क्षेत्रहरू पहिचान नभएको । पहिचान भएका पर्यटकीय क्षेत्रमा आवश्यक काम हुन नसकेको, प्रचारप्रसार नभएको । 	<ul style="list-style-type: none"> पर्यटकीय क्षेत्रमा सडक खानेपानी होमस्टेको व्यवस्था, प्रचार प्रसार पर्यटकीय क्षेत्र विकासको निमित्त उचित बजेट व्यवस्था

	विषय क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	सन् २०३० सम्ममा देख्न चाहेको अवस्था
१०	आपत्कालीन प्रतिकार्य र निजी क्षेत्रको संलग्नताको कामहरू	<ul style="list-style-type: none"> आपत परेका क्षेत्रमा तत्काल जनप्रतिनिधि, पार्टी प्रतिनिधि छरछिमेक लगायत प्रहरी आपत्कालीन समितिले सहयोग गर्ने गरेको । 	<ul style="list-style-type: none"> वडास्तरीय संरचनाको व्यवस्था छ तर बजेटको व्यवस्था तथा आवश्यक सामग्रीको व्यवस्था गर्ने ।

अनुसूची २ : वडामा सञ्चालनमा रहेका सिचाई आयोजनाहरू

तालिका नम्बर ६३ : वडामा सञ्चालनमा रहेका सिचाई आयोजनाहरू

वडा नं	सिचाई आयोजनाको नाम	कुन कुन टोललाई समेटेको छ	लाभान्वित घरधुरी	कसको सहयोगमा
१	छिपछिपे सिचाई आयोजना	बिहानी सृजनशील हरियाली नमूना पूर्वेली एकता	१५०	पूर्वाञ्चल सिचाई डिभिजन इलाम
	कञ्चन सतह सिचाई आयोजना	मकरजुङ्गा	८०	पूर्वाञ्चल सिचाई डिभिजन इलाम
	आन्द्रे सिचाई आयोजना	पूर्वेली एकता	२०	पूर्वाञ्चल सिचाई डिभिजन इलाम
	ओत्ति सिचाई आयोजना	पूर्वेली एकता	३०	पूर्वाञ्चल सिचाई डिभिजन इलाम
	मजुवा सातघरे सिचाई आयोजना	इन्द्रेणी र रमाइलो टोल	३६	पूर्वाञ्चल सिचाई डिभिजन इलाम
	दशगते फेदी सिचाई आयोजना	हरियाली नमूना र हिमाली टोल		पूर्वाञ्चल सिचाई डिभिजन इलाम
	श्रीखोला, खत्री गाउँ, थरीगाउँ सिचाई आयोजना	मंगलवारे र प्रगतिशील		पूर्वाञ्चल सिचाई डिभिजन इलाम
	श्रीखोला सिचाई आयोजना	त्रिवेणी, गैरीगाउँ टोल		पूर्वाञ्चल सिचाई डिभिजन इलाम
२	कालीखोला सिचाई आयोजना	सयपत्री र त्रिवेणी टोल	५०	स्थानीय सरकार
	चामेकाली खोला सिचाई आयोजना	सयपत्री र लालिगुराँस टोल	७०	स्थानीय सरकार
	कलकत्ते सिचाई आयोजना	अर्थेदार र कञ्चनजङ्गा टोल	९०	स्थानीय र स्वीस सरकार
	टोइके सिचाई आयोजना	सृजनशील प्रगतिशील र मानेडाँडा टोल	८५	प्रदेश सरकार
	मानेडाँडा सिचाई आयोजना	मानेडाँडा टोल	६५	
	अर्थेदार घिमिरेगाउँ सिचाई आयोजना	अर्थेदार टोल घिमिरेगाउँ समेत	१२०	
३	कालीखोला सिचाई जिल	नमूना, मणिपुरे, अजम्बरी र रमाइलो टोल	१००	स्वीस सरकार र स्थानीय सरकार
	कट्याड खोला सिचाई	कट्टेवुड	६०	स्वीस सरकार र स्थानीय सरकार
४	सल्लेरी सिचाई	सल्लेरी	३२	तीन तहको सरकार

वडा नं	सिचाई आयोजनाको नाम	कुन कुन टोललाई समेटेको छ	लाभान्वित घरधुरी	कसको सहयोगमा
६	कन्याम सिचाई आयोजना	जुनतारा टोल	५०	स्वीस सरकार एवम् सूर्योदय नगरपालिका
७	अम्बिटार सिरवानी सिचाई आयोजना अम्बीखोला	सिरवानी अम्बीटार	५०	स्वीस सरकार
	अम्बी गुप्तीखोला सिचाई आयोजना	गहिरीगाउँ	१६	स्वीस सरकार
८	मालुम सिचाई	सरस्वती टोल, बरडाँडा टोल	८०	युडिभि
	सिद्धिखोला सिचाई	बरडाँडा, सिद्धवावा र भुलभुले	७०	नगरपालिका
९	ढोडे सिचाई योजना	रम्फोक र ढोडे टोल	१५०	स्थानीय सरकार / नगरपालिका
	दाहालगाउँ सिचाई आयोजना SIP	आदर्श टोल	२५	स्वीस सरकार र नगरपालिका
	खानेपानी (वैकल्पिक)	नमूना, आदर्श र सुन्दरगैरी टोल	८०	नगरपालिका
१०	खाल्डेबेसी सिचाई आयोजना	सङ्गम टोल		एस आइ पी
	आरुबोटे सिरान कुलो	सुम्निमा टोल		एस आइ पी
११	माघेटार सिचाई	मेवाहाड	३०	नगरपालिका
	पराले सिचाई	सुन्तले	१७	नगरपालिका
	कातिके सिचाई	वैशाखे	७	स्वीस सरकार
	केरावारी सिचाई			
१२	जुरेखोला साना सिचाई आयोजना	लेवक टोल	२७	स्वीस सरकार प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकार
	रोड टोल सिचाई आयोजना	रोड टोल	३६	स्वीस सरकार प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकार
	सुन्दरबेसी जल उपभोक्ता समिति	सुन्दरबस्ती	५०	स्वीस सरकार प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकार
१३	आँपे सिचाई आयोजना	डाक्टरगाउँ कोल्बोटे टोल	३८ घरधुरी	समूहद्वारा
१४	अधेरी जिमिखाँद भुतेनी सिचाई	जिमिखाँद, भुतेनी टोल	७०	नगरपालिका
	चुम्याड सिचाई	चुम्याड टोल	६५	नगरपालिका
	अधेरी वडोर सिचाई	जिमिखाँद	२६	नगरपालिका

अनुसूची ३ : बालक्लबहरूको विवरण

तालिका नम्बर ६४ : बालक्लबहरूको विवरण

क्र.स.	दर्ता तथा गठन गरिएका बाल क्लबको नाम	बाल क्लबको किसिम	बाल क्लबमा सहभागी बालबालिकाको सङ्ख्या				
			बालक	बालिका	यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसङ्ख्यक	जम्मा	कैफियत
१	श्री सरस्वती बाल क्लब	विद्यालय	५	८	०	१३	
२	श्री पद्म बाल क्लब	विद्यालय	७	३	०	१०	
३	श्री आदर्श बाल क्लब	विद्यालय	३	६	०	९	
४	श्री बालकल्याण बाल क्लब	विद्यालय	४	३	०	७	
५	श्री सरस्वती निवास बाल क्लब	विद्यालय	४	५	०	९	
६	श्री सुनैलो विहानि बाल क्लब	विद्यालय	१	८	०	९	
७	श्री महेन्द्रोदय बाल क्लब	विद्यालय	५	४	०	९	
८	श्री ज्योति बालक्लब	विद्यालय	४	५	०	९	
९	श्री राष्ट्रिय बाल क्लब	विद्यालय	५	४	०	९	
११	श्री दुर्गा भवानी बाल क्लब	विद्यालय	३	४	०	७	
१२	श्री अंशवर्मा बाल क्लब	विद्यालय	५	२	०	७	
१३	श्री सृजनशील बाल क्लब	विद्यालय	६	५	०	११	
१४	श्री गणेश स्मृती बाल क्लब	विद्यालय	६	५	०	११	
१५	श्री नवज्योति बाल क्लब	विद्यालय	५	४	०	९	
१६	श्री पुण्यस्मारिका बाल क्लब	विद्यालय	७	७	०	१४	
१७	श्री झुल्के घाम बाल क्लब	विद्यालय	५	९	०	१४	
१८	श्री अन्तु डाँडा बाल क्लब	विद्यालय	५	८	०	१३	
१९	श्री चन्द्रोदय बाल क्लब	विद्यालय	६	१	०	७	
२०	श्री दीक्षा स्मृति बाल क्लब	विद्यालय	३	८	०	११	
२१	श्री बौद्ध बाल क्लब	विद्यालय	४	३	०	७	
२२	श्री सनराईज बाल क्लब	विद्यालय	३	६	०	९	
२३	श्री एभरल्याण्ड पालुवा बाल क्लब	विद्यालय	४	१०	०	१४	
२४	श्री शारदा बाल क्लब	विद्यालय	६	९	०	१५	
२५	श्री नमूना बाल क्लब	विद्यालय	५	४	०	९	
२६	श्री भाग्योदय बाल क्लब	विद्यालय	५	२	०	७	
२७	श्री कोपिला बाल क्लब	विद्यालय	४	५	०	९	
२८	श्री जिनि खाद बाल क्लब	विद्यालय	४	३	०	७	

क्र.स.	दर्ता तथा गठन गरिएका बाल क्लबको नाम	बाल क्लबको किसिम	बाल क्लबमा सहभागी बालबालिकाको सङ्ख्या				
			बालक	बालिका	यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसङ्ख्यक	जम्मा	कैफियत
२९	श्री कृष्णाश्रम बाल क्लब	विद्यालय	५	७	०	१२	
३०	श्री बाल विकास बाल क्लब	विद्यालय	४	५	०	९	
३१	श्री गणेश्वरी बाल सचेतना बाल क्लब	विद्यालय	४	६	०	१०	
३२	श्री चिमाली राष्ट्रिय बाल क्लब	विद्यालय	४	९	०	१३	
३३	श्री नवसृजनशील बाल क्लब	विद्यालय	४	७	०	११	
३४	श्री सगरमाथा बाल क्लब	विद्यालय	४	५	०	९	
३५	श्री परोपकार बाल क्लब	विद्यालय	६	९	०	१५	
३६	श्री ज्ञानोदय बाल क्लब	विद्यालय	५	७	०	१२	
३७	श्री लक्ष्मी राष्ट्रिय बाल क्लब	विद्यालय	२	५	०	७	
३८	श्री कञ्चनजंगा बाल क्लब	विद्यालय	७	६	०	१३	
३९	श्री डायमण्ड बाल क्लब	विद्यालय	५	९	०	१४	
४०	श्री भगवती बाल क्लब	विद्यालय	७	२	०	९	
४१	श्री अभियान बाल क्लब	विद्यालय	७	३	०	१०	
४२	श्री मंगलदिप बाल क्लब	विद्यालय	३	६	०	९	

अनुसूची ४ : विषयगत समितिहरूको विवरण
तालिका नम्बर ६५ : विषयगत समितिहरूको विवरण

क्रसं	नाम थर	पद	सम्पर्क नम्बर	क्रसं	नाम थर	पद	सम्पर्क नम्बर
सामाजिक विकास समिति				आर्थिक विकास समिति			
१	डिक ब. बम्जन	संयोजक	९८४२६६६४१५	१	देवेन्द्र शर्मा	संयोजक	९८५२६८०९२८
२	शिवकुमार बस्नेत	सदस्य	९८५२६४२१२३	२	शरण राई	सदस्य	९८६२६३११७२
३	चन्द्रकला परियार	सदस्य	९८१६९७८५१९	३	इश्वरी प्र. धिकारी	सदस्य	९८४२१०९५०८
४	योगनिधि भट्टराई	स= सचिव	९८५२६८०१५०	४	मदन गुरुङ	सदस्य	९८५२६४५९१२
वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति				पूर्वाधार विकास समिति			
१	राजकुमार सेरेड	संयोजक	९८५२६४४५५९	१	रण बहादुर राई	संयोजक	९८५२६४२००९
२	जङ्गबहादुर गुरुङ	सदस्य	९७४२२७७७२८	२	मिलन भट्टराई	सदस्य	९८५२६२६१११
३	शावित्रा शिवा	सदस्य	९८४२७४५५२०	३	पेमा उगेन लामा	सदस्य	९८४२६२७९१३
४	सृजन गदाल	सदस्य	९८५२०२५६३५	४	डोलेन्द्र भारद्वाज	सदस्य	९८४४६३१९३३
५	राजकुमार प्रधान	सदस्य	९८६२६६८४७०	५	कविन सापकोटा	सदस्य	९८६१९६०४०२
६	इश्वरी प्र. अधिकारी	स.- सचिव	९८४२१०९५०८	६	सृजन गदाल	सदस्य	९८५२०२५६४५
				७	खेमराज राई	स- सचिव	९८४२९१९९०८
संस्थागत विकास तथा सुशासन समिति							
१	सोनाम छिरीङ लामा		९८४२६२७५८४	२	सन्तोष राई	सदस्य	९८४२६२७५८४
३	लतादेवी गौतम		९८४२७२६४४४	४	खेमराज राई	स. सचिव	९८४२९१९९०८

अनुसूची : ५ विद्यालयको बालबालिका र शिक्षक विवरण

तालिका नम्बर ६६ : विद्यालयको बालबालिका र शिक्षक विवरण

क्र.सं	वडा नं	विद्यालयको नाम	विद्यार्थी सङ्ख्या			शिक्षक सङ्ख्या		
			छात्र	छात्रा	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	१	श्री भगवती आधारभूत विद्यालय	१६	७	२३	२	१	३
२	१	श्री चन्द्रकला आधारभूत विद्यालय	२२	१८	४०	३	१	४
३	१	श्री दुर्गा भवानी आधारभूत विद्यालय	२२	१९	४१	२	२	४
४	१	श्री महेन्द्रोदय आधारभूत विद्यालय	२४	१९	४३	४	३	७
५	१	श्री हिमालय माध्यमिक विद्यालय	७८	९५	१७३	१२	३	१५
६	१	श्री सिंहदेवी माध्यमिक विद्यालय	५६	६५	१२१	५	१३	१८
७	१	श्री सिद्धदेवी आधारभूत विद्यालय	१३	१३	२६	२	२	४
८	२	श्री बौद्धधाम माध्यमिक विद्यालय	१२०	१२७	२४७	७	९	१६
९	२	श्री महेन्द्र आधारभूत विद्यालय	८	६	१४	२	१	३
१०	२	श्री सार्वजनिक आधारभूत विद्यालय	५३	५९	११२	६	५	११
११	३	श्री भीमज्योति आधारभूत विद्यालय	१६	१३	२९		३	३
१२	३	श्री लक्ष्मीराष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय	३५	३४	६९	१	४	५
१३	३	श्री शान्ता आधारभूत विद्यालय	१३	१३	२६	४	३	७
१४	३	श्री सिद्धेश्वर संस्कृत गुरुकुल पाठशाला	१५		१५	१		१
१५	३	श्री उर्गेन छोलिङ गुम्बा पाठशाला	३०	२८	५८		२	२
१६	३	श्री रत्नसुधार प्राथमिक विद्यालय	१३	१०	२३	२		२
१७	४	श्री अंशुबर्मा आधारभूत विद्यालय	३५	२८	६३	४	३	७
१८	४	श्री चन्द्रोदय आधारभूत विद्यालय	१७	८	२५	१	४	५
१९	४	श्री जनक माध्यमिक विद्यालय	१५५	१८८	३४३	१५	६	२१
२०	४	श्री महेन्द्र आधारभूत विद्यालय	१३	२२	३५	१	४	५
२१	४	श्री कञ्चनजङ्घा आधारभूत विद्यालय	१८	१४	३२	१	४	५
२२	४	श्री मेची माध्यमिक विद्यालय	३७	२८	६५	६	७	१३
२३	४	श्री राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय तकपत	२८	४५	७३	२	४	६
२४	५	श्री नमूना बालमन्दिर आधारभूत विद्यालय	१३	९	२२	१	२	३
२५	५	श्री बौद्ध आधारभूत विद्यालय	१७	१८	३५	२	२	४
२६	५	श्री शान्तिधारा आधारभूत विद्यालय	८	११	१९	२	१	३
२७	५	श्री समालबुङ माध्यमिक विद्यालय	६५	८०	१४५	७	८	१५
२८	५	श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय	१०	१२	२२	१६	१७	३३
२९	५	श्री गोरख आधारभूत विद्यालय	३०	२७	५७	३	५	८
३०	५	श्री भानुभक्त आधारभूत विद्यालय	११	७	१८	१	२	३
३१	६	श्री बालविकास आधारभूत विद्यालय	२४	८	३२	२	२	४

क्र.सं	वडा नं	विद्यालयको नाम	विद्यार्थी सङ्ख्या			शिक्षक सङ्ख्या		
			छात्र	छात्रा	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
३२	६	श्री सरस्वतीनिवास आधारभूत विद्यालय	६५	४७	११२	८	५	१३
३३	७	श्री कृष्णाश्रम माध्यमिक विद्यालय	१९१	१८२	३७३	१८	१२	३०
३४	७	श्री नवज्योति आधारभूत विद्यालय	२०	११	३१	२	४	६
३५	७	श्री पद्म आधारभूत विद्यालय	३५	२४	५९	४	५	९
३६	७	श्री भाग्योदय आधारभूत विद्यालय	१०	१०	२०	२	१	३
३७	८	श्री आदर्श आधारभूत विद्यालय	३९	४५	८४	२	६	८
३८	८	श्री मालुम आधारभूत विद्यालय स्कुल	११	११	२२	१	३	४
३९	८	श्री सिद्ध आधारभूत विद्यालय	१३	६	१९	१	४	५
४०	९	श्री बिष्णुज्योति आधारभूत विद्यालय	२१	१८	३९	५		५
४१	९	श्री दियालो आधारभूत विद्यालय	२९	३०	५९	५	४	९
४२	९	श्री राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय रम्फोक	५३	५०	१०३	३	५	८
४३	९	श्री बूढानीलकण्ठ आधारभूत विद्यालय	३०	२२	५२	१	७	८
४४	१०	श्री कृष्ण आधारभूत विद्यालय आहाले	२०	१४	३४	१	३	४
४५	१०	श्री राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय आरुबोटे	६	१४	२०		४	४
४६	१०	श्री फिक्कल माध्यमिक विद्यालय	४७९	५६५	१०४४	१८	१०	२८
४७	१०	श्री आदर्श आधारभूत विद्यालय	८	१०	१८		५	५
४८	११	श्री भवानी आधारभूत विद्यालय	३९	३८	७७	१	६	७
४९	११	श्री वीरेन्द्र माध्यमिक विद्यालय	३९	५६	९५	११	७	१८
५०	११	श्री केराबारी आधारभूत विद्यालय	२९	२२	५१	२	५	७
५१	११	श्री कृष्ण आधारभूत विद्यालय	३६	२८	६४	१	४	५
५२	११	श्री पुण्यस्मारिका आधारभूत विद्यालय	१००	११३	२१३	५	११	१६
५३	१२	श्री अम्लिसे आधारभूत विद्यालय	१२	१३	२५		४	४
५४	१२	श्री गणेश्वरी माध्यमिक विद्यालय	७५	५२	१२७	८	५	१३
५५	१२	श्री करफोक विद्यामन्दिर माध्यमिक विद्यालय	२०६	२०४	४१०	२२	१६	३८
५६	१२	श्री पञ्चकन्या आधारभूत विद्यालय	१०	७	१७		२	२
५७	१२	श्री पाथीभरा आधारभूत विद्यालय	७	६	१३		३	३
५८	१३	श्री बालकल्याण आधारभूत विद्यालय, कोल्बोटे	१३	१६	२९	२	२	४
५९	१३	श्री ज्ञानोदय आधारभूत विद्यालय	२०	११	३१	२	३	५
६०	१३	श्री ज्योति माध्यमिक विद्यालय	१२९	१२०	२४९	१६	६	२२
६१	१४	श्री बालकल्याण आधारभूत विद्यालय	८	७	१५	२	२	४
६२	१४	श्री बुद्ध माध्यमिक विद्यालय	७४	७०	१४४	१०	७	१७

क्र.सं	वडा नं	विद्यालयको नाम	विद्यार्थी सङ्ख्या			शिक्षक सङ्ख्या		
			छात्र	छात्रा	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
६३	१४	श्री जिमीखाँद आधारभूत विद्यालय	१०	२१	३१	३	२	५
६४	१४	श्री सरस्वती माध्यमिक विद्यालय	१६८	१५८	३२६	१६	७	२३
६५	१४	श्री शारदा आधारभूत विद्यालय	३७	४९	८६	७	५	१२
		जम्मा	३०५७	३०८१	६१३८	२९६	२९८	५९४

स्रोत : सूर्योदय नगरपालिका शिक्षा शाखा

अनुसूची ६: निजी विद्यालयको विवरण

तालिका नम्बर ६७ : निजी विद्यालयको विवरण

क्र.सं	वडा नं	विद्यालयको नाम	निजी वा सरकारी	विद्यार्थी सङ्ख्या		
				बालक	बालिका	जम्मा
१	१	श्री मयूमाई इङ्लिस स्कुल	संस्थागत	६०	५४	११४
२	१	श्री स्टेप इन एजुकेसन फाउन्डेसन	संस्थागत	१८	२१	३९
३	८	श्री इलामटिगार्डेन अङ्ग्रेजी विद्यालय	संस्थागत	११२	१३१	२४३
४	७	श्री गोल्डन फ्यूचर गार्डेन अङ्ग्रेजी स्कुल	संस्थागत	६३	४९	११२
५	१४	श्री अरुणोदय सेकेण्डरी बोर्डिङ स्कुल	संस्थागत	८३	७६	१५९
६	११	श्री शान्ति विद्या मन्दिर	संस्थागत	१५	७	२२
७	९	श्री इलाम ग्लोरियस अङ्ग्रेजी विद्यालय	संस्थागत	३५	२६	६१
८	११	श्री इलाम रोजमेरी इङ्लिस स्कुल	संस्थागत	१५५	१५५	३१०
९	१२	श्री मेरिगोल्ड अङ्ग्रेजी स्कुल	संस्थागत	५७	८०	१३७
१०	११	श्री पिसल्याण्ड नेसनल एकेडेमी	संस्थागत	३२	३४	६६
११	२	श्री रोजभ्याली एकेडेमी	संस्थागत	२८	११	३९
१२	३	श्री नर्बदाकल्याण बोर्डिङ स्कुल	संस्थागत	१४६	९८	२४४
१३	३	श्री इस्टपोइन्ट इङ्लिस स्कुल	संस्थागत	३१	२०	५१
१४	२	श्री सुसुम्ना इङ्लिस स्कुल	संस्थागत	११	१४	२५
१५	२	श्री पशुपति नेशनल एकाडेमी	संस्थागत	८७	६८	१५५
१६	१०	श्री मोर्डन अङ्ग्रेजी बोर्डिङ स्कुल	संस्थागत	२४	१९	४३
१७	९	श्री ह्यारोहल एकेडेमी	संस्थागत	२०६	१८०	३८६
१८	९	श्री न्यूवर्ल्ड इङ्लिस स्कुल	संस्थागत	६९	५५	१२४
१९	१०	श्री इलाम साईज्योति इङ्लिस स्कुल	संस्थागत	१५७	१०७	२६४
२०	१०	श्री सनराईज इङ्लिस सेकेण्डरी स्कुल	संस्थागत	३२७	२५०	५७७
२१	१२	श्री इलामस्नोभ्यू इङ्लिस स्कुल	संस्थागत	१६	१९	३५
२२	९	श्री होलीएन्जिल इङ्लिस स्कुल	संस्थागत	१३	१४	२७
२३	१०	श्री पञ्चकन्या इङ्लिस बोर्डिङ स्कुल	संस्थागत	१८४	१५६	३४०
२४	१०	श्री एवरल्याण्ड इन्टरनेसनल एकेडेमी	संस्थागत	२६७	२१८	४८५
२५	९	श्री बालगुरु ज्ञानविज्ञान शिक्षा सदन	संस्थागत	३०	२८	५८
२६	१०	श्री चन्द्रोदय एकेडेमी अङ्ग्रेजी शिक्षा फाउन्डेसन	संस्थागत	३०	२७	५७
२७	५	श्री गोल्डनहेवन एकेडेमी	संस्थागत	५६	५३	१०९
२८	४	श्री विद्यामन्दिर बोर्डिङ स्कुल	संस्थागत	५२	६९	१२१
२९	४	श्री अन्तु एकेडेमी	संस्थागत	१०४	९४	१९८
३०	४	श्री भाग्योदय इङ्लिस बोर्डिङ स्कुल	संस्थागत	६६	५९	१२५
३१	६	श्री कार्नेसन पूर्व-प्राथमिक विद्यालय	संस्थागत	१४	१५	२९

क्र.सं	वडा नं	विद्यालयको नाम	निजी वा सरकारी	विद्यार्थी सङ्ख्या		
				बालक	बालिका	जम्मा
		जम्मा		२५४८	२२०७	२५४८

अनुसूची ७ : विद्यालय भवनहरूको अवस्था

तालिका नम्बर ६८ : विद्यालय भवनहरूको अवस्था

सिनं	वडा नं	विद्यालयको नाम ठेगाना	प्रकार	सञ्चालित कक्षा	विद्यार्थी सङ्ख्या	भवन सङ्ख्या		कोठा सङ्ख्या		तत्काल पुनर्निर्माण वा प्रबलीकरण गर्नुपर्ने	
						सुरक्षित	कमजोर	सुरक्षित	कमजोर	भवन	कोठा
१	१=	श्री हिमालय मा.वि.	सामुदायिक	१२	१८२	६	४	१४	८		८
२		श्री सिँहदेवी मा.वि.	सामुदायिक	१०	१२२	४	१	१०	४		४
३		श्री महेन्द्रोदय आ.वि.	सामुदायिक	५	४३	२	०	५	०		
४		श्री भगवती आ.वि.	सामुदायिक	५	२३	०	२	०	४		४
५		श्री सिद्धदेवी आ.वि.	सामुदायिक	५	३०	२	१	४	३		३
६		श्री दुर्गाभवानी आ.वि.	सामुदायिक	५	४१	२	१	६	२		२
७		श्री चन्द्रकला आ.वि.	सामुदायिक	५	४१	१	२	४	२		२
८	२	श्री सार्वजनिक आ.वि.	सामुदायिक	८	१११	३	४	८	१२		१२
९		श्री महेन्द्र आ.वि.	सामुदायिक	५	१६	२	२	४	४		४
१०		श्री बौद्धधाम मा.वि.	सामुदायिक	१२	२५१	९	१	१९	७		७
११	३	श्री उर्गेन छोलिङ गुम्वा	सामुदायिक	५	५६	१		४	४		
१२		श्री लक्ष्मी आ.वि.	सामुदायिक	५	७०	८	०	८	०		
१३		श्री भीमज्योति आ.वि.	सामुदायिक	५	३२	२	१	२	५		५
१४		श्री रत्नसुधार आ.वि.	सामुदायिक	५	२८						८
१५		श्री शान्ता आ.वि.	सामुदायिक	५	६५						१०
१६	४	श्री चन्द्रोदय आ.वि.	सामुदायिक	५	२५	१	१	३	३		३
१७		श्री जनक उच्च मा.वि.	सामुदायिक	१२	३५०	४	५	१७	१२	५	
१८		श्री कञ्चनजङ्गा आ.वि.	सामुदायिक	५	३३	१	०	२	०		
१९		श्री राष्ट्रिय आ.वि. तकपत	सामुदायिक	५	७२	१	१	२	५		५
२०		श्री अंशुवर्मा आ.वि.	सामुदायिक	५	६२	२	१	४	३	२	२
२१		श्री मेची मा.वि.	सामुदायिक	१०	६५	४	२	८	४		२
२२	५	श्री समालबुङ्ग मा.वि.	सामुदायिक	१०	१४६	५	२	८	४	२	
२३		श्री गोरख आ.वि.	सामुदायिक	८	५८	२	१	३	२	१	
२४		श्री सरस्वती आ.वि.	सामुदायिक	५	२२	१	०	६	०	१	
२५		श्री शान्तिधारा आ.वि.	सामुदायिक	५	२०	०	३	०	६	१	
२६		श्री बौद्ध आ.वि.	सामुदायिक	५	३२	०	२	०	६	२	

सिनं	वडा नं	विद्यालयको नाम ठेगाना	प्रकार	सञ्चालित कक्षा	विद्यार्थी सङ्ख्या	भवन सङ्ख्या		कोठा सङ्ख्या		तत्काल पुनर्निर्माण वा प्रबलीकरण गर्नुपर्ने	
						सुरक्षित	कमजोर	सुरक्षित	कमजोर	भवन	कोठा
२७		श्री नमूना बालमन्दिर आ.वि.	सामुदायिक	३	२१	२	०	०	०	०	
२८		श्री भानुभक्त आ.वि.	सामुदायिक	३	१८	०	१	०	५	१	
२९		श्री सरस्वतीनिवास आ.वि.	सामुदायिक	८	१०८	६	१	१३	२		२
३०	६	श्री बालविकास आ.वि.	सामुदायिक	५	३३	२	१	३	३		३
३१		श्री कृष्णाश्रम मा वि	सामुदायिक	१२	३७२	४	१	१६	१०		६
३२		श्री पदम आ.वि.	सामुदायिक	८	६०	३	२	६	४		४
३३		श्री नवज्योति आ.वि.	सामुदायिक	५	३१	१	१	३	४		४
३४	७	श्री भाग्योदय आ.वि.	सामुदायिक	५	२१	४	१	६	२		२
३५		श्री आदर्श आ.वि.	सामुदायिक	८	८४	४	१	११	२	१	१
३६		श्री सिद्ध आ.वि.	सामुदायिक	५	२१	२	१	५	५	१	५
३७	८	श्री मालुम आ.वि.	सामुदायिक	५	२५	२	०	४	०		
३८		श्री बुढानीलकण्ठ आ.वि.	सामुदायिक	५	५५	२	१	४	२	१	
३९		श्री दियालो आ.वि.	सामुदायिक	८	६१	३	२	४	४		
४०		श्री राष्ट्रिय आ.वि.	सामुदायिक	८	१००	१	१	५	२		१
४१	९	श्री विष्णुज्योति आ.वि.	सामुदायिक	५	३६	३					
४२		श्री फिक्कल मा वि	सामुदायिक	१२	११००	५	२	४५	५		
४३		श्री राष्ट्रिय आ.वि.	सामुदायिक	५			२		६		
४४		श्री कृष्ण आ.वि. आहाले	सामुदायिक	३	३४		२		६		
४५	१०	श्री आदर्श आ.वि.	सामुदायिक	५	३०		२		६		
४६		श्री कृष्ण आ.वि	सामुदायिक	५	७२	३	१	७	२		२
४७		श्री बीरेन्द्र मा.वि	सामुदायिक	१०	१३३	४	२	१३	३		३
४८		श्री भवानी आ.वि.	सामुदायिक	५	७६	३	-	५	-		-
४९		श्री केरावारी आ.वि	सामुदायिक	८	४०	-	३	-	८		८
५०	११	श्री पुण्यस्मारिका आ.वि.	सामुदायिक	८	२३२	५	१	८	२		२

सिनं	वडा नं	विद्यालयको नाम ठेगाना	प्रकार	सञ्चालित कक्षा	विद्यार्थी सङ्ख्या	भवन सङ्ख्या		कोठा सङ्ख्या		तत्काल पुनर्निर्माण वा प्रबलीकरण गर्नुपर्ने	
						सुरक्षित	कमजोर	सुरक्षित	कमजोर	भवन	कोठा
५१	१२	श्री करफोक मा.वि.	सामुदायिक	१२	४५०	७	१	४२	८		८
५२		श्री गणेश्वरी मा.वि.	सामुदायिक	१०	१३६	२	२	१०	१०		१०
५३		श्री पञ्चकन्या आ.वि.	सामुदायिक	५	१७	०	२	०	५	२	६
५४		श्री पाथीभरा आ.वि.	सामुदायिक	५	१०	२	१	२	५		४
५५		श्री अम्लिसे आ.वि.	सामुदायिक	५	३०	२	२	४	५		५
५६	१३	श्री बालकल्याण आ.वि.	सामुदायिक	५	२९	१	१	३	४	१	
५७		श्री ज्ञानोदय आ.वि.	सामुदायिक	५	४७	१	१	३	४		
५८		श्री ज्योति मा.वि.	सामुदायिक	१२	२४६	५	४	१६	८	१	
५९	१४	श्री बुद्ध मा.वि.	सामुदायिक	१०	१४४	३	२			२	४
६०		श्री अरुणोदय मा.वि.	सामुदायिक	१०	१४२	१	२	१२	३		३
६१		श्री सरस्वती मा.वि.	सामुदायिक	१२	२८७	३	५	११	८		३
६२		श्री शारदा आ.वि.	सामुदायिक	८	८७	३	२	६	२		२
६३		श्री जिमीखाँद आ.वि.	सामुदायिक	५	२९	०	३	०	६	३	
६४		श्री बालकल्याण आ.वि.	सामुदायिक	३	१६	०	२	०	४	२	
		जम्मा		४३३	६४२९	१५२	९६	४०८	२५५	२९	१६९

अनुसूची ८: खोलाखोल्सीको विवरण

तालिका नम्बर ६९ : खोलाखोल्सीको विवरण

वडा नं.	खोलाखोल्सीको नाम	कुन कुन टोल हुँदै बगेको छ	खोलाको कारण उच्च जोखिममा रहेको बस्ती र घरधुरी		तत्काल स्थानान्तरण गर्नु पर्ने टोल र घरसङ्ख्या	
			बस्ती	घरधुरी	बस्ती	घरधुरी
१	मैयुँ खोला	धजे टोल, मकरजुङ्ग टोल, सुनाखरी टोल, फेदीखोला टोल, मंगलबजार टोल, कमेरे टोल, हिमाली टोल, सुनौलो बिहानी टोलहरू				
	श्रीखोला	मंगलबजार टोल, नमोबुद्ध टोल, सगरमाथा टोल				
	च्याने खोला	फेदी खोला टोल, इन्द्रेणी टोल				
	सेती खोला	कमेरे टोल, रमाइलो टोल				
	ओद्री खोला	मानेडाँडा टोल, सानो वाङ्गीन टोल, पूर्वेली एकता टोल, हिमाली टोल				
	गुद्रे खोला	हिमाली टोल, हरियाली नमूना टोल				
	सन्तेनी खोला	सुनौलो बिहानी टोल, बिहानी सृजनशील टोल				
	आहाले खोला	जनप्रिय टोल, सनौलो बिहानी टोल, बिहानी सृजनशील टोल				
	मुडे खोला	जनप्रिय टोल, मकरजुङ्ग टोल				
काफले खोल्सा	हरियाली टोल, हिमाली टोल, बिहानी टोल					
जोगमाई खोला	जनप्रिय टोल, सुनौलो बिहानी टोल, धजे टोल					
२	बागविरे खोल्सी	देउराली टोल हुँदै त्रिवेणी टोल		४०		
	धोबीधारा खोल्सी	देउराली – मानेडाँडा		१००		
	काली खोला	त्रिवेणी टोल		५०		
	मैयुँ खोला	सुनाखरी हुँदै त्रिवेणी र लालिगुराँस टोल		८०		
	सिद्धि खोला	मानेडाँडा टोल		१५०		
	इश्वरी खोला	परिवर्तन हुँदै सगरमाथा टोल		४०		
	कामीधारा खोला	परिवर्तन हुँदै सगरमाथा टोल				
	पधेरी खोला	परिवर्तन हुँदै सगरमाथा टोल				
देवीथान खोल्सी	परिवर्तन हुँदै सगरमाथा टोल					
कट्याड खोला	सिद्धार्थ हुँदै मानेडाँडा टोल		५०			
३	देवी खोला	बरदेवी टोल, कट्टेबुड टोल				

वडा नं.	खोलाखोल्सीको नाम	कुन कुन टोल हुँदै बगेको छ	खोलाको कारण उच्च जोखिममा रहेको बस्ती र घरधुरी		तत्काल स्थानान्तरण गर्नु पर्ने टोल र घरसङ्ख्या	
			बस्ती	घरधुरी	बस्ती	घरधुरी
	रूडसुङ खोला	नमूना टोल, मंगलस्मृति टोल				
	कोचे खोला	बरदेवी टोल, कट्टेवुङ टोल				
४	ढुङ्गे खोल्सा	आदर्श टोल, हुँदै उन्चूटार	सुवेदी गाउँ, राई गाउँ	२५		
	बाङ्गे खोला					
	सिद्धि खोला					
	अन्तु खोला	अन्तुटोल हुँदै उन्चूटार	खोलेपानी मुहान क्षेत्र	१०	खोलेपानी मुहान क्षेत्र	४
	सिरिसे खोला					
	भालु खोला					
	छाँगै खोला					
	उत्तरे खोला					
५	सिद्धि खोला	नमूना, बौद्ध र रोङ टोल				
	गोरख खोला	गोरख, बौद्ध र रोङ टोल				
	सङ्खे खोला	रोङ टोल	सडक सीमा			
	कत्ले खोला	ओरेन्जभ्याली टोल				
	बडारे खोल्सी	समावेशी उदय टोल				
	आसाङ खोला	शान्तिधारा टोल	शान्तिधारा, साजबोटे	५		
	मेची नदी	झुल्केघाम, शान्तिधारा, मेची किनार र रोङ				
	अन्तु खोला	गोरख र नमूना टोल				
	देउनी खोला	अन्तुडाँडा र झुल्केघाम टोल				
	समालबुङ्ग खोला	शान्तिबजार र मेचीकिनार टोल				
६	तारगाउँ खोला	उत्तरे टोल, कञ्चनाजङ्घा, तल्लो फाजीगाउँ	कञ्चनाजङ्घा टोल, तल्लो फाजीगाउँ	१२		
	सिद्धि खोला	जूनतारा टोल, ढकाल टोल, बरपिपल टोल	जूनतारा टोल	१	जूनतारा टोल	१
	कमेरे खोला	कन्याम टोल, सिद्धार्थ टोल				
	फाङफुङ खोला	ढकाल टोल, फाङफुङ टोल, लालीगुराँस टोल				
	फाजी खोला	लामपँधरो, समावेशी टोल, तल्लो फाजीगाउँ				
७	बिरिङ खोला	राई टोल, रमाइलो टोल, सिग्राम टोल, सिर्जना टोल, सिरवानी टोल				

वडा नं.	खोलाखोल्सीको नाम	कुन कुन टोल हुँदै बगेको छ	खोलाको कारण उच्च जोखिममा रहेको बस्ती र घरधुरी		तत्काल स्थानान्तरण गर्नु पर्ने टोल र घरसङ्ख्या	
			बस्ती	घरधुरी	बस्ती	घरधुरी
	दाम्से खोला	एकता टोल, वरपिपल टोल, राई टोल				
	ढिके खोला	घलेधारा टोल, राईटोल				
	त्रिवेणी खोला	घलेधारा, कटुवाल टोल, रमाइलो, खड्का टोल				
	सिग्राम खोला	भाडटार, खड्का टोल, सिग्राम, सिर्जना टोल अम्बी टोल				
	गुप्ती खोला	गुप्ती भाडटार टोल, गैरीगाउँ टोल, अम्बीटोल				
	अम्बी खोला	अम्बीटार, गैरीगाउँ टोल				
८	डब्बु खोल्सा	बुद्ध टोल, भुलभुले टोल	डब्बु गाउँ	१२५	डब्बु गाउँ	७
	कालीखोला	पाल्ताँगे, सिद्धकाली, बरडाँडा, रमिते	सिद्धिगाउँ	१५०		
	मालुम खोला	दाम्पिसडबाट सरस्वती टोल हुँदै सिद्धिखोला	दाम्पिसड	१००		
	सुदुङ खोला	महालक्ष्मी र गुम्वाटोल हुँदै सिद्धिखोलामा झर्छ ।	कोचेनी, कट्टेवुङ	१२०		
९	जोगमाई खोला	ढोडे टोल				
	मैयुँ खोला	ढोडे टोल र आदर्श टोल				
	पान्दाम खोला	आदर्श, साम्पाङ, ढोडे, नमूना, दियालो टोल				
	रम्फोक खोला	रम्फोक, ढोडे, सृजनशील टोल				
	मगर खोला	रम्फोक, दियालो र काजीफाटक टोल				
	खुम्ने खोला	पाथिभरा र आरिदाङ टोल				
	आरिदाङ खोला	आरिदाङ र सुदुङ टोल				
१०	याङ खोला	आदर्श टोल				
	बिरिङ खोला	याङ टोल				
	रामे खोला	गुम्वा पथ, मेहेलबोटे				
	तारिम खोला	रत्न चोक, सुम्निमा टोल				
	चरुङ खोला	मिलन टोल, सङ्गम टोल				
	जोगमाई खोला	रत्न चोक				
	ढोडे खोला	सुम्निमा टोल, बुद्धशान्ति टोल				
	डाक्टर खोला	गुम्बा पथ, मेहेलबोटे				
११	आन्द्रे खोला	प्रगति, भवानी, मेवाहाङ टोल र किराँत टोल				
	माघे खोला	सम्झना टोल, सुन्तले टोल, मेवाहाङ, परिवर्तनशील टोल				
	असले खोला	बैशाखे				

वडा नं.	खोलाखोल्सीको नाम	कुन कुन टोल हुँदै बगेको छ	खोलाको कारण उच्च जोखिममा रहेको बस्ती र घरधुरी		तत्काल स्थानान्तरण गर्नु पर्ने टोल र घरसङ्ख्या	
			बस्ती	घरधुरी	बस्ती	घरधुरी
१२	खोपी खोला	देवीस्थान टोलबाट अम्लिसे लेवक टोल हुँदै बिरिडखोलामा	लेबक र अम्लिसे	८०	अम्लिसे टोल	३
	सुन्दर खोला	परिवर्तन टोलबाट सेतीदेवी टोल हुँदै सुन्दरवेसी	सुन्दर बस्ती	५५		
	खारे खोला	लेबक टोल हुँदै सुन्दरवेसीसम्म	लेबक र सुन्दर बस्ती	२	मिलनटोल	१
	याङ खोला	नवजागरण टोल हुँदै पिङ्गडाँडासम्म	लेबक पिङ्गडाँडा	९०		
	खहरे खोला	देउराली टोलबाट स्कुलटोल हुँदै लुम्के टोल	देउराली लुम्के	८१		
	बिरिड खोला	पिङ्गडाँडाबाट लुम्के रोड टोल हुँदै चौवन्दी	रोड लुम्के र हजार टोल	१००		
१३	अजिङ्गरे खोला	किरण टोल र लक्ष्मी टोल				
	राने खोला	लक्ष्मीपुर टोल				
	टाङटिङ खोला	खानीभञ्ज्याङ टोल				
	खानी खोला	खानीभञ्ज्याङ टोल				
	दागदारे खोला	संयोग टोल				
१४	अँधेरी खोला	पूर्वी बतासे, जिमीखाँद, भुतेनी, लुङ्चेटार	भुतेनी	५		
	चुम्याङ खोला	बतासे, जरिङ्गे, चुम्माङ	लुङ्चेटार	४		
	सिस्ने खोला	हजुरे, कटुसे, सिस्ने	सिम्ले	६		
	लेवा खोला	हजुरे, माई न.पा.				
	कटुसे खोल्सी	कटुसे, चुम्माङ टोल				
	खानी खोला	सिस्नेबाट टाङटिङ पुग्छ ।	सिम्ले, सहकाले			
	सहकाले खोला	सिम्ले र सहकाले टोल				

अनुसूची ९: वडाका जनप्रतिनिधिहरूको विवरण
तालिका नम्बर ७० : जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

क्र.सं.	नाम	पद	संलग्न संस्था	सम्पर्क नम्बर
वडा नं. १				
१	राजकुमार लिम्बु	वडा अध्यक्ष	वडा कार्यालय	९८५२६४४५५९
२	डिकबहादुर मगर	सदस्य	वडा कार्यालय	९८६३३४८३७३
३	रोसन बुडाथोकी	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२६३५७८५
४	मुन्ना राई	सदस्य	वडा कार्यालय	९८९६९०७८२४
५	चन्द्रकला वि.क.	सदस्य	वडा कार्यालय	९८०६०९२८९७
६	गोविन्द्र चेम्जोङ्ग	सदस्य सचिव	वडा कार्यालय	९८४००६०९६३
वडा नं. २				
१	डिकबहादुर बम्जन	वडा अध्यक्ष	संयोजक	९८४२६६६४९५
२	सावित्रा शिवा	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४५२७४५५२०
३	उपेन्द्रराज पाण्डे	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२७१७५९९
४	गणेशकुमार खडका	सदस्य	वडा कार्यालय	९८९६९७६९४२
५	चन्द्रकलाखत्री खडका	सदस्य	वडा कार्यालय	९७४९४७९००४
६	सुवर्ण ढकाल	सदस्य सचिव	वडा कार्यालय	९८६२६५५६९४
वडा नं. ३				
१	लोकबहादुर प्रधान	वडा अध्यक्ष	वडा कार्यालय	९८५२६४९९९४
२	रुद्रकुमार गुरुङ्ग	सदस्य	वडा कार्यालय	९८२४०७६६२४
३	अरुण शर्मा	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२७४९०३६
४	लमु शेर्पा	सदस्य	वडा कार्यालय	९८९५९३६४९०
५	तृष्णा लोहार	सदस्य	वडा कार्यालय	९८२४०८६८६५
६	नैनाकला अधिकारी	सदस्य सचिव	वडा कार्यालय	९८४००९१५९२
वडा नं. ४				
१	शरण राई	वडा अध्यक्ष	वडा कार्यालय	९८६२६३९९७२
२	सपनादेवी राई शेर्पा	सदस्य	वडा कार्यालय	९८०७९८७६०३
३	गीता विश्वकर्मा	सदस्य	वडा कार्यालय	९८६२०३६०९७
४	जीवनकान्त नौपाने	सदस्य	वडा कार्यालय	९८५२६७४५५४
५	पुण्यप्रसाद पोखरेल	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४९६५३५३९
६	तिर्थ घिमिरे	सदस्य सचिव	वडा कार्यालय	९८४४६६९९६३
वडा नं. ५				
१	उर्गेन बम्जन	वडा अध्यक्ष	वडा कार्यालय	९७४९७२७४५२
२	केशरकुमारी पौडेल	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२७४४४५३
३	कविता दियाली	सदस्य	वडा कार्यालय	९८६६५४९८८३
४	हिमालचन्द्र लिम्बु	सदस्य	वडा कार्यालय	९७६२६८६४५९

क्र.सं.	नाम	पद	संलग्न संस्था	सम्पर्क नम्बर
५	आकास लेप्चा	सदस्य	वडा कार्यालय	९८६४९८२९५९
६	सञ्जय ढुङ्गेल	सदस्य सचिव	वडा कार्यालय	९८६९५५६८२९
वडा नं. ६				
१	शिवकुमार वस्नेत	वडा अध्यक्ष	वडा कार्यालय	९८५२६४२९२३
२	जगतबहादुर तामाङ्ग	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२६४५७३४
३	चन्द्रकला मैनाली भुजेल	सदस्य	वडा कार्यालय	९८६३७०७३००
४	प्रेमलाल ज्ञावक	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२७६५०३०
५	रुपा विश्वकर्मा	सदस्य	वडा कार्यालय	९८९५९४२००८
६	किशोरकुमार अधिकारी	सदस्य सचिव	वडा कार्यालय	९८४४६२७८४५
वडा नं. ७				
१	लोकबहादुर चाम्लिङ्ग	वडा अध्यक्ष	वडा कार्यालय	९८४२७२४८७०
२	ख्यामकुमारी घले	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४८२९९८४७
३	शर्मिला बिश्वकर्मा	सदस्य	वडा कार्यालय	९८९५०४९५९७
४	गजे घले	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२७२८९८९
५	श्यामकृष्ण कट्टुवाल	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२७४४६७३
६	कमलकान्त पोख्रेल	सदस्य सचिव	वडा कार्यालय	९८४२७२५४९६
वडा नं. ८				
१	जंगबहादुर गुरुङ्ग	वडा अध्यक्ष	वडा कार्यालय	९७४२२७७७२८
२	दीर्घमाया नेपाल	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२७२६३९२
३	चन्द्रकला परियार	सदस्य	वडा कार्यालय	९८९६९७८५९९
४	पदमबहादुर गिरी	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२६२८२९६
५	कमलप्रसाद गड्तौला	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२७२८७०४
६	ईश्वर पौडेल	सदस्य सचिव	वडा कार्यालय	९८४२७२५४९२
वडा नं. ९				
१	देवेन्द्र शर्मा	वडा अध्यक्ष	वडा कार्यालय	९८५२६८०९२८
२	सुकु योल्मु	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२७४८७३५
३	हिरामोहरा दर्जी	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४५२२३२५९
४	विमल राई	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४४२३५७२९
५	मणीराज राई	सदस्य	वडा कार्यालय	९८६४३९९८८३
६	टंकबहादुर राई	सदस्य सचिव	वडा कार्यालय	९८४४६६९०८४
वडा नं. १०				
१	पेमाउगेन लामा	वडा अध्यक्ष	वडा कार्यालय	९८४२६२७९९३
२	धनकुमारी कार्की	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२७२८६९३
३	सरु गदाल	सदस्य	वडा कार्यालय	९८२४९९३३५०
४	पदमबहादुर राई	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४४६२३८०९

क्र.सं.	नाम	पद	संलग्न संस्था	सम्पर्क नम्बर
५	विनोदकुमार श्रेष्ठ	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२६३६६२८
६	सरस्वती दहाल	सदस्य सचिव	वडा कार्यालय	९८०७९१६१७४
वडा नं. ११				
१	सन्तोष राई	वडा अध्यक्ष	वडा कार्यालय	९८६२६०७१०७
२	हरीमाया दर्नाल	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४८२९२०३७
३	उर्मिला राई	सदस्य	वडा कार्यालय	९८६३६८१९७९
४	पूर्णबहादुर राई	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४८२९२८०६
५	लतागौतम अधिकारी	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२७२६४४४
६	चन्द्रा नेपाल	सदस्य सचिव	वडा कार्यालय	९८४२७७८०१७
वडा नं. १२				
१	डोलेन्द्र भारद्वाज	वडा अध्यक्ष	वडा कार्यालय	९८४४६३१९३३
२	इन्द्रकुमारी अधिकारी तामाङ्ग	सदस्य	वडा कार्यालय	९७४६२०७०४४
३	रजनी दास	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४४२४११०७
४	तिलकबहादुर राई	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२६४६१४०
५	शरण लिम्बु	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४४५५०७७९
६	बिष्णु लामिछाने	सदस्य सचिव	वडा कार्यालय	९८४८२७२९३०
वडा नं. १३				
१	हेमराज आचार्य	वडा अध्यक्ष	वडा कार्यालय	९७४२६००४९६
२	टिकाकुमारी गौतम	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२७२१६४०
३	रिता परियार	सदस्य	वडा कार्यालय	९८१७००७४२३
४	कमलप्रसाद पौडेल	सदस्य	वडा कार्यालय	९८४२६९९००७
५	राजकुमार श्रेष्ठ	सदस्य	वडा कार्यालय	९८६३६२०४१५
६	टिकाराम देवान	सदस्य सचिव	वडा कार्यालय	९८४२६४५२२२
वडा नं. १४				
१	बलबहादुर समाल	वडा अध्यक्ष	वडा कार्यालय	९८०६०६३४२९
२	कोपिला अधिकारी	सदस्य	वडा कार्यालय	९८१६०३९०८७
३	मनमाया मिजार	सदस्य	वडा कार्यालय	९८१६०६१४२९
४	कमलकुमार राई	सदस्य	वडा कार्यालय	९८१६००३९६५
५	बिष्णुप्रसाद आचार्य	सदस्य	वडा कार्यालय	९७६२६१७४१२
६	शुक्रराज राई	सदस्य सचिव	वडा कार्यालय	९८१५९०९७४५

अनुसूची १०: नगरस्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको विवरण
तालिका नम्बर ७१ : नगरस्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको विवरण

क्र.सं.	नामथर	पद	आवद्ध निकाय/कार्यालय/सं स्था	सम्पर्क नम्बर
१	रणबहादुर राई	नगर प्रमुख	सूर्योदय नगरपालिका	९८५२६४२००१
२	दुर्गाकुमार बराल	नगर उपप्रमुख	सूर्योदय नगरपालिका	९८५२६४२००२
३	मिलन भट्टराई	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सूर्योदय नगरपालिका	९८५२६२६१११
४	विषयगत समितिका संयोजकहरूको नाम	संयोजक	सूर्योदय नगरपालिका	
	डिकबहादुर बम्जन	सामाजिक विकास समिति	सूर्योदय नगरपालिका	९८४२६६६४१५
	देवेन्द्र शर्मा	आर्थिक विकास समिति	सूर्योदय नगरपालिका	९८५३६८०९२८
	पेमाउगेन लामा	पूर्वाधार विकास समिति	सूर्योदय नगरपालिका	९८५२६४२००१
	राजकुमार लिम्बु	वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति	सूर्योदय नगरपालिका	९८५२६४४५५९
	उर्गेन बम्जन	बिधायन समिति	सूर्योदय नगरपालिका	९७४१७२७४५२
	सोनामछिरिङ्ग लामा	सुशासन तथा संस्थागत क्षमता विकास समिति	सूर्योदय नगरपालिका	९८४२६२७५०४
५	प्रतिनिधि, जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रतिनिधि, जिल्ला प्रशासन कार्यालय	जि.प्र.का.	
६	योगनिधि भट्टराई	सामाजिक महाशाखा/शाखा प्रमुख	सूर्योदय नगरपालिका	९८६३७८०४८२
७	आशिष सुवेदी	पूर्वाधार विकास महाशाखा/शाखा प्रमुख	सूर्योदय नगरपालिका	
८	बलराम गिरी	सुरक्षा निकाय	प्रहरी कार्यालय पशुपतिनगर	९८५१२८४२८३
१०	राजकुमार प्रधान	नगर प्रहरी प्रमुख		९८६२६६८४७०
१२	सुजन नेपाल	नेपाल रेडक्रस		
१३	प्रमोद राई	उद्योग वाणिज्य		९८६२७४५४७७
१६	ईश्वरीप्रसाद अधिकारी	विपद् व्यवस्थापन शाखा प्रमुख	नगरपालिका	९८४२१०९५०८

अनुसूची ११: वडा विपद् व्यवस्थापन समितिको विवरण
तालिका नम्बर ७२ : विपद् व्यवस्थापन समितिको विवरण

वडा	नाम थर	पद	जिम्मेवारी	सम्पर्क नम्बर
वडा नं १ विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली				
१	राजकुमार लिम्बु	संयोजक	वडा अध्यक्ष	९८५२६४४५५९
२	मुन्नाकुमारी राई	सदस्य	वडा सदस्य	९८४९५१०३९२
३	चन्द्रकला विश्वकर्मा	सदस्य	वडा सदस्य	९८०६०९२८९६
४	रोशन बुढाथोकी	सदस्य	वडा सदस्य	९८४२६३५७८५
५	डिकबहादुर मगर	सदस्य	वडा सदस्य	९८६३३४८३७३
६	विश्वास राई	सदस्य	स्वास्थ्य संस्था	
७	यामचन्द्र कार्की	सदस्य	सुरक्षा निकाय	
८		सदस्य	विद्यालय प्रतिनिधि	
९	अर्जुनकुमार भट्टराई	सदस्य	नेपाली काँग्रेस प्रतिनिधि	
१०	पिताम्बर खड्का	सदस्य	नेकपा एमाले प्रतिनिधि	
११	लोकबहादुर सुवेदी	सदस्य	रा.प्र.पा. प्रतिनिधि	
१२	गणेशकुमार सुवेदी	सदस्य	नेकपा माओवादी प्रतिनिधि	
१३	सन्तबीर थामी	सदस्य	नेकपा समाजवादी प्रतिनिधि	
१४	सन्जोग राई	सदस्य	बाल क्लब प्रतिनिधि	
१५	दीपिका आचार्य	सदस्य	युवा क्लब प्रतिनिधि	
१६		सदस्य	स्वास्थ्य स्वयंसेविका	
१७	मन कुमारी बज्राचार्य	सदस्य	महिला समूह प्रतिनिधि	
१८	इन्दिरा भट्टराई	सदस्य	सहकारी संस्था प्रतिनिधि	
१९	गोविन्द चेम्जोङ्ग	सदस्य सचिव	वडा सचिव	९८४००६०९६३
वडा नं २ विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली				
१	डिकबहादुर बम्जन	संयोजक	वडा अध्यक्ष	९८४२६६६४१५
२	सावित्रा सिवा	सदस्य	कार्यपालिका सदस्य	९८४२७४५५२०
३	गणेशकुमार खड्का	सदस्य	वडा सदस्य	९८१६९७६१४२
४	चन्द्रकला खत्री	सदस्य	वडा सदस्य	९८४९४७९००४
५	उपेन्द्रराज पाण्डे	सदस्य	वडा सदस्य	९८४२७१७५१९
६	राजेन्द्र मगर	सदस्य	स्वास्थ्य संस्था	९८०२७०६९५४
७	विष्णुबहादुर खड्का	सदस्य	सुरक्षा निकाय	
८	किरण मोक्तान	सदस्य	विद्यालय प्रतिनिधि	९८५२६५०१८८
९	हेमप्रकाश खड्का	सदस्य	नेपाली काँग्रेस प्रतिनिधि	
१०	कमल गराल	सदस्य	नेकपा एमाले प्रतिनिधि	९८४२६३५२८२
११	सोइजन शेर्पा	सदस्य	रा.प्र.पा. प्रतिनिधि	९८४९४७९२७५

वडा	नाम थर	पद	जिम्मेवारी	सम्पर्क नम्बर
१२	हिराबहादुर गिरी	सदस्य	सशस्त्र प्रहरी प्रमुख	
१३	होम ढकाल	सदस्य	माईती नेपाल	
१४	निधी पोखरेल	सदस्य	रेडक्रस	
१५	प्रमोद राई	सदस्य	उद्योग बाणिज्य महासंघ	९८६२७४५४७७
१६	कला तामाङ	सदस्य	स्वास्थ्य स्वयंसेविका	९८६३६८१२७१
१७		सदस्य	महिला समूह प्रतिनिधि	
१८		सदस्य	सहकारी संस्था प्रतिनिधि	
१९	सुवर्ण ढकाल	सदस्य सचिव	वडा सचिव	८६२६५५६९४
वडा नं ३ विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली				
१	लोक बहादुर प्रधान	संयोजक	वडा अध्यक्ष	९८५२६४९९१४
२	रुद्र कुमार गुरुङ्ग	सदस्य	सदस्य	९८२४०७६६२४
३	अरुण शर्मा	सदस्य	सदस्य	९८४२७४९०३६
४	लमु शेर्पा	सदस्य	सदस्य	९८१५९३६४९०
५	तृष्णा लोहार	सदस्य	सदस्य	९८२४०८६८६५
६	नैनकला अधिकारी	सदस्य	सदस्य सचिव	९८४००११५१२
७	अस्मिता जोशी	सदस्य	स्वास्थ्य	९८६३६२८०८०
८	किसन तामाङ	सदस्य	टोल विकास	९८०६०३८३२६
९	तुफान राई	सदस्य	टोल विकास	९८०७९३२८७५
१०	असोक कार्की	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	९८५२६८१९३८
११	चेतन खतीवडा	सदस्य	नेकपा एमाले	९८४२७२०७६०
१२	छिरिडमा योल्मु	सदस्य	राप्रपा	९८१७००२१३४
१३	वाडदी तामाङ	सदस्य	नेकपा एस प्रतिनिधि	९८४२७०१९४१
१४	छिज्जुला योल्मु	सदस्य	जसपा	९८५११३९७५५
१५	राजन चाम्लीङ	सदस्य	मंगोल नेसनल अर्गनाइजेसन	
१६	माधव पौड्याल	सदस्य	रेडक्रस	९८१७९७६५७०
१७	गीता तिम्सीना	सदस्य	महिला समूह	
१८	इन्दिरा राई	सदस्य		
वडा नं ४ विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली				
१	शरण राई	संयोजक	वडा अध्यक्ष	९८६२६३११७२
२	गीता रसाइली	सदस्य	वडा सदस्य	९८०६०२९१३१
३	जीवनकान्त न्यौपाने	सदस्य	वडा सदस्य	९८५२६७४५५४
४	पुन्यप्र.पोखरेल	सदस्य	वडा सदस्य	९८४१६५३५३१
५	सपनादेवी शेर्पा	सदस्य	वडा सदस्य	९८०७९८७६०३
६	लभकुमार घिमिरे	सदस्य	स्वास्थ्य सेवा	९८४२६४८१५६

वडा	नाम थर	पद	जिम्मेवारी	सम्पर्क नम्बर
७	चन्द्रवहादुर लिम्बु	सदस्य	सुरक्षा निकाय	९८४२०२९४७०
८	कृष्ण घिमिरे	सदस्य	नेपाली काङ्ग्रेस	९८५२६८१७५८
९	कमल घिमिरे	सदस्य	नेकपा एमाले	९८५२६८१२४६
१०	हरि रिजाल	सदस्य		९८४२६४७०२२
११	खड्गवहादुर दर्लामी	सदस्य	अपाङ्गता सञ्जाल प्रतिनिधि	९८०२७०७७७६
१२	सुयम प्रधान	सदस्य	बालक्लब प्रतिनिधि	
१३	शिशिर आचार्य	सदस्य	युवा क्लब	९८४२६६२४७१
१४	सिनोरा राई	सदस्य	स्वास्थ्य स्वा.सेविका	९८४२६४८८०५
१५	गीता घिमिरे	सदस्य	महिला समूह	९८६२६९०५३१
१६	भगेन्द्र गिरी	सदस्य	सहकारी	९८५२६७३४८८
१७	तिर्थराज घिमिरे	सदस्य	वडा सचिव	९८४४६६९९६३
वडा नं ५ विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली				
१	उर्गेन बम्जन	संयोजक	वडा अध्यक्ष	९७४१७२७४५२
२	केशरकुमारी पौडेल तिमिसना	सदस्य	कार्यपालका/वडा सदस्य	९८४२७४४४५३
३	आकास लेप्चा	सदस्य	वडा सदस्य	९७६२६८६४५१
४	हिमालचन्द्र लिम्बु	सदस्य	वडा सदस्य	९८६४९८२९५९
५	कविता दियाली	सदस्य	वडा सदस्य	९८६६५४९८८३
६		सदस्य	स्वास्थ्य संस्था	
७		सदस्य	सुरक्षा निकाय	
८		सदस्य	विद्यालय प्रतिनिधि	
९	गोविन्द न्यौपाने	सदस्य	नेपाली काँग्रेस प्रतिनिधि	
१०		सदस्य	नेकपा एमाले प्रतिनिधि	
११		सदस्य	रा.प्र.पा. प्रतिनिधि	
१२	देवीप्रसाद खत्री	सदस्य	समाजवादी पार्टी प्रतिनिधि	
१३		सदस्य	अपाङ्गता सञ्जाल प्रतिनिधि	
१४		सदस्य	बाल क्लब प्रतिनिधि	
१५		सदस्य	युवा क्लब प्रतिनिधि	
१६		सदस्य	स्वास्थ्य स्वयंसेविका	
१७		सदस्य	महिला समूह प्रतिनिधि	
१८	शान्ता खड्का	सदस्य	सहकारी संस्था प्रतिनिधि	
१९	संजय ढुङ्गेल	सदस्य सचिव	वडा सचिव	
वडा नं ६ विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली				
१	शिवकुमार बस्नेत	संयोजक	वडा अध्यक्ष	९८५२६४२९२३

वडा	नाम थर	पद	जिम्मेवारी	सम्पर्क नम्बर
२	प्रेमलाल ग्यावाक	सदस्य	वडा सदस्य	९८४२७६५०३०
३	जगतबहादुर तामाङ	सदस्य	वडा सदस्य	९८४२६४५७३४
४	चन्द्रकला मैनाली	सदस्य	वडा सदस्य	९८६३७०७३००
५	रुपा विश्वकर्मा	सदस्य	वडा सदस्य	९८१५९४२००८
६	शान्तदिल तामाङ	सदस्य	स्वास्थ्य संस्था	९८६२६७९३७१
७	जीवन गिरी	सदस्य	सुरक्षा निकाय	९८६२६४९४४७
८	पुष्पलाल गजुरेल	सदस्य	विद्यालय प्रतिनिधि	९८४२६६३५१७
९	सुशिलदेव ढुङ्गेल	सदस्य	नेपाली काँग्रेस प्रतिनिधि	९८६२६६९३०१
१०	भीमराज राई	सदस्य	नेकपा एमाले प्रतिनिधि	९८४२७१२११४
११	खेमप्रसाद लुङ्गेल	सदस्य	रा.प्र.पा. प्रतिनिधि	९८४२७२५२८७
१२	झविन्द्र ढकाल	सदस्य	नेकपा माओवादी प्रतिनिधि	९८४३४४१७७९
१३	द्वारिका पोख्रेल	सदस्य	अपाङ्गता सञ्जाल प्रतिनिधि	९८४२७१०५२२
१४	अनुपम पोख्रेल	सदस्य	बाल क्लब प्रतिनिधि	
१५	रुपा गजुरेल	सदस्य	युवा क्लब प्रतिनिधि	
१६	योगामायौ चापागाई	सदस्य	स्वास्थ्य स्वयंसेविका	
१७	तुलसादेवी खत्री	सदस्य	महिला समूह प्रतिनिधि	९८६२६५५४५५
१८	प्रेमराज आचार्य	सदस्य	सहकारी संस्था प्रतिनिधि	९८४२६६३२९४
१९	टिका अधिकारी	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	
२०	धनबहादुर खड्का	सदस्य	संघ संस्था	
२१	किशोरकुमार अधिकारी	सदस्य सचिव	वडा सचिव	९८४४६२७८४५
वडा नं ७ विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली				
१	लोकबहादुर राई	संयोजक	वडा अध्यक्ष	९८४२७२५८७०
२	ख्यामकुमारी घले	सदस्य	वडा सदस्य	९८४८२९७८४७
३	शर्मिला विश्वकर्मा	सदस्य	वडा सदस्य	९८४९४७६९९०
४	गजे घले	सदस्य	वडा सदस्य	९८४२७२८१८९
५	श्यामकृष्ण कटुवाल	सदस्य	वडा सदस्य	९८४२७४४६७३
६	सिर्जनाखालिङ राई	सदस्य	स्वास्थ्य संस्था	९८६३६८१२०४
७	जीवनकुमार गिरी	सदस्य	सुरक्षा निकाय	९७६५४८१९४१
८	कपिलमुनि गर्तौला	सदस्य	विद्यालय प्रतिनिधि	९८४२७२९०८८
९	कुलप्रसाद पौडेल	सदस्य	नेपाली काँग्रेस प्रतिनिधि	९८४२७१०७८२
१०	लोकनाथ खड्का	सदस्य	नेकपा एमाले प्रतिनिधि	९८४२७२५३२८
११	विष्णुप्रसाद भट्टराई	सदस्य	नेकपा माओवादी प्रतिनिधि	९८४२६७८३८२
१२	मिराकुमारी राई	सदस्य	जनता समाजवादी पार्टी	९८६२७४३११५

वडा	नाम थर	पद	जिम्मेवारी	सम्पर्क नम्बर
१३	चिन्तामणी अर्याल	सदस्य	अपाङ्गता सञ्जाल प्रतिनिधि	९८४२६४४६८९
१४	रचन कार्की	सदस्य	बाल क्लब प्रतिनिधि	९८१४९९६६४९
१५	आदेश महत	सदस्य	युवा क्लब प्रतिनिधि	९८१५०४७४८०
१६	शर्मिलाभण्डारी भट्टराई	सदस्य	स्वास्थ्य स्वयंसेविका	९८६३६८१४०४
१७	राधा नेपाल	सदस्य	महिला समूह प्रतिनिधि	९८४२७२२९६५
१८	कृष्णप्रसाद भट्टराई	सदस्य	सहकारी संस्था प्रतिनिधि	९८६२६५५९४०
१९	कमलकान्त पोख्रेल	सदस्य सचिव	वडा सचिव	९८४२७२५४९६
वडा नं ८ विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली				
१	जंगवहादुर गुरुङ्ग	संयोजक	वडा अध्यक्ष	९८४२२७७७२८
२	चन्द्रकला परियार	सदस्य	वडा सदस्य	९८४३८३४४९९
३	दीर्घमाया नेपाल	सदस्य	वडा सदस्य	९८४२७२६३९२
४	पदमवहादुर गिरी	सदस्य	वडा सदस्य	
५	कमलप्रसाद गड्तौला	सदस्य	वडा सदस्य	९८४२७२८७०४
६	राजेन्द्र तुम्लिङ्गे	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	९८४७२६१३२५
७	भवानीशंकर ढुङ्गेल	सदस्य	एमाले	
८	टिकाराम खड्गा	सदस्य	रा.प्र.पा.	९८४२७१२४९६
९	श्यामराज प्रधान	सदस्य	पाटी प्रतिनिधि	
१०	ईश्वर पौडेल	सदस्य	वडा सचिव	
वडा नं ९ विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली				
१	देवेन्द्र शर्मा	संयोजक	वडा अध्यक्ष	९८४२६५९२०१
२	हिरामोहन दर्जी	सदस्य	वडा सदस्य	९८४२६७३३००
३	मणिराम राई	सदस्य	वडा सदस्य	९८६४३९१८८३
४	सुकु योल्मु	सदस्य	वडा सदस्य	९८६३६८१२८८
५	विमल राई	सदस्य	वडा सदस्य	९८४४२३५७२९
६	पदमबहादुर कटुवाल	सदस्य	स्वास्थ्य संस्था	९८६४९८६०२२
७	नगेन्द्र बुढाथोकी	सदस्य	सुरक्षा निकाय	९८४२९८११४४
८	अविन्द्र लामा	सदस्य	विद्यालय प्रतिनिधि	९८४४३३६९०५
९	कमलकुमार प्रधान	सदस्य	नेपाली कांग्रेस प्रतिनिधि	९८०३१००१९०
१०	कुमार तिमिसिना	सदस्य	नेकपा एमाले प्रतिनिधि	९८५२६७७३०६
११	कृष्ण कट्टेल	सदस्य	रा.प्र.पा. प्रतिनिधि	९८४२६९९७४१
१२	सोनाम योल्मु	सदस्य पार्टी प्रतिनिधि	९८४२०१००७०
१३	बलबहादुर खड्का	सदस्य	अपाङ्गता सञ्जाल प्रतिनिधि	९८१४०१४८५९
१४	विनिसा खतिवडा	सदस्य	बाल क्लब प्रतिनिधि	९८१५९४४०९८

वडा	नाम थर	पद	जिम्मेवारी	सम्पर्क नम्बर
१५	दिपेश राई	सदस्य	युवा क्लब प्रतिनिधि	९८४२६५९२०१
१६	चण्डिका दाहाल	सदस्य	स्वास्थ्य स्वयंसेविका	
१७	टिका गड्तौला	सदस्य	महिला समूह प्रतिनिधि	९८४७२६०६८३
१८	मनबहादुर राई	सदस्य	सहकारी संस्था प्रतिनिधि	९८१७०५५३५६
१९	टङ्कबहादुर राई	सदस्य सचिव	वडा सचिव	९८४४६६९०८४
वडा नं १० विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली				
१	पेमाउगेन लामा	संयोजक	वडा अध्यक्ष	९८४२६२७९१३
२	पदमबहादुर राई	सदस्य	वडा सदस्य	९८४४६२३८०९
३	धनकुमारी कार्की	सदस्य	वडा सदस्य	९८४२७२८६१३
४	विनोदकुमार श्रेष्ठ	सदस्य	वडा सदस्य	९८४३६३६६२८
५	सरु गदाल	सदस्य	वडा सदस्य	९८२४९९३३५०
६	पुकार लाप्चा	सदस्य	स्वास्थ्य संस्था	०२७५४०९२८
७	जीवन सुवेदी	सदस्य	सुरक्षा निकाय	९८४२१५५६४५
८	गंगाबहादुर महत	सदस्य	विद्यालय प्रतिनिधि	९८५२६८०३१०
९	झगल कट्टेल	सदस्य	नेपाली काँग्रेस प्रतिनिधि	
१०	कमल घिमिरे	सदस्य	नेकपा एमाले प्रतिनिधि	
११	किरण तिरुवा	सदस्य	रा स्व पा प्रतिनिधि	
१२	विकास फागो	सदस्य	समाजवादी पार्टी प्रतिनिधि	
१३	चन्द्रबहादुर फागो	सदस्य	युवा क्लब प्रतिनिधि	९८०४९५९९४५
१४	निशान्त श्रेष्ठ	सदस्य	बाल क्लब प्रतिनिधि	
१५	रुविना श्रेष्ठ	सदस्य	युवा क्लब प्रतिनिधि	
१६	बाल कुमार फागो	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	
१७	खगेन्द्र ढुङ्गाना	सदस्य	शक्ति समूह प्रतिनिधि	९८४२७८०४५२
१८	रामकुमार देवान	सदस्य	विद्युत प्राधिकरण प्रतिनिधि	
१९	सरस्वती दाहाल	सदस्य सचिव	वडा सचिव	९८६२६५५३४९
वडा नं ११ विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली				
वडा	पद	संयोजक	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर
१	सन्तोष राई	वडा अध्यक्ष	संयोजक	९८६२६०७१०७
२	लतादेवि गौतम अधिकारी	सदस्य	वडा सदस्य	९८४२७२६४४४
३	हरिमाया दर्जि	सदस्य	वडा सदस्य	९८४८२९२०३७
४	उर्मिला राई	सदस्य	वडा सदस्य	९८६३६८१९७९
५	पुर्णवहादुर राई	सदस्य	वडा सदस्य	९८४८२९२८०६
६	डा. विजय श्रेष्ठ	सदस्य	मेवी आयुर्वेद औषधालय	९८५२६४०१७८
७	तारा श्रेष्ठ	सदस्य	पञ्चकन्या स्वा.चौकी	९८४३३०९२९९
८	निरज केसी	सदस्य	सशस्त्र प्रहरी बेसक्याम्प	९८४१४५००७९

वडा	नाम थर	पद	जिम्मेवारी	सम्पर्क नम्बर
९	ससुवास खड्का	सदस्य	आइतवारे हुलाक	९८४२०१२०६०
१०				
११				
१२	किशोर राई	सदस्य	नेकपा एमाले प्रतिनिधि	९८४२७११०५७
१३	दुर्गमान राई	सदस्य	नेपाली कांग्रेस प्रतिनिधि	९८४४६२३८८८
१४	सन्तोष मोक्तान	सदस्य	राप्रपा प्रतिनिधि	९८४३९४४१११
१५	जिवनाथ खतिवडा	सदस्य	भूपू शैनिक प्रहरी सङ्गठन	९८६२६२२९२१
१६	अम्बिका खतिवडा	सदस्य	आमा समुह प्रतिनिधि	९८४४६३०७९७
१७	विवस राई	सदस्य	न्यू भिजन युवा क्लब	९८४२९०३८४०
१८	गीतादेवी राई	सदस्य	न्यू भिजन युवा क्लब	९८४२७४८०६७
१९	प्रदिप राजवंशी	सदस्य	आइतवारे प्रहरी चौकी	९८४२१६१२४३
२०	पृतम राई	सदस्य	तीनघरे प्रहरी चौकी	९८६२६८२११६
२१	चन्द्रा नेपाल	सदस्य	वडा सचिव	९८४२७७८०१७
वडा नं १२ विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली				
१	डोलेन्द्र भारद्वाज	संयोजक	वडा अध्यक्ष	९८४४६३१९३३
२	तिलकबहादुर राई	सदस्य	वडा सदस्य	९८४२६४६१४०
३	शरण लिम्बु	सदस्य	वडा सदस्य	९८४४५५०७७९
४	इन्द्रकुमारी अधिकारी तामाङ	सदस्य	वडा सदस्य	९७४६२०७०४४
५	रजनी दास	सदस्य	वडा सदस्य	९८६२७५८३६६
६		सदस्य	स्वास्थ्य संस्था	
७	पृतम राई	सदस्य	सुरक्षा निकाय	
८	लालबहादुर राई	सदस्य	विद्यालय प्रतिनिधि	
९		सदस्य	नेपाली कांग्रेस प्रतिनिधि	
१०	नरबहादुर तामाङ	सदस्य	नेकपा एमाले प्रतिनिधि	
११		सदस्य	रा.प्र.पा. प्रतिनिधि	
१२	रुपेश प्रधान	सदस्य पार्टी प्रतिनिधि	
१३		सदस्य	अपाङ्गता सञ्जाल प्रतिनिधि	
१४	आशिका राई	सदस्य	बाल क्लब प्रतिनिधि	
१५	पुजन राई	सदस्य	युवा क्लब प्रतिनिधि	
१६		सदस्य	स्वास्थ्य स्वयंसेविका	
१७	सुशीला राई	सदस्य	महिला समूह प्रतिनिधि	
१८	नितु प्रधान	सदस्य	सहकारी संस्था प्रतिनिधि	
१९	विष्णु लामिछाने	सदस्य सचिव	वडा सचिव	९८४८२७२९३०
वडा नं १३ विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली				

वडा	नाम थर	पद	जिम्मेवारी	सम्पर्क नम्बर
१	हेमराज आचार्य	संयोजक	वडा अध्यक्ष	९७४५४६७३८२
२	टिकाकुमारी गौतम	सदस्य	वडा सदस्य	९८४२७२९६४०
३	रिता परियार	सदस्य	वडा सदस्य	९८९७००७४२३
४	कमलप्रसाद पौडेल	सदस्य	वडा सदस्य	९८४२६९९००७
५	राजुकुमार श्रेष्ठ	सदस्य	वडा सदस्य	९८६३६२०४९५
६	किरण ओस्ती	सदस्य	स्वास्थ्य संस्था	
७	कुमार कार्की	सदस्य	सुरक्षा निकाय	
८		सदस्य	विद्यालय प्रतिनिधि	
९	भुवेन्द्रबहादुर राई	सदस्य	नेपाली काँग्रेस प्रतिनिधि	
१०	हरिबहादुर राई	सदस्य	नेकपा एमाले प्रतिनिधि	
११	गणेश राई	सदस्य	नेकपा माओवादी केन्द्र	
१२	दिलबहादुर राई	सदस्य	सहकारी संस्था प्रतिनिधि	
१३	देउकुमार तामाङ्ग	सदस्य		
१४	टिकामाया कट्टेल	सदस्य	बाल क्लब प्रतिनिधि	
१५	भूमिका आचार्य	सदस्य	वाल सञ्जाल	
१६	पवित्रा मगराँती	सदस्य	महिला समूह प्रतिनिधि	
१७	टिकाराम देवान	सदस्य	वडा सचिव	
वडा नं १४ विपद् व्यवस्थापन समितिको नामावली				
१	वलवहादुर समाल	सदस्य	वडा अध्यक्ष	९८०६०६३४२९
२	विष्णुप्र. आचार्य	सदस्य	वडा सदस्य	९७६२६०७४९२
३	कोपिला अधिकारी	सदस्य	वडा सदस्य	९८४४६८९९५३
४	मनमाया मिजार	सदस्य	वडा सदस्य	९८९६०६९५२९
५	कमलकुमार राय	सदस्य	वडा सदस्य	९८९६९७६५६५
६	रामदेव मेहेता	सदस्य	स्वास्थ्य सेवा	
७	झमककुमार श्रेष्ठ	सदस्य	सुरक्षा निकाय	
८	ठगवहादुर विश्वकर्मा	सदस्य	विद्यालय प्रतिनिधि	
९	गोपाल लुइटेल्	सदस्य	नेपाली काङ्ग्रेस	
१०	दिलवहादुर तामाङ	सदस्य	नेकपा एमाले	
११	देवीप्रसाद आचार्य	सदस्य	राप्रपा	
१२	सोम लुङ्गेली	सदस्य		
१३	नन्दकुमार मगर	सदस्य	अपाङ्गता सञ्जाल प्रतिनिधि	९८२४०५०३९८
१४	स्तुति पौडेल	सदस्य	बालक्लब प्रतिनिधि	
१५	राजदिप राई	सदस्य	युवा क्लब	

वडा	नाम थर	पद	जिम्मेवारी	सम्पर्क नम्बर
१६	कृष्णकुमारी आचार्य	सदस्य	स्वास्थ्य स्वा. स्वयम् सेविका	
१७	मुना राई	सदस्य	महिला समूह	
१८	मदनकुमार पौडेल	सदस्य	सहकारी	
१९	शुक्रराज राई	सदस्य	वडा सचिव	९८१५९०९७४५

श्रोत : वडास्तरीय छलफल २०८०

अनुसूची १२: पालिकामा रहेका रेडियो र एफ. एम. स्टेशनहरू

तालिका नम्बर ७३ : रेडियो र एफ. एम. स्टेशनहरू

स्थानीय तह	रेडियो / एफ. एम. स्टेशनको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
सूर्योदय	बुद्धबाणी एफ. एम. फिक्कल	दिनेश महत	९८५२६८०४४२
	फिक्कल एफ. एम.	राजकुमार दहाल	९८४२६४०७८९

अनुसूची १३: सूर्योदयमा सक्रिय सञ्चारकर्मीहरूको सम्पर्क नम्बर

तालिका नम्बर ७४ : सक्रिय सञ्चारकर्मीहरूको सम्पर्क नम्बर

क्रसं	नाम	संचार संस्था	सम्पर्क नम्बर
टेलिभिजन पत्रकार			
१	प्रेम अधिकारी	गोरखा पत्र दैनिक	९८४२१५५४६९
२	तोयानाथ भट्टराई	अन्नपूर्ण पोष्ट	
३	राजकुमार दहाल		९८४२६४०७८९
अनलाइन पत्रकार			
१	सुजन तिमिसिना	लोकल सन्देश डट कम	९८५११०६५७५
२	नमिन ढकाल	थाहाखबर अनलाइन	९८६२६८४०३६
३	मनोज अधिकारी	इलाम खबर डट कम	९८४८८१७७३६
एफ. एम/ रेडियो पत्रकार			
१	दिनेश महत	बुद्धबाणी एफ. एम. फिक्कल	९८५२६८०४४२
२	जयकुमार राई		
३	राजकुमार दहाल	रेडियो फिक्कल	९८४२६४०७८९

अनुसूची १४: प्रकोप पात्रो

प्रकोप	बेशाख	फिष्ठ	आषाढ	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मार्ग	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	कैफियत
भूकम्प	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	
बाढी पहिरो	Green	Yellow	Red	Red	Red	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	
आगलागी	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Red	Red	
हावाहुरी	Red	Red	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Yellow	Red	
तुसारो	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Red	Red	Yellow	Yellow	
सरुवा रोग	Red	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Red	
सडक दुर्घटना	Yellow	Yellow	Red	Red	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	
चट्याङ	Red	Red	Red	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Red	
बन्यजन्तु आतङ्क	Yellow	Red	Red	Red	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	
विद्युतीय दुर्घटना	Red	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Red	

श्रोत वडास्तरीय छलफल २०८०

अनुसूची १५: प्रकोप स्तरीकरण

सूर्योदय नगरपालिका										
प्रकोप स्तरिकरण, वडा नं १										
२०८० माघ २८										
प्रकोप	पहिरो	ज. आ.	वाली रोग	तुसारो	चट्याड	स.ज.रो.	वि.दु .	हावाहुरी	आगलागी	स.दु .
पहिरो		पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
व.ज .आ.			ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.
वाली रोग				वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग
तुसारो					तुसारो	तुसारो	तुसारो	तुसारो	तुसारो	तुसारो
चट्याड						चट्याड	चट्याड	चट्याड	चट्याड	चट्याड
स.ज.रो.							स.ज.रो.	स.ज.रो.	स.ज.रो.	स.ज.रो.
वि.दु .								वि.दु .	वि.दु .	वि.दु .
हावाहुरी									हावाहुरी	हावाहुरी
आगलागी										आगलागी
स.दु .										
अंकभार	१०	९	८	७	६	५	४	३	२	१
स्तर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
स.दु.- सडक दुर्घटना, ज.आ.- जनावर आतंक, वि.दु.- विद्युतीय दुर्घटना, स.ज.रो.- सरुवाजन्य रोग भुकम्पलाइ पहिलो प्रकोप मानेर यसमा स्तरिकरण गरिएको छैन ।										

सूर्योदय नगरपालिका										
प्रकोप स्तरिकरण, वडा नं २										
२०८० माघ २८										
प्रकोप	पहिरो	आगलागी	हावाहुरी	स.दु.	चट्याड	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग
पहिरो		पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	ज.आ.	पहिरो	पहिरो	पहिरो	प.रोग
आगलागी			आगलागी	स.दु.	आगलागी	ज.आ.	आगलागी	स.ज.रो.	आगलागी	प.रोग
हावाहुरी				स.दु.	हावाहुरी	ज.आ.	हावाहुरी	स.ज.रो.	वि.दु.	हावाहुरी
स.दु.					स.दु.	ज.आ.	स.दु.	स.ज.रो.	स.दु.	स.दु.
चट्याड						ज.आ.	खडेरी	चट्याड	वि.दु.	प.रोग
ज.आ.							ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.
खडेरी								स.ज.रो.	खडेरी	प.रोग
स.ज.रो.									स.ज.रो.	प.रोग
वि.दु.										प.रोग
प.रोग										
अंकभार	८	५	४	७	२	१०	३	६	३	७
स्तर	२	६	७	३	१०	१	९	५	८	४
स.दु.- सडक दुर्घटना, ज.आ.- जनावर आतंक, वि.दु.- विद्युतीय दुर्घटना, प.रोग- पशुवालीमा रोग स.ज.रो.- सरुवाजन्य रोग भुकम्पलाइ पहिलो प्रकोप मानेर यसमा स्तरिकरण गरिएको छैन ।										

सूर्योदय नगरपालिका											
प्रकोप स्तरिकरण, वडा नं ३											
२०८० माघ २८											
प्रकोप	पहिरो	आगलागी	हावाहुरी	स.दु.	चट्याड	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	तुसारो
पहिरो		पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	प.रोग	पहिरो
आगलागी			हावाहुरी	स.दु.	आगलागी	ज.आ.	आगलागी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	आगलागी
हावाहुरी				हावाहुरी	हावाहुरी	ज.आ.	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	प.रोग	हावाहुरी
स.दु.					स.दु.	ज.आ.	स.दु.	स.ज.रो.	स.दु.	प.रोग	स.दु.
चट्याड						ज.आ.	चट्याड	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	चट्याड
ज.आ.							ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	प.रोग	ज.आ.
खडेरी								स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	खडेरी
स.ज.रो.									स.ज.रो.	प.रोग	स.ज.रो.
वि.दु.										प.रोग	तुसारो
प.रोग											प.रोग
तुसारो											
अंकभार	१०	५	८	६	३	९	२	८	५	११	२
स्तर	२	८	४	६	९	३	१०	५	७	१	११
स.दु.- सडक दुर्घटना, ज.आ.- जनावर आतंक, वि.दु.- विद्युतीय दुर्घटना, प.रोग- पशुवालीमा रोग, स.ज.रो.- सरूवाजन्य रोग भुकम्पलाइ पहिलो प्रकोप मानेर यसमा स्तरिकरण गरिएको छैन ।											

सूर्योदय नगरपालिका											
प्रकोप स्तरिकरण, वडा नं ४											
२०८० माघ २९											
प्रकोप	पहिरो	आगलागी	हावाहुरी	स.दु.	चट्याड	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	तुसारो
पहिरो		आगलागी	पहिरो	स.दु.	चट्याड	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	तुसारो
आगलागी			आगलागी	स.दु.	आगलागी	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	तुसारो
हावाहुरी				स.दु.	हावाहुरी	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	तुसारो
स.दु.					स.दु.	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	स.दु.
चट्याड						ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	तुसारो
ज.आ.							ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	प.रोग	ज.आ.
खडेरी								खडेरी	खडेरी	प.रोग	खडेरी
स.ज.रो.									स.ज.रो.	प.रोग	स.ज.रो.
वि.दु.										प.रोग	वि.दु.
प.रोग											प.रोग
तुसारो											
अंकभार	२	४	२	७	२	१०	१०	८	७	११	६
स्तर	९	८	१०	६	११	२	३	४	५	१	७
स.दु.- सडक दुर्घटना, ज.आ.- जनावर आतंक, वि.दु.- विद्युतीय दुर्घटना, प.रोग- पशुवालीमा रोग, ज्ञास.वि.- ज्ञास विस्फोटन, स.ज.रो.- सरूवाजन्य रोग भुकम्पलाइ पहिलो प्रकोप मानेर यसमा स्तरिकरण गरिएको छैन ।											

सूर्योदय नगरपालिका										
प्रकोप स्तरिकरण, वडा नं ५										
२०८० माघ										
प्रकोप	बाढीपहिरो	आगलागी	हावाहुरी	सडक दुर्घटना	चट्याड	जनावर आतङ्क	सुख्खाखडेरी	स.ज.रो.	विद्युत दुर्घटना	पशुवाली रोग
बाढीपहिरो		बाढी पहिरो	बाढी पहिरो	बाढी पहिरो	बाढी पहिरो	जनावर आतङ्क	सुख्खा खडेरी	बाढी पहिरो	बाढी पहिरो	पशुवाली रोग
आगलागी			आगलागी	आगलागी	आगलागी	जनावर आतङ्क	सुख्खा खडेरी	आगलागी	आगलागी	पशुवाली रोग
हावाहुरी				हावाहुरी	चट्याड	जनावर आतङ्क	सुख्खा खडेरी	स.ज.रो.	हावाहुरी	पशुवाली रोग
सडक दुर्घटना					चट्याड	जनावर आतङ्क	सुख्खा खडेरी	स.ज.रो.	विद्युत दुर्घटना	पशुवाली रोग
चट्याड						जनावर आतङ्क	सुख्खा खडेरी	स.ज.रो.	चट्याड	पशुवाली रोग
जनावर आतङ्क							जनावर आतङ्क	जनावर आतङ्क	जनावर आतङ्क	जनावर आतङ्क
सुख्खाखडेरी								सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी
स.ज.रो.									स.ज.रो.	पशुवाली रोग
विद्युत दुर्घटना										पशुवाली रोग
पशुवाली रोग										
अंकभार	७	६	३	१	४	१०	९	५	२	८
स्तर	४	५	८	१०	७	१	२	६	९	३

स.दु.- सडक दुर्घटना, ज.आ.- जनावर आतंक, वि.दु.- विद्युतीय दुर्घटना, प.रोग- पशुवालीमा रोग, ज्ञास.वि.- ज्ञास विस्फोटन, स.ज.रो.
- सरुवाजन्य रोग भुक्तपलाइ पहिलो प्रकोप मानेर यसमा स्तरिकरण गरिएको छैन ।

सूर्योदय नगरपालिका										
प्रकोप स्तरिकरण, वडा नं ६										
२०८० माघ										
प्रकोप	ज.आ.	वाली रोग	चट्याड	हावाहुरी	पहिरो	स. दु.	स.ज.रो.	वि दु.	असिना	आगलागी
ज.आ..		ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.
वाली रोग			वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग
चट्याड				चट्याड	चट्याड	चट्याड	चट्याड	चट्याड	चट्याड	चट्याड
हावाहुरी					हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी
पहिरो						पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
स. दु.							स. दु.	स. दु.	स. दु.	स. दु.
स.ज.रो.								स.ज.रो.	स.ज.रो.	स.ज.रो.
वि. दु.									वि. दु.	वि. दु.
असिना										असिना.
आगलागी										
अंकभार	१०	९	८	७	६	५	४	३	२	१
स्तर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०

स.दु.- सडक दुर्घटना, ज.आ.- जनावर आतंक, वि.दु.- विद्युतीय दुर्घटना, प.रोग- पशुवालीमा रोग, ज्ञास.वि.- ज्ञास विस्फोटन, स.ज.रो.
- सरुवाजन्य रोग भुक्तपलाइ पहिलो प्रकोप मानेर यसमा स्तरिकरण गरिएको छैन ।

सूर्योदय नगरपालिका										
प्रकोप स्तरिकरण, वडा नं ७										
२०८० माघ										
प्रकोप	पहिरो	बाली रोग	व. ज. आ.	स.ज.रो.	हावाहुरी	स. दु.	खडेरी	आगलागी	चट्याड	वि. दु.
पहिरो		पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
बाली रोग			बाली रोग	बाली रोग	बाली रोग	बाली रोग	बाली रोग	बाली रोग	बाली रोग	बाली रोग
व. ज. आ.				व. ज. आ.	व. ज. आ.	व. ज. आ.	व. ज. आ.	व. ज. आ.	व. ज. आ.	व. ज. आ.
स.ज.रो.					स.ज.रो.	स.ज.रो.	स.ज.रो.	स.ज.रो.	स.ज.रो.	स.ज.रो.
हावाहुरी						हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी
स. दु.							स. दु.	स. दु.	स. दु.	स. दु.
खडेरी								खडेरी	खडेरी	खडेरी
आगलागी									आगलागी	आगलागी
चट्याड										चट्याड.
वि. दु.										
अंकभार	१०	९	८	७	६	५	४	३	२	१
स्तर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०

स.दु.- सडक दुर्घटना, ज.आ.- जनावर आतंक, वि.दु.- विद्युतीय दुर्घटना, प.रोग- पशुवालीमा रोग, ज्ञास.वि.- ज्ञास विस्फोटन, स.ज.रो.- सरुवाजन्य रोग भुक्तपलाइ पहिलो प्रकोप मानेर यसमा स्तरिकरण गरिएको छैन ।

सूर्योदय नगरपालिका											
प्रकोप स्तरिकरण, वडा नं ८											
२०८० फागुन १											
प्रकोप	पहिरो	आगलागी	हावाहुरी	स.दु.	चट्याड	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	तुसारो
पहिरो		पहिरो	पहिरो	स.दु.	चट्याड	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	पहिरो
आगलागी			आगलागी	स.दु.	चट्याड	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	आगलागी
हावाहुरी				स.दु.	चट्याड	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	हावाहुरी
स.दु.					स.दु.	ज.आ.	स.दु.	स.ज.रो.	स.दु.	प.रोग	स.दु.
चट्याड						ज.आ.	चट्याड	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	चट्याड
ज.आ.							ज.आ.	स.ज.रो.	ज.आ.	प.रोग	ज.आ.
खडेरी								स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	खडेरी
स.ज.रो.									स.ज.रो.	प.रोग	स.ज.रो.
वि.दु.										प.रोग	वि.दु.
प.रोग											प.रोग
तुसारो											
अंकभार	४	३	२	८	६	९	७	१०	८	११	१
स्तर	८	९	१०	७	६	३	७	२	४	१	११

स.दु.- सडक दुर्घटना, ज.आ.- जनावर आतंक, वि.दु.- विद्युतीय दुर्घटना, प.रोग- पशुवालीमा रोग, ज्ञास.वि.- ज्ञास विस्फोटन, स.ज.रो.- सरुवाजन्य रोग भुक्तपलाइ पहिलो प्रकोप मानेर यसमा स्तरिकरण गरिएको छैन ।

सूर्योदय नगरपालिका										
प्रकोप स्तरिकरण, वडा नं ९										
२०८०										
प्रकोप	बाढी पहिरो	आगलागी	हावाहुरी	सडक दुर्घटना	चट्याड	जनावर आतङ्क	सुख्खा खडेरी	स.ज.रो.	विद्युत दुर्घटना	पशुवाली रोग
बाढी पहिरो		बाढी पहिरो	बाढी पहिरो	बाढी पहिरो	बाढी पहिरो	बाढी पहिरो	बाढी पहिरो	स.ज.रो.	बाढी पहिरो	बाढी पहिरो
आगलागी			आगलागी	सडक दुर्घटना	आगलागी	जनावर आतङ्क	सुख्खा खडेरी	स.ज.रो.	विद्युत दुर्घटना	पशुवाली रोग
हावाहुरी				सडक दुर्घटना	हावाहुरी	जनावर आतङ्क	सुख्खा खडेरी	स.ज.रो.	विद्युत दुर्घटना	पशुवाली रोग
सडक दुर्घटना					सडक दुर्घटना	जनावर आतङ्क	सुख्खा खडेरी	स.ज.रो.	सडक दुर्घटना	पशुवाली रोग
चट्याड						जनावर आतङ्क	सुख्खा खडेरी	स.ज.रो.	विद्युत दुर्घटना	पशुवाली रोग
जनावर आतङ्क							जनावर आतङ्क	स.ज.रो.	जनावर आतङ्क	जनावर आतङ्क
सुख्खा खडेरी								स.ज.रो.	सुख्खा खडेरी	सुख्खा खडेरी
स.ज.रो.									स.ज.रो.	पशुवाली रोग
विद्युत दुर्घटना										पशुवाली रोग
पशुवाली रोग										
अंकभार	९	३	२	५	१	८	७	९	४	७
स्तर	१	८	९	६	१०	३	५	२	७	४

स.दु.- सडक दुर्घटना, ज.आ.- जनावर आतंक, वि.दु.- विद्युतीय दुर्घटना, प.रोग- पशुवालीमा रोग, ज्ञास.वि.- ज्ञास विस्फोटन, स.ज.रो. - सरुवाजन्य रोग भुकम्पलाइ पहिलो प्रकोप मानेर यसमा स्तरिकरण गरिएको छैन ।

सूर्योदय नगरपालिका										
प्रकोप स्तरिकरण, वडा नं १०										
२०८०										
प्रकोप	वाली रोग	व. ज.आ .	पहिरो	स.दु .	स.ज.रो.	वि.दु .	प्रदूषण	हावाहुरी	आगलागी	चट्याड
वाली रोग		वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग
व. ज.आ .			व. ज.आ .	व. ज.आ .	व. ज.आ .	व. ज.आ .	व. ज.आ .	व. ज.आ .	व. ज.आ .	व. ज.आ .
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
स.दु .					स.दु .	स.दु .	स.दु .	स.दु .	स.दु .	स.दु .
स.ज.रो.						स.ज.रो.	स.ज.रो.	स.ज.रो.	स.ज.रो.	स.ज.रो.
वि.दु .							वि.दु .	वि.दु .	वि.दु .	वि.दु .
प्रदूषण								प्रदूषण	प्रदूषण	प्रदूषण
हावाहुरी									हावाहुरी	हावाहुरी
आगलागी										आगलागी
चट्याड										
अंकभार	१०	९	८	७	६	५	४	३	२	१
स्तर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०

स.दु.- सडक दुर्घटना, ज.आ.- जनावर आतंक, वि.दु.- विद्युतीय दुर्घटना, प.रोग- पशुवालीमा रोग, ज्ञास.वि.- ज्ञास विस्फोटन, स.ज.रो. - सरुवाजन्य रोग भुकम्पलाइ पहिलो प्रकोप मानेर यसमा स्तरिकरण गरिएको छैन ।

सूर्योदय नगरपालिका												
प्रकोप स्तरिकरण, वडा नं ११												
२०८० माघ २६												
प्रकोप	पहिरो	आगलागी	हावाहुरी	स.दु.	चट्याड	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	ज्ञास वि.	तुसारो
पहिरो		पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	प.रोग	पहिरो	पहिरो
आगलागी			आगलागी	आगलागी	आगलागी	ज.आ.	खडेरी	आगलागी	वि.दु.	प.रोग	आगलागी	आगलागी
हावाहुरी				हावाहुरी	हावाहुरी	ज.आ.	खडेरी	हावाहुरी	वि.दु.	प.रोग	हावाहुरी	हावाहुरी
स.दु.					स.दु.	ज.आ.	खडेरी	स.दु.	वि.दु.	प.रोग	वि.दु.	वि.दु.
चट्याड						ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग	चट्याड	तुसारो
ज.आ.							ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	प.रोग	ज.आ.	ज.आ.
खडेरी								खडेरी	खडेरी	प.रोग	खडेरी	खडेरी
स.ज.रो.									स.ज.रो.	प.रोग	स.ज.रो.	स.ज.रो.
वि.दु.										प.रोग	वि.दु.	वि.दु.
प.रोग											प.रोग	प.रोग
ज्ञास वि.												तुसारो
तुसारो												
अंकभार	११	७	६	३	२	१०	९	५	७	१२	१	३
स्तर	२	५	७	९	११	३	४	८	६	१	१२	१०

स.दु.- सडक दुर्घटना, ज.आ.- जनावर आतंक, वि.दु.- विद्युतीय दुर्घटना, प.रोग- पशुवालीमा रोग, ज्ञास.वि.- ज्ञास विस्फोटन, स.ज.रो.- सरुवाजन्य रोग भुकम्पलाइ पहिलो प्रकोप मानेर यसमा स्तरिकरण गरिएको छैन ।

सूर्योदय नगरपालिका										
प्रकोप स्तरिकरण, वडा नं १२										
२०८० माघ २६										
प्रकोप	पहिरो	व.ज. आ.	वाली रोग	चट्याड	वि.दु.	खडेरी	स.ज.रो.	हावाहुरी	स.दु.	आगलागी
पहिरो		पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
व.ज. आ.			व. ज. आ.	व. ज. आ.	व. ज. आ.	व. ज. आ.	व. ज. आ.	व. ज. आ.	व. ज. आ.	व. ज. आ.
वाली रोग				वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग	वाली रोग
चट्याड					चट्याड	चट्याड	चट्याड	चट्याड	चट्याड	चट्याड
वि.दु.						वि.दु.	वि.दु.	वि.दु.	वि.दु.	वि.दु.
खडेरी							खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी
स.ज.रो.								स.ज.रो.	स.ज.रो.	स.ज.रो.
हावाहुरी									हावाहुरी	हावाहुरी
स.दु.										स.दु.
आगलागी										
अंकभार	१०	९	८	७	६	५	४	३	२	१
स्तर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०

स.दु.- सडक दुर्घटना, ज.आ.- जनावर आतंक, वि.दु.- विद्युतीय दुर्घटना, प.रोग- पशुवालीमा रोग, ज्ञास.वि.- ज्ञास विस्फोटन, स.ज.रो.- सरुवाजन्य रोग, भुकम्पलाइ पहिलो प्रकोप मानेर यसमा स्तरिकरण गरिएको छैन ।

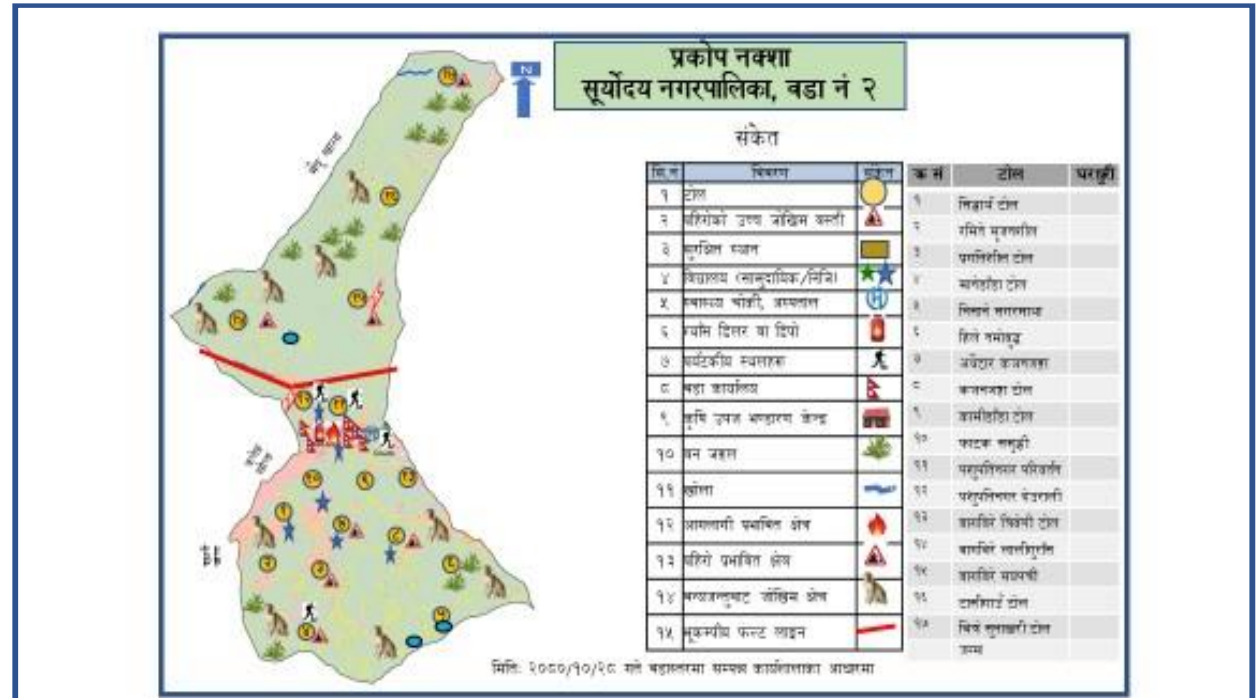
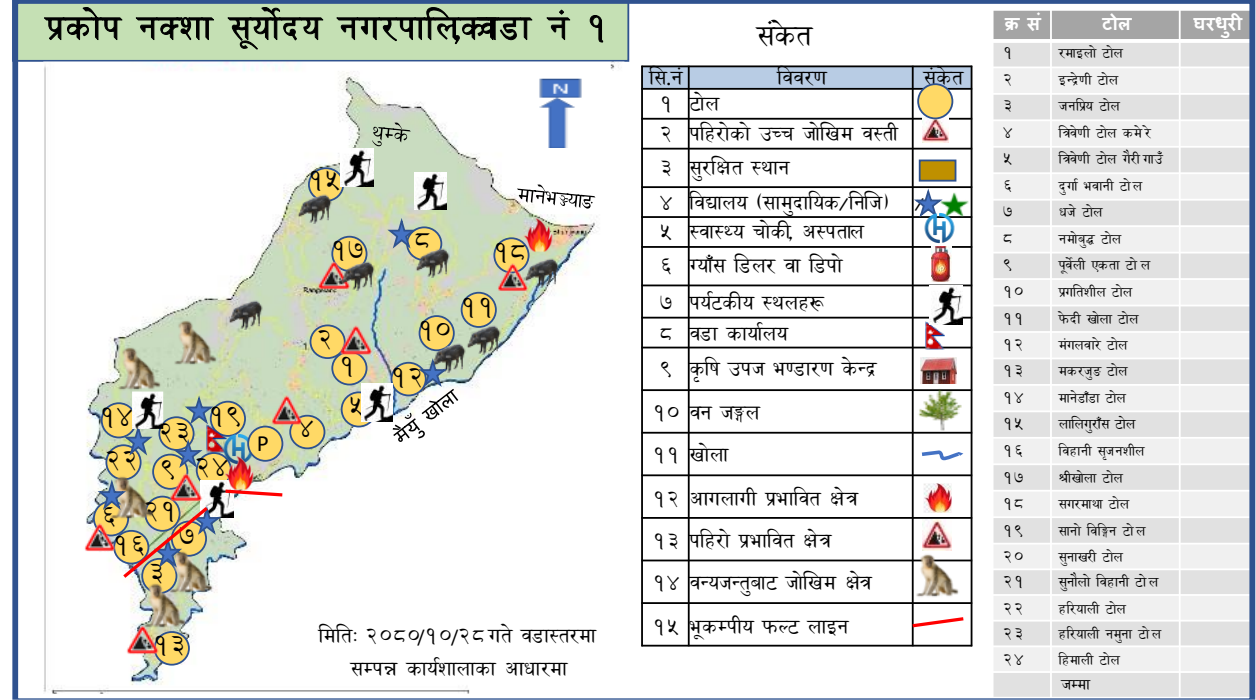
सूर्योदय नगरपालिका										
प्रकोप स्तरिकरण, वडा नं १३										
२०८० फागुन २										
प्रकोप	बाढी पहिरो	आगलागी	हावाहुरी	स.दु	चट्याङ	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग
बाढी पहिरो		बाढी पहिरो	बाढी पहिरो	बाढी पहिरो	बाढी पहिरो	ज.आ.	खडेरी	बाढी पहिरो	बाढी पहिरो	प.रोग
आगलागी			हावाहुरी	स.दु	आगलागी	ज.आ.	खडेरी	आगलागी	आगलागी	प.रोग
हावाहुरी				हावाहुरी	हावाहुरी	ज.आ.	खडेरी	हावाहुरी	हावाहुरी	प.रोग
स.दु					स.दु	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	स.दु	प.रोग
चट्याङ						ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	चट्याङ	प.रोग
ज.आ.							ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.
खडेरी								खडेरी	खडेरी	प.रोग
स.ज.रो.									स.ज.रो.	प.रोग
वि.दु.										प.रोग
प.रोग										
अंकभार	७	४	६	४	२	१०	८	४	१	९
स्तर	४	७	५	८	९	१	३	६	१०	२

स.दु.- सडक दुर्घटना, ज.आ.- जनावर आतंक, वि.दु.- विद्युतीय दुर्घटना, प.रोग- पशुवालीमा रोग, स.ज.रो.- सरूवाजन्य रोग, भुकम्पलाइ पहिलो प्रकोप मानेर यसमा स्तरिकरण गरिएको छैन ।

सूर्योदय नगरपालिका										
प्रकोप स्तरिकरण, वडा नं १४										
२०८० फागुन २										
प्रकोप	पहिरो	आगलागी	हावाहुरी	स.दु.	चट्याङ	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग
पहिरो		पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	ज.आ.	खडेरी	पहिरो	पहिरो	प.रोग
आगलागी			हावाहुरी	स.दु.	चट्याङ	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग
हावाहुरी				हावाहुरी	हावाहुरी	ज.आ.	खडेरी	हावाहुरी	वि.दु.	प.रोग
स.दु.					स.दु.	ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग
चट्याङ						ज.आ.	खडेरी	स.ज.रो.	वि.दु.	प.रोग
ज.आ.							ज.आ.	ज.आ.	ज.आ.	प.रोग
खडेरी								खडेरी	वि.दु.	प.रोग
स.ज.रो.									वि.दु.	प.रोग
वि.दु.										प.रोग
प.रोग										
अंकभार	७	१	५	३	२	९	७	४	७	१०
स्तर	३	१०	६	८	९	२	५	७	४	१

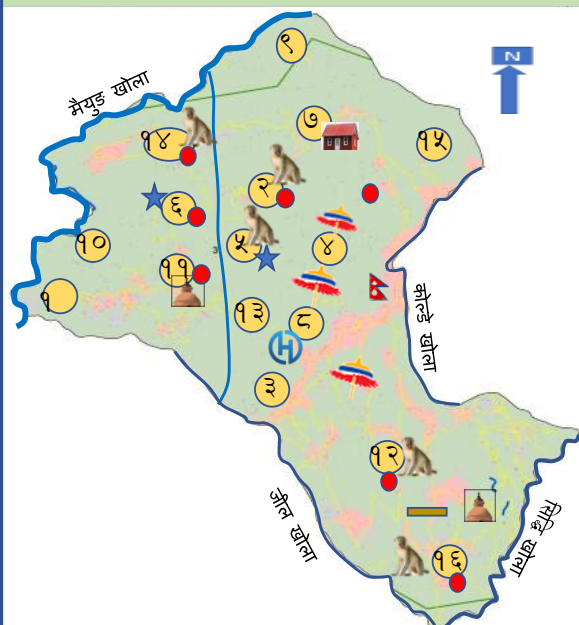
स.दु.- सडक दुर्घटना, ज.आ.- जनावर आतंक, वि.दु.- विद्युतीय दुर्घटना, प.रोग- पशुवालीमा रोग, स.ज.रो.- सरूवाजन्य रोग, भुकम्पलाइ पहिलो प्रकोप मानेर यसमा स्तरिकरण गरिएको छैन ।

अनुसूची १६: प्रकोप नक्शा

सुर्योदय नगरपालिका, प्रकोप नक्शा वडा नं ३

२०८० माघ २८

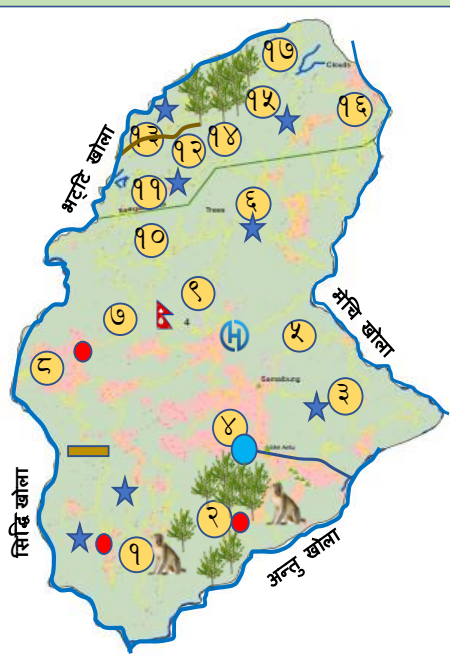

संकेत		
सि.नं	विवरण	संकेत
१	टोल	●
२	पहिरोको उच्च जोखिम वस्ती	●
३	सुरक्षित स्थान	■
४	विद्यालय (सामुदायिक/निजी)	★
५	स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल	Ⓜ
६	कुलो	K
७	पर्यटकीय स्थलहरू	🏖️
८	वडा कार्यालय	🇳🇵
९	कृषि उपज भण्डारण केन्द्र	🏠
१०	खानेपानी पाइप	
११	पक्की बाटो	⋯
१२	खोला	~
१३	गुम्वा	🏠
१४	जंगली जनावरको जोखिम क्षेत्र	🐾
१५		

क्रस	टोल	घरधुरी
१	अजम्वरी टोल	३८
२	कालीदेवि टोल	६१
३	क्रियाशील टोल	१०१
४	गोदावरी टोल	३२
५	नमुना टोल	३९
६	नवजागरण टोल	५५
७	प्रगति टोल	४२
८	वृद्धपार्क टोल	४१
९	मगल स्मृति टोल	८१
१०	मनिपुरे टोल	२४
११	रमाइलो टोल	८३
१२	वरदेवि टोल	६६
१३	सिंहमाइ टोल	४८
१४	स्मृति टोल	६३
१५	हरियाली टोल	३९
१६	कट्टेवुड टोल	१२६
	जम्मा	९३९

सुर्योदय नगरपालिका, प्रकोप नक्शा वडा नं ४

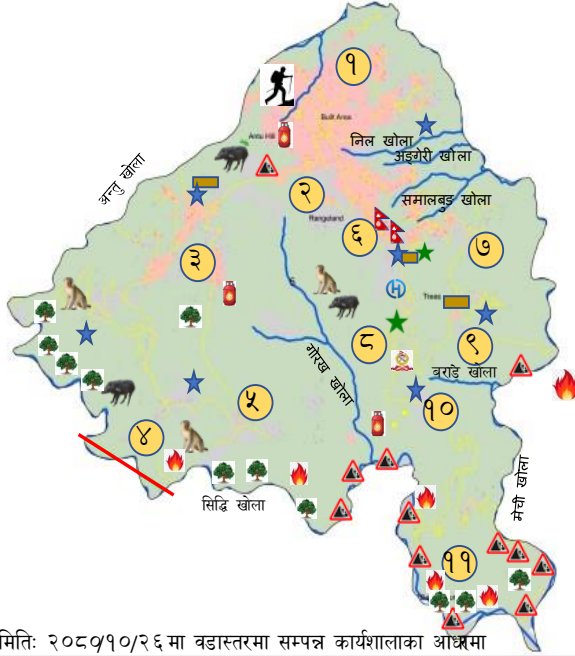
२०८० माघ २९

संकेत		
सि.नं	विवरण	संकेत
१	टोल	●
२	पहिरोको उच्च जोखिम वस्ती	●
३	सुरक्षित स्थान	■
४	विद्यालय (सामुदायिक/निजी)	★
५	स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल	Ⓜ
६	कुलो	K
७	पर्यटकीय स्थलहरू	🏖️
८	वडा कार्यालय	🇳🇵
९	कृषि उपज भण्डारण केन्द्र	🏠
१०	पोखरी	●
११	पक्की बाटो	⋯
१२	खोला	~
१३	गुम्वा	🏠
१४	जंगली जनावरको जोखिम क्षेत्र	🐾
१५	जंगल	🌳

क्रस	टोल	घरधुरी
१	उनीउँटार टोल	१३५
२	आदर्श टोल	९५
३	अन्तु टोल	९६
४	अन्तुपोखरी टोल	८५
५	सानु श्रीवुड केचि टोल	८५
६	छिरुवा टोल	७०
७	माथिल्लो तकपत टोल	८५
८	सिद्धिकिनारा टोल	८९
९	तकपत टोल	७५
१०	नमुना टोल	७७
११	दुलोश्रीवुड टोल	८५
१२	माथिल्लो श्रीवुड टोल	८७
१३	सल्लेरी टोल	१०५
१४	सातदोवाटो टोल	८७
१५	तीनवलक टोल	७९
१६	मेचि टोल	७५
१७	छविसे गुफापातल	६५
	हददउ	१४०३

प्रकोप नक्शा
सूर्योदय नगरपालिकावडा नं ५

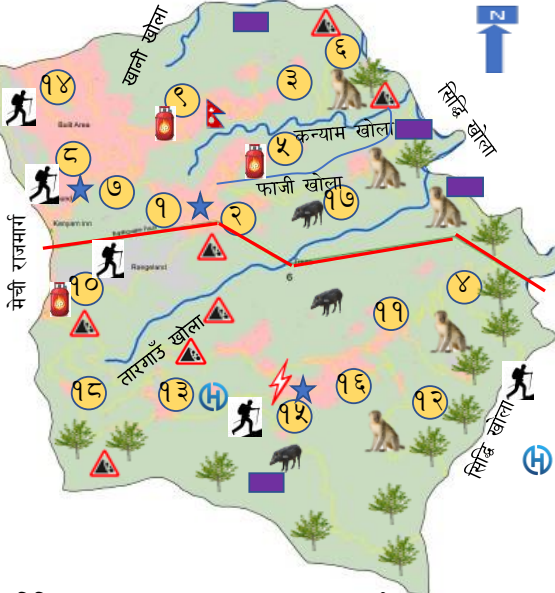
मिति: २०८१/१०/२६ मा वडास्तरमा सम्पन्न कार्यशालाका आधरमा

संकेत

सि.नं	विवरण	संकेत
१	टोल	☉
२	पहिरोको उच्च जोखिम क्ती	⚠
३	सुरक्षित स्थान	■
४	विद्यालय (सामुदायिक/निजि)	★
५	स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल	🏥
६	ग्याँस डिलर वा डिपो	🔥
७	पर्यटकीय स्थलहरू	🚶
८	वडा कार्यालय	🇳🇵
९	कृषि उपज भण्डारण केन्द्र	🏠
१०	वन जङ्गल	🌳
११	खोला	🌊
१२	आगलागी प्रभावित क्षेत्र	🔥
१३	पहिरो प्रभावित क्षेत्र	⚠
१४	वन्यजन्तुबाट जोखिम क्षेत्र	🐾
१५	भूकम्पीय फल्ट लाइन	—

क्र सं	टोल	घरधुरी
१	झुल्केघाम	
२	अन्तुडाँडा	
३	गोरख टोल	
४	नमुना टोल	
५	बौद्ध टोल	
६	शान्तिबजार टोल	
७	मेची किनार टोल	
८	समावेशी टोल	
९	शान्तिधारा टोल	
१०	ओरेञ्ज भ्याल्ली	
११	रोड टोल	
	जम्मा	

प्रकोप नक्शा
सूर्योदय नगरपालिकावडा नं ६

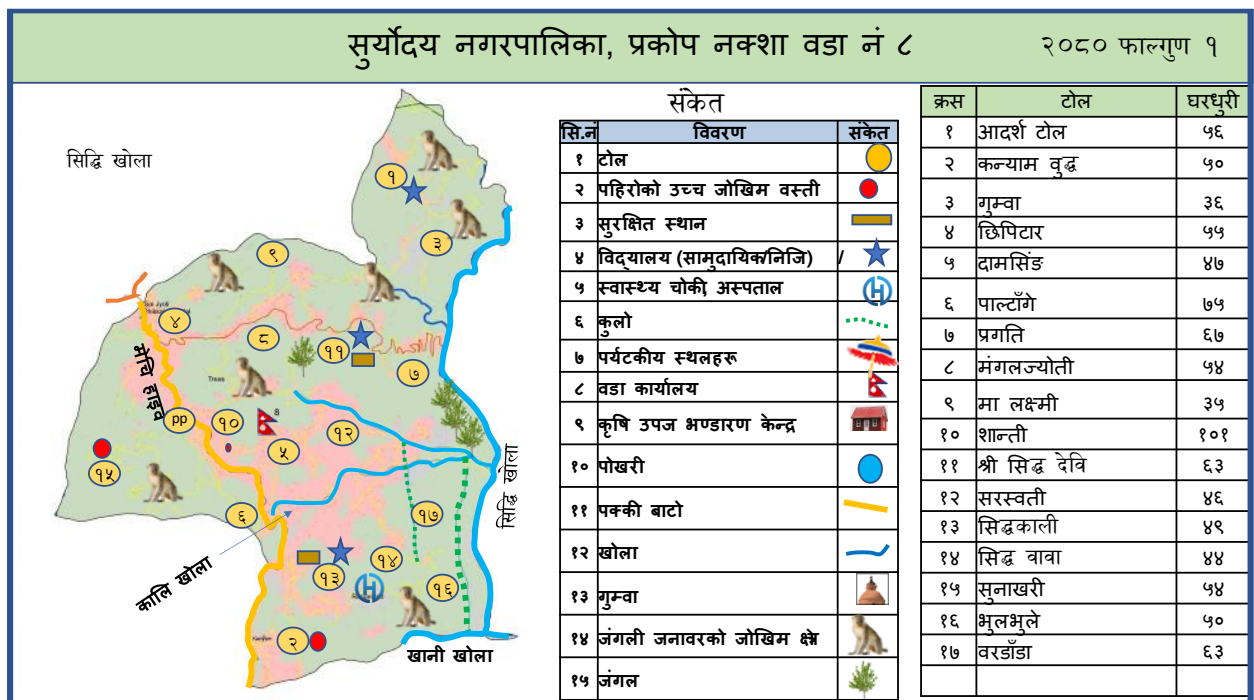
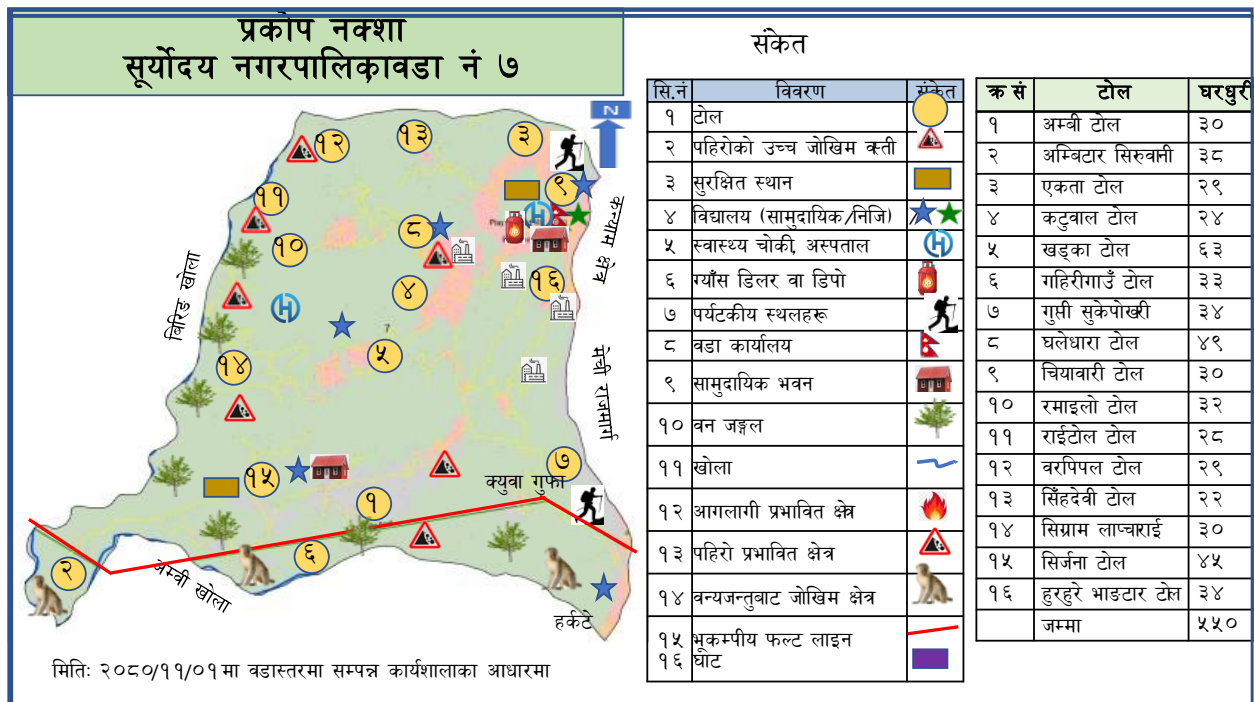

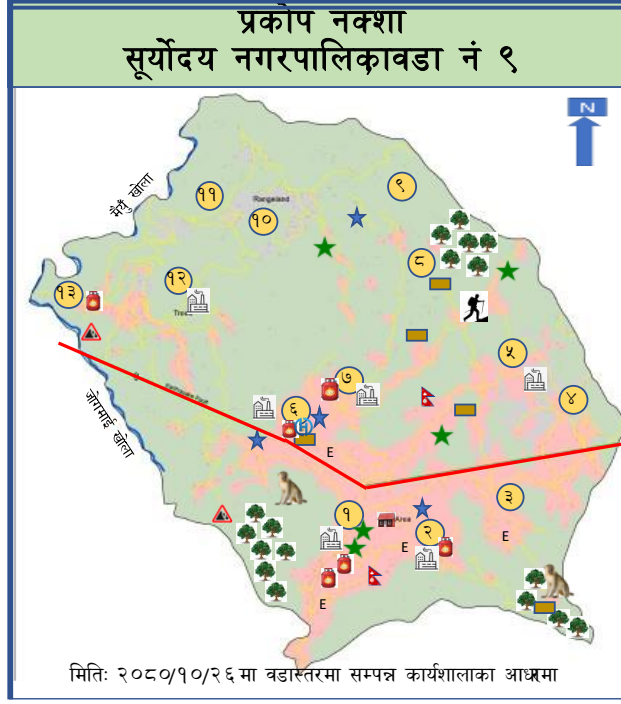
मिति: २०८०/१०/२९ मा वडास्तरमा सम्पन्न कार्यशालाका आधारमा

संकेत

सि.नं	विवरण	संकेत
१	टोल	☉
२	पहिरोको उच्च जोखिम क्ती	⚠
३	सुरक्षित स्थान	■
४	विद्यालय (सामुदायिक/निजि)	★
५	स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल	🏥
६	ग्याँस डिलर वा डिपो	🔥
७	पर्यटकीय स्थलहरू	🚶
८	वडा कार्यालय	🇳🇵
९	कृषि उपज भण्डारण केन्द्र	🏠
१०	वन जङ्गल	🌳
११	खोला	🌊
१२	आगलागी प्रभावित क्षेत्र	🔥
१३	पहिरो प्रभावित क्षेत्र	⚠
१४	वन्यजन्तुबाट जोखिम क्षेत्र	🐾
१५	भूकम्पीय फल्ट लाइन	—
१६	घाट	■

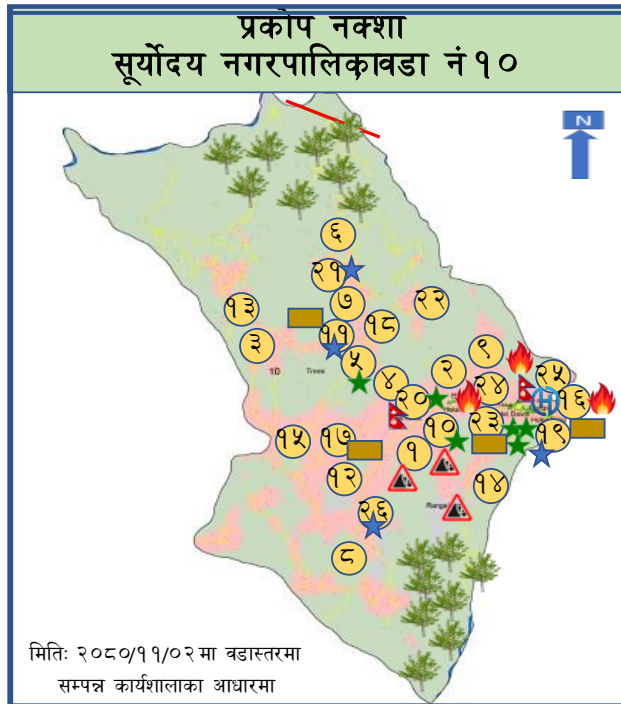
क्र सं	टोल	घरधुरी
१	लामपधरो टोल	३९
२	प्रगतिशील टोल	२७
३	सिद्धार्थ टोल	५९
४	ढकाल टोल	२९
५	समावेशी टोल	३६
६	जुनतारा टोल	५७
७	कन्याम टोल	६०
८	गुम्बा टोल	४३
९	लालीगुराँस टोल	५१
१०	हर्कटे टोल	३६
११	वरपिपल टोल	२०
१२	फाडफुड टोल	२३
१३	कञ्चनजङ्घा टोल	४५
१४	चालिसेटार टोल	१३
१५	थलथले टोल	२८
१६	लालिगुराँस टोल	४६
१७	फाजीगाउँ टोल	३९
१८	उत्तरे टोल	६४
	जम्मा	७१५

संकेत

सि.नं	विवरण	संकेत	क्र सं	टोल	घरधुरी
१	टोल		१	सृजनशील टोल	१५७
२	पहिरोको उच्च जोखिम कती		२	पाथिभरा टोल	३१
३	सुरक्षित स्थान		३	आरिदाइ टोल	३०
४	विद्यालय (सामुदायिक/निजि)		४	सुन्दरगैरी टोल	२९
५	स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल		५	सुदुङ टोल	७८
६	गर्गौस डिलर वा डिपो		६	रम्फोक टोल	१२०
७	पर्यटकीय स्थलहरू		७	काजीफाटक टोल	७०
८	वडा कार्यालय		८	दियालो टोल	१२१
९	कृषि उपज भण्डारण केन्द्र		९	स्माइल टोल	९१
१०	वन जङ्गल		१०	नमूना टोल	२६
११	खोला		११	आदर्श टोल	२५
१२	आगलागी प्रभावित क्षेत्र		१२	साम्पाड टोल	६६
१३	पहिरो प्रभावित क्षेत्र		१३	ढोडे टोल	७१
१४	वन्यजन्तुवाट जोखिम क्षेत्र			जम्मा	१०५४
१५	भूकम्पीय फल्ट लाइन र जोखिम क्षेत्र				

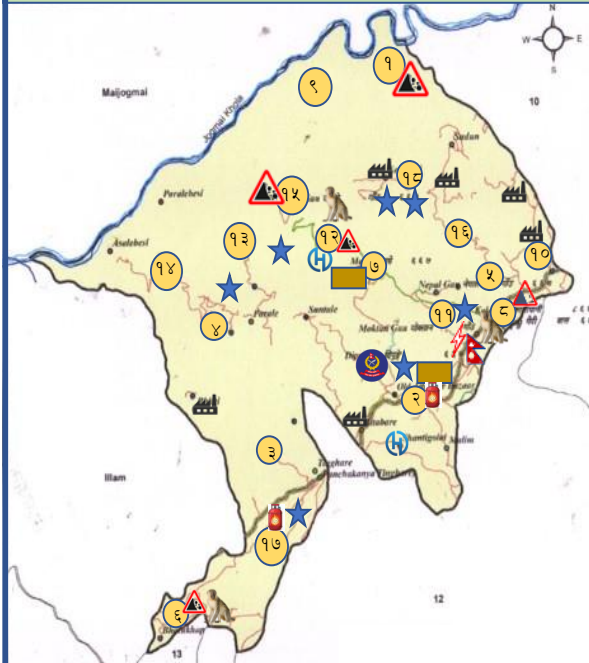

संकेत

सि.नं	विवरण	संकेत	क्र सं	टोल	घरधुरी
१	टोल		१	मेलबोटे	४२
२	पहिरोको उच्च जोखिम कती		२	समावेशी	३९
३	सुरक्षित स्थान		३	प्रणामी	३३
४	विद्यालय (सामुदायिक/निजि)		४	त्रिवेणी	३१
५	स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल		५	मनकामना	३०
६	गर्गौस डिलर वा डिपो		६	सुम्निमा आस्बोटे	७४
७	पर्यटकीय स्थलहरू		७	नवयुवा	२१
८	वडा कार्यालय		८	श्रीयाङ	३०
९	सामुदायिक भवन		९	संगम फिक्कल	३४
१०	वन जङ्गल		१०	गुम्बापथ मेलबोटे	३६
११	खोला		११	मिलन	६१
१२	आगलागी प्रभावित क्षेत्र		१२	डाक्टरखोला	६८
१३	पहिरो प्रभावित क्षेत्र		१३	संगम अहाले	३६
१४	वन्यजन्तुवाट जोखिम क्षेत्र		१४	रमिते	४०
१५	भूकम्पीय फल्ट लाइन र घोट		१५	स्वामी डाँडागाउँ	६०
			१६	साई प्रशान्ती	३४
			१७	नयाँ चोक खानेपानी	४५
			१८	रत्न चोक	४८
			१९	श्री श्री कानकामाई	११०
			२०	सदावहार	२५
			२१	स्कूल मन्दिर	३१
			२२	कृष्ण बुद्ध	४९
			२३	गुम्बा पथ	४८
			२४	सुन्दरटोल	५१
			२५	तल्लो फिक्कल	३७
			२६	आदर्श	४८

प्रकोप नक्शा सूर्योदय नगरपालिकावडा नं ११

२०८० माघ २६

मिति: २०८०/१०/२६ मा वडास्तरमा सम्पन्न कार्यशालाका आधारमा

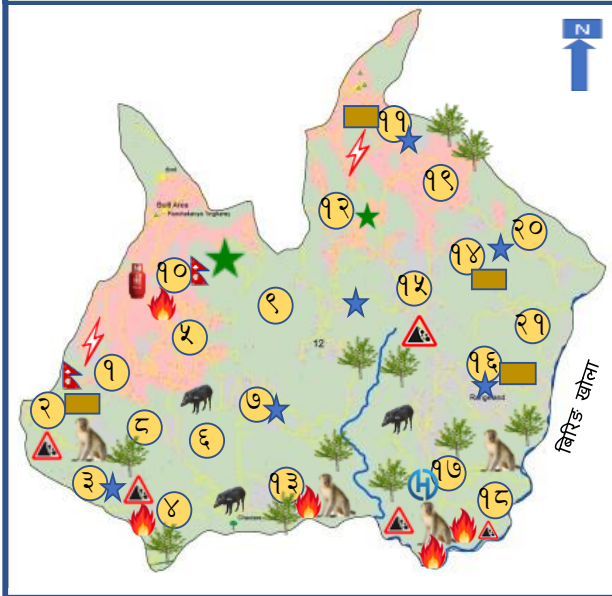
संकेत

सि.नं	विवरण	संकेत
१	टोल	☉
२	पहिरोको उच्च जोखिम कती	⚠
३	सुरक्षित स्थान	🛡
४	विद्यालय (सामुदायिक/निजी)	★
५	स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल	🏥
६	ग्याँस डिलर वा डिपो	🔥
७	पर्यटकीय स्थलहरू	🏞
८	वडा कार्यालय	🏢
९	चट्याडको उच्च जोखिम क्षेत्र	⚡
१०	वन जङ्गल	🌳
११	कारखाना	🏭
१२	आगलागी प्रभावित क्षेत्र	🔥
१३	पहिरो प्रभावित क्षेत्र	⚠
१४	वन्यजन्तुबाट जोखिम क्षेत्र	🐾
१५	प्रहरी चौकी	👮

क्र सं	टोल	घरधुरी
१	समावेशी टोल	४०
२	आइतवारे टोल	१०१
३	श्रीजना टोल	८३
४	संझना टोल	२६
५	साकेला टोल	६१
६	सयपत्री टोल	६४
७	भवानी टोल	५२
८	पञ्चकन्या टोल	३७
९	मेवाहाड टोल	४५
१०	मझुवा टोल	२३
११	नवपक्ता टोल	४९
१२	सुन्तले टोल	६४
१३	संयुक्त टोल	८८
१४	वैशाखे टोल	३६
१५	परिवर्तनशी टोल	४३
१६	प्रगति टोल	७०
१७	तीनघरे टोल	५५
१८	किराँत टोल	६५
	जम्मा	१००२

प्रकोप नक्शा सूर्योदय नगरपालिकावडा नं १२

२०८० माघ २६

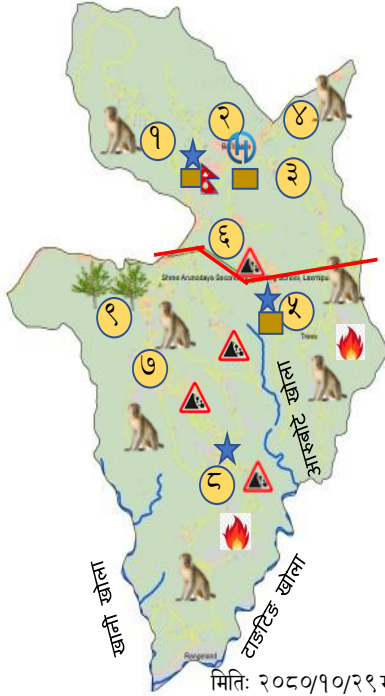
मिति: २०८०/१०/२६ मा वडास्तरमा सम्पन्न कार्यशालाका आधारमा

संकेत

सि.नं	विवरण	संकेत
१	टोल	☉
२	पहिरोको उच्च जोखिम कती	⚠
३	सुरक्षित स्थान	🛡
४	विद्यालय (सामुदायिक/निजी)	★
५	स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल	🏥
६	ग्याँस डिलर वा डिपो	🔥
७	पर्यटकीय स्थलहरू	🏞
८	वडा कार्यालय	🏢
९	कृषि उपज भण्डारण केन्द्र	🏠
१०	वन जङ्गल	🌳
११	खोला	🌊
१२	आगलागी प्रभावित क्षेत्र	🔥
१३	पहिरो प्रभावित क्षेत्र	⚠
१४	वन्यजन्तुबाट जोखिम क्षेत्र	🐾
१५	भूकम्पीय फल्ट लाइन	📏

क्र सं	टोल	घरधुरी
१	मूतिडाँडा	४८
२	देवीस्थान	७१
३	अम्लिस	८२
४	लेवक	५५
५	हिटी	६२
६	मिलन	३१
७	संगम	२७
८	मन्दिरडाँडा	४२
९	त्रिवेणी	४३
१०	परिवर्तन	६०
११	पञ्चकन्या	४४
१२	सम्मृद्धि	६२
१३	सुन्दरवस्ती	३६
१४	देउराली	५५
१५	सेतीदेवी	३२
१६	स्कूलटोल	५१
१७	चौबन्धी	३९
१८	रोङ्ग	४७
१९	नवजागरण	४१
२०	पिङ्गडाँडा	४६
२१	लुम्के	२६

प्रकाप नक्शा
सूर्योदय नगरपालिका वडा नं १३

मिति: २०८०/१०/२९ मा वडास्तरमा सम्पन्न कार्यशालाका आधरमा

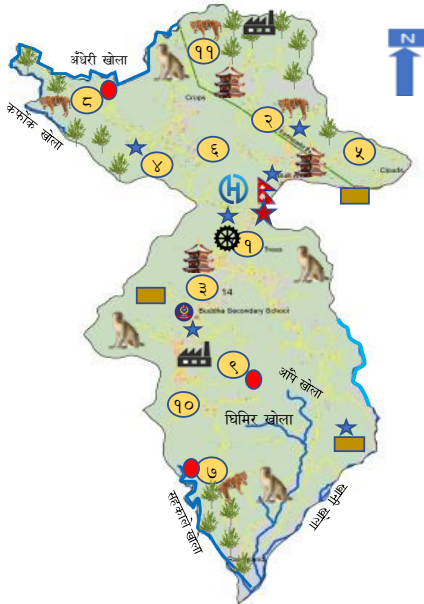
संकेत

सि.नं	विवरण	संकेत
१	टोल	●
२	पहिरोको उच्च जोखिम वस्ती	▲
३	सुरक्षित स्थान	■
४	विद्यालय (सामुदायिक/निजि)	★
५	स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल	Ⓜ
६	ग्याँस डिलर वा डिपो	🔥
७	पर्यटकीय स्थलहरू	👤
८	वडा कार्यालय	🚩
९	कृषि उपज भण्डारण केन्द्र	🏠
१०	वन जङ्गल	🌳
११	खोला	🌊
१२	आगलागी प्रभावित क्षेत्र	🔥
१३	पहिरो प्रभावित क्षेत्र	▲
१४	वन्यजन्तुबाट जोखिम क्षेत्र	🐕
१५	भूकम्पीय फल्ट लाइन	—
१६	घोट	■

क्र सं	टोल	घरधुरी
१	लक्ष्मीपुर टोल	८५
२	लक्ष्मी टोल	१०८
३	पोखरी किरात टोल	५०
४	किरण टोल	४६
५	संयोग टोल	४९
६	डाक्टरगाउँ कोलबोटे टोल	५९
७	गुराँसे टोल	४५
८	खानीभञ्ज्याङ टोल	८०
९	अरुणोदय देवीस्थान टोल	९०
	जम्मा	६१२

सूर्योदय नगरपालिका, प्रकाप नक्शा वडा नं १४

२०८० फाल्गुण २

संकेत

सि.नं	विवरण	संकेत
१	टोल	●
२	पहिरोको उच्च जोखिम वस्ती	▲
३	सुरक्षित स्थान	■
४	विद्यालय (सामुदायिक/निजि)	★
५	स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल	Ⓜ
६	कुलो	👤
७	पर्यटकीय स्थलहरू	🚩
८	वडा कार्यालय	🚩
९	कृषि उपज भण्डारण केन्द्र	🏠
१०	कारखाना	🏭
११	पक्की बाटो	—
१२	खोला	🌊
१३	गुम्वा	🏠
१४	जंगली जनावरको जोखिम क्षेत्र	🐕
१५	जंगल	🌳

क्रस	टोल	घरधुरी
१	वतासे टोल	
२	जिमिखाँट टोल	
३	हजुरे कटुसे	
४	चुडवाड टोल	
५	पूर्वि वतासे टोल	
६	बीच गाउँ वतासे टोल	
७	सिम्ले सहकारले टोल	
८	दाम्साराड लुङ्चे टोल	
९	वर्दु मन्दिर टोल	
१०	वर्दु टोल	
११	भुतेनी टोल	
	जम्मा घरधुरी	
	प्रहरी कार्यालय	👤
	पर्यटकीय स्थल	★
	मन्दिर	🏠
	मिल	⚙️

अनुसूची १७: प्रकोपको पहिचान, यसबाट सिर्जित विपद् जोखिम र जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू

सूर्योदय नगरपालिकामान विद्यमान प्रकोपहरू र यसले सिर्जना गरेका जोखिमहरूको वारेमा वडा कार्यालयहरूको संयोजनमा वडास्तरमा छलफल गरिएको थियो । यस भेलामा खासगरी वडाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू, टोलसंस्थाका प्रतिनिधिहरू, सुरक्षा निकाय, राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरू, जोखिम क्षेत्रका घरधुरीका प्रतिनिधिहरू, महिला समूह, बालसमूह लगायतको उपस्थिति थियो । यो भेलाले वडाबाट विद्यमान प्रकोपहरू र प्रकोले सिर्जना गरेका विपद्का जोखिमहरूको सूचना प्राप्त भएको थियो । उक्त सूचनालाई जस्ताको तस्तै तल राखिएको छ ।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
वडा नं. १						
पहिरो	सगरमाथा टोलको छघरे पहिरो			भिरालो र कमजोर पाखो जग्गा	मानेडाँडा सीमा सडकमा असर	वायो ईन्जिनियरिङ्ग गर्ने
	रमाइलो टोल खड्का गाउँ पहिरो		१० घर	भिरालो जमिन र मंगलवारे – सानो वाङ्गीन – थुम्के सडक निर्माणका कारण	२०७८ सालमा ३ घर विस्थापित भएका र हाल १० घर जोखिममा रहेका ।	सडकमा मेसिनरीवाल निर्माण, वायो ईन्जिनियरिङ्ग, भल काट्ने
	हिमाली टोलको पैरेनी पहिरो	३ घर		पहिलेदेखि नै चलेको पहिरो। सडक निर्माणले थपिएको ।	बाह्रमास चल्ने ऋषिमोड – मानेभञ्ज्याङ सडकमा असर। ५ रोपनी जग्गा बगाएको। ३ घर उच्च जोखिममा।	उच्च जोखिममा भएका ३ घर स्थानान्तरण गर्ने । ३० मिटर ग्यावियनवाल लगाउने
	सुनाखरी, छघरे जिरेल पहिरो	१५ घर पुरिने		भिरालो र कमजोर जमिना सीमा सडक निर्माण ।	२० रोपनी जग्गा पहिरोले पुरियो। यातायात ठप्पा	सामान्य बाल लगाएको। अब स्थायी बाल लगाउने र वायो ईन्जिनियरिङ्ग गर्ने।
	दुर्गाभवानी टोलको बिलौनेपाखा पहिरो			कमजोर भूबोट र त्यसमा सडक निर्माण भएकोले १५० मिटर पहिरो गएको	सूर्योदय नगरपालिका र माईजोगमाई पालिकालाई नै असर। बाटो अबरुद्ध भइरहने ।	स्थायीरूपमा मेसिनरीवाल लगाएर पहिरो रोक्ने। र वायो ईन्जिनियरिङ्ग गर्ने।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
	पूर्वेली एकता टोलको तीनघरे पहिरो	४ घर		भिरालो जमिनमा घरहरू।	घरको आँगनमा नै पहिरो आइपुगेको। ४ घर उच्च जोखिममा। २० रोपनी जग्गा बगाएको।	४ घर स्थानान्तरण गर्ने। र वायो ईन्जिनियरिङ्ग गर्ने।
	कमेरेटोल मोक्तान गाउँ पहिरो			बगुवा सिम भएको धरातल	ऋषिमोड – मानेभञ्ज्याङ सडकको मुनि र माथि १५० मिटर पहिरो गएको। १५ रोपनी जग्गा बगाएको। वर्षेनी सडक अवरोध हुने।	स्थायीरूपमा मेसिनरीवाल लगाएर पहिरो रोक्ने। र वायो ईन्जिनियरिङ्ग गर्ने।
	मकरजुङ्ग टोल पहिरो	५ घर		सडक निर्माण गर्दा गएको पहिरो हाल सडकको काम भइरहेको।	५ घर उच्च जोखिममा। मकरजुङ्ग – थुम्के सडक निर्माणमा अवरोध।	५ घर बस्ती स्थानान्तरण र स्थायी पर्खाल लगाउने।
चट्याङ	थुम्के, वाङ्गीन, छघरे धजे, सानो वाङ्गीन	३०	१८	उच्च स्थाना धुपी सल्लाका अग्ला रुखहरू। डाँडो परेको भूभाग	सुनौलो बिहानीमा १ जनाको मृत्यु। धजेमा १ जनाको मृत्यु। ४ घरहरूमा क्षति। धेरै विद्युतीय उपकरणहरूमा व्यापक क्षति। रुखहरू ढलेका। पशुचौपायाहरू धेरै मरेका।	सामुदायिक अर्थिङ प्रणाली स्थापना गर्ने। सचेतना अभिवृद्धि गर्ने।
आगलागि	गोर्खे र माने भन्ज्याङ		५०	गोर्खेमा काठका घरहरू र विद्युत सट हुनसक्ने। मानेभञ्ज्याङमा नो मेन्स लाईनमा जोडिएका बाक्लै घरहरू भएकाले	धेरै क्षति भएको छैन तर अवस्था चिन्ताजनक छ।	सचेतना जागरण। आगो निभाउने सिप प्रदाना। सामग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने।
पशु तथा बाली रोग	धजे, गोर्खे, सगरमाथा, पूर्वेली			विश्व उष्णीकरण। जनावरमा लम्पीस्कीन बाख्रामा सरुवा	लम्पीस्कनले चौपाया ८६ पशु मरेका। उत्पादनमा कमी। २०७८ सालमा	पशु तथा कृषि प्राविधिकको व्यवस्था गर्ने। रोग

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
	एकता, सानो वाङ्गीन, हरियाली नमूना टोलहरूमा बढी			रोग। चियामा मुना कुहिने। मकैमा कालीपोके धानमा बेरुवा सुन्तलामा पनि रोग सुरु।	सलहले बालीनाली उत्पादनमा व्यापक क्षति गरेको।	बिरुद्धको सुइ/खोपको व्यवस्था गर्ने। जनचेतना जागरण गराउने। किसानलाई तालिम दिने।
बन्यजन्तु आतङ्क	तल उल्लेखित टोलहरू	१० वटा टोलहरू	१४ वटा टोलहरू	वनमा खानेकुरा नहुनु। पारिस्थितिक पद्धतिमा खलल पुग्नु। जनावरको स्वभावमा परिवर्तन हुनु। माँसाहारी जनावरको सङ्ख्यामा कमी। भरतको सिँहलीला नेशनल पार्कको खुला सिमाना।	हरेक वर्ष दुम्सी मृग खरायो बाँदेलले बालीनालीमा क्षति गरिरहेको र स्यालले कुखुरा पाठाहरूमा क्षति गरिरहेको	वनजङ्गललाई प्राकृतिक रूपमा संरक्षण गर्ने। वनमा फलफूल रोपण गर्ने। वनमा मानवीय अतिक्रमण नगर्ने।
<p>बन्यजन्तु आतङ्क रहेका टोलहरू: उच्च जोखिममा रहेका टोलहरू: मकरजुङ्ग, सुनौलो बिहानी, हिमाली, सगरमाथा टोल, लालीगुराँस, सुनाखरी टोल, दुर्गाभवानी, मानेडाँडा, बिहानी सृजनशील, पूर्वेली एकता टोल। वडाका अरु सबै टोलहरू मध्यम जोखिममा रहेका छन्। यी टोलहरूमा बाँदर, दुम्सी, मृग, खरायो, बाँदेल, स्याल लगायतका जनावरहरूले बालीनालीमा व्यापक क्षति गर्ने गरेका छन्। चितुवाले घरपालुवा जनावरमा क्षति गरिरहेको छ।</p>						
छाडा छोडिएका कुकुर	वडाका बजारक्षेत्रमा			छाडा छोडिएका कुकुरको सङ्ख्यामा बृद्धि र खानाको कमी	समयसमयमा मोटरसाइकल यात्रीलाई झम्टिएर दुर्घटना हुने गरेको	कुकुर नियन्त्रणका लागि पालिकाले बन्ध्याकरण वा कुकुर व्यवस्थापन गर्नुपर्ने
विद्युतीय दुर्घटना	सामान्यतया सबै वडाहरूमा मध्यम			अव्यवस्थित विद्युतीकरण र लत्रिएका तार	विद्युत सट हुने र करेन्ट लाग्ने गरेको। हावाहुरीले पोलहरू ढाल्ने गरेको।	बिजुलीका पोलहरू बलियो, नजिक र ट्रान्सफर्मर मर्मत

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
सडक दुर्घटना	सडकका पहिरो गएका स्थानहरू			सडकमा पर्ने भागमा सडकसँगै टाँसिएका घरहरू	ठूला दुर्घटना नभएपनि ससाना घटनाहरू भइरहने गरेको	बजार क्षेत्रमा ट्राफिक सङ्केत र सोको सचेतना गराउनु पर्ने
तुसारो	सुनाखरी, सगरमाथा, लालीगुराँस, श्रीखोला, मानेडाँडा, हरियाली टोलहरू			चिसो स्थानमा रहेका बस्तीहरू	नगदेबालीमा व्यापक क्षति। पशुचौपाया मर्ने गरेका। मानिसमा दम, निमोनिया जस्ता रोगहरूले सताउने।	प्लास्टिक टनेलको व्यवस्था गर्ने।
खडेरी	श्रीखोला			खानेपानी आयोजना नभएको	कुवा, धारा र खोल्सीको असुरक्षित पानी पिउने गरेको।	पानीको श्रोत पहिचान गरी खानेपानी र सिचाईको प्रवन्ध मिलाउनुपर्ने।
वडा नं. २						
जनावर आतङ्क	सयपत्री, त्रिवेणी, सुनाखरी, देउराली, नमोबुद्ध, सगरमाथा	११५	२५०	जङ्गलमा खानेकुरा छैन। जङ्गल र बस्ती जोडिएको छ। बजार क्षेत्र भएकाले कुकुरले खानेकुरा भेट्ने हुँदा सङ्ख्या बढेको छ।	हरेक वर्ष कुकुरले १०÷१२ जना मानिस टोक्ने र ३०० बढी पशुपन्छी टोक्ने/ खाने गरेको। जङ्गल नजिक भएकोले बाँदेल मृग चितुवाले दुःख दिने गरेको छ।	बजारक्षेत्रका कुकुरलाई बन्ध्याकरण गर्न सुरु गरिएको।
पशुपालन रोग	वडाका सबै टोलहरू			फोका आउने र पाक्ने तथा कुहिने कारण खुट्टा र पुच्छर चुडिएर मृत्यु भएको।	५० वटा गाई बाच्छाको मृत्यु	औषधी र प्राविधिक सहयोगले न्यूनीकरण

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
बालीरोग	वडाभरि			अलैँचीको चिया र कफीमा कीरा तथा तरकारीमा रोग देखिएको छ ।	अलैँचीको टुप्पोदेखि सुक्दै जरासम्म जाने र बोट पूरै नष्ट हुने तथा चिया र कफीमा कीरा तथा तरकारीका पत्ता पोको परेर नष्ट हुने । हरेक वर्ष ३ करोड ५० लाख बढीको नोक्सानी	
सडक दुर्घटना	देउरालीदेखि समृद्धिसम्म बजार क्षेत्र	१५०	२००	निर्माण सामग्री र छाडा चौपाया साँगुरो र भिरालो बाटो, अनियन्त्रित भारतीय र स्थानीय सवारी साधन	२०७८ मा बाइक दुर्घटनामा परी सन्देश शेर्पाको मृत्यु । भौतिक र आर्थिक क्षति हरेक वर्ष ४÷५ लाखको हुने गरेको	ट्राफिक प्रहरी छ, सडक सुरक्षाका केही संकेतहरू छन्, थप गर्न आवश्यक
पहिरो	देउराली, टासीगाउँ, चिन्ने, त्रिवेणी, मखमली, मानेडाँडा, अर्थेठार, कञ्चनजङ्गा, बागबिरे	५२	६०	भिरालो जमिन, वर्षात्का कारण सिद्धिखोला र कालीखोलामा आएको बाढीले पहिरो निम्त्याउँछ ।	देउराली टोलमा पहिरोका कारण २ घर विस्थापित, बालीनालीमा हरेक वर्ष करोड बढीको क्षति ।	पालिकाको तर्फबाट पाल लगायतको सहयोग हुने गरेको, पहिरो नियन्त्रण वा बस्ती स्थानान्तरणको आवश्यकता
चट्याङ	देउराली, सयपत्री, मखमली, लालीखर्क	३५	७५	जङ्गल छेउमा बस्ती हुनु, ठूला रुखहरू, कमजोर विद्युतीकरण र घरहरूमा अर्थिङ नहुनु	हरेक वर्ष २,५०,००० बढीको नोक्सानी	उक्त टोलहरू ठूला रुखहरू भएको क्षेत्रमा भएको घरमा अर्थिङ नभएकोले र राम्रो विद्युतीकरण गर्नु पर्ने
वडा नं ३						
पशुपालन मा रोग	मङ्गलस्मृति, रूडसुड, कट्टेवुड, माझगाउँ, जिल			पशुरोगका लागि वडाबाट भ्याक्सिनेसन सेवा दिएको ।	पशुमा थुनेलो, लम्पिस्कन र खोरेतले ठूलो क्षति गर्यो ।	पशुमा क्षतिपूर्ति स्वरूप वडाले लैनो भैंसी प्रतिगोटा रु २० हजार, कोरली गाई

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
						प्रतिगोटा १० हजार र बहर प्रति गोटा ५ हजार दिइएको ।
पहिरो	मङ्गलस्मृति, नवजागरण, बरदेवी, कट्टेवुड, स्मृति, कालीदेवी	२५	२	भल काट्ने गरेको छैन, घरको भल बाटोमा जान्छ । सडकमा नाली छैन । स्मृति टोल भुल्के कुलोको कारण जोखिममा छ । तीनतले झर्ना जाने बाटोको कारण कालीदेवी टोल जोखिममा छ ।	<ul style="list-style-type: none"> ● कट्टेवुडको अलवेदर सडकमा २० मिटर पक्की वाल लगाउने । ● तीनकन्या मन्दिर क्षेत्रमा २० मिटर र ५ मिटर हाइटको तारजाली ● तीनतले झर्ना जाने बाटोमा ५० मिटर तारजाली फिक्कल खानेपानी व्यवस्थापन <ul style="list-style-type: none"> ● फिक्कल खानेपानी जीर्ण अवस्थामा छ । यसले फुटेको ठाउँहरूमा पहिरो जाने खतरा बढेको छ । त्यसैले फिक्कल खानेपानीलाई तत्काल जीर्णोद्धार गर्नुपर्छ । ● क्रियाशील टोलको एउटा घरमुनिबाट (तिनखुट्टे घुम्ती) पाइप लगिएको छ । फुटेमा घर र स्वास्थ्य चौकी पहिरोले लाने जोखिममा छ । ● जीर्ण पाइपको कारण मङ्गलस्मृतिमा पान्दम, सोनम र पल्मुको घर छेउ बागबिरेमा पहिरो गएको छ । धारा चउरमा पनि पहिरो गएको छ । ● अलवेदर सडकको नालीको बाटो हुदै ११० को जि.आइ पाइपबाट ट्रयाक चेन्ज गरेर फिक्कल खानेपानी लानुपर्छ । 	
बन्यजन्तु आतङ्क	स्मृति, कालीदेवी, नमूना, बरदेवी, कट्टेवुड			चितुवा, बँदेल, दुम्सी, खरायो, मृग, बाँदरले दुःख दिने गरेको ।	जङ्गली जनावरको कारण खेतीकै भरमा जीविकोपार्जन सुनिश्चित हुन छोडेको छ ।	
वडा नं ४						

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
पशुपालन मा रोग	सबै टोलहरू			<ul style="list-style-type: none"> खोर्सानी, अदुवार अलैंचीमा रोग देखिएको छ । पशुमा लम्पिस्कन, स्वयनफलु, पिपिया जस्ता रोगहरू देखिएका छन् । 	<ul style="list-style-type: none"> बालीमा खास गरी जमिनको सतहमा क्षति हुने गरेको छ । मुसाले अम्लिसो र बाँसको जरा काटेर नष्ट गरिरहेको छ । 	<ul style="list-style-type: none"> माटो परीक्षण गरिएको छ ।
जनावर आतङ्क	सबै टोलहरू	उन्चूटार र आदर्श टोल	वाँकी १५ टोलहरू मध्यम जोखिम	<ul style="list-style-type: none"> जङ्गलमा खानेकुरा सकिएको छ । बाँदर संरक्षित भएकोले मास्न पाइदैन निजी वनको क्षेत्र बढेको छ 	<ul style="list-style-type: none"> कुनै पनि बाली भित्र्याउन समस्या भइरहेको छ । सबै टोलमा बाँदर, मृग, दुम्सी, वँदेल, मुसाले दुःख दिने गरेको छ । तपतकमा भने चितुवाले क्षति गर्ने गरेको छ 	जङ्गलमा फलफूलको विरुवा बार्षिक रूपमा लगाउन थालिएको छ ।
सुक्खा खडेरी	सातदोबाटो टोल छब्बीसे गुफापातल			छब्बीसे गुफापातल डाँडामा छ । पानीको कुनै स्रोत छैन ।	पानी वोकेर खानु पर्ने अवस्था छ ।	दैनिक ५० हजार लिटर माग छ तर १५ हजार लिटर मात्र आपूर्ति छ ।
विद्युतीय दुर्घटना	आदर्श तकपत			काठे कच्ची पोल जङ्गलको बाटोबाट तानिएको छ र रुखमा टच हुँदा सट हुन्छ । नाङ्गो तार तानिएको छ ।		काठेपोल विस्थापन गर्ने ट्रयाक चेन्ज गर्ने वा जङ्गलबाट तर्काउनुपर्दछ ।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
पहिरो	आदर्श टोल उन्चूटार	४२	५	गिट्टी उत्खननको कारण पहिरो जाने खतरा बढेको छ । सङ्कटे टोलमा खनेको बाटोको कारण ५० मिटर जगामा पहिरोको जोखिम बढेको छ ।	पहिरोबाट बारम्बार ढुङ्गा खस्ने गरेको छ । जस्ले गर्दा बस्तीमा दुर्घटनाको सम्भावना बढेको छ ।	खानी क्षेत्रमा राखिएकोले मापदण्ड पुऱ्याएर मात्र उत्खनन् गर्न दिने।
वडा नं ५						
आगलागि	रोड टोल बौद्ध टोल समावेशी झुल्केघाम गोरख मेची किनार	९५	५०	<ul style="list-style-type: none"> ● अम्लिसो, चिया लगायतका बोट काटेर सुकाउने र आगो लगाउँदा जङ्गलमा आगलागि भएको ● काठ, टाटी र टिनाबाट बनेका घरका कारण आगलागि हुनु 	<ul style="list-style-type: none"> ● वडाभरिमा विगत ५ वर्षमा ११ घर जलेर नष्ट ● गोठ, कटेरा, बाली समेत जलेर नोक्सान भएको ● विगत २ वर्षदेखि आगलागिको जोखिम कम भएको 	सशस्त्र प्रहरी बलको सहयोगमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरेको
पहिरो	बौद्धटोल नमूना टोल रोड टोल	४५	८०	<ul style="list-style-type: none"> ● भिरालो जमिन ● जङ्गल फडानी ● कमजोर माटो छ, जङ्गल संरक्षण छैन । वर्षाले माटो बगाउँछ । 	<ul style="list-style-type: none"> ● हालसम्म मानवीय क्षति नभएको, बस्ती स्थानान्तरण गर्नु नपरे पनि बालीनालीमा ठूलो क्षति वर्षेनी ७०/८० लाखभन्दा माथिको नोक्सानी भएको 	बौद्ध, नमूना र रोड टोलमा बारम्बार पहिरो जाने गरेको हुँदा पहिरो व्वस्थापन वा बस्ती स्थानान्तरण गर्नुपर्छ ।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
चट्याङ	समावेशी र मेची किनार			<ul style="list-style-type: none"> ● धेरै डाँडाकाँडा हुनु ● श्रीअन्तु लगायतका क्षेत्रमा अग्ला धुपीका रुखहरू ● घर, कार्यालयहरूमा अर्थिङ नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> ● १० वर्ष अगाडि समावेशी टोल, मेची किनार टोलमा ३ जनाको चट्याङबाट मृत्यु । वडाभरिमा हरेक वर्ष चट्याङका कारण लाखौंको विद्युतीय उपकरणमा क्षति 	विद्युतीकरण र घरको वाइरिङ व्यवस्थित गर्नुका साथै सामुदायिक अर्थिङ गर्न आवश्यक रहेको
बाढी	बौद्ध टोल र गोरख टोल			दैनिक जीवनयापनका लागि खोला बल्छी खेल्नु र जाल थाप्न जानु ।	<ul style="list-style-type: none"> ● बौद्ध टोलको १ जना मानिस मेची खोलाले बगाएर मृत्यु भएको । गोरख टोल क्षेत्रमा जाल थाप्न जाँदा १ जनालाई खोलाले बगाएर मृत्यु भएको 	
वडा नं ६						
पहिरो	जूनतारा टोल			कन्याम र सिद्धिखोलाले तानेको पुरानो पहिरो। पहिरो क्षेत्रमा नै निर्माण गरिएको सडक निरन्तर बिग्रिरहने ।	५० रोपनी जग्गा वनक्षेत्र कन्याम - समालबुङ सडक भत्काइरहेको।केही भागमा ग्यावियन वाल लगाएकोले केही रोकिएको छ ।	बिभिन्न स्थानमा करिव ४०० मिटरमा मेसिनरी वाल लगाउने ।
	सुरिले पहिरो हर्कटे			पहिले पनि पहिरो गएको । हर्कटे - तारगाउँ - महेन्द्रबेंसी सडकका कारण पहिरो थपिएको	करिव ४०० मिटर बाटो भत्काएको । २० रोपनी जग्गा तानेको।	पक्की नाली बनाएको। ग्यावियन वाल लगाएको छ। अब ३०० मिटर ग्यावियन वाल लगाउने र वृक्षारोपण
	तारुङ खोला पहिरो लामपँधरो ,प्रगतिशील,			तारुङ खोलाको बाढीले सिमसार जमिन तान्दै गएको छ	वन क्षेत्र ,अलैंचीवारी, अम्लिसो, चियाबगानमा क्षति भएको । हर्कटे, तारगाउँ ,महेन्द्रबेंसी सडक खण्डमा पनि क्षति भइरहेको ।	सडकमा ग्यावियनवाल र वृक्षारोपण गर्ने ।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
	फाजीगाउँ कञ्चनजङ्घा टोल					
	खानी पहिरो जूनतारा टोल			पहिले तामाखानी भएको क्षेत्रमा खोलाको धारले काटेर पहिरो तानेको ।	करिव ४०० रोपनी जग्गा वनक्षेत्र बगाएको। खानीगाउँ जोड्ने डब्बुगाउँ - फाजीगाउँ सडक पहिरोको बीचबाट खनिएको	हाल निर्माणधीन सडकलाई अन्यत्रबाट लैजाने। वृक्षारोपण गर्ने। ग्यावियन वाल लगाउने
चट्याङ	थलथले टोल र सिंहदेवी वन क्षेत्र	२५ घर र सरस्वती आ.वि.		उच्च स्थाना धुपी सल्लाका अग्ला रुखहरू। डाँडो परेको भूभाग	२ भैंसी ६ गाई मरेका। विद्यालय र समुदायका धेरै विद्युतीय उपकरणहरूमा व्यापक क्षति। रुखहरू ढलेका। मानिसहरू घेरै डर त्रासमा बस्नुपरेको। विद्यालयमा लाइटिङ रड राखिएको छ ।	सामुदायिक अर्थिङ प्रणाली स्थापना गर्ने। सचेतना अभिवृद्धि गर्ने।
आगलागी	वडाभरी			खर परालका र काठका घरहरू र विद्युत सट हुनसक्ने।	धेरै क्षति भएको छैन तर अवस्था चिन्ताजनक छ ।	सचेतना जागरण। आगो निभाउने सिप प्रदान।
पशु तथा बाली रोग	वडाको सबैतिर समान असर			विश्व उष्णीकरण । जनावरमा लम्पीस्कीन, खोरेत, बलु, थुनेलो, लोमुते, बाँझोपना, बाख्रामा सरुवा रोग। मकैमा कालीपोके, धानमा बेरुवा । चियामा रेडस्पाइडर। काँक्रामा वेर्ना सुकेर जाने।	लम्पिस्कीनले चौपाया ६० गाई मरेका । उत्पादनमा कमी । २०७८ सालमा फौजी कीराले बालीनाली उत्पादनमा व्यापक क्षति गरेको। थुनेलोले दुध उत्पादनमा हासा। चियाको बुट्टा रातो बनाएर पात झरेकोले उत्पादन शुन्य ।	पशु तथा कृषि प्राविधिकको व्यवस्था गर्ने। रोग बिरुद्धको सुईखोपको व्यवस्था गर्ने । जनचेतना जागरण गराउने । किसानलाई तालिम दिने ।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
हावाहुरी	कन्याम क्षेत्र, सिद्धार्थ टोल, हर्कटे टोल			डाँडामा रहेको बस्ती	रुखबिरुवा र विद्युतका पोलहरू ढाल्ने गरेको । यदाकदा घरको छाना उडाएको ।	
बन्यजन्तु आतङ्क	तल उल्लेखित टोलहरू	७ वटा टोलहरू	११ वटा टोलहरू	वनमा खानेकुरा नहुनु । पारिस्थितिक पद्धतिमा खलल पुग्नु। जनावरको स्वाभावमा परिवर्तन हुनु । माँसाहारी जनावरको सङ्ख्यामा कमी।	हरेक वर्ष दुम्सी, मृग, खरायो, बँदेलले बालीनालीमा क्षति गरिरहेको र स्यालले कुखुरा पाठाहरूमा क्षति गरिरहेको	वनजङ्गललाई प्राकृतिक रूपमा संरक्षण गर्ने। वनमा फलफूल रोपण गर्ने । वनमा मानवीय अतिक्रमण नगर्ने ।
<p>बन्यजन्तु आतङ्क रहेका टोलहरू: उच्च जोखिममा रहेका टोलहरू: फाजीगाउँ टोल, ढकाल टोल, फाडफुड खोला टोल, वरपिपल टोल, जूनतारा टोल, समावेशी टोल, लालीगुराँस आचार्य टोल । वडाका अरु सबै टोलहरू मध्यम जोखिममा रहेका छन् । यी टोलहरूमा बाँदर, दुम्सी, मृग, खरायो, बँदेल, स्याल लगायतका जनावरहरूले बालीनालीमा व्यापक क्षति गरेका छन् ।</p>						
छाडा छोडिएका कुकुर	वडाका बजारक्षेत्रमा			छाडा छोडिएका कुकुरको सङ्ख्यामा बृद्धि र खानाको कमी		
विद्युत् दुर्घटना	सामान्यतया सबै वडाहरूमा मध्यम			अव्यवस्थित विद्युतीकरण र लत्रिएका तार	विद्युत् सट हुने र करेन्ट लाग्ने भइरहेको । हावाहुरीले पोलहरू ढाल्ने गरेको ।	
सडक दुर्घटना	सडकका पहिरो गएका स्थानहरू			सडकमा पर्ने भागमा सडकसँगै टाँसिएका घरहरू	ठूला दुर्घटना नभएपनि ससाना घटनाहरू भइरहने गरेको	

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
तुसारो	सुनाखरी, सगरमाथा, लालीगुराँस, श्रीखोला मानेडाँडा, हरियाली टोलहरू			चिसो स्थानमा रहेका बस्तीहरू	नगदेबालीमा व्यापक क्षति। पशुचौपाया मर्ने गरेका। मानिसमा दम, निमोनिया जस्ता रोगहरूले सताउने।	प्लास्टिक टनेलको व्यवस्था गर्ने।
खडेरी	श्रीखोला			खानेपानी आयोजना नभएको	कुवा, धारा र खोल्सीको असुरक्षित पानी पिउने गरेका	
वडा नं. ७						
पहिरो	कोलडाँडा पहिरो	३ घर र १ विद्यालय	२२	२०२५ सालमा पहिलो पटक पहिरो गएको र अहिले पाल्टाङ्गे -घलेधारा - बिरिङ सडक निर्माणका कारण करिव ३०० मिटर लम्बाइमा धाँजा फाटेको	२ घर विस्थापित भैसकेका। भाग्योदय आ.वि. उच्च जोखिममा। रमाइलोटोलका २२ घर पनि जोखिममा रहेको। यो बस्ती पुर्नसक्ने सम्भावना।	पाल्टाङ्गे -घलेधारा - बिरिङ सडकको बिस्तृत अध्ययन गरी करिव ३०० मिटर सडकमा मेरिनरी वाल लगाउने।
	राईटोल पहिरो	८ घर	२ घर	भिरालो जमिनमा तलबाट ढिके खोलाले तान्दै गरेको। यसबाट पाल्टाङ्गे -घलेधारा - बिरिङ सडक पनि जोखिममा।	हालसम्म २० रोपनी जग्गा बगाएको र अहिले पनि ८ घर उच्च जोखिममा र २ घर मध्यम जोखिममा रहेका।	८ घर बस्ती स्थानान्तरण गर्ने। ढिके खोलामा करिव २०० मिटर ग्यावियन वाल लगाउने।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
	राईटोल भिरबारी पहिरो	२		वन विनास र बिरिडखोलाका कारण पहिरो तान्न थालेको	अलैचीबारी र अम्लिसोवारी करिव १ रोपनी तानीसकेको र अब अझै बढ्न सक्ने सम्भावना	२ घर बस्ती स्थानान्तरण र वृक्षारोपण
	मोटागाउँ पहिरो सिग्राम खोलामा	६	५	सिग्राम खोलाले कटान गरेर पहिरो गएको र अहिले सिर्जनाटोलदेखि सिग्राम सडक निर्माणले पहिरो थपिएको ।	बस्तीको घरको छेवैमा पहिरो पुगेकोले ६ घर उच्च जोखिममा। करिव १५ रोपनी जग्गा बगाएको र सडकलाई वर्षेनी अवरोध गर्ने गरेको।	६ घर स्थानान्तरण गर्ने । सिर्जनाटोलदेखि सिग्राम सडकको १५० मिटरमा ग्यावियन र मेसिनरीवाल लगाउने । वृक्षारोपण गर्ने।
	तीनघरे पहिरो अम्बिटोल	६		गुप्ती खोलाको बाढीले किनारा हानेर धाँजा फाटेको र पहिरो गएको। २०० मिटर ठाडो र ५० मिटर लम्बाइमा गएको पहरो सालैपिच्छे बढ्दै गएको।	पहिले यहाँ सडक थियो । पहिरोले बन्द भयो। २ घर विस्थापित भएका र १५ रोपनी जग्गा बगाइसकेको । अझै बग्दैछ ।	६ घर स्थानान्तरण गर्ने । पहिरो प्रभावित क्षेत्रमा वृक्षारोपण गर्ने ।
	सौरै पहिरो वरपिपल टोल		२	छिपिटार – सौरै - अर्यालचोक सडक निर्माण र ढुङ्गाखानी निकाल्दा पहिरो गएको ।	२० रोपनी जग्गा बगाएको। दाम्से खोलासम्म १५० मिटर चौडा पहिरोले सडक अबरुद्ध भएको । ५ घर मध्यम जोखिममा । बालीनालीमा क्षति भएको ।	सडकमा ग्यावियन वाल निर्माण। ढुङ्गाखानी बन्द गर्ने। हालको सडकलाई आधार बनाएर १५० मिटर ग्यावियनवाल लगाई सो माथिबाट सडक निर्माण गर्ने

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
	गैरीगाउँ टोल पहिरो			ठूलोपाखा – अलैंचीबारी सडक निर्माण गर्दा र गुप्तीखोलाका कारण ५० मिटर लम्बाइमा पहिरो गएको	ठूलोपाखा – अलैंचीबारी सडक अबरुद्ध भएको	सडक मुनिबाट करिब २५ मिटर ग्यावियन वाल निर्माण गर्ने ।
	अम्बी टोल चिउरी गोलाई पहिरो		६	२ बाटोको गोलाइमा कन्याम – अम्बी सडक खण्डमा पहिरो ।	अम्बीटोलमा ६ घर मध्यम जोखिममा र सडक अबरुद्ध भइरहने गरेको।	सडक खण्डमा १५ मिटर ग्यावियन वाल लगाउने।
चट्याड	कन्याम क्षेत्र				सामान्य प्रभाव हुने गरेको	
वन डढेलोबाट आगलागी	सिर्जनाटोल (१५) अम्बीटार (१५) सिरुवानी (१५), गुप्तीटोल (१५), रमाइलो टोल (२१) सिग्राम (२९)	११०		बस्तीहरू वनजङ्गल क्षेत्रभन्दा माथिल्लो भागमा रहेका छन् । धेरै घरहरू खर परालका र काठका घरहरू छन् र असुरक्षित विद्युतीय वाइरिङका कारण विद्युत् सट हुनसक्ने।	धेरै क्षति भएको छैन तर अवस्था चिन्ताजनक छ । वनजङ्गलबाट हुनेसक्ने डढेलोको कारण बस्ती जोखिममा पर्न सक्ने सम्भावना उत्तिकै छ । आगलागीबाट वन्य सचेतनाको कमी को अवस्थाले बस्ती जोखिममा पर्न सक्छ ।	सचेतना जागरण। आगो निभाउने सिप प्रदान।
पशु तथा बाली रोग	मुख्य गरी रमाइलो टोल, वरपिपलटोल, राईटोल, सिँहदेवी टोल र अन्य सबै टोलहरू			विश्व उष्णीकरण । जनावरमा लम्पिस्कीन, खोरेत, बलु, थुनेलो, लोमुते, बाँझोपना, बाख्रामा सरुवा रोग। मकैमा कालीपोके, धानमा बेरुवा । चियामा रेडस्पाइडर। काँक्रामा वेर्ना सुकेर जाने।	लम्पिस्कीनले चौपाया ४१ गाई मरेका । उत्पादनमा कमी । २०७८ सालमा फौजी कीराले बालीनाली उत्पादनमा व्यापक क्षति गरेको। थुनेलोले दुध उत्पादनमा हासा चियामा बुट्टा रातो बनाएर पात झरेकोले उत्पादन शुन्य । काँक्रा र तरकारीमा ओइलिएर मर्ने रोग	पशु तथा कृषि प्राविधिकको व्यवस्था गर्ने। रोग बिरुद्धको सुईखोपको व्यवस्था गर्ने । जनचेतना जागरण गराउने । किसानलाई तालिम दिने ।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
हावाहुरी	कन्याम क्षेत्र			डाँडामा रहेको बस्ती	रुख बिरुवा र विद्युतका पोलहरू ढाल्ने गरेको । यदाकदा घरको छाना उडाएको ।	
बन्यजन्तु आतङ्क	अम्बीटार सिरुवानी, अम्बीटोल, गुप्ती भाडटार, गैरीगाउँ	४ वटा टोलहरू	अन्य टोलहरू	वनमा मानिसको अतिक्रमणका कारण खानेकुरा नहुनु । पारिस्थितिक प्रणालीमा खलल पुग्नु। जनावरको स्वाभावमा परिवर्तन हुनु । माँसाहारी जनावरको सङ्ख्यामा कमी।	हरेक वर्ष दुम्सी, मृग, खरायो, बँदेलले बालीनालीमा क्षति गरिरहेको र स्यालले कुखुरा, पाठाहरूमा क्षति गरिरहेको	वनजङ्गलाई प्राकृतिक रूपमा संरक्षण गर्ने। वनमा फलफूल रोपण गर्ने । वनमा मानवीय अतिक्रमण नगर्ने ।
विद्युतीय दुर्घटना	सामान्यतया सबै वडाहरूमा मध्यम			अव्यवस्थित विद्युतीकरण र लत्रिएका तार	विद्युत् सट हुने र करेन्ट लाग्ने भइरहेको । हावाहुरीले पोलहरू ढाल्ने गरेको ।	
सरुवा रोग	सबै टोलहरू					
सडक दुर्घटना	कन्याम क्षेत्र			खतरनाक मोड र तिब्र गती	ठूला दुर्घटना नभएपनि ससाना घटनाहरू भइरहने गरेको	
खडेरी	अम्बेटार सिरुवानी, गुप्तीटोल, अम्बी टोल, गैरीगाउँ, सिग्राम खड्काटोल,			भिरालो जमिन, पानीका मुहान नभएका, सिचाई सुविधा र पानीको स्रोत पनि नभएको, खानेपानी आयोजना नभएको, हिउँदमा सिचाईकुलो नचल्ने ।	कुवा, धारा र खोल्सीको असुरक्षित पानी पिउने गरेका । सिचाईको अभावमा हिउँदे खेती गर्न समस्या भएको ।	अम्बी खोलाबाट पाइप जोडेर सिधै पानी ल्याउने । खानेपानी आयोजना सञ्चालन गर्ने ।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
	राईटोल, वरपिपल टोल					
वडा नं ८						
सडक दुर्घटना	छिपिटार (छिपिटार देखि अन्तुखोलासम्म अन्तु रोड) पालटौँगे टोल क्षेत्रमा सबैभन्दा जोखिम			मेची राजमार्ग साँगुरो छ । छिपिटारदेखि अन्तुखोला बाटो धुमाउरो र साँगुरो हुनाले दुर्घटना भइरहन्छ । पालटौँगे टोलको अन्तुरोड क्षेत्र सबैभन्दा जोखिम सडक साँगुरो र गाडीको चापको कारण ।	<ul style="list-style-type: none"> ● हालसम्ममा मृत्यु ८ जना भइसकेको । ● घाइते बारम्बार भइरहन्छन् । हाल सम्ममा घाइते २१ जना 	सडकसुरक्षाका विधिहरू अपनाउनु पर्छ । सडकका प्वालहरू नियमित रूपमा टाल्नु पर्यो । ट्राफिक परिचालन नियमित गर्नु पर्यो ।
पशुपालन मा रोग	उच्च जोखिममा: कन्यामवुद्ध, गुम्बा, प्रगति, महालक्ष्मी, सिद्धदेवी, सरस्वती, सिद्धवावा, झुल्मुले, बरडाँडा, शान्ति मध्यम जोखिममा : आदर्श,			खोरेत रोग झापाबाट यता सरेको भन्ने भनाइ रहेको छ । गाईवस्तुमा बाँझोपना बढेको छ ।	यो रोग १५ वर्ष यता धेरै बढेको छ । लम्किस्कनबाट ७३ गाईवस्तु मरेका छन् । खोरेतबाट २ वटा ,ज्वरोको कारण १० वटा गाईवस्तु परेका छन् । अहिले पनि २०० गाई बिरामी छन् गाउँमा । <u>स्थानीय रोथामको उपाय</u> वाँदरे घाँस लगाएको स्थानीयले नै गन (आवाज) बनाएर नगरपालिकामा प्रस्तुत गरेको ।	यसको समाधानको प्रयासमा नगरपालिकाले गाईवस्तुको इम्युनीटि पावर बढाउन ट्यावलेट वितरण गरेको छ भने लम्पिस्कन भ्याक्सिनेसनको काम गरेको छ । स्थानीय जडिवुटीमा फड्कीरी, वेसार, निम, तितेपानी, असुरो लज्जावती झारको लेप

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
	सिद्धकाली, दाम्मिड निम्न जोखिममा: छिपिटार, पालटौँगे, शान्ति टोल रहेका छन्।					लगाउँने पालनीमा मिसाएर नुहाइ दिने गरेको छ।
पहिरो	मन्यावुद्ध, शान्ति टोल सुनखरी			ढुङ्गाखानी उत्खनन गर्दा पानीको मुहान सुकेको छ। ३५ घरले खाने गरेको मुहान सरेको।	यी पहिरो भन्दा अलि बाहिर मात्र पहिरो छ। जग्गा कटान गरेको छ तर बस्तीमा पुगेको छैन।	अन्यत्र क्षेत्रबाट पानीको व्यवस्थापन गरिएको। खानी उत्खनन गर्नेले बस्तीमा पुगेको क्षतिपूर्ति मापदण्ड अनुसार भराउँने।
प्रदूषण	पालटौँगे			होटलको शौचालय लगायतको फोहर कालीखोलामा हाल्ने गरेको छ।	खानेपानीको पाइपबाट दिशा समेत आउँने गरेको। खानेपानी मात्र नभएर गाउँवस्तुलाई समेत खुवाउन नहुने गरी प्रदूषित भएको।	सिद्धकाली, सरस्वती, बरडाँडा, दाम्मिड, सिद्धवावा टोलको फोहर व्यवस्थापन
	सिद्ध देवी प्रगति			दुध उत्पादन कारखान सुनपा ९ ले मट्टा (छुर्पि वनाउँदा निस्केको केमिकल)	यसले गर्दा सिद्ध देवी टोल र प्रगति टोलमा खानेपानी, लगायत धेरै खालको प्रदूषणहरू बढेको छ।	परामर्ष गरेको, सामुहिक रूपमा जानकारी गराएको तर सुनुवाइ नभएको।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
				मालुम खोलामा खुल्ला फाल्ने गरेकोले प्रदूषण बढेको छ ।		
सरुवा रोग	पाल्टाँगे	५०		कन्याम चिया बगानमा अत्यधिक कडाखालको विषादी छरेको कारण समुदाय प्रभावित बनेको छन् ।	समुदायमा क्यान्सरको रोगी धेरै बढेका छन् क्यान्सरको कारण मृत्युवरण गर्नेको सङ्ख्या बढेको छ । यस बाहेक टाउकोको समस्या र डिप्रेसन बढेको छ ।	बगानमा बारम्बार डेलिगेसन भएको तर सुनुवाइ भएको छैन ।
	कन्याम वुद्ध	५०				
विद्युतीय दुर्घटना	बरडाँडा सिद्धकाली पाल्टाँगे मङ्गलज्योति			सिद्धकाली र पाल्टाँगेमा दिनमा एक पटा ट्रान्समिटर पड्किन्छ । मङ्गलज्योतिमा तार झोलीएको छ ।	२ पटा सिद्धकालीको ट्रान्समिटरमा चट्याङ खसेको छ । ८, १० वर्ष अगाडि ३ जना विद्युतीय दुर्घटनाबाट मृत्यु भएको छ ।	बिजुलीको तार व्यवस्थापन गर्नुपर्ने । ट्रान्समिटर क्षेत्रमा अर्थिङ गर्नुपर्ने ।
कुकुरको टोकाइ	वडाको सबै क्षेत्र			खानेकुरा बजारमा पाइने भएको कारण कुकुरको सङ्ख्या बढेको । पर्यटकहरूले पनि ल्याएर छोड्ने रहरले कुकुर पाल्ने र छाड्ने	खास गरी यो पर्यटन क्षेत्र, फ्रेसहाउस भएको क्षेत्रमा बढेको छ । रेबिज लागेको कुकुरले टोकेको भैंसीको मासु बेच्दा किन्ने २५ जनालाई नै रेबिज लागेको ।	रेबिज विरुद्ध जनचेतना नगरपालिकाले रेबिजको सुई दिने गरेको । १३५ वटा कुकुरको बन्ध्याकरण गरेको ।
वडा नं ९						
बाढीपहिरो	आदर्श टोल ढोडे टोल	३२		● बगुवा माटो, सडक निर्माण	● आदर्श टोलको दाहाल गाउँको १२ रोपनी चिया बगान पहिरोले क्षति	पाल लगाएर पहिरो छेक्ने काम गरेको र वृक्षारोपण र

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
	साम्पाङ टोल दियाले टोल स्माइल टोल सुन्दरगैरी टोल सुदुङ टोल			<ul style="list-style-type: none"> ● बेमौसमी वर्षा, प्राकृतिक जङ्गल फडानी, 	<ul style="list-style-type: none"> ● ढोडे टोलमा १५ रोपनी चिया बगान क्षति ● दियालो टोलमा १० रोपनी चिया र नगदेबाली समेत बगाएर तल्लोभाग पुरेको र सुदुङ टोलमा घर लगायत ५ रोपनी बाली समेतको जग्गामा क्षति 	सडकले ग्यावियन वाल लगाएको
पशुपालन रोग	वडाका १३ वटा टोल	७००		<ul style="list-style-type: none"> ● बदलिँदो मौषम तथा समयमा वर्षात् नहुनु ● बालीनालीमा अधिक मात्रामा प्रयोग गरिएको विषादी/औषधी ● रासायनिक मल विषादिबाट उत्पन्न सरुवा रोग 	<ul style="list-style-type: none"> ● चियामा २५% क्षति ● इस्कूस र तरकारीमा २५ देखि ५०% क्षति ● काँक्रामा करिव ७५% नोक्सानी ● गाई, बाख्रा, कुखुरा लगायत पशुचौपायमा क्षति 	औषधी, गहुँत, सिस्नु लगायतका सामग्री प्रयोग गरी न्यूनीकरण
सुक्खा खडेरी	ढोडे टोल ५०%, आदर्श टोल २५% वाँकी सबै टोल	९८०		<ul style="list-style-type: none"> ● पानीको मुहान छैन । ● ठूला खोला र सिचाईको श्रोत छैन तथा खोलाबाट लिफिटडको व्यवस्था नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> ● सुक्खा खडेरीका कारण तरकारी बालीमा ५०% क्षति ● चिया हप्तामा टिप्नु पर्ने १५ दिनमा टिप्नु पर्ने तथा अम्लिसोमा सुक्खा लाम्नु ● पशुचौपायाका लागि घाँसको समस्या । 	सानोतिनो करेसा बालीमा खानेपानीको पानी पटाउने गरेको । सिचाईको उचित श्रोत खोज्नु पर्ने ।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
				<ul style="list-style-type: none"> वनजङ्गल नहुनु, भूकम्प जानु र पूर्वाधार निर्माणले पानीका मुहान सुक्नु 		
सरुवा रोग	पाथीभरा, सृजनशील, सुन्दरगैरी र आदर्श टोल	२२५	३५०	<ul style="list-style-type: none"> कोभिड वेमौसमी सरुवा रोग क्यान्सर (एक टोलमा ५/७ जना), चिसोको एलर्जी, क्षयरोग, श्वासप्रश्वास र किड्नी 	<ul style="list-style-type: none"> वडाभरिमा कोभिडबाट ७ जनाको मृत्यु क्यान्सर, मृगौला रोग, मुटुरोगका कारण हरेक वर्ष ५०/६० जनाको मृत्यु 	क्षयरोगको औषधी घरदैलोमै पुऱ्याएको, क्यान्सर लगायत ७ रोगलाई १ लाखका दरले सुविधा दिने गरेको
हावाहुरी	साम्पाङ, सृजनशील, रम्फोक, काजीफाँटक, आदर्श, सुन्दरगैरी लगायत सबै			<ul style="list-style-type: none"> घर तथा संरचनाहरू कमजोर हुनु घरनजिक ठूला ठूला रुखहरू हुनु भूगोल कमजोर हुनु (विशेष गरी साम्पाङ टोलमा चट्टान माथि माटोको भाग भएकोले रुखहरू आफैं ढल्ने गर्दछन्) 	<ul style="list-style-type: none"> साम्पाङ टोलमा १०/१२ वटा रुखहरू आफैं ढलेर बालीनाली नोक्सान गरेको सिर्जना टोलमा रुख ढलेर गोठमा बाँधेको एउटा गाई र एउटा घोडाको मृत्यु भएको रम्फोक टोलमा ५/७ गोठ कटेरा उडाएको। 	घरकटेरा निर्माण गर्दा बलियो तरिकाले निर्माण गर्ने, घर, विद्यालय नजिक ठूला रुखहरू नराख्ने
जनावर आतङ्क	वडाका सबै टोलहरूमा			<ul style="list-style-type: none"> कुकुरले मानिसलाई टोकने, बाख्रापाठा खाने 	फलफूल र तरकारीबालीमा जङ्गली जनावरबाट वार्षिक ५ लाखबढीको क्षति	बाँदर, बाँदेल, खरायो, मृग, उत्ताने मुसाको प्रकोप

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
				तथा सवारी साधन दुर्घटना गराउने <ul style="list-style-type: none"> ● अम्लिसो र अलैचीमा बाँदर र अन्य जनावरबाट क्षति ● उत्ताने मुसाले रोपेको बाली जोतेर बाहिर निकाल्ने 	मृगले खुट्टाले खोस्निएर आलुका दाना तथा बोट खाएर १०% भन्दा बढी क्षति चिया तथा अन्य बाली माड्ने, भाँच्ने गरेर हरेक वर्ष २ लाख बढीको क्षति	बढी रहेकोले नियन्त्रणका उपायहरू अपनाउने
वडा नं. १०						
पहिरो	रमिते टोल पहिरो	१ घर		● भिरालो जमिन र कमेरे माटो । भारी वर्षा हुँदा पहिरो गएको । अहिले सामान्य बग्दैछ ।	२०७९ सालमा ३ घर विस्थापित भैसकेका । १ घर उच्च जोखिममा । करिव १५ रोपनी जग्गा बगाएको ।	वृक्षारोपण गर्ने
	गुम्बापथ मेलबोटे टोल पहिरो	७ घर		● गुम्बापथ - मलिम - जुरेभञ्ज्याङ सडक खनिएकोले पहिरो गएको।सडक पनि जोखिममा ।	हाल १५ रोपनी जग्गा बग्लै गएको। ३ घर बिस्थापित भैसकेका । अहिले पनि ७ घर उच्च जोखिममा ।	७ घरबस्ती स्थानान्तरण गर्ने । सडकमा करिव १५० मिटर ग्याविन वाल लगाउने र वृक्षारोपण गर्ने ।
वन डढेलोबाट आगलागि	फिक्कल बजार क्षेत्र आहाले र याङ	२५०		● फिक्कल बजारक्षेत्र बाक्लो बस्ती। असुरक्षित घर	धेरै क्षति भएको छैन तर अवस्था चिन्ताजनक छ ।	सचेतना जागरण। आगो निभाउने सिप प्रदाना

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
				संरचना। विद्युत र ग्यासका कारण आगलागी हुनसक्ने।		
पशु तथा बाली रोग	बजार क्षेत्रबाहेक अन्यत्र सबैतिर			<ul style="list-style-type: none"> जनावरमा लम्पीस्कीन, खोरेत, बलु, थुनेलो, लोमुते, बाँझोपना, बाख्रामा सरुवा रोग। मकैमा कालीपोके, धानमा बेरुवा । चियामा रेडस्पाइडर। काँक्रामा बेर्ना सुकेर जानो। टमाटरमा फँगी, टुटा पुतली, लिफ माईनर, हाइट फ्लाइ 	लम्पिस्किनले चौपाया, धेरै गाई मरेका । उत्पादनमा कमी । २०७८ सालमा फौजी किराले बालीनाली उत्पादनमा व्यापक क्षति गरेको। थुनेलोले दुध उत्पादनमा हासा चियामा बुट्टा रातो बनाएर पात झरेकोले उत्पादन शुन्य । काँक्रा र तरकारी ओइलिएर मर्ने रोग	पशु तथा कृषि प्राविधिकको व्यवस्था गर्ने। रोग बिरुद्धको सुईखोपको व्यवस्था गर्ने । जनचेतना जागरण गराउने । किसानलाई तालिम दिने ।
हावाहुरी	वडाका अधिकाँश क्षेत्र			डाँडामा रहेको बस्ती	रुख बिरुवा र विद्युतका पोलहरू ढाल्ने गरेको । यदाकदा घरको छाना उडाएको ।	
बन्यजन्तु आतङ्क	आदर्श टोल, श्रीयाङ, मिलन टोल, सङ्गम टोल, सुम्निमा आरुबोटे, बुद्धशान्ति, आहाले, रत्नचोक, रमिते	९ वटा टोलहरू	अन्य टोलहरू	वनमा मानिसको अतिक्रमणका कारण खानेकुरा नहुनु । पारिस्थितिक पद्धतिमा खलल पुग्नु। जनावरको स्वाभावमा परिवर्तन हुनु । माँसाहारी जनावरको सङ्ख्यामा कमी।	हरेक वर्ष दुम्सी, मृग, खरायो, बँदेलले बालीनालीमा क्षति गरिरहेको र स्यालले कुखुरा पाठाहरूमा क्षति गरिरहेको	वनजङ्गललाई प्राकृतिकरूपमा संरक्षण गर्ने। वनमा फलफूल रोपण गर्ने । वनमा मानवीय अतिक्रमण नगर्ने ।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
विद्युतीय दुर्घटना	सामान्यतया बजार क्षेत्रमा बढी र अन्य सबै टोलहरूमा मध्यम			अव्यवस्थित विद्युतीकरण र लत्रिएका तार	विद्युत सट हुने र करेण्ट लाग्ने भइरहेको । हावाहुरीले पोलहरू ढाल्ने गरेको ।	
सडक दुर्घटना	मेची राजमार्गको कानकामाई - सनराईज बोर्डिङ नजिक			अठ्ठेरो मोड र तिब्र गति	ठूला दुर्घटना नभएपनि ससाना घटनाहरू भइरहने गरेको र हालसम्म ६ जनाको मृत्यु भैसकेको	सडक र टर्निङमा सुधार गर्ने सचेतनाबोर्ड राख्ने
खडेरी	याड, आदर्श, आहाले र आरुवोटे टोलहरू			सिचाई सुविधा र पानीको स्रोत पनि नभएको, खानेपानी आयोजना नभएको, हिउँदमा सिचाईकुलो नचल्ने ।	कुवा, धारा र खोल्सीको असुरक्षित पानी पिउने गरेका । सिचाईको अभावमा हिउँदे खेती गर्न समस्या भएको । पानीका मुहान नभएकाले खानेपानीकै समस्या,	खानेपानी आयोजना सञ्चालन गर्ने ।
प्रदूषण	फिक्कल बजार क्षेत्र र आसपासका क्षेत्रहरू			नाली निकास राम्रो नहुनु। ढलको पानी तल्लो भागमा पुगेर प्रदूषित हुने। बजारमा धुलो, चिया, उद्योगको प्रदूषण, प्लास्टिकजन्य वस्तुहरू। अव्यवस्थित फ्रेसहाउसा बधशाला व्यवस्थित नहुनु		ढलको उचित व्यवस्थापन । बजारमा डस्टबिन राख्ने । सचेतना र सरसफाईमा अनिवार्यता गराउने। पशु बधशाला र फ्रेसहाउसलाई व्यवस्थित गर्ने ।
वडा नं. ११						

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
पहिरो	समावेशी टोल	४		ढुङ्गे नाम्सालिङ बाटो निर्माणको कारण पहिरो जाने गरेको छ ।	पहिरोले बस्तीको ४ वटा घर चर्केको छ ।	समाधान केही गरिएको छैन ।
पहिरो	सम्झना टोल			सिमसार क्षेत्र भएकोले माटो वगिरहन्छ ।	बार्षिक रूपमा बाटो अबरूद्ध हुन्छ । सो क्षेत्रमा कुनै पनि घर छैन ।	७ मिटरको वैकल्पिक कृषि मार्ग निर्माण गरिएको छ ।
पहिरो	सयपत्री	२६		<ul style="list-style-type: none"> मेची राजमार्गका कारण जोखिम सिर्जना भएको छ । 	<ul style="list-style-type: none"> १२५ मिटर जमिन चर्केको छ । जमिन चर्केको कारण २६ घर उच्च जोखिममा छन् भने १ घरलाई स्थानान्तरण गर्नुपर्ने अवस्थामा छ । ३ घर विस्थापित भएका छन् भने ३०० रोपनी जमिन नष्ट भएको छ । ६५ मिटर मेची राजमार्ग दबेको छ । 	भुसंरक्षणले ७० वटा जाली उपलब्ध गराएको छ । १ घर स्थानान्तरण गर्नु पर्छ । ५० हजारको दरले ३ घरलाई राहत दिएको छ । सो क्षेत्रमा विद्युत बिस्तार गरिएको छ । अब फेरी पहिरो गयो भने २० घर विस्थापित हुन सक्छन ।
पहिरो	पञ्चकन्या	१		१ घर उच्च जोखिममा	५ रोपनी जमिन लगेको १ घरलाई जोखिममा पार्को	१ घरलाई स्थानान्तरण गर्ने पर्ने ।
पहिरो	परिवर्तन			<ul style="list-style-type: none"> ५ वर्ष अगाडि ठूलो पहिरो गएको थियो । माटो भिरालो भएको कारण 	५०० रोपनी जमिन क्षति भएको छ । सो क्षेत्रमा घर छैन । ५०० मिटर जमिन चर्केको छ ।	

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
कटान	सुन्तले			<ul style="list-style-type: none"> एसियन हाइड्रोको कारण जोखिम सिर्जना हुनेगरेको छ । 	<ul style="list-style-type: none"> जोगमाई खोलाले खोलाधार परिवर्तन गर्छ । बेला बेलामा खोला अनियन्त्रित हुने गरी पानी बग्ने गरेको छ । २०५९ सालमा मेवाहाडमा घट्ट रूंगेर बसेको मानिसलाई खोलाले बगायो । 	१५० रोपनी जमिन नष्ट गर्न सक्छ ।
बन्यजन्तु	सयपत्री, सिर्जना, पराले र सिस्ने			सुक्खा समयमा डढेलो कारण जङ्गल बाहिर निस्कन्छन् । निजीवनको कारण बाँदरको सङ्ख्या बढेको छ ।	४ वटा घर मध्ये २ वटा परिवारले आँगनसम्म रुख रोपेर काठमाडौँ बसाइसरेर गएका छन् ।	वाँकी घरलाई रोक्नका लागि बिजुलीबत्ती बिस्तार गर्ने काम भइरहेको छ ।
चट्याङ	सु.न.पा. वडा नं. ११ को आसपासको क्षेत्रहरू			थाहा छैन	वार्षिक रूपमा वडा कार्यालयको हजारौंको इलेक्ट्रिक डिभाइस नष्ट हुने गरेको छ । अन्य कतै क्षति हुँदैन ।	वडा कार्यालयमा सामुदायिक अर्थिक लगाउने ।
आगलागी	सिर्जना टोल पराले र सिस्ने			सुक्खा क्षेत्र छ । भित्री स्थित सिर्जना टोल, पराले क्षेत्र, सिस्ने वेशीक्षेत्रमा हुने गरेको छ ।	जङ्गलमा डढेलो लाग्दा जङ्गली जनावर डढेर मर्ने गरेका छन् । २०४६ सालमा सुन्तलेमा २ वटा गाई, ४ वटा बाख्रा डढेलोको कारण मरेका छन् ।	अग्नि नियन्त्रणका लागि जङ्गलमा यातायातको पहुँच पुग्ने स्थानहरूमा वाटर हाइड्रण्टहरू राख्ने ।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
विद्युतीय दुर्घटना	तीनघरे				२०७९ सालमा करेन्ट लागेर १ जनाको ज्यान गएको छ भने १ जना घाइते भएको ।	
पशुपालन मा रोग	वडाभरि			थाहा छैन	९५ वटा गाई मात्र परेको	
वडा नं १२						
भलबाढी	स्कूलटोल			गुम्बाको जुरे भञ्ज्याङ जाने सडकमा माथि गणेश्वरी विद्यालयदेखिको भल बगेर आउने।	भलबाढी बस्तीमा र खेतमा पसेर धानखेती नष्ट।	नाली निर्माण गरेर खारेखोलामा मिसाउने।
पहिरो	मूर्तिडाँडा	१०		पहिले पनि पहिरो गएको भिरालो जमिन	खेतीयोग्य जमिन र बालीनालीमा क्षति। १ घर क्षति र १० घर उच्च जोखिममा ।	बस्ती स्थानान्तरण गर्नुपर्ने १० घर
	अम्लिसे	४		सडक निर्माणका कारण	जमिन क्षति भएको र बस्ती सडकटासन्न अवस्थामा	सडकमा मेसनरीवाल निर्माण
	लेबक	१०		गाउँको पुछारमा गर्धाने पहिरो चलिरहेको	५० रोपनी खेतीयोग्य जग्गा तानेको। १० घर जोखिममा	उच्च जोखिममा भएका ४ घर स्थानान्तरण गर्ने ।
	परिवर्तन टोल	२		सडक निर्माण गर्दा पहिरो झरेको	खेतीयोग्य जमिनका साथै २ घर उच्च जोखिममा	स्थानान्तरण २ घर
	सुन्दरबस्ती			खोल्सीहरूमा सामान्य पहिरो गएको	केही खेतीयोग्य जमिन बगाएको । २०७२ सालमा पहिरोले पानी घट्ट बगाएको ।	

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
	देउराली	५		खेतीयोग्य जमिन बगेको	२०६५ सालमा पहिरो गएर १० रोपनी जति खेतीयोग्य जमिनमा क्षति	
	सेतीदेवी		३०	सुन्दरखोला र गोल्डङ खोलामा पहिरो	पहिरोले १ घर विस्थापित ३० रोपनी जग्गा धाँजा फाटेको/पड्केको, अहिले बिस्तारै बग्दैछ ३० घर जोखिममा ।	
	स्कुल टोल			भलबाढीका कारण	गाउँको पुछारमा रहेको अलैचीबारीमा सामान्य क्षति	
	चौबन्दि		५	धेरै भिरालो र भीर खस्ने सम्भावना	हालसम्म नभएको	
	रोड टोल	१०		खारेखोलाका कारण पहिरो जाने गरेको।	१ घर विस्थापित भैसकेको र अब १० घर जोखिममा	खारेखोलाको फेदमा तारजाली र वृक्षारोपण
	लुम्के टोल	१		सडक निर्माणका कारण	सडक माथिको १ घर उच्च जोखिममा ।	मेसिनरीवाल लगाउने ।
चट्याङ	मूर्तिडाँडा	३०	१८	उच्च स्थाना पाथिभरा एफ. एम, नेपाल टेलिकम, वर्डलिङ्क नेटका टावरहरू। सल्लाका अग्ला रुखहरू।	१ गाई मरेको। ६ जना घाइते। अधिकांश घरका वायरिङ र मिटरबक्स जलेका। ४ वर्ष अगाडि २० मिनेटमा ३८ पटक यसस्थानमा चट्याङ पेरको। वर्षेनी कम्तीमा १० सल्लाका रुख ढाल्छ। हरेकवर्ष टिभी, मोवाइल, राउटर लगायतका विद्युतीय उपकरणमा क्षति हुने गरेको छ।	सामुदायिक अर्थिङ प्रणाली स्थापना गर्ने । सचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
	पञ्चकन्या	२५	१९	अग्लो स्थान अग्ला रुखहरू	गत वर्ष करफोक मा वि मा विद्यार्थीहरू घाइते भए। वर्षेनी विद्युतीय उपकरण मिटरवक्स आदिमा क्षति ।	सामुदायिक अर्थिङ प्रणाली स्थापना गर्ने ।
आगलागी	सबै टोलमा		सामान्य			
डढेलो	चौबन्दी			ऐलानी भिरपाखामा डढेलो लाग्ने गरेको	जैविक विविधतामा असर। बस्तीमा आगलागी हुनसक्ने	
पशु तथा बाली रोग	वडाका सबै टोलहरू			सरुवा रोग चल्ने गरेको र तातोपना बढेको	लम्पीस्कनले चौपाया धेरै मरेका । उत्पादनमा कमी	
हावाहुरी	वडाका सबै टोलहरू					
बन्यजन्तु आतङ्क	तल उल्लेखित टोलहरू	३३४	अन्य सबै टोलहरू	वनमा खानेकुरा नहुनु । पारिस्थितिक प्रणालीमा खलल् पुग्नु। जनावरको स्वाभावमा परिवर्तन हुनु । माँसाहारी जनावरको सङ्ख्यामा कमी।	हरेक वर्ष दुम्सी मृग खरायो बँदेलले बालीनालीमा क्षति गरिरहेको र स्यालले कुखुरा पाठाहरूमा क्षति गरिरहेको	
बन्यजन्तु आतङ्क रहेका टोलहरू: मूर्तिडाँडा (२५), देवीस्थान (४०), लेवक (२०), मिलनटोल (१५), त्रिवेणीटोल (४३), परिवर्तन टोल (२०), पञ्चकन्या (२०), सुन्दरबस्ती (२०), चौबन्दी (२०), रोङ्गटोल (३०), नवजागरण (२५), पिङ्गडाँडा (३०), लुम्केटोल (२६) मा बाँदर, दुम्सी, मृग, खरायो, बँदेल, स्याल लगायतका जनावरहरूले बालीनालीमा व्यापक क्षति गर्ने गरेको ।						
सुक्खा खडेरी	लुम्केटोल	२६		खानेपानीका मुहान सुकेका। खारेखोला मुहानको	खानेपानीको ठूलो समस्या। डोबिल्काको पानी पिउनु परेको। धेरै पानीका मुहान	खानेपानी आयोजना सञ्चालन गर्नुपर्ने।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
				खानेपानी आयोजना मुहान नदिएकोले चलन सकेना	सुकेका छन्। पानीका साना मुहान सुकेमा १ घण्टापर विरिडखोला जानुपर्नेछ।	
छाडा छोडिएका कुकुर	वडाका बजारक्षेत्रमा			छाडा छोडिएका कुकुरको सङ्ख्यामा बृद्धि र खानाको कमी		
विद्युतीय दुर्घटना	देवीस्थान, हिटी, मिलनटोल, सङ्गमटोल, मन्दिरडाँडा			अव्यवस्थित विद्युतीकरण र लत्रिएका तार	विद्युत सट हुने र करेण्ट लाग्ने भइरहेको	
सडक दुर्घटना	देवीस्थान			मेची राजमार्गमा पर्ने भागमा राजमार्गसँगै टाँसिएका घरहरू	ठूला दुर्घटना नभएपनि ससाना घटनाहरू भइरहने गरेको	
	मिलनटोल			ग्राभेल सडकमा सामान्य दुर्घटना	वर्षमा ५ वटाजति सवारी दुर्घटना हुने गरेको	
	परिवर्तन टोल			मेची राजमार्गमा खतरनाक टर्निङ	ससाना घटनाहरू भइरहने गरेको	सडक फराकिलो बनाउने र सचेतना बोर्ड राख्ने
	मन्दिरटोल			ग्राभेल सडकमा सामान्य दुर्घटना	वर्षमा ५ वटाजति सवारी दुर्घटना हुने गरेको	
वडा नं १३						
बाढीपहिरो	डाक्टरगाउँ कोलवोटे - किरण टोल -	२६	४२	<ul style="list-style-type: none"> ● भिरालो जमिन ● प्राकृतिक जङ्गल फडानी 	<ul style="list-style-type: none"> ● हरेक वर्ष पहिरोको असर, हरेक वर्ष वडाभरिमा ५ लाख बढीको क्षति 	त्रिपालबाट सानोतिनो पहिरो छोप्ने प्रयास भएको,

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
	गुराँसे अम्फी भञ्ज्याङ-			<ul style="list-style-type: none"> ● भूकम्पको असरले जमिन कमजोर हुनु 	<ul style="list-style-type: none"> ● नगदेबाली र तरकारीमा क्षति जनजीवन अस्तव्यस्त, जीविकोपार्जनमा कष्ट 	पहिरो नियन्त्रण वा बस्ती हस्तान्तरण गर्नुपर्ने
जनावर आतङ्क (बाँदर, चितुवा, बाँदेल, कुकुर)	गुराँसे, खानी भञ्ज्याङ	१००		<ul style="list-style-type: none"> ● वनजङ्गल नजिकै बस्ती हुनु र बस्ती पातलो हुनु ● जङ्गली जनावर र छाडा छोडिएका कुकुरको संस्थामा बृद्धि ● जङ्गलमा पर्याप्त खानेकुरा नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> ● धान, मकै, आलु, अम्लिसो, अदुवा लगायत बालीनाली २५% मा क्षति ● बाख्रा पाठा, बाच्छा, कुखुरा लगायत घरपालुवा जनावरहरू कुकुर र चितुवाले खाने गरेको 	जङ्गलमा जनावरका लागि आवश्यक फलफूलका बोटबिरुवा लगाउनुपर्ने । बजारमा कुकुरलाई कान्जी हाउस वा नियन्त्रण गर्नुपर्ने ।
पशुपालन रोग	वडाभरि			<ul style="list-style-type: none"> ● पशुमा लम्पिस्कन, खोरेत लगायतका रोग लाग्नु ● बालीमा डढुवा, सिंधुरे, फोके लगायतका रोगका कारण पशु तथा बालीमा संक्रमण 	<ul style="list-style-type: none"> ● लम्पिस्कनका कारण वडा भरी ५७ वटा गाईवाच्छाको मृत्यु ● वर्षेनी ३०/३५% बालीमा रोगकिराले संक्रमण 	सम्भावित पशुपालन रोग सम्बन्धी तालिम, नियमित परीक्षण, औषधी र जनचेतनात्मक तालिम
सुक्खा खडेरी	खानीभञ्ज्याङ किरण टोल र संयोग टोल	५०	१००	<ul style="list-style-type: none"> ● ढाँड, ढुङ्ग्यान डाँडो क्षेत्र हुनु । दक्षिण फर्किएको, बलौटे जमिन र सिचाईको अभाव र समयमा वर्षाद नहुनु । 	<ul style="list-style-type: none"> ● कृषि उत्पादनमा हास ● उत्पादनका अभावमा आर्थिक मन्दी ● आर्थिक अभावमा युवाहरू विदेशिन बाध्य र देश बृद्धाश्रम बन्दै । 	पानीको श्रोतको पहिचान गरी लिफ्टिङ वा अन्य प्रविधिबाट पानीको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
हावाहुरी	खानीभञ्ज्याङ संयोग टोल किरण टोल	१५०		<ul style="list-style-type: none"> ● खुल्ला र भिरालो पाटो ● कमजोर (खावा गाडेर टिना च्यापेर वनएका) संरचना 	<ul style="list-style-type: none"> ● हरेक वर्ष बालीनाली र घरकटेरा गरी करिव ४ लाखको क्षति 	सुरक्षित घर निर्माणका लागि पालिकाबाट आवश्यक पहल र सहयोग
वडा नं १४						
पशुपालन मा रोग	जिमिखाँद, भुतेनी, लुइँचेटार, दाङसाराझ, सिम्लेसहकाले, बर्दु			<p>२०७८, ०७९, ०८० मा खोरेत र लम्की स्किन ।</p> <p>२०७६, ०७७ स्वयनफ्लु सुँगुर बाख्रामा लागेको ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● विशेष गरे अदुवा, टमाटर, काँक्रा, अलैचि, कफि, कागति र सुन्तलामा बढी रोग लागेको छ । ● चियामा रातो हुने, काँक्रमा सेतो पुतली ● खुर्सानीमा एकपाटा डढ्ने, जमिनको सतहमा कुहिने र चिचिला झर्ने । ● रोगको कारण वडाभरि बाख्रा, गाई, भैंसी गरी ३९ वटा मरेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● खोर्सानी र तरकारीमा इण्डोफिल हान्ने गरेको छ ● कुहिँदा फेरामिन र साल्फ लगाउँने गरिएको छ । ● पालिकाले प्राविधिक उपलब्ध गराईदिनु पर्दछ ● स्थानीय रूपमा पाइने तितेपाती, बेसार, फडकिरी, निमको पात घाउ सुकाउन । ● पालिकाले भ्याक्सिनेसन गरेको ।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
जनावर आतङ्क	बाघ प्रभावित क्षेत्र जिमिखाँद, भुतेनी, लुईँचेटार, सिम्ले सहकाले, बर्दु बाँदर प्रभावित क्षेत्र वडाको सबै टोल	५०		जङ्गलमा खानेकुरा छैन, बाँदर भएको ४/५ वर्षबाट र बाघ भएको २ वर्षदेखि बढेको छ। वैदेशिक रोजगारी बसाइँसराई र ७५ प्रतिशतले हाल खेती नगर्ने भएको कारण जनावर बृद्धि भएको छ। दुम्सी, बाँदेल, गुन्द्रुङगे मुसाको बिगबिगी बढेको छ	<ul style="list-style-type: none"> ● मकै खेती लगाउँने वन्द भएको छ। ● चितुवाले मानिस १, गोरू ३, बाख्रा २० वटा जती खाइसक्यो। ● दुम्सीले मकै सखाप पारेको छ। मकै, आलु, पिडालु जातको खनिजमा बढी क्षति पुऱ्याएको छ। ● गुन्द्रुङगे मुसाले दुधिलो, खन्युँ, चिया, बाँस र अम्लिसोको जरा कटेर सखाप पारेको छ। 	बाँदरलाई रूड्ने भन्दा अरू उपाय केही गर्न सकिएको छ। किसानको सहयोगको लागि वडा तथा पालिकाले यसको निदानको लागि योजना निर्माण गरीदिनु पर्दछ। अम्लिसोमा चिलाउँनेको झुस/ फूल झरेको।
पहिरो	सिम्ले सहकाले	७	१६	<ul style="list-style-type: none"> ● सिम्ले सहकाले बस्ती मुनि सहकाले खोलामा कमेरे माटो छ। जसलाई खोलाले कटान गर्दछ। ● कोपचे वन फडानी भएदेखि पहिरो सुरु भएको छ। 	<ul style="list-style-type: none"> ● पहिरोको कारण एउटा डाँडै सकिएको छ। ● १ घर विस्थापित भएको र ३ घर उच्च जोखिममा रहेको। ● २० विगाहा जग्गा कटान गरीसकेको छ। 	तत्काल सार्नु पर्ने घरधुरी ७ घर रहेका छन्। पहिरो रोकथामको लागि केही भएको छैन। १ किलो मिटर कटान क्षेत्रमा तारजाली लगाउनु पर्दछ।
पहिरो	बर्दुटोल दाडसाराङ	५	७	बस्तीको मुनिबाट झुन्नेखोला बग्छ। माटो कमेरे बगुवा	२ घरलाई त्यस अघि नै सारिएको छ, २ घरलाई फेरी सार्नु पर्ने भएको छ।	२ घरधुरीलाई स्थानान्तरण गर्नुपर्ने।

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
				भएकोले खोलाले २०० मिटर जती क्षेत्रमा काटान गर्दछ। यो पहिरो हिँउदमा मात्र जान्छ। वर्षायाममा हुँदैन	२ घरवारी सहित वगाएको छ। यसले माई नगरपालिकाको ५० विगाहा जती जमिन समेत पुरेकोछ।	
पहिरो	दाङसाराङ	२		बस्तीको मुनिबाट अँधेरी खोलाले २००० मिटर क्षेत्रमा कटान गर्दछ।	मुनिबाट पहिरो गएको छ तर बाटो माथिबाट गएकोले २००० मिटर क्षेत्रमा बाटो समेत लट्किएको छ।	भूक्षयले ७०० मिटर जती क्षेत्रमा तारजाली लगाएको छ।
विद्युतीय दुर्घटना	पूर्वी बतासे, बतासे, भुतेनी, जीमीखाँद, चुडवाङ			तारका पोलहरू होचा जमिनमा छन्। तारको वरीपरी जङ्गल फडानी नहुँदा रूखमा टच हुँदा बिजुली सर्त हुने गर्छ। एउटै पोलमा एएफटी (शाखा लाईन तार) लाईन जडान गरिएको छ	विद्युतीय दुर्घटनाबाट गएको २०७९ मा १, २०७८ मा १, २०७७ मा १ गरी ३ जनाको मृत्यु भएको छ। केटाकेटी तारमा झुण्डिन सक्ने गरी होचो गरेर तारहरू टाँगीएकाले बालबालिकाहरूको मृत्यु हुने गरेको छ।]	काठे पोल र होचा स्टिलका पोलहरू विस्थापन गरी पोलहरू अग्लो वनाउँनु पर्दछ। कार्यविधि अनुसार तार वरीपरीका रूखविरूवा सफा गर्नुपर्दछ।
आगलागी				घरको संरचनाको कारण बढी जोखिम हुने गरेको।	२०७९ सालमा ६ वटा बाख्रा गोठमा जलेर मरेको।	

प्रकोप	प्रकोपबाट प्रभावित हुनसक्ने टोल	उच्च जोखिम का घरधुरी	मध्यम जोखिम का घरधुरी	जोखिम हुनुका कारण	विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	समाधानका लागि गरिएका प्रयास र गर्नुपर्ने कार्य
चट्याङ	मन्दिर टोल र बतासे, हुर्हरेमा बढी चट्याङ झर्ने गरेको छ ।				१ महिनामा १५ वटा गाईगोरू मरेका ।	

सन्दर्भ सामग्री

सूर्योदय नगरपालिकासँग उपलब्ध विपद् व्यवस्थापन नीति, कानून र कार्यविधि

१. सूर्योदय नगरपालिकाको नगर वस्तुगत विवरण २०७६
२. सूर्योदय नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७५
३. सूर्योदय नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नीति
४. स्थानीय तहको चालु आर्थिक वर्षको बजेट र कार्ययोजना

सङ्घीय कानून

१२. एकीकृत सहरी विकास योजना
१३. स्थानीय तहको संस्थागत संरचना
१४. विपद्जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ (प्रथम संशोधन २०७५ सहित)
१५. विपद्जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८-२०३०
१६. विपद्जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली २०७६
१७. प्रकोप पिडीत उद्धार तथा राहत मापदण्ड सातौं संसोधन २०७७
१८. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य नमूना योजना २०७८
१९. स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण रणनीतिक कार्ययोजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८
२०. राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा २०७० (संसोधन सहित २०७५)
२१. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ संशोधन, २०७६
२२. गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरूको संक्षिप्त परिचय पुस्तिका २०७६